

The Project Gutenberg eBook of Tuliliemen tuttavana: Alkoholimuistelmia, by Jack London

This ebook is for the use of anyone anywhere in the United States and most other parts of the world at no cost and with almost no restrictions whatsoever. You may copy it, give it away or re-use it under the terms of the Project Gutenberg License included with this ebook or online at www.gutenberg.org. If you are not located in the United States, you'll have to check the laws of the country where you are located before using this eBook.

Title: Tuliliemen tuttavana: Alkoholimuistelmia

Author: Jack London

Translator: Toivo Wallenius

Release date: January 23, 2015 [EBook #48048]

Most recently updated: February 10, 2015

Language: Finnish

*** START OF THE PROJECT GUTENBERG EBOOK TULILIEMEN TUTTAVANA:
ALKOHOLIMUISTEMIA ***

E-text prepared by Juhani Kärkkäinen and Tapio Riikonen

TULILIEMEN TUTTAVANA

Alkoholimuistelmia

Kirj.

JACK LONDON

Suomentanut Toivo Wallenius

Otava, Helsinki, 1914.

ENSIMÄINEN LUKU

Tämä asia johtui mieleeni eräänä vaalipäivänä. Oli lämmin kalifornialainen iltapäivä ja minä olin ratsastanut maatalostani alas Kuulaakson pieneen kylään äänestääkseni muutoksista ja lisäyksistä, joita oli ehdotettu Kalifornian valtion perustuslakeihin. Helteen tähden olin tyhjentänyt useita laseja, ennenkuin kävin antamassa äänestyslippuni, ja perästä päin otin vielä lisää. Sitten olin ratsastanut takaisin viiniköynnösten peittämäin rinteiden ja aaltoilevien vainioiden keskitse ja ennätin kotiin kyllin varhain saadakseni vielä lasillisen ennen illallista.

— Miten sinä menettelit äänioikeusehdotukseen nähden? kysyi Charmian.

— Äänestin sen puolesta.

Hän huudahti hämmästyksestä, sillä kiihkeästä kansanvaltaisuudestani huolimatta olin aina nuoremmalla iälläni vastustanut kaikkea, mikä vähänkään tuoksahti naisten äänioikeudelle. Kun sitten vuosien vierieissä kävin suvaitsevammaksi, olin innostuksetta alistunut siihen, pitäen sitä välttämättömänä yhteiskunnallisena ilmiönä.

— Mutta miksi äänestit sen hyväksi? tiedusteli Charmian.

Minä vastasin. Vastasin perusteellisesti. Vastasin harmistuneena. Mitä enemmän vastasin, sitä suuremmaksi harmini kasvoi. (Ei — en ollut humalassa. Hevosta, jolla olin ratsastanut, nimitettiin "Karkuriksi", ja olisinpa halunnut nähdä humalaisen sitä ohjailevan.)

Ja kuitenkin — kuinka nyt sanoisinkaan — olin "hilpeällä tuulella", tunsin itseni "iloiseksi", olin suloisessa hiprakassa.

— Kun naiset saavat äänioikeuden, niin he äänestävät kieltolain puolesta, minä selitin. — Juuri vaimot, sisaret ja äidit — ja ainoastaan nämä — ne vasta iskevät ensimmäisen naulan Tuliliemen ruumisarkkuun...

— Niin, mutta minä luulin, että Tuliliemi on sinun hyviä ystäviäsi, keskeytti Charmian.

— Hän on. Hän oli. Hän ei ole. Hän ei ole koskaan ollut. Meidän ystävyyskuntamme ei ole milloinkaan niin huono kuin sellaisina hetkinä, jolloin oleskelen hänen seurassaan ja näyttää siltä, kuin olisin oikein hänen helmaystävänsä. Hän on oikein valehtelijain ruhtinas. Hän on vilpittömin totuuden lausuja. Hän on ylevä seuralainen, jonka keralla saa vaeltaa jumalien pariin. Mutta hän on myöskin Viikatemiehen liittolainen. Hänen tiensä johtaa alastomaan totuuteen ja kuolemaan. Hän suo kirkkaita näkyjä ja sekavia unia. Hän on elämän vihollinen ja julistaa viisautta, joka ulottuu elämän kaikkien näkyjen tuolle puolen. Hän on aina valmis murhaamaan ja hän surmaa nuorison.

Ja Charmian katsoi minuun, ja minä ymmärsin hänen kummastelevan, mistä olin saanut kaiken tämän.

Minä puhuin edelleen. Kuten sanoin — olin hiukan kiihtyneellä tuulella. Moninaisia ajatuksia liikkui ai voissani kuin kotonaan. Jokainen ajatus ryömi pikku kammiossaan valmiiksi pukeutuneena ovelle, ikäänkuin joukko vankeja, jotka keskiyöllä odottavat, että vankila murretaan auki. Ja jokainen ajatus oli näky, loistava, tarkasti rajoitettu. Aivoni olivat ikäänkuin alkoholin kirkkaan, valkoisen tulen valaisemat. Tuliliemi oli vaeltamassa Totuuden polkua ja paljasti syvimmät salaisuutensa. Ja minä toimin hänen tulkkiinaan. Mielessä liikkui joukoittain muistoja kuluneesta elämästäni, kaikki järjestykseen asetettuina kuten sotamiehet suuressa katselemuksessa. Minun tarvitsi vain itse valita. Olin ajatusten vallitsija, ilmaisumuotojen mestari, kykenin vähintäkään erehtymättä valitsemaan tapaukseni ja rakentamaan esitykseni. Sillä Tuliliemen tapana on aina pettää ja houkutella, antaa älyn mielijohteiden juurtua, kuiskata avoimeen korvaan kiusallinen käsityksensä totuudesta, kutoa purpurainen säije arkielämän yksitoikkoiseen loimeen.

Minä hahmoittelin elämäni Charmianin nähtäväksi ja selitin, minkälainen luonteeni oikeastaan oli. Minulla ei ollut laisinkaan perinnöllisiä alkoholistin taipumuksia. Olin syntynyt vapaana elimellisestä alkoholin-halusta. Tässä suhteessa olin täysin normaalin. Alkoholi oli maku, jonka olin itse hankkinut, ja sen hankkiminen oli ollut tuskallista. Alkoholi oli ollut hirveän vastenmielistä — kuvottavampaa kuin yksikään lääke. En edes nytkään pitänyt sen mausta. Join alkoholia vain sen vuoksi, että se teki pirteäksi. Ja viidennestä aina viidenteenkolmatta ikävuoteeni asti en ollut suurestikaan siihen kiintynyt. Kahden vuosikymmenen vastahakoinen oppiaika oli tarvittu, jotta elimistöni liian suurta vastusta tekemättä sietäisi alkoholia, jotta sisimmässäni rupeisin haluamaan alkoholia.

Kuvasin ensimmäisiä otteluitani alkoholin kanssa, kerroin ensimmäisistä humaltumistapauksista ja niitä seuraavista käännteistä ja tehostin aina, että lopulta minut oli voittanut vain se seikka, että alkoholia oli niin helposti saatavissa. Eikä siinä kyllin, että alkoholia oli aina ollut niin helposti saatavissa, vaan jok'ikinen kehitysvaihe elämässäni oli vetänyt minua sen puoleen. Katujen sanomalehtipoikana, merimiehenä, kaivostyömiehenä, vaeltajana etäisissä maissa — kaikkialla ja aina, kun ihmiset kerääntyivät vaihtamaan ajatuksia, rähisemään, nauramaan ja antautumaan uhkarohkeisiin yrityksiin tai hengähtämään ja koettamaan unohtaa uuvuttavien öiden ja päivien yksitoikkoisen raadannan, aina he kokoontuivat kapakkaan. Kapakka oli yhtymäpaikka. Ihmiset kerääntyvät sinne nykyään aivan samoin kuin esihistorian ihmiset kyyristyivät nuotion ääreen maaluolansa edustalle.

Johdatin Charmianin mieleen Etelämeren saarten lauttasuojat, joihin häntä ei oltu milloinkaan päästetty ja minne kähärätukkaiset ihmissyöjät olivat paenneet naistensa luota juhlimaan ja juomaan itsekseen, nuo pyhitetyt alueet, jotka kuolemanrangaistuksen uhalla olivat naisilta kiellettyjä. Nuoruudessa olin kapakan avulla saattanut paeta naisten ahdashenkistä vaikutusta miesten

vapaaseen maailmaan. Kaikki tiet johtivat kapakkaan. Seikkailujen tuhannet polut yhtyivät kapakan luona ja jatkuivat sitten taas halki kaiken maailman.

— Pääasia on se, minä lopetin saarnani, että juuri alkoholin helppo saanti on saattanut sen minulle maistumaan. Minä en välittänyt siitä laisinkaan. Tapani oli nauraa sille. Mutta tässä minä nyt istun lopulta juopon himoa tuntien. Kaksikymmentä vuotta kesti, ennenkuin se juurtui minuun, ja sitten se on kasvanut kymmenen vuoden kuluessa. Eikä tämän himon tyydyttäminen ole ensinkään hyvä vaikutukseltaan. Luonteeltani olen terve ja hilpeä. Mutta sittenkin — kun olen vaeltamassa Tuliliemen parissa, kärsin suunnattomasti älyllisen pessimismin kirouksesta.

— Mutta, kiiruhdin lisäämään (minä kiiruhdan aina lisäämään), Tulilientä on myöskin kohdeltava oikeudenmukaisesti. Hän lausuu totuuden. Ja siinäpä juuri kirous piileekin. Niin sanotut elämäntotuudet eivät ole totta. Ne ovat elämänvalheita, joista elämä elää, ja Tuliliemi osoittaa ne valheellisiksi.

— Eikä se suinkaan tee elämää siedettävämmäksi, virkkoi Charmian.

— Aivan oikein, minä myönsin. — Ja se on juuri kaikkein helvetillisintä. Tuliliemi vie kohti kuolemaa. Sen vuoksi minä äänestin tänään, kuten kerroin. Selailin entistä elämääni ja näin, kuinka alkoholin saanti oli totuttanut minut mieltymään siihen. Näes, yhtä sukupolvea kohti syntyy verraten harvoja alkoholisteja. Ja alkoholistilla tarkoitan ihmistä, jota niin sanoakseni koko ruumiillinen kemia vastustamattomasti ajaa alkoholia kohti. Kaikkein useimmat juopot syntyvät vailla tätä himoa, päin vastoin — he tuntevat itse asiassa vastenmielisyyttä alkoholia kohtaan. He eivät pääse makuun ensimmäisestä tai kahdennestakymmenennestä, eivätpä edes sadannestakaan lasista. Mutta he oppivat, aivan samoin kuin oppii tupakoimaan; vaikka tupakkaan tottuu paljoa helpommin kuin alkoholiin. Sen oppii siitä syystä, että ainetta on saatavissa. Naiset tuntevat sen kyllä. He saavat suorittaa maksun — vaimot, sisaret ja äidit. Ja kun he kerran pääsevät äänestämään, niin he äänestävät kieltolain puolesta. Ja parasta on se, ettei tuleva sukupolvi joudu laisinkaan kärsimään siitä. Kun alkoholia ei ole enää saatavissa, kun ei ole enää synnynnäistä taipumusta siihen, silloin ei myöskään kaipaa sitä. Tämä merkitsee, että kypsyneemmässä ijässä elämä käy rikkaammaksi niille nuorille pojille, jotka varttuvat — niin, myöskin nuorille tytöille, jotka kerran joutuvat elämään yhdessä heidän kanssaan.

— Miksi et kirjoittaisi kaikkea tuota tulevien nuorten miesten ja naisten tähden? kysyi Charmian. — Miksi et kirjoittaisi sitä opettaaksesi vaimoja, sisaria ja äitejä äänestämään oikealla tapaa?

— Alkoholistin muistelmia, virkoin ivaten — tai oikeastaan sen sanoi Tuliliemi. Sillä hän istui rinnallani pöydän ääressä, missä pidin ihmisystävällistä puhuttani, ja Tuliliemen tavallisia kepposia on muuttaa hymy vähimmättäkään varoituksesta ivan irvistykseksi.

— Ei laisinkaan, lausui Charmian välittämättä Tuliliemen karkeudesta — kuten niin moni nainen on oppinut tekemään. — Sinä et ole koskaan ollut alkoholisti, vaan aivan tavallinen ryyppymies, joka on oppinut tuntemaan Tuliliemen seurustelemalla monta vuotta hänen parissaan. Kirjoita vaan ja anna kirjalle nimi "Alkoholimuistelmia".

TOINEN LUKU

Ennenkuin nyt aloitan, minun täytyy pyytää lukijaa seuraamaan minua myötätuntoisena, ja koska myötätunto on vain ymmärtämystä, alun pitäen koettamaan ymmärtää minua ja kirjoittamaani. Ensinnäkin olen mies, joka on hankkimalla saanut mieltymyksen väkijuomiin. Minulla ei ole milloinkaan ollut ruumiillista ennakkotaipumusta alkoholiin. En ole typerä. En ole sika. Tunnen ryyppäämisen A:sta Ö:hön asti, ja minä olen juodessani menetellyt harkitsevasti. Minua ei tarvitse koskaan auttaa vuoteeseen, en myöskään hoipertele milloinkaan ja minä juon normaalilla, tavallisella lailla, kuten yleiseen tehdään. Tahdon erikoisesti tehostaa sitä, että kuvaan alkoholin vaikutusta normaaliin arki-ihmiseen. Minulla ei ole sanaakaan lausuttavana mikroskopisesti merkityksettömästä äärimmäisyysihmisestä, parantumattomasta, todellisesta juoposta.

Yleiseen puhuen on juoppoja olemassa kaksi eri tyyppiä. Ensinnä mies, jonka me kaikki tunnemme, mielikuvitukseton olio, joka tavallisesti tapaa jalat leveästi harallaan, kupsahtaa usein ojaan ja ylimmilleen haltioituessaan näkee sinisiä hiiriä ja punaisia norsuja. Hän kuuluu siihen lajiin, joka tarjoaa aiheita pilalehdille.

Toisella juoppotyyppillä on mielikuvitusta, näkyvoimaa. Pahimmassakin "tuulessa" hän käy vakavasti,

ei hoipertele eikä koskaan kaadu kumoon ja tietää aina, missä on ja mitä tekee. Humalassa ei ole hänen ruumiinsa, vaan hänen aivonsa. Hän voi räiskyä sukkeluutta tai avata sylinsä koko maailmalle. Tai hän saattaa nähdä yliaistillisia näkyjä ja unikuvia, jotka ovat kosmillisia ja loogillisia ja pukeutuvat syllogismeiksi. Juuri tässä tilassa hän riistää kuoren elämäni terveimmiltä harhaluuloilta ja mietiskelee vakavasti sitä kohtalon rautakahletta, joka on juotettu hänen sielunsa kaulaan. Nyt on Tuliliemellä otollinen hetki osoittaa oveluuttaan. Helppoa on kenen hyvänsä kaatua ojaan. Mutta miehelle on hirvittävä tulikoetus seisoa jaloillaan suorana, horjumatta ja tietoisesti tuntea, että koko maailmankaikkeudessa on häntä varten olemassa vain yksi vapaus, nimittäin kuolinpäivän odotus. Sellaiselle miehelle tämä on kylmän järjen hetki (josta enemmän tuonnempana), kun hän käsittää voivansa oppia tuntemaan ilmiöiden lait, mutta ei milloinkaan niiden tarkoitusta. Tämä on hänen vaarallisin hetkensä. Hänen jalkansa ovat silloin astumassa tielle, joka johtaa alas hautaan.

Kaikki on hänelle selvinnyt. Kaikki nuo petolliset kuolemattomuuden toiveet ovat vain sellaisten sielujen kammaa, joita kuoleman pelko kauhistaa ja joilla on kironaan mielikuvituksen kolminkertaisesti kirottu lahja. Heissä ei vallitse kuoleman vaistoa: heiltä puuttuu halu kuolla, kun kuoleman hetki koittaa. Petoksella he houkuttelevat itsensä uskomaan, että he sittenkin voivat pelissä lyödä pöytään paremman valtin ja voittoa vastaisuuden, jättäen kaikki muut luontokappaleet haudan pimeyteen tai krematorion hävittävään hehkuun. Mutta hän, tämä mies, tietää kylmän järjen hetkellä että he pettävät itsensä. Sama kohtalo odottaa kaikkia. Auringon alla ei ole mitään uutta, ei ole uusi edes tuo kaivattu heikkojen sielujen lelu, jota nimitetään kuolemattomuudeksi. Mutta hän tietää sen, hän sen tietää seisoessaan suorana molemmilla jaloillaan, suorana ja horjumatta. Hän on kokoomus ruokaa, viiniä ja säkeniä, auringonhiukkasia ja maa-aineksia, hauras koneisto, joka on rakennettu käymään jonkun aikaa, lääketieteen ja jumaluusopin tohtorien paikkailtavaksi, joutuakseen lopulta heiteläjälle. Luonnollisesti kaikki tämä on sielun sairautta, elämän sairautta. Siinä ovat sakot, joita mielikuvitusrikkaan ihmisen täytyy maksaa Tuliliemen ystävydestä. Ne sakot, jotka koituvat tyhmän ihmisen suoritettaviksi, ovat yksinkertaisempia, helpompia. Hän juo itsensä sikamaisen tiedottomaksi. Hän nukkuu myrkytettyä unta, ja jos hän uneksii, niin unet ovat usvaisia ja sekavia. Mutta mielikuvitusihmiselle Tuliliemi lähettää kylmän järjen armottomia, aavemaisia syllogismeja. Hän katselee elämää ja kaikkia sen ilmiöitä pessimistisen saksalaisen filosofin karsain katsein. Hän näkee kaikkien harhaluulojen lävitse. Hän arvioi uudelleen kaikki ilmiöt. Jumala on paha, totuus petosta, elämä pilaa. Hiljaisen mielipuolisuutensa korkeuksista hän katselee jumalallisen varmana elämää ikäänkuin jotain pahaa. Hänen logiikkansa kirkaassa, puhtaassa valossa esiintyvät vaimo, lapset ja ystävät valheena ja petoksena. Hän näkee suoraan heidän lävitsensä, eikä hän näe muuta kuin raihnaisuutta, kehnoutta, likaisuutta ja surkuteltavaisuutta. He eivät voi enää pitää häntä narrinaan. He ovat kurjia pikku egoisteja kuten kaikki muutkin oliot, jotka hetkisen karkeloivat päivänkorento-tanssiaan. Heillä ei ole mitään vapautta. He ovat kohtalon kisapalleja. Niin on hän itsekkin. Hän tajuaa sen. Mutta on olemassa muuan erotus. Hän *tietää* sen. Ja hän tuntee ainoan mahdollisen vapauden: ajatella eteenpäin kuolinpäivänsä koittoa. Tämä ei ole hyväksi ihmiselle, joka on luotu elämään, rakastamaan ja saamaan vastarakkautta. Mutta itsemurha, nopea tai verkkainen, äkillinen murtuminen tai hiljainen vuosikausia kestävä kuihtuminen on Tuliliemen vaatima hinta. Eikä yksikään hänen ystävistään pääse maksamasta juuri sitä hintaa, minkä hän haluaa.

KOLMAS LUKU

Olin viiden vuoden vanha, kun ensi kerran jouduin juovuksiin. Oli kuuma päivä ja isäni kynti parhaillaan. Minut lähetettiin tuvasta puolen mailin[1] päästä viemään hänelle olutta. — Ja varo nyt kaatamasta mitään maahan, lausuttiin minulle viimeiseksi, kun lähdin kotoa.

Muistan vielä, että minulla oli kannettavana sangen tilava kanneton kannu. Tallustellessani tietäni läikkyi olutta reunojen ylitse jaloilleni. Ja minä aloin mietiskellä. Olut oli kallista ainetta. Silloin sen täytyi varmasti myöskin olla varsin hyvää. Minkä vuoksi minun ei muutoin annettu koskaan maistaa sitä kotona. Toiset aineet, joita isot ihmiset aina kielsivät minulta, olin havainnut hyvänmakuisiksi. Niin oli varmasti oluenkin laita. "Isot ihmiset" tiesivät sen kyllä. Joka tapauksessa ruukku oli aivan liian täynnä. Se vain iski sääreeni ja olutta läikkyi maahan. Miksi antaisin sen joutua hukkaan? Eihän kukaan saattanut tietää, olinko juonut vaiko läikyttänyt maahan.

Olin niin pieni, että saadakseni ruukun huulilleni minun täytyi asettua istumaan ja nostaa se syliini. Ensinnä maistelin vaahtoa. Siitä tuli pettymys. Se ei maistunut laisinkaan hyvältä. Luultavasti tuo hyvä ei ollutkaan itse vaahtossa. Silloin muistin, kuinka olin nähnyt isojen puhaltavan sen syrjään, ennenkuin joiivat. Painoin kasvoni vaahtoon ja imin suuhuni juomaa sen alta. Se ei ollut ensinkään

hyvää, mutta join kuitenkin. Ja isot tiesivät kyllä, miten sen piti olla. Koska olin niin pieni, ruukku helmassani niin suuri ja join hengittämättä kasvot korviin asti vaahtoon vajotettuina, on vaikeata sanoa, kuinka paljon imin itseäni. Nielaisin myöskin ikäänkuin lääkettä nauttien, jotta suoriutuisin siitä niin pian kuin mahdollista.

Minua pöyristytti, kun taas lähdin liikkeelle, ja vakuutin itselleni, että perästä päin se kyllä maistuisi hyvälle. Tuon pitkän puolen mailin kuluessa otin vielä muutamia siemauksia. Silloin pelästyin nähdessäni, kuinka paljon ruukku oli vajaa. Mutta muistin, miten väljähtyneen oluen sai jälleen raikkaaksi. Otin oksan ja hämmensin sillä jäännöistä, kunnes se kuohui reunoihin saakka.

Eikä isä huomannut mitään. Hän tyhjensi ruukun kokonaan hiestyneen kyntäjän voimakkaalla janolla, jätti sen takaisin minun huostaani ja alkoi uudelleen kyntää. Koetin astella hevosten rinnalla. Muistan, että kompastuin ja kaaduin niiden takakavioita vasten aivan kiiltävän auranterän eteen, jolloin isä peräytti niin äkisti, että hevoset melkein polkivat minut jalkoihinsa. Hän kertoi sittemmin minulle, että aura olisi leikannut minut kahtia, jos olisi päässyt etenemään vielä parisen tuumaa. Muistan heikosti, että hän nosti minut syliinsä ja kantoi minut puiden siimekseen vainion liepeelle. Koko maailma keinui ja pyöri ympärilläni. Olin aivan kuolemansairas ja tunsin itseni kovin onnettomaksi siitä, että olin tehnyt jotain väärin.

Koko iltapäivän nukuin puun alla, ja kun isä auringon laskiessa minut viimein herätti, laahusti hänen rinnallaan väsyneenä kotiin perin vaivainen pikku poika. Olin lopen uuvuksissa, kädet ja jalat painoivat lyijynraskaina ja vatsassa tuntui värinää, joka ulottui kaulaan ja aivoihin asti. Olin samallaisessa tilassa kuin henkilö, joka on saanut taistella myrkyä vastaan. Itse asiassa olinkin tullut myrkytetyksi.

Seuraavina viikkoina ja kuukausina kartoin olutta yhtä tarkoin kuin keittiön liettä, kun olin kerran sattunut polttamaan itseni siinä. Isot ihmiset olivat oikeassa. Olut ei soveltunut lapsille. Isoille se ei tehnyt mitään, mutta saattoivathan he myöskin vaikeudetta nauttia pillereitä tai risiiniöljyä.

Minä voin varsin hyvin elää oluetta, ja olisin varsin hyvin voinut tulla toimeen ilman sitä aina kuolinpäivääni asti. Mutta olosuhteet määräisivät toisin. Jokaisessa maailman kolkassa, missä sitten jouduin elämään, seisoi Tuliliemi viittoillen minulle. Häntä oli mahdoton karttaa. Mutta meidän täytyi seurustella keskenämme kaksikymmentä vuotta, ennenkuin minussa kehittyi salaisesti kasvava mieltymys tuohon lurjukseen.

NELJÄS LUKU

Seuraavan kerran ottelin Tuliliemen kanssa seitsenvuotiaana. Sillä kertaa oli syynä mielikuvitukseni, joka pelotti minut ansaan. Vanhempani, jotka yhä edelleen elivät maanviljelijöinä, olivat muuttaneet erääseen taloon San Mateon piirikunnan yksinäiselle, ikävälle rannikolle San Franciscon eteläpuolelle. Tämä oli siihen aikaan villiä, varsin raivaamatonta seutua, ja minä kuulin äitini usein ylpeänä lausuvan, että me olimme vanhaa amerikkalaista sukujuurta emmekä maahan muuttaneita irlantilaisia tai italialaisia kuten naapurimme. Koko tienoollamme ei asunut meitä paitsi muuta kuin yksi ainoa amerikkalainen perhe.

Eräänä sunnuntai-aamuna oleilin Morriseyn talossa, vaikka nyt en saata muistaa, miten ja miksi sinne olin saapunut. Joukko nuorisoa oli kokoontunut sinne läheisistä taloista. Vanhempi väki oli ollut siellä jo varhaisesta, muutamia edellisestä illasta alkain, ja kaiken aikaa oli juotu. Morriseyn perhe oli sangen suuri ja siihen kuului useita rotevakasvuisia poikia sekä raskaskäyntisiä, karkeakouraisia ja rähiseviä enoja.

Äkkiä alkoivat tytöt kirkua: "tappelu". Rynnättiin katsomaan. Miehet ryöpsähtivät ulos keittiöstä. Kaksi jättiläistä, kasvot punertavia ja hiukset harmahtavia, sulki toisensa lujasti syliinsä. Toinen oli Musta-Matti, jonka kerrottiin aikoinaan lyöneen kaksi miestä kuoliaaksi. Naiset vaikertelivat hiljalleen, tekivät ristinmerkkejä ja rukoilivat vuorotellen, kätkivät kasvonsa käsiin ja tirkistelivät sormien lomitse. Mutta minäpä en tehnytkään siten. Empimättä voin sanoa olleeni katselijoista hartain. Ajatelkaas, jos minä nyt saisin tehdä sellaisen ihmeen, että ihminen lyötiin kuoliaaksi; joka tapauksessa saisin nähdä oikean tappelun. Mutta pahasti minä siinä petyin. Musta-Matti ja Tom Morrisey vain pitelivät toisiaan kiinteästi ja nostelivat kömpelökenkäisiä jalkojaan, niin että heidän liikehtimisensä näytti ikäänkuin hullunkuriselta norsuntanssilta. He olivat liian juopuneita voidakseen tapella. Lopulta rauhanhieroajat saivat heidät käsiinsä ja kuljettivat heidät takaisin keittiöön lujittamaan uutta ystävyyttä.

Pian puhuivat kaikki toistensa suuhun, hoilottaen ja rähisten kuten karkeat luonnonihmiset yleensä

tekevät, milloin viina on saattanut heidän kielensä siteet heltiämään. Ja minä, seitsenvuotias pojan porilas, seisoskelin keittiön ovella sydän kurkussa, ruumiini vapisi kauttaaltaan jännityksestä, ja minä sain oppia vieläkin enemmän tuntemaan, kuinka kummallisia ihmiset ovat. Enkä minä voinut olla ihmettelemättä Mustaa-Mattia ja Tom Morrisey'ä, jotka lojuivat puolittain pöydällä toisiaan hellästi kaulaten ja itkien.

Keittiössä vain jatkettiin juominkeja, ja työt alkoivat jo käydä levottomiksi pihamaalla. He tunsivat vanhastaan, miten tavallisesti kävi moisissa tilaisuuksissa, ja kaikki olivat varmoja siitä, että kemut päättyisivät kauhealla tavalla. He eivät halunneet olla saapuvilla sellaisessa tapahtumassa, ja joku ehdottikin, että mentäisiin eräälle suurelle italialaiselle maatalolle neljän mailin päähän — siellä voitaisiin pistää vähän tanssiksi. Lähdettiin heti liikkeelle ja valettiin parittain, poika ja tyttö vieretysten, hiekkasta tietä myöten. Kukin kulki mielitiettynsä rinnalla — niin, kyllä seitsenvuotias poika oli selvillä kaikista seudun lempenasioista. Muutoin oli minulla itsellenikin hempukka, muuan pikkuinen irlantilaistyttö, jotensakin samanikäinen kuin minä itse. Me olimme ainoat lapset koko kulkueessa. Vanhimmat olivat parinkymmenen ikäisiä. Me kaksi vaelsimme käsikkäin, toisinaan käsivarsi toverin vyötäisille kiedottuna, kuten vanhemmatkin tekivät. Mutta kyllä se oli aika hankalaa. Ja minä tunsin itseni oikein ylpeäksi tuona sunnuntai-aamuna, kun kuljin pitkää, yksitoikkoista tietä hiekkakumpujen lomitse. Minullakin oli tyttöni, minäkin olin mies.

Tuon italialaistalon omistivat eräät naimattomat miehet. Meidän tuloamme tervehdittiin ihastuksella. Kaikille kaadettiin punaviiniä juomalaseihin ja pitkä ruokasali tyhjennettiin osittain tanssia varten. Ja nuoret miehet joivat ja tanssivat tyttöjen kanssa käsiharmonikan sävelten mukaan. Minusta tämä oli taivaallista soittoa. En ollut koskaan ennen kuullut mitään niin ihanaa. Toisinaan nuori italialainen soittoniekka kapsahti pystyyn ja yltyi tanssimaan, venytellen käsiharmonikkaa tyttönsä selän takana. Kaikki näytti minusta niin ihmeelliseltä. Itse en tanssinut, vaan istuin pöydän ääressä ja tuijotin suu ammollaan ympärilläni hyörivää elämää. Olin vain pieni poikanen, ja täällä minulla oli niin paljo opittavaa. Sikäli kuin aika kului, alkoivat italialaispojat omin luvun varata itselleen viiniä, ja mieliala kohosi yhä korkeammalle. Näin muutamien heistä hoipertelevan ja kaatuvan kesken tanssiaan, ja eräskin oli laskeutunut nukkumaan salin nurkkaan. Muutamien tyttöjen mielestä tämä oli ikävää ja heitä halutti poistua, mutta toiset vain melusivat ja tirskuivat eivätkä näyttäneet laisinkaan välittävän siitä, kuinka hullusti kävikin.

Kun italialaiset isäntämme olivat ensin aivan ylimalkaisesti tarjonneet minulle viiniä, olin vain kiittänyt ja evännyt. Minulle riitti kyllä oluesta saamani kokemus, minua ei ensinkään haluttanut tutustua uudelleen siihen tai yleensä mihinkään sen kaltaiseen. Mutta onnettomuudeksi sattui muuan nuori italialainen, Peter, huomaamaan minun istuskelevan yksikseni. Hän täytti juomalasin puolittain viinillä ja työnsi sen minua kohti. Hän istui vastapäätä pöydän ääressä. Minä pudistin päätäni. Hän rypisti kulmakarvojaan ja työnsi lasin aivan eteeni. Silloin minut valtasi kauhu — kauhu, joka minun täytyy selittää.

Äidillä oli omat omituiset mielipiteensä. Hän oli aivan varma siitä, että kaikki tummat henkilöt, varsinkin jos heillä oli mustat silmät, olivat salakavaliala ja ilkeitä. Lienee tarpeetonta sanoa, että äiti oli vaaleanverinen. Hänen vakaumuksensa kohdistui ennen muita romaanilaiseen rotuun, joka hänen varman luulonsa mukaan oli aivan erikoisessa määrässä kostonhaluista ja murhanhimoista. Tämän olin kuullut toistettavan satoja kertoja, olin kuullut hänen sanovan, että jos loukkaa italialaista kuinka lievästi tahansa, voi olla varma siitä, että "saa puukon selkäänsä". Hän käytti mielellään sanontatapaa: "saa puukon selkäänsä".

Vaikka olinkin varemmin sinä aamuna ollut kovin utelias näkemään, miten Musta-Matti löisi Tom Morriseyn kuoliaaksi, ei minua nyt haluttanut ollenkaan saada itse puukkoa selkääni. Silloin en ollut vielä oppinut erottamaan tosiasioita ja teorioita toisistaan. Uskoin sokeasti, että äiti oli selittänyt sattuvasti italialaisen luonteen. Sitä paitsi minulla oli jonkinlainen heikko aavistus vieraanvaraisuuden pyhyydestä. Siinä istui nyt salakavaliala italialainen tarjoten todistetta vieraanvaraisuudestaan. Minulle oli opetettu, että jos häntä loukkaisin, hän pistäisi minua puukolla, aivan samoin kuin hevonen potkaisee taaksepäin, kun käy sitä lähelle ja tekee sille pahaa. Ja sitten tuolla Peterillä oli vielä mustat silmät, joista olin kuullut äidin puhuvan. Ne olivat aivan toisellaiset kuin minun tuntemani, siniset, harmaat tai vaaleanruskeat silmät. Kenties Peter oli tyhjentänyt muutamia laseja. Joka tapauksessa hänen silmänsä olivat sysimustat ja säkenöivät ilkeyttä. Ne muodostuivat minulle salaperäisyydeksi, tuntemattomuudeksi, ja kuinka minä, seitsenvuotias poikanen, olisin taitanut lukea niistä ja ymmärtää, että niissä piili vain leikkiä ja kujeilua. Näin sen sijaan äkkikuoleman, ja pelasta sykkivin sydämin minä vastasin kieltävästi. Hänen silmiensä ilme vaihtui. Ne muuttuivat vakaviksi ja käskeviksi, kun hän työnsi lasin aivan äärelleni.

Mitä saatoin tehdä? Monet monituiset kerrat elämässäni olen sittemmin katsellut kuolemaa silmiin, mutta milloinkaan en ole tuntenut sellaista kuolemankammoa kuin tällä haavaa. Nostin lasin huulilleni, ja heti näyttivät Peterin silmät minusta lempeämmiltä. Tajusin, ettei hän tappaisi minua juuri siinä

tuokiossa, ja se tuntui lieventävän. Mutta viinipä ei tuntunutkaan lievältä. Se oli nuorta, halpaa viiniä, huonoimmista rypäleistä valmistettua, ja se maistui oluttakin pahemmalta. Lääkettä voi nauttia vain yhdellä tapaa, se pitää vain kaataa suuhunsa. Juuri tällä lailla minä join viinini. Kallistin päätä taaksepäin ja kaadoin sen kurkkuuni. Sitten minun täytyi nieleskellä pari kertaa voidakseni pitää sisässäni myrkyä. Sillä myrkyä se oli lapsen limakalvolle.

Kun nyt perästä päin sitä ajattelen, voin ymmärtää, että Peter tästä kummastui. Hän täytti vielä lasin puoliksi ja työnsi sen pöydän poikki. Ja aivan kauhun jähmettämänä minä kaadoin senkin suuhuni samalla tapaa kuin edellisen. Tämä oli jo liikaa Peteristäkin. Hänen täytyi välttämättä saada toisetkin katsomaan tätä ihmelasta. Hän huusi todistajaksi Dominickin, erään nuoren viiksiniekan italialaisen. Tällä kertaa Peter työnsi eteeni täyden lasin. Ihminen tekee melkein mitä tahansa saadakseen elää. Minä ponnistin voimiani, hillitsin alkavan kuvotuksen ja join lasin tyhjäksi.

Dominick ei ollut koskaan nähnyt niin reimaa poikaa. Vielä kaksi kertaa he täyttivät lasin reunojaan myöten ja näkivät sen sisällön katoavan kurkkuuni. Nyt aloin herättää yleistä huomiota. Ympärilleni kerääntyi työmiehiä ja talonpoikia, jotka eivät osanneet englannin kieltä eivätkä saattaneet tanssia irlantilaisyttöjen kanssa. He olivat mustapintaista väkeä ja näyttivät hurjilta; yllään heillä oli punainen paita ja vyö, ja minä tiesin heillä olevan puukon taskussa. Ja Peter ja Dominick antoivat minun esiintyä heidän nähden.

Jos minulta olisi puuttunut mielikuvitusta, jos olisin ollut tyhmä, jos olisin jäykän itsepintaisesti koettanut saada tahtoni voitolle, en olisi milloinkaan joutunut tähän pulmaan. Ja pojat ja tytöt tanssivat kaiken aikaa, niin ettei ollut ketään pelastamassa minua kohtalostani. Nyt en tiedä, kuinka paljon join. Koko tapahtumasta minulla on nyt muistossani vain iänikuisen pitkällinen kammon tunne keskellä murhamiehiä ja lukematon joukko viinilaseja, joita työnnettiin minua kohti tahraisen pöydän poikki tyhjentyäkseen polttavaan kurkkuuni. Kyllä viini oli hirveätä, mutta puukon pisto selkään oli vieläkin kauheampaa, ja henkeni minun oli pelastettava mistä hinnasta tahansa.

Kun nyt muistelen tätä juomarin tuntemuksella, ymmärrän hyvin, miksi en muitta mutkitta kaatunut tajutonna pöydälle tai sen alle. Olin jähmettynyt kauhusta. Muuta liikettä en kyennyt tekemään kuin kohottamaan loppumattomana rivinä työntyviä pikareita huulilleni. Olin jonkinlainen kerta kaikkiaan tasapainoon asetettu säiliö, johon saattoi kaataa koko tuon viinimäärän. Se virui toimetonna pelosta toimimattomassa vatsassani. Pelkäsin niin ankarasti, ettei edes vatsanikaan rojhennut toimia. Siitä johtui, että koko tuo italialainen roskajoukko saattoi seisoskella suu ammollaan kummastellen ihmelasta, joka lippoi sisäänsä viiniä kuin mikäkin automaatti. En kerskaile ensinkään väittäessäni, etteivät he olleet milloinkaan ennen nähneet moista näytelmää.

Lopulta meidän oli määrä lähteä. Muutamat pojista olivat niin juovuksissa, että useimmat raittiina pysyneistä tytöistä arvelivat parhaaksi poistua paikalta. Huomasin seisovani ovella pikku tyttöni vieressä. Hänen mielestään oli hupaista katsella, kuinka pojat hyppivät ja karkeloivat tyttöineen, ja hän alkoi matkia heitä. Se oli minustakin hauskaa, ja niin aloin hoiperrella toisten tavoin. Hänessä ei ollut viiniä loiskimassa, mutta toisin oli minun laitani, ja pian alkoi päähäni nousta höyryä. Näin, kuinka eräs nuorukainen hoiperteli eteenpäin puolikymmentä askelta pysähtyäkseen sitten äkisti tien reunalle; ja siinä hän tuijotti vakavana alaspäin ja viimein, ikäänkuin olisi täydestä todesta päättänyt tehdä niin, pyllähti päistikkaa ojaan. Se näytti minun mielestäni hirveän hullunkuriselta. Hoipertelin ojan partaalle, mutta vain jäädäkseni siihen seisomaan. Kun tulin jälleen tajuihini, makasin ojassa ja parvi säikähtyneitä tyttöjä koetti parhaillaan kiskoa minua tielle.

Nyt en enää välittänyt leikkiä humalaista. Se ei ollut enää hauskaa. Päätäni alkoi huimata ja suu ammollaan haukoin ilmaa. Kumpaiseenkin käsipuoleni tarttui tyttö, mutta jalkani olivat lyijynraskaat. Juomani alkoholi jyskytti aivoja ja sydäntä kuin nuijalla. Jos olisin ollut heikko lapsi, se olisi aivan varmasti surmannut minut. Joka tapauksessa tiedän olleeni lähempänä kuolemaa, kuin yksikään noista säikähtyneistä tytöistä saattoi aavistaa. Voin kuulla heidän kinastelevan siitä, kenen syy oli. Muutamat itkivät surkutellen itseään ja minua ja pahoitellen poikien hävytöntä menettelyä. Mutta minua se ei liikuttanut laisinkaan. Olin tukahtumaisillani, tahdoin saada ilmaa. Liikehtiminen oli tuskallista. Silloin oli vain työläämpi hengittää. Mutta silti tytöt raahasivat minut mukanaan, ja kotiin oli neljä mailia. Neljä mailia! Muistan, että hämäret silmäni erottivat kapean sillan, joka ulottui tien poikki äärettömän matkan päässä. Todellisuudessa sinne ei ollut sataakaan jalkaa. Sinne saavuttuani vaivuin maahan ja jäin makaamaan selälläni, läähättäen. Tytöt koettivat nostaa minua pystyyn, mutta olin avuton ja tukehtumaisillani. Heidän avunhuutonsa jouduttivat paikalle Larryn, erään juopuneen kuusitoistavuotiaan, joka ryhtyi herättämään minua henkiin hyppimällä rinnalleni. Muistan tämän kuin unessa nähtynä ja kuulen vieläkin tyttöjen kirkuvan, kun he tempoivat ja kiskoivat saadakseen hänet pois. Sitten menetin kokonaan tajuntani, mutta myöhemmin sain tietää, että Larry kieri sillan alle ja makasi siellä nukuksissa koko yön.

Kun jälleen heräsin, oli jo pimeätä. Minut oli kannettu neljä mailia ja sitten pantu vuoteeseen. Olin

sairas lapsi, ja sydämeni ja kaikkien kudoksieni kauheista ponnistuksista huolimatta vaivuin tuon tuostakin houretilaan. Kaikki kamala ja hirvittävä, mikä oli painanut lapsen mieltä, tulvi nyt kuuluville. Kammottavimmatkin näyt olivat minulle nyt totta. Näin murhattavan ja pakenin murhamiehiä. Huusin, raivosin ja huidoin käsivarsillani. Kärsin suunnattomasti. Kun hetkiseksi jouduin hieman tajuihini, kuulin äidin sanovan: "Mutta ajatelkaas lapsi paran aivoja! Poika menettää vielä järkensä." Ja vaipuessani jälleen houretilaan vein tämän ajatuksen kerallani ja luulin joutuneeni hullujenhuoneeseen, missä vartijat minua pieksivät ja ympärilläni parveili kirkuvia mielipuolia.

Lapsenmieleeeni oli tehnyt erittäin syvän vaikutuksen vanhempien ihmisten puhe San Franciscon kiinalaiskaupungin lukemattomista paheiden pesistä. Houretilassani vaelsin syvällä maan alla tuhansien kiinalaisluolien halki ja suljettujen rautaovien takana minua kiusattiin tuhansin surmin. Ja kun kohtasin isäni eräässä maanalaisessa salakammiossa, missä hän istui pöydän ääressä pelaten rumien kiinalaisten kanssa kultakasoista, silloin raivoni purkautui hurjina sadatuksina. Nousin istumaan vuoteessani, taistelin käsiä vastaan, jotka koettivat raahata minua pois, ja manasin isäni aina alimpaan helvettiin. Kaikki se lika, jota lapsi saadessaan vapaasti juoksennella kuulee miesten puheessaan käyttävän, oli tarttunut minuun, ja vaikka en ennen ollut rohjennut lausua tavuakaan sellaisista kiropuheista, niin nyt ne tulvimalla tulvivat kieleltäni sadatellessani isää, jonka näin istuvan maan alla pelaamassa pitkätukkaisten ja pitkäkynsisten kiinalaisten kanssa.

Oli oikein ihmeellistä, etteivät sekä aivoni että sydämeni pakahtuneet sinä yönä. Seitsenvuotisen lapsen valtimot ja hermokeskukset eivät juuri ole omiaan kestäämään niitä hirveitä puuskia, jotka minua puistattivat. Ei kukaan voinut nukkua hetkistäkään pikku tuvassamme tuona yönä, jolloin Tuliliemi oli saanut minut valtoihinsa. Larry, joka makasi sillan alla, ei hourailut minun laillani. Olen varma siitä, että hän nukkui kuin tukki unia näkemättä, että hän heräsi seuraavana aamuna ehkä hiukan raskaana päästään ja ryytyneenä; ja jos hän elää vielä nykyään, hän ei varmaankaan muista tuota yötä, niin merkityksetön oli koko tapahtuma hänelle. Mutta minun aivoni olivat ikiajoiksi saaneet polttomerkin tästä kokemuksesta. Kun nyt kolmenkymmenen vuoden kuluttua kirjoitan siitä, on jokainen näky yhtä selväpiirteinen, jokainen tuska yhtä elävä ja kauhistava kuin tuona yönä.

Olin kipeä useita päiviä, ja äidin oli aivan tarpeetonta kehottaa minua vasta karttamaan Tulilientä. Äiti oli aivan säikähtynyt suunniltaan. Hän käsitti asian siten, että olin menetellyt väärin, hyvin väärin, että olin unohtanut kaiken, mitä hän oli opettanut. Kuinka minä, joka en koskaan saanut vastata, jolla ei ollut sanoja ilmaista ajatuksiani, kuinka minä olisin voinut kertoa äidille, että juuri hänen opetuksensa olivat suoranainen syy kurjuuteeni? Ellen olisi kuullut hänen puhuvan niin usein mustista silmistä ja italialaisten luonteesta, en olisi milloinkaan edes kastanut huuliani tuolla happamalla, karvaalla viinillä. Mutta vasta sitten, kuin olin jo varttunut mieheksi, kerroin hänelle tuon häpeällisen tapahtuman todellisen merkityksen.

Toipuessani mietiskelin paljon voimatta selvittää erilaisia kohtia; toiset taas tuntuivat minusta varsin selviltä. Tunsin tehneeni syntiä, mutta kuitenkin olin omasta mielestäni kärsinyt vääryyttä. Syy ei ollut minun, ja kuitenkin olin menetellyt väärin. Mutta lujasti olin päättänyt karttaa ainiaan väkijuomia. Ei yksikään vesikahuinen koira ole voinut konsanaan kammota vettä sen enempä kuin minä alkoholia.

Mutta niin kauhea kuin kokemukseni olikin, ei se mitenkään voinut ajan mittaan estää minua tutustumasta hyvin läheisesti Tuliliemeen. Yksinpä silloinkin pakottivat kaikki voimat ympärilläni minua hänen puoleensa. Ottamatta lukuun äitiä tuntuivat kaikki katselevan tapahtumaa varsin lievässä valossa. Se oli pilaa, oli tapahtunut jotain hullunkurista, ei sitä oikeastaan kannattanut hävetä. Yksinpä pojista ja tytöistäkin se oli hauskaa, ja he kertoivat nauraen, kuinka Larry oli hypännyt rinnalleni ja sitten nukkunut sillan alle, kuinka se ja se oli viettänyt yönsä taivasalla hiekkakumpujen keskellä ja kuinka oli käynyt pojan, joka oli pyllähtänyt ojaan. Sikäli kuin saatoin ymmärtää, ei asiaa kannattanut hävetä. Se oli ollut jotain kerrassaan saamarin sukkela, ihanaa vaihtelua arkielämän yksitoikkoisessa raadannassa.

Irlantilaiset talonpojat nuhtelivat minua ystävällisesti urotyöstäni ja taputtivat minua selkään, kunnes minusta tuntui siltä, kuin olisin tehnyt jotain suuremista. Peter, Dominick ja toiset italialaiset olivat ylpeitä minun ryyppykyvystäni. Kaikki joivat. Koko kunnassa ei ollut ainoatakaan raittiusmiestä. Yksinpä pienen kyläkoulumme opettajakin, harmaantunut viisikymmenvuotias mies, antoi meille silloin tällöin lupaa, kun hän kamppaili Tuliliemen kanssa ja joutui häviölle. Minulla ei siis ollut mitään siveellistä tukea. Vastenmielisyyteni alkoholia kohtaan oli kokonaan fysiologista laatua. En pitänyt tuosta riivatun sotkusta.

Tätä ruumiillista alkoholin inhoa en ole koskaan saanut kokonaan karkoitetuksi. Mutta minä olen voittanut sen. Vielä tänäänkin minun on voitettava se joka kerta, kuin nautin lasillisen. Suulakeni ei jätä milloinkaan kapinoimatta, ja siitä voi olla varma, että suulaki tuntee, mikä on ruumiille hyvää. Minun tie taakseni ei ihmisten ryyppäämiseen ole syynä alkoholin vaikutus ruumiiseen, vaan aivoihin. Ja jos sen on kuljettava ruumiin kautta, niin sitä pahempi ruumiille.

Mutta siitä huolimatta, että minussa vallitsi ruumiillinen vastenmielisyyys alkoholia kohtaan, olivat kapakat kuitenkin lapsuuteni elämän valokohtia. Kun istuin raskaasti sälytetyllä perunakuormalla usvaan verhoutuneena, jalkojen kivistäessä liikunnan puutteesta, hevosten kahlatessa verkalleen eteenpäin syvähiekkaisella tiellä hietakumpujen lomitse, saattoi muuan valoisa näky aina taipaleen tuntumaan lyhemmältä. Tämä valoisa näky oli Colman kapakka, minne isä, tai kuka kulloinkin sattui olemaan ajajana, aina poikkesi tyhjentämään lasinsa. Seurasin mukana lämmitelläkseni uunin ääressä ja saadakseni korppusen. Sain ainoastaan yhden, mutta sekin riitti kemuiksi. Kapakoista oli joka tapauksessa ainakin jotain hyötyä. Kun sitten taas istuttiin ponnistelevain hevosten vetäminä, nautin korppusestani kokonaisen tunnin. Puraisin siitä mahdollisimman pieniä palasia, en pudottanut koskaan muruakaan ja jauhoin joka palasta, kunnes se oli muuttunut ohueksi tahmaksi. Sitä en milloinkaan nielaissut ehdoin tahdoin. Maistelin vain maistelemistani, kääntelin kielelläni, levitin toiseen poskipieleen, siirsin sitten toiseen, kunnes se lopulta livahti kielen kärjeltä ja luiskahti pikkuruksina pisaroina kurkkuuni.

Minä pidin kapakoista. Erityisesti pidin San Franciscon kapakoista. Niissä oli joukoittain herkuja, joita sai ottaa mitään maksamatta: omituisia leipiä ja korppuja, juustoa, makkaraa, sardiineja — sellaista, mitä en saanut koskaan nähdä kotona yksinkertaisella pöydällämme. Ja muistan, että kerran pöydän takana seisova mies sekoitti minulle makean juoman mehusta ja soodavedestä. Isä ei maksanut siitä mitään. Mies tarjosi sen minulle ilmaiseksi, ja hänestä tuli minulle kiltin ja ystävällisen ihmisen ihannekuva. Useita vuosia uneksin hänestä valveilla ollen. Silloin olin vain seitsenvuotias, mutta saatan vielä tänäänkin nähdä hänet häipymättömän selvänä, vaikka en tavannutkaan häntä muulloin kuin tuon ainoan kerran. Kapakka sijaitsi San Franciscon eteläpäässä, Market Streetin länsipuolella. Sisään astuttaessa joutui pöytä vasemmalle kädelle. Oikealla puolen, seinustalla, oli toinen pöytä, jolle vapaamurkina oli katettu. Huone oli pitkä ja kapea, ja toisessa päässä sijaitsi pieniä pyöröpöytiä ja tuoleja oluttynnyreiden takana, jotka olivat valmiina avattaviksi. Isäntä oli sinisilmäinen ja hänellä oli kaunis pehmeä tukka, joka työntyi esiin mustan silkkikalotin alta. Yllään hänellä oli ruskea nuttu, ja muistan tarkalleen, miltä kohtaa keskeltä pulloriviä hän otti punamehua sisältävän pullon. Hän ja isä keskustelivat kauan, ja minä maistelin verkalleen lasistani ja jumaloitsin häntä. Monen vuoden kuluessa palvoin hänen muistoaan.

Turmiollisista kokemuksistani huolimatta olin jälleen tavannut Tuliliemen, joka täällä vallitsi kaikkialla ja koetti houkutella ja maanitella minua. Tässä oli kapakka, joka vaikutti syvästi lapsen mieleen. Tässä lapsi, joka parhaillaan muodosteli ensimmäistä arvosteluaan maailmasta ja tällöin havaitsi kapakan miellyttäväksi paikaksi. Myymälät, yleiset rakennukset tai ainoakaan ihmisten asuma talo eivät avanneet konsanaan oveaan minulle ja sallineet minun lämmitellä tulen ääressä tai nauttia jumalten ruokaa, jota oli ladottuna kapeille hyllyille pitkin seiniä. Niiden ovet olivat aina suljetut minulle; mutta kapakan ovet avautuivat aina. Ja kaikkialla oli kapakoita, niin hyvin suurten valtateiden kuin kyläkatujenkin varsilla, kapeissa kujissa ja ahtaissa solissa, aina ystävällisesti valaistuina ja tervehtivinä, talvella lämpiminä, kesäisin viileinä. Niin, kapakka oli peräti hieno paikka, vieläpä sitäkin enemmän.

Päästyäni kymmenen vuoden ikään olivat vanhempani muuttaneet maalta kaupunkiin, ja nyt aloin viettää kaduilla sanomalehtipojan elämää. Yhtenä syynä tähän oli se, että tarvitsimme rahaa. Toisena syynä oli, että minä olin liikunnan tarpeessa. Olin nimittäin keksinyt vapaat kansankirjastot ja olin lukemaisillani itseni kuoliaaksi. Maalla ei ollut kirjoja käytettävänä. Jollakin ihmeellisellä tavalla oli minun onnistunut saada lainaksi neljä kirjaa, neljä ihmeellistä kirjaa, ja ne olin lukenut ahmimalla. Ensimmäinen oli "Garfieldin elämä", toinen Paul de Chaillon "Matkustuksia Afrikassa", kolmas muuan Ouidan romaaneista, josta puuttui neljäkymmentä viimeistä sivua, ja neljäs Irvingin "Alhambra". Viimeksi mainitun olin saanut lainaksi eräältä opettajattarelta. En ollut mikään tungettelevainen lapsi. Päin vastoin kuin Oliver Twist,[2] en olisi saattanut pyytää enempää. Jättäessäni takaisin "Alhambra" toivoin, että opettajatar ehkä lainaisi minulle vielä yhden kirjan. Ja koska hän ei tehnyt sitä — luultavasti en hänen mielestään antanut arvoa hänen ystävällisyydellensä — itkin koko kolmen mailin kotimatkan. Odotin ja halasin, että hän lainaisi minulle uuden kirjan. Kymmeniä kertoja koetin rohkaista itseäni pyytääkseni häneltä, mutta niin pitkälle en koskaan päässyt.

Mutta sitten jouduttiin Oaklandin kaupunkiin, ja kansankirjaston hyllyillä keksin koko suuren maailman, joka sijaitsi kaukana taivaanrannan takana. Täällä oli tuhansittain kirjoja, yhtä hyviä kuin minun neljä ihmeellistä kirjaani, useita paljoa parempiakin. Kirjastot eivät olleet niihin aikoihin lapsille tarkoitettuja, ja minulle sattui monta merkillistä kokemusta. Muistan, että minussa herätti syvää mielenkiintoa muuan luettelon nimistä: "Peregrine Picklen seikkailut." Täytin lainauskaavakkeen ja

kirjastonhoitaja luovutti minulle karsimattoman laitoksen Smolletin koottuja teoksia yhtenä suunnattomana niteenä. Luin kaikkea, mutta eniten historiaa, seikkailukertomuksia ja matkakuvauksia kaikista maanosista. Luin aamut, iltapäivät ja illat. Luin vuoteessa, ruokapöydässä, koulumatkalla, yksinpä vapaahetkinäkin, toisten poikain leikkiessä. Siitä aloin joutua aivan pyörälle. Jokaiselle vastasin: "Mene tiehesi. Sinä hermostutat minua."

Ja kun sitten olin täyttänyt kymmenen vuotta, juoksentelin kaduilla sanomalehtipoikana. Nyt minulla ei ollut aikaa lukea. Opin sen sijaan tappelemaan, esiintymään tungettelevasti ja röyhkeästi. Minulla oli mitä vilkkain mielikuvitus ja sammumaton uteliaisuus kaikkea kohtaan, mitä ympärilläni tapahtui. Eikä uteliaisuuteni ollut vähin juuri kapakkoihin nähden. Käväisin monessa kapakassa. Muistan, että siihen aikaan Broadwayn itäpuolella kuudennen ja seitsemännen kadun välillä oli kokonainen kortteli, joka käsitti yksinomaan kapakoita.

Täällä oli elämä niin erilaista kuin varemmin kokemani. Juteltiin äänekkäästi, naurettiin raikuvasti, ja kapakan ilmapiiri ikäänkuin huokui suuruutta. Täällä oli tarjona jotain enemmän kuin tavallisessa arkielämässä, missä ei tapahtunut niin mitään. Täällä elämä oli aina todellista elämää; toisinaan kamalaakin, kun syntyi tappelu, vuoti verta ja rotevat poliisit ryntäsivät sisään. Nämä olivat suuremmissa hetkiä minulle jonka pää oli täynnä kaikenkalaisia seikkailuja ja urostekoja maalta ja mereltä. Ei ollut ensinkään suuremmissa juosta katua ylös, toista alas ja viskellä sanomalehtiä sisään ovista. Mutta kapakoissa olivat yksinpä juopporentutkin, jotka humalaisina lojuivat pöytien ääressä tai sahajauhoissa permannolla, omiaan herättämään minussa ihailua.

Eikä kapakoita muuten voinut pitää minään väärytenä. Kaupungin isät myönsivät niille oikeudet. Ne eivät olleet laisinkaan hirveitä paikkoja, kuten kuulin sellaisten poikien väittävän, joilla ei ollut minun laillani tilaisuutta oppia tuntemaan niitä. No, hirveitä ne kenties olivat, jos tarkoitettiin, että ne olivat hirveän ihmeellisiä, ja juuri sellainen herättää pojassa mieltymystä. Samalla lailla ovat merirosvot ja haaksirikot hirveitä, ja eikö jok'ikinen terve ja voimakas poika antaisi sielunsa autuutta saadakseen olla mukana jossain sellaisessa?

Kapakoissa tapasin myöskin sanomalehtimiehiä, asianajajia, tuomareita, jotka tunsin sekä ulkonäöltä että nimeltä. Nämä painoivat kapakkoihin yhteiskunnan hyväksymyksen leiman. He vain lujittivat minussa ihastuksen tunnetta kapakoita kohtaan. Varmaan hekin löysivät siellä tuota erikoista, käsittämätöntä, jota minä tunsin ja etsiskelin. Mitä se oli, sitä en tietänyt, mutta sitä täytyi kuitenkin olla, koska siellä parveili ihmisiä kuin surisevia kärpäsiä hunajaruukun äärellä. Minulla ei ollut mitään huolia, maailma näytti kauttaaltaan valoisalta, niin että oli mahdoton ymmärtää näiden ihmisten etsivän sieltä unohdusta raadannasta ja murheista.

Tietysti en juonut koskaan mitään. Kymmenennestä viideteentoista ikävuoteeni asti minä tuskin maistoinkaan alkoholia, mutta olin alituisen ryyppäävien ja kapakoiden yhteydessä. Muuta syytä ei minulla ollut juomista vastaan kuin se, että en pitänyt alkoholista. Ajan mittaan jouduin jäävaunuihin juoksupojaksi, nostelin pystyyn keiloja keilaradalla, joka kuului erääseen kapakkaan, ja auttelin sunnuntaisin pienissä ulkoravintoloissa.

Josie Harperilla oli tuollainen pikku ravintola Telegraph Avenuen ja Yhdeksännenneljättä kadun kullassa. Sinne vein kokonaisen vuoden ajan iltalehteä, kunnes sain toisen alueen Oaklandin sataman puolella. Kun ensimmäisen kuukauden kuluttua kävin noutamassa tilausmaksun Josie Harperilta, kaatoi tämä minulle lasillisen viiniä. Minua hävetti kieltäytyä, joten tyhjensin sen. Mutta sitten pidin aina varani ja kävin noutamassa rahat tarjoilijalta, kun Harper ei ollut itse kotosalla.

Ensimmäisenä päivänä, kun työskentelin keilaradalla, huusi isäntä meidät pojat koolle "nosteltuamme" useita tunteja. Meidän piti totuttuun tapaan saada lasimme. Toiset halusivat olutta, minä taas pyysin inkivääräjuomaa. Pojat tirskuivat ja näin, että kapakoitsija loi minuun merkillisen, paheksuvan katseen. Mutta hän avasi joka tapauksessa pullon inkivääräjuomaa. Päästyämme sitten takaisin keilaradalle sain tietää syyn. Olin suututtanut isäntää. Pullo inkivääräjuomaa maksoi melkoista enemmän kuin lasillinen tavallista tynnyriolutta, niin että jos minua halutti pitää paikkani, oli parasta ottaa olutta. Sitä paitsi oluessa oli ravintoa. Työskentelisin paljoa paremmin, jos joisin sitä. Inkivääräjuomassa ei ollut laisinkaan ravintoa. Sitten join olutta, milloin ei käynyt hiipiminen pakoan, enkä saattanut käsittää, mitä hyvää siitä voi löytää.

Paljon pidin sen sijaan makeisista. Viidellä sentillä voin saada viisi "kanuunankuulaa", suuria makeita paloja, jotka kestivät hirveän kauan. Saatoin pureskella ja imeä yhtä ainoata kuulaa kokonaisen tunnin ajan. Sitten oli olemassa muuan meksikolainen, joka myi isoja ruskeita nekkuja viidestä sentistä kappaleen. Kesti neljänneksen päivää, ennenkuin sellaisen sai kunnolleen syödyksi, ja monesti käytin aamiaiseksi vain nekkua. Ja siinä tunsin olevan ravintoa, vaan en suinkaan oluessa.

KUODES LUKU.

Mutta nopeasti läheni se aika, jolloin saavuttaisin todellisen kokemuksen Tuliliemeen nähden. Kun olin neljäntoista-vuotias ja pääni oli täpösen täynnä kaiken maailman matkaseikkailuja kaukaisilta meriltä ja vieraista maista, purjehdin pienellä senterboordiveneellä San Franciscon lahdella ja Oaklandin vuonolla. Mieleni teki päästä merille. Halusin joutua pois yksitoikkoisuudesta. Olin voimakas, kukoistava nuorukainen, vertani poltti seikkailunhalu ja romanttinen kaipuu ja mielessä väikkyi haaveita hurjasta elämästä hurjien miesten maailmassa. Vähänpä minä aavistin, että niin hyvin loimet kuin kuteetkin tässä maailmassa olivat alkoholiin kastetut.

Kun eräänä päivänä parhaillani nostin purjeita, tapasin Scottyn. Tämä oli tavallista kehittyneempi seitsentoista-vuotias nuorukainen, ja hän kertoi minulle karanneensa Australiassa eräästä englantilaisesta laivasta, missä oli palvellut jungmannina. Hän oli työskennellyt toisessa laivassa San Franciscoon päästäkseen ja tuumaili nyt pyrkiä johonkin valaanpyyntialukseen. Virran toisella puolen, pyyntialusten lähistöllä, sijaitsi *Idler*. Sen katsastusmies oli harpuuninheittäjä, joka aikoi tehdä seuraavan matkansa valaanpyytäjän *Bonanzan* mukana. Kuljettaisinko hänet, Scottyn, veneessäni sinne, jotta hän saisi puhutella harpuuninheittäjää?

Kuljettaisinko? Kuinka monta huhua ja juttua Olinkaan kuullut *Idlerista*, joka oli saapunut Sandwichsaarilta, minne se oli salaa kuljettanut opiumia. Ja harpuuninheittäjä, joka oli katsastusmies: kuinka monesti olinkaan nähnyt hänet ja kadehtinut hänen vapauttaan. Hänen ei tarvinnut koskaan erota merestä. Hän nukkui jok'ikinen yö laivalla, kun taas minun oli kiltisti lähteminen maihin ja nukkuminen kotosalla. Harpuuninheittäjä oli vain yhdeksäntoista vuoden ikäinen (ja vain hänen omista sanoistaan tiesin hänet harpuuninheittäjäksi). Mutta minulle hän oli ollut aivan liian ylhäinen henkilö, jotta olisin rohjennut häntä puhutella, kun risteilin jahdin ympärillä kaihoisan välimatkan päässä. Kuljettaisinko Scottyn, karanneen jungmannin, veneessäni harpuuninheittäjän luo salakuljettaja-laivalle? Niin että kuljettaisinko!

Meidän huudellessamme harpuuninheittäjä kohosi kannelle ja kehotti meitä nousemaan alukseen. Tahdoin osoittautua aito merimieheksi ja ohjailin venettäni, jotta se ei hankaisi jahdin valkoista maalausta, annoin sen liukua peräpuoleen pitkästä köydestä, jonka kiinnitin kahdella huolimattomalla puolisolmulla. Me lähdimme kannen alle. Nyt näin ensimmäisen kerran laivan sisustan. Seinillä riippuvat vaatteet haisivat homeelta. Mutta mitäpä siitä? Siinähan oli aito merivarusteet, korderoilla vuorattuja nahkaliivejä, sinisiä nuttuja luotsikankaasta, sadelakkeja, merisaappaita ja öljytakkeja. Kaikkialla näkyi, kuinka tarkoin tila oli käytetty — kapeita makuukojuja, kääntöpöytiä ja kaappeja oli kerrassaan uskomattomissa paikoissa. Tuossa oli tarkistuskompassi, lyhtyjä tasapainorenkaineen, siniselkäisiä merikortteja huolimattomasti kokoon käärittyinä ja loukkoon heitettyinä, merkkilippuja aakosjärjestyksessä ja merimiehenharppi laudoitukseen pistettynä pitelemässä kiinni almanakkaa. Vihdoinkin tunsin eläväni. Täällä istuin nyt ensi kertaa oikeassa laivassa, tovereina harpuuninheittäjä ja karannut englantilainen merimies, joka sanoi olevansa Scotty nimeltään.

Osoittaakseen olevansa miehiä yhdeksäntoista-vuotias harpuuninheittäjä ja seitsentoista-vuotias jungmanni kaikkein ensinnä menettelivät miesten tavoin. Harpuuninheittäjän mielestä lasi väkevää maistuisi hyvältä, ja Scotty poimi taskuistaan muutamia pikkurahoja. Sitten harpuuninheittäjä lähti pullo mukanaan erääseen salakapakkaan, sillä niillä tienoin ei ollut laillisia kapakoita. Me joimme tuota halpaa rapakaljaa juomalaseista. Enkö muka olisi yhtä reipas kuin harpuuninheittäjä ja merimies? Nämä olivat miehiä, sen ilmaisi heidän tapansa juoda. Juominen oli miehuuden merkki. Ja niin minäkin join heidän kerallaan, lasin toisensa perästä, topakasti ja haikailematta, vaikka tuo viheliäinen moska ei vetänyt laisinkaan vertoja nekulle tai "kanuunankuulalle". Oikein minua pöyristytti niellessäni, mutta luonnollisesti koetin salata sitä.

Pullo täytettiin useita kertoja iltapäivän kuluessa. Kaiken kaikkiaan minulla oli kaksikymmentä senttiä, mutta minä löin ne pöytään miehen lailla, vaikka salaisesti napisinkin ajatellessani, kuinka paljon makeisia olisin voinut niillä saada. Whisky nousi meille kaikille päähän, ja harpuuninheittäjä ja Scotty lavertelivat suulaasti Kap Hornin myrskyistä, La Platan edustan pamperotuulista, märsypurjetuulesta, Tyvenen valtameren rajusäistä ja napajäiden keskellä murskautuneista valaanpyyntilaivoista.

"Jäävedessä ei voi uida", selitti harpuuninheittäjä minulle. "Siinä käpristyy vallan kokoon ja painuu pohjaan minuutin kuluttua. Jos valas iskee veneen murskaksi, täytyy koettaa päästä vatsalleen airon poikitse, niin että saattaa pysyä pinnalla, vaikka ruumista kouristaakin."

"Tietysti", minä vastasin kiitollisena nyökäten ja niin varmalla äänellä, ettei käynyt epäileminkään, etten minäkin kerran vuorostani joutuisi pyytämään valaita ja uiskentelemaan airon varassa jäämerellä. Painoin hänen ilmoituksensa lujasti muistiini ja rekisteröin sen aivoihin, missä se on tallella vielä

tänäkin päivänä.

Mutta alussa minulla ei ollut paljoakaan sanottavaa. Herranen aika, olinhan vasta neljäntoista-vuotias enkä ollut kertaakaan elämässäni käynyt ulkona valtamerellä. Saatoin vain kuunnella noita molempia merikarhuja ja osoittaa miehevyyttäni pysyttelemällä juonnissa heidän tasallaan.

Whisky pääsi minussa voitolle. Scottyn ja harpuuninheittäjän puhelu tulvehti laivan kajuutan ja minun aivojeni kautta kuin raikkaan tuulen voimakkaat henkäykset, ja mielikuvituksessani elin jo vastaisia vuosia, jolloin tuhansissa seikkailuissa heittelehtisin hurjassa, hullussa, ihanassa maailmassa.

Me päästimme kaikki siteet irralleen. Vierauden tunne toisiamme kohtaan katosi. Tuntui siltä, kuin olisimme tunteneet toisemme jo vuosikausia, ja me vannoimme, että aina vastaisuudessakin pysyisimme yhdessä. Harpuuninheittäjä kertoi onnettomuuksista ja asioista, joiden ei pitänyt joutua toisten korviin. Scotty surkutteli itkien Edinburghiin jäänyttä vanhaa, köyhää äitiään — tämä oli aatelisnainen, hän väitti — joka nyt eli peräti niukoissa oloissa sen vuoksi, että oli luovuttanut melkein kaiken omaisuutensa eräälle laivanvarustajalle, jotta hän — poika — saisi jonkinlaisena vapaaehtoisena oppia merimiehen ammattia ja pääsisi päälliköksi ja hienoksi mieheksi kokematta tavallista kovaa koulua. Nyt äiti oli aivan epätoivoissaan siitä, että hän oli karannut Australiassa ja pestautunut tavalliseksi jungmanniksi keulapuolelle. Ja Scotty saattoi todistaa sanansa. Hän otti taskustaan äidin viime kirjeen ja kasteli sitä kyynelillään lukiessaan sen meille ääneen. Harpuuninheittäjä ja minä itkimme hänen kerallaan ja vannoimme, että kaikki kolme lähtisimme valaslaiva *Bonanzaan*, ansaitsisimme rahaa kuin roskaa ja suuntaisimme sitten matkamme Edinburghiin laskeaksemme yhteisen omaisuutemme tuon kiltin rouvan helmaan.

Ja sikäli kuin Tuliliemi kiihotti aivojani, pehmitti arkuuteni, sulatti pois ujouteni ja alkoi puhua minun kauttani, kanssani ja minun laillani, kuten kasvatti-kaksoisveljeni ja toinen minä, korotin minäkin ääntäni osoittautuakseni mieheksi, joka myöskin oli ollut mukana yhdessä ja toisessa. Kerskailin laveasti, kuinka olin avoimessa veneessäni purjehtinut San Franciscon lahden poikki möyryävässä lounaistuudessa, niin että yksinpä kuunarienkin miehistö oli epäillyt, tokko onnistuisin yrityksessäni. Edelleen puhuin — tai sen teki Tuliliemi, sillä se oli samantekevää — että tosin Scotty saattoi olla oiva merimies ulapalla, mutta jos oli purjehdittava pienessä veneessä, niin kyllä minä vain hänestä voiton vein.

Ja parasta oli se, että kerskailuni todellakin piti paikkansa. Jos olisin ollut tajuissani, en kuitenkaan olisi missään tapauksessa uskaltanut sanoa Scottylle totuutta. Mutta Tuliliemen tapana on aina irroittaa kielen siteet ja lörpötellä salaisia ajatuksia.

Scotty tai Tuliliemi tai molemmat suuttuivat tietysti minun huomaautuksistani. Mutta siitä en välittänyt saatoin kyllä löylyttää moisen karanneen seitsentoista-vuotiaan jungmannin. Scotty ja minä haukuimme ja räpytelimme kiukusta kuin kaksi kukonpoikaa, kunnes harpuuninheittäjä täytti vielä lasin voidaksemme sopia asian. Sen teimmeikin, ja toisiamme kaulaten vannoimme ikuista ystävyyttä, aivan samoin kuin Musta-Matti ja Tom Morrisey keittiössä San Mateossa. Ja kun sen muistin, tajusin viimeinkin varttuneeni mieheksi, vaivaisista neljästätoista ikävuodestani huolimatta, yhtä suureksi ja oivaksi mieheksi kuin nuo kaksi kömpelöä jättiläistä, jotka olivat riidelleet ja sopineet tuona muistorikkaana sunnuntaina kauan sitten.

Nyt olimme ennättäneet lauluasteelle ja minä yhdyin harpuuninheittäjään ja Scottyyn kaikenlaisten meripoikalaulujen loppukertoa kiljuttaessa. Juuri täällä *Idlerin* kajuutassa minä kuuntelin ensi kertaa lukuisia loilotuksia, joita sittemmin kuulin merimiesten laulelevan kaikkialla. Oh, se oli suuremmoista. Aloin ymmärtää elämän tarkoitusta. Täällä ei ollut jälkeäkään arkipäiväisyydestä, tämä ei ollut Oaklandin vuono, ei tarvinnut juoksennella taloissa sanomalehtiä kuljettaen, ei ajaa jäävankkureissa tai nostella keiloja. Koko maailma oli minun, kaikki sen polut avautuivat eteeni, ja Tuliliemi viekoitteli mielikuvitukseni näkemään silkkana todellisuutena sen seikkailuelämän, johon alituisen kaipasin.

Me emme olleet tavallisia ihmisiä. Me olimme kolme puolihumalaista nuorta jumalaa, uskomattoman viisaita, ihmeellisen nerokkaita ja rajattomin voimin varustettuja. Oh! — ja sen sanon nyt, niin monen vuoden vierittyä — jos Tuliliemi kykenisi pidättämään ihmisen aina niin korkealla, en vetäisi enää milloinkaan ainoatakaan raitista henkäystä. Mutta tämä ei ole sellainen maailma, missä saisi matkustaa vapaalipulla. Täytyy päin vastoin maksaa raudankovan taksan mukaan — jokaista voiman hetkeä seuraa tasoittava heikkous, jokaista nousua vastaava lasku, jokaista kuviteltua jumalankaltaista silmänräpäystä vastaava aika matelijan lailla mudassa mataen. Joka kerta kuin koettaa voimiaan ponnistaen pusertaa elämän pitkät päivät ja viikot mielettömiksi, ihaniksi silmänräpäyksiksi, täytyy maksaa lyhennetyin elämin, monesti epäinhimillisen nylykron hinnalla.

Kiihkeys ja kestävyys ovat yhtä vanhoja kuolinvihollisia kuin tuli ja vesi. Ne hävittävät toisiaan. Ne eivät saata säilyä yhdessä. Ja kuinka suuri taikuri Tuliliemi lieneekin, hän on sittenkin yhtä suuressa määrin orgaanisen kemian orja kuin me kuolevaisetkin. Meidän on maksettava jokaisesta hermo-

marathonista, jonka juoksemme. Yhtä vähän saattaa Tuliliemi pelastaa meitä suorittamasta, minkä olemme joutuneet velkaa. Hän voi johdattaa meidät kukkuloille, mutta ei kykene pidättämään meitä siellä; muutoin meistä tulisi kaikista hänen palvojansa. Eikä ole ainoatakaan ihmistä, jonka ei olisi pakko maksaa mielettömästä tanssistaan Tuliliemen huilun mukaan.

Kaikki tämä on viisautta, jonka olen hankkinut myöhemmin. Sillä neljäntoista-vuotiaalla pojalla, joka istui *Idlerin* kajuutassa harpuuninheittäjän ja merimiehen parissa, ei ollut tästä aavistustakaan. Hän hengitti avartunein sieraimin ummehtunutta ilmaa ja ryhtyi räyhäten loppukertoon: "Jänkin laiva virrassa liukuu — Kisko köyttä, hei ja hoi!"

Me humalluimme yhä enemmän ja puhuimme ja huusimme samalla haavaa. Minulla oli oivallinen terveys ja vatsa, joka olisi kyennyt sulattamaan rautaromua, niin että juoksin edelleen marthonia täysin voimin, kun Scotty jo alkoi uupuneena jättäytyä jällelle. Hän rupesi puhumaan sekavasti, tavoitteli sanoja voimatta löytää niitä; jos hän toisinaan sattuikin tapaamaan ne, eivät huulet enää pystyneet niitä muodostamaan. Hän kadotti kadottamistaan myrkytetyn tajuntansa. Hänen silmänsä sammuiivat, ja ulkonäkö muuttui yhtä typeräksi kuin hänen puheensa sammaltaviksi. Hänen kasvonsa ja ruumiinsa veltoistuivat samalla kertaa kuin hänen järkensä. (Ihminen saattaa istua suorassa vain tahdon toiminnan avulla.) Scottyn surisevat aivot eivät jaksaneet pitää kurissa hänen lihaksiaan. Kaikki yhteys niiden kesken alkoi katketa. Hän koetti ottaa vielä yhden lasin, mutta pudotti sen permantoon. Kummastukseksi hän alkoi katkerasti itkeä, kieri selälleen erääseen kojuun ja rupesi samassa tuokiossa kuorsaamaan.

Harpuuninheittäjä ja minä jatkoimme juominkeja ja irvistelimme ylimielisinä Scotty raukalle. Viimeinenkin pullo avattiin ja me tyhjensimme sen yhdessä, Scottyn säestäessä toimitusta äänekkäin kuorsauksin. Mutta sitten harpuuninheittäjäkin ryömi kojuunsa ja minä jäin yksikseni ja voittamattomana taistelukentälle.

Tunsin itseni perin ylpeäksi, ja Tuliliemi otti osaa ylvästelyyni. Saatoin sietää lasillisen, olin mies. Olin lasi lasilta juonut kaksi miestä tiedottomaksi. Ja minä seisoin yhä vielä molemmilla jaloillani ja nousin kannelle saadakseni ilmaa polttaviin keuhkoihini. Näissä juomingeissa minä havaitsin, kuinka oivallinen vatsa ja kestävä pää minulla oli, kun oli kysymys ryyppäämisestä. Se tuntemus oli vastaisina vuosina koitua minulle todelliseksi ylpeyden lähteeksi, mutta lopulta olin oppiva pitämään sitä suurena onnettomuutena. Onnellinen on se ihminen, joka ei saata humaltumatta nauttia paria lasia enempää. Mutta onneton on se raukka, joka kykenee juomaan monta lasia mitään paljastamatta, jonka *täytyy* juoda monta lasia päästäkseen "epäselvälle tuulelle".

Aurinko oli menossa mailleen, kun nousin jälleen *Idlerin* kannelle. Alhaalla oli kyllä riittävästi kojuja. Ei minun olisi tarvinnut lähteä kotiin. Mutta minua halutti näyttää itselleni, kuinka suurena määrin olin mies. Laivan perässä kellui veneeni. Loppuosa voimakasta pakovettä tulvi juuri väylää myöten vasten tuulta, joka ryntäsi valtamereltä päin neljäntoista mailin nopeudella tunnissa. Saatoin erottaa valkoiset vaahtoharjat, ja virran pyörteet ja vireet olivat selvästi näkyvissä jokaisen aallon laaksossa.

Nostin purjeet, irroitin veneen, asetuin ruorin ääreen toisella kädellä kuuttia pidellen ja suuntasin kulun väylän poikki. Pursi keinui ja sukelsi hurjana kuohujen keskelle. Ympärillä alkoi vihmoa hyrskysade. Minä jouduin aivan haltioihini. Purjehtiessani kaiuttelin laulua "Tuule kumoon joka mies". En ollut mikään neljäntoista-vuotias poikanen, joka vietti mitätöntä elämää Oaklandiksi mainitussa uneliaassa kaupungissa. Olin mies, jumala, ja itse luonnonvoimat alistuivat palvelukseeni ja noudattivat tahtoani.

Pakovesi oli virrannut mereen. Runsaasti sadan kyynärän levyinen kaistale pehmeätä mutaa erotti venesataman vedestä. Nostin senterboordin, laskin täyttä vauhtia liejuun, kokosin purjeet, ja seisoin perässä aloin työnnellä venettä airolla, kuten olin usein ennenkin menetellyt vuoksen aikana. Vasta tällöin voimani alkoivat murtua. Menetin tasapainoni ja syöksyin päistikkaa mutaan. Kun sitten ryömin pystyyn kauttaaltani liman peitossa ja veren vuotaessa haavasta, jonka pystyssä töröttävä paalu oli viiltänyt käsivarteeni, tajusin ensimmäistä kertaa elämässäni, että nyt olin humalassa. Mutta mitäpä siitä? Tuolla väylässä makasi kaksi voimakasta merimiestä tiedottomina kojuissaan, minne minä olin heidät ryyppännyt. Minä olin kuin olinkin mies. Seisoin vielä jaloillani, vaikka olinkin vajonnut polvia myöten mutaan. En viitsinyt kiivetä uudelleen veneeseen. Minä kaaloin mudan halki työntäen purtta edelläni ja laulaa hoilottaen miehuuttani kaikelle maailmalle.

Mutta minä sain maksaa siitä. Olin sairaana pari päivää, surkean sairaana, ja paalun viiltämät haavat saivat käsivarteni pahasti paisumaan. Kokonaiseen viikkoon en kyennyt niitä käyttämään, yksinpä pukeutuminen ja riisuutumisenkin tuotti ankaraa tuskaa.

Vannoin: "Ei enää milloinkaan." Leikki ei ollut sen arvoinen. Hintaa oli liian kallis. Mitään siveellistä pohmeloaa ei minulla ollut. Vastenmielisyyteni oli kokonaan fyysillistä laatua. Eivät mitkään haltioitumisen hetket korvanneet moisen kurjuuden ja surkeuden tunteja. Veneelleni palattuani kartoin

tarkoin *Idleria*. Saatoin purjehtia väylän toiselle puolelle kiertääkseni sen kyllin etäältä. Scotty oli kadonnut. Harpuuninheittäjä liuskeli vielä niillä main, mutta häntä minä vältin tapaamasta. Kun hän kerran sattui tulemaan venesatamaan, minä piilouduin erääseen vajaan päästäkseni joutumasta hänen seuraansa. Minua pelotti, että hän ehdottaisi jälleen ryyppyä, kenties kuljettaisi täyttä whiskeypulloa taskussaan.

Ja kuitenkin — sellainen taikuri on Tuliliemi — nuo iltapäiväiset juomingit *Idlerin* kajuutassa olivat olleet kuin purpurajuova elämäni yksitoikkoisuudessa. Päivä oli ikimuistoinen. Lakkaamatta ajatukseni liuskelivat siinä. Yhä uudelleen muistelin sitä aivan yksityiskohtaisesti. Muun muassa olin saanut nähdä, mitkä hampaat ja jouset toimivat ihmisten tekojen vaikuttimina. Olin nähnyt Scottyn itkevän omaa arvottomuuttaan ja hienosyntyisen äitinsä murheellista kohtaloa. Harpuuninheittäjä oli hilpeänä kertonut minulle ihmeellisiä seikkailuja itsestään. Olin saanut lukemattoman määrän viekoittelevia ja sytyttäviä viittauksia minulle vieraasta maailmasta, johon olin varmasti yhtä sopiva kuin nuo kaksi nuorukaista, jotka olivat ryyppänneet kerallani. Olin perehtynyt ihmisten sieluelämään. Olin perehtynyt omaan sieluuni ja löytänyt arvaamattomia mahdollisuuksia ja kykyjä.

Niin, tuo päivä vei voiton kaikista muista varemmissä elämässäni. Sellainen se on minulle vieläkin. Sen muisto on syövytetty aivoihini. Mutta liian kalliin hinnan sain siitä maksaa. Kieltäydyin antautumasta uudelleen sellaiseen leikkiin, palasin kanuunankuulieni ja nekkuni pariin. Koko terveen, normaalin ruumiini kemiallinen kokoomus karkoitti minut pois alkoholin äärestä. Tuo aine ei soveltunut minulle. Se oli inhoittavaa. Mutta tästä huolimatta olosuhteet ajoivat minua yhä edelleen Tuliliemen luo, ajoivat ajamistaan, kunnes monen vuoden vierittyä oli koittava aika, jolloin etsin Tulilientä kaikkialla ihmisten asuma-aloilla — etsin häntä ja tervehdin ilomielin hyväntekijänä ja ystävänä. Ja samalla haavaa inhosin ja vihasin häntä kaiken aikaa. Niin, eriskummallinen ystävä on Tuliliemi.

SEITSEMÄS LUKU

Olin hiljan täyttänyt viisitoista vuotta ja työskentelin päivät pitkät eräässä säilyketehtaassa. Kuukaudesta toiseen en saanut koskaan nähdä kymmentä tuntia lyhempää työpäivää. Kun kymmentuntiseen työhön koneen ääressä lisätään päivällistunti, kaksi kertaa suoritettu jalkamatka kodin ja työpaikan välillä, nouseminen aamuisin, pukeutuminen ja syöminen, syöminen iltaisin, riisuutuminen ja levolle käyminen, ei vuorokauden neljästäkolmatta tunnista jää enempää kuin yhdeksän terveen nuorukaisen nukkua. Vuoteeseen käytyäni minun onnistui ennen uneen vaipumista varastaa hituinen aikaa lukemiseen.

Mutta monesti en päässyt työstä ennen puoltayötä. Toisinaan täytyi uurastaa kahdeksantoista ja kaksikymmentäkin tuntia yhteen mittaan. Kerran ahersin koneeni ääressä kolmekymmentä kuusi tuntia perätysten. Ja sattui yhteen jonoon sellaisiakin viikkoja, jolloin en milloinkaan lopettanut työtä ennen kello yhtätoista ja päässyt vuoteeseen ennen puoli yhtä; sitten tulin taas herätetyksi puoli kuudelta ennättääkseni pukeutua, syödä ja kävellä työpaikalle koneeni ääreen seitsemän vihellykseen.

Tällöin ei käynyt varastaminen hetkeäkään rakkaita kirjojani varten. Ja mitä tekemistä oli Tuliliemellä vasta viisitoista täyttäneen poikasen uuterrassa työssä? Hänellä oli siinä paljon tekemistä. Malttakaapa, niin näytän sen teille. Kysyin itseltäni, tämäkö oli elämän tarkoitus — oliko ihminen luotu työjuhdaaksi? Tietääkseni ei Oaklandin kaupungissa ollut ainoatakaan hevosta, joka raatoi niin monta tuntia kuin minä. Jos tämä oli oikeata elämistä, niin minusta ainakin se oli peräti vastenmielistä. Mieleeni muistui veneeni, joka nyt lojui toimetonna valkamassa keräten pohjansa simpukankuoria täyteen. Mieleeni muistui tuuli, joka puhalsi jok'ikinen päivä lahdella, aamunkoitot ja auringonlaskut, joita en enää saanut nähdä, suolaisen ilman tuoksu sieraimissa, suolaisen veden tuntu ihossa, kun pulahdin veneestä mereen. Mieleen muistui kaikki minulta kielletyn maailman ihanuus ja ihmeet ja aistihurmat. Tästä kuolettavasta aherruksesta saattoi pelastua vain yhdellä tapaa. Minun täytyi päästä vapaaksi ja lähteä merille. Ja merielämä johti välttämättä Tuliliemen luo. Tätä minä en tietänyt. Ja kun sen opin tuntemaan, silloin minulla oli kylliksi rohkeutta ollakseni palaamatta takaisin eläimelliseen tilaani koneen ääreen.

Halusin oleskella siellä, missä seikkailujen tuulet puhalsivat. Ja seikkailujen tuulet puhaltelivat osterivarkaiden pursia edes ja takaisin San Franciscon lahdella, kuljettivat ne rosvotuilta osterisärkiltä ja yöllisistä kahakoista aamun koittaessa kaupungin satamiin, minne kaupustelijat ja kapakoitsijat saapuivat saalista ostamaan. Osterisärkillä pyydystäminen oli kielletty ankaran rangaistuksen uhalla. Palkkana oli kuritushuone viiruvaatteineen ja jalkarautoineen. Mutta mitäpä siitä? Viiruvaatteisten

miesten työpäivä oli lyhempi kuin minun koneen ääressä uurastamani. Osterirosvon ja vangin elämässä oli paljoo enemmän romanttisuutta kuin koneorjan tilassa. Ja kaiken takana, koko pulppuavan nuoruuteni takana kuiski seikkailuelämä.

Ja niin minä haastattelin Jennie mummoa, vanhaa imettäjääni, jonka mustat rinnat olivat suoneet minulle ravintoa. Hän oli saavuttanut paremman aseman kuin minun omaiseni. Hän hoiti sairaita melkoisen hyvästä viikkopalkasta. Lainaisiko hän "valkoiselle lapselleen" vähän rahaa? *Että lainaisiko?* Kaikki, minkä hän omisti, kuului myöskin minulle.

Sitten etsin käsiini Ranskan Ranssin, erään osterirosvon, joka kuuleman mukaan halusi myydä purtensa *Raketin*. Tapasin hänet ankkurissa Alamedan puolella vuonoa, lähellä Webster-kadun siltaa, seurassaan vieraita, joita hän kestitsi viinillä. Hän nousi kannelle hieromaan kauppa. Kyllä, hän oli halukas myymään. Mutta nyt oli sunnuntai. Ja sitä paitsi hänellä oli vieraita. Huomisaamuna hän valmistaisi kauppakirjan ja minä saisin heti purren haltuuni. Mutta nyt minun oli käytävä kajuuttaan ja tutustuttava hänen ystäviinsä. Näitä oli kaksi sisarusta, Mamie ja Tess, muuan rouva Hadley, joka oli heitä kaitsemassa, "Whisky-Bob", kuusitoista-vuotias osterirosvo, ja "Lukki" Healey, kaksikymmenvuotias mustaviiksinen satamajätkä. Mamie, joka oli Lukin sisarentytär, oli saanut kunnianimen Osterirosvojen Kuningatar ja toimi toisinaan emäntänä heidän juomingeissaan. Ranskan Ranssi oli rakastunut häneen, vaikka siihen aikaan minä en vielä tietänyt siitä, ja tyttö kieltäytyi jyrkästi rupeamasta hänen vaimokseen.

Ranskan Ranssi kaatoi minulle suuren pikarillisen punaviiniä tyhjennettäväksi kaupantekijäisiksi. Mieleeni muistui italialais-talon punaviini, ja minua puistatti sisällisesti. Whisky ja olut eivät olleet aivan yhtä inhoittavia. Mutta Osterirosvojen Kuningatar katseli minua puolittain tyhjennetty lasi kädessään. Minullakin oli ylpeyteni. Vaikka olinkin vain viisitoistavuotias, ei minun kuitenkaan auttanut osoittautua häntä raukkamaisemmaksi. Sitä paitsi istuivat pöydän ääressä hänen sisarensa, rouva Hadley, nuori osterirosvo ja viiksiniekka jätkä, kaikilla lasi kädessään. Olinko minä vaivainen piimäsuu? En, tuhat kertaa en. Tyhjensin pikarin miehen lailla.

Ranskan Ranssi oli hyvillään kaupasta, jonka olin vahvistanut antamalla etukäteen kahdenkymmenen dollarin kultarahan. Hän kaatoi enemmän viiniä. Olin oppinut tuntemaan vatsani ja pääni voimakkaiksi, ja olin varma siitä, että saatoin juoda kohtuullisesti myrkyttämättä itseäni seuraavaksi viikoksi. Kestin yhtä paljon kuin hekin; ja sitä paitsi he olivat jo ryyppänneet jonkun aikaa ennen tuloani.

Ruvettiin laulamaan. Lukki lauloi "Bostonin rosvosta" ja "Mustasta Lulusta". Kuningatar esitti laulun "Jos oisin pieni lintunen". Ja hänen sisarensa Tess lauloi "Oi, kohtele mun tytärtäni aivan lempeästi". Ilo kohosi pian ylimmilleen. Huomasin voivani jättää lasin täydeksi toisten kiinnittämättä siihen huomiotaan. Seisoen kajuutan portailla, pää ja hartiat ulkopuolella ja lasi kädessä, saatoin myöskin heittää viinin mereen.

Aprikoitsin seuraavasti: omituista väkeä, kun pitävät moisesta inhoittavan makuisesta viinistä. No niin, se on heidän asiansa. Minun ei kannata riidellä makusioista. Heidän käsityksensä mukaan minun on osoitettava miehevyyttä teeskentelemällä pitäväni tästä viinistä. No hyvä. Minä teeskentelen. Mutta en aio juoda enempää kuin välttämättömän määrän.

Ja Kuningatar alkoi kohdella minua hellästi, sillä olin vereksin tulokas osterirosvojen laivastossa enkä suinkaan mikään jätkä, vaan isäntä ja herra. Hän lähti kannelle raitista ilmaa hengittämään ja kutsui minut mukaansa. Luonnollisesti hän tiesi, että Ranskan Ranssi siitä hyvästä raivosi kajuutassa, mutta minä en voinut sellaista uneksiakaan. Sitten Tess liittyi seuraamme istuutuen kajuutan katolle, sitten Lukki ja Bob ja viimein rouva Hadley ja Ranskan Ranssikin. Ja siinä me istuimme lasit kädessä ja lauloimme ison pullon kierrellessä piirissä, ja minä olin koko joukossa ainoa täysin selvä.

Minä nautin tästä enemmän kuin yksikään toinen koko parvesta. Tässä bohème-ilmassa en voinut olla muistelematta, kuinka edellisenä päivänä olin istunut koneeni ääressä tukahuttavassa, tympäisevässä ilmassa, herkeämättä toistaen tulisella kiireellä koneellisia liikkeitäni. Ja tässä minä nyt istuin lasi kädessä juomaveikkoina osterirosvoja, seikkailijoita, jotka eivät tahtoneet alistua arkiherruuden orjiksi, jotka uhmailivat rajoituksia ja lakeja, pitivät vapauttaan ja elämänsä omassa kädessään. Ja juuri Tuliliemen kautta minä jouduin tähän vapaiden, pelottomain sielujen oivalliseen seuraan.

Iltapäivän merituuli puhalsi suolaansa keuhkoihin ja saattoi keskiväylän veden väreilemään. Sen kuljettamina saapui kuunareita purje purjeen vieressä, toivotellen torvillaan siltaa avattavaksi. Punapiippuisia hinaajapursia kiiti ohitse keinutellen *Rakettia* keula-aalloillaan. Erästä sokuriparkkia hinattiin parhaillaan ulapalle päin. Väreilevällä pinnalla väikkyi auringon kulta, ja elämä tuntui niin suurelta. Ja Lukki lauloi:

"Oi Lulu, musta Lulu, mun kallis armahain, miks' sua odotella niin kauan sain? — Ma vankilassa makasin ja odottelin takasin mun sydänkäpyäni vain."

Niin, ympärilläni paukkui purjeissa kapinallisuuden, seikkailun, romanttisuuden henki, kaikkialla tapasi kiellettyä, mikä siitä huolimatta tehtiin uhkamielin ja suuremmoisella tavalla. Ja minä tiesin, että huomenna minä en palaisikaan koneeni ääreen säilyketehtaaseen. Huomenna minä olisin osterirosvo, niin vapaa merisissi kuin vuosisatamme ja San Franciscon lahden vedet voivat sallia. Lukki oli jo luvannut purjehtia kerallani matruusin ja kokin töitä suoritellen, minä taas pitäisin huolta kansitehtävistä. Aamulla me hankkisimme muonaa ja juomavettä, nostaisimme suurpurjeen (joka oli isompi kangaspala kuin yksikään, jota olin ennen hoidellut) ja pyrkisimme ulos vuonosta ensimmäisellä merituulella ja pakoveden auttamana. Sitten hellittäisimme purjetta ja laskisimme nousuveden tullen lahtea alaspäin Asparagus-saarille, missä käytäisiin ankkuriin usean mailin päähän rannasta. Ja lopulta toteutuisi unelmani: saisin nukkua merellä. Ja seuraavana aamuna heräisin merellä; ja sen jälkeen kaikki päiväni ja yöni kuluisivat merellä.

Ja Kuningatar pyysi minua soutamaan maihin purressani, kun Ranskan Ranssi auringon laskun aikaan valmistautui toimittamaan vieraansa rantaan. Minä en ymmärtänyt, miksi hän niin äkisti muutti suunnitelmansa luovuttaen veneensä soutamisen Whisky-Bobin tehtäväksi ja jääden itse alukseen. En myöskään ymmärtänyt Lukin tarkoitusta, kun tämä irvistäen huomautti minulle: "Turkanen. Kylläpä sinulta kaikki sujuu sukkelasti." Kuinka minun pojanpäähäni olisi voinut juolahtaakaan ajatusta, että harmentunut viisikymmenvuotias olisi saattanut olla mustasukkainen minulle?

KAHDEKSAS LUKU

Sopimuksen mukaan me yhdyimme varhain maanantai-aamuna kauppakirjaa laatimaan. Tietenkin se tapahtui miesten lailla kapakassa, Johnny Heinholdin "Viimeinen voitelu" nimisessä tarjoilussa. Minä suoritin maksun, sain kauppakirjan, ja Ranskan Ranssi tarjosi kaupantekijäiset. Minä käsitin sen tavalliseksi toimitukseksi, ja minusta olikin oikeudenmukaista, että myyjä, joka saa rahat, panee vähän likoomaan paikassa, missä kauppa on päätetty. Mutta kummikseni Ranskan Ranssi tarjosi tuvan täydelle. Hän ja minä joimme, ja se oli vain kohtuullista; mutta miksi hän kutsui ryyppyille Johnny Heinholdin, joka omisti kapakan ja tarjoili pöydän takana? Laskin heti, että tämä hyötyi juuri siitä ryyppystä, jonka nautti. Jossain määrin saatoin ymmärtää, että tarjottiin lasi Lukille ja Whisky-Bobille, jotka olivat ystäviä ja laivatovereita; mutta miksi otettiin joukkoon Bill Kelly ja Ryyppy-Kennedy, kaksi rannikkolaivuria.

Kahdeksanneksi liittyi lukuamme Pat, Kuningattaren veli. Oli varhainen aamu ja kaikki tilasivat whiskyä. Mitä minä saatoin tehdä tässä aikuisten seurassa, missä kaikki joivat whiskyä? "Whiskyä", minä virkoin yhtä välinpitämättömästi kuin henkilö, joka on sanonut sen tuhansia kertoja. Mutta millaista whiskyä! Lennätin sen kurkkuuni. Br-r-r-r! Saatan vieläkin tuntea sen maun.

Ja oikein minua kammotti hinta, minkä Ranskan Ranssi maksoi — kahdeksankymmentä senttiä. *Kahdeksankymmentä senttiä!* Säästäväisestä mielestäni se oli sulaa hulluutta. Kahdeksankymmentä senttiä — kahdeksan pitkän, koneen ääressä uurastamani tunnin palkka oli luiskahtanut alas meidän kurkuistamme, hurahthanut vilauksessa jättäen vain ilkeän maun suuhun. Muuta ei voinut sanoa, kuin että Ranskan Ranssi oli suuri tuhlari.

Minulla oli kiire päästä ulos päivänpaisteeseen, ulos vesille komean purteni luo. Mutta kaikki viivytelivät kapakassa, yksinpä Lukkikin, minun oma laivamieheni. Minulla ei ollut aavistustakaan siitä, miksi he viivytelivät. Myöhemmin olen usein ajatellut, mitä he lienevät miettineet minusta, heidän seuraansa kutsutusta uusikosta, joka seisoi heidän rinnallaan kapakkapöydän ääressä eikä tarjonnut ainoatakaan ryyppyä.

Ranskan Ranssi, joka tietämättäni oli edellisenä päivänä niellyt harminsä, alkoi nyt, saatuaan *Raketin* hinnan taskuunsa, käyttäytyä merkillisesti minua kohtaan. Huomasin hänen käytöksensä muuttuneen, näin ilkeän välkkeen hänen silmissään ja kummastelin. Kuta enemmän opin ihmisiä tuntemaan, sitä omituisemmiksi he kävivät. Johnny Heinhold kurottausi pöydän poikki ja kuiskasi korvaani: "Hänellä on jotain kavalaa mielessä. Olkaa varuillanne."

Nyökkäsin ymmärtäväni hänen tarkoituksensa, kuten sopiikin sellaisen miehen, joka tuntee hyvin ihmiset. Mutta salaisesti olin peräti ymmälläni. Herra Jumala! Minä olin raatanut ankarasti ja lukenut seikkailukertomuksia, olin vain viisitoistavuotias, en ollut uneksintukaan kiinnostäväni Osterirosvojen Kuningattareen sen enempää huomiota enkä tietänyt, että Ranskan Ranssi oli hurjasti ja mustasukkaisesti rakastunut; kuinka olisin saattanut aavistaa loukanneeni häntä? Ja kuinka niinä voin arvata, että satamassa jo naurettiin sitä, että Kuningatar oli kääntänyt hänelle selkänsä hänen omalla

aluksellaan, niin pian kuin minä olin joutunut näköpiiriin? Ja yhtä mahdotonta oli minun käsittää, että Kuningattaren veljen Patin työkeys minua kohtaan aiheutui muusta kuin luontaisesta umpimielisyydestä.

Whisky-Bob vei minut syrjään. "Pidä silmäsi auki", hän mutisi. "Tottele minun neuvoani, Ranskan Ranssi on vaarallinen. Minä lähden hänen kerallaan jokea ylöspäin hankkimaan osterikuunaria. Vartioi häntä tarkalleen, kun ennätetään takaisin osterisärkille. Hän sanoo aikovansa purjehtia sinut meren pohjaan. Jos hän sattuu olemaan lähistöllä, niin muuta pimeän tultua ankkuripaikkaa ja pidä alus lähtövalmiina. Ymmärrätkös?"

Oh, kyllä minä vaan ymmärsin. Nyökkäsin päätäni ja kiitin häntä tästä vihjauksesta kuten mies toista. Ja sitten siirryin takaisin pöydän ääressä seisovan ryhmän luo. Mutta minä en tarjonnut. Enhän uneksintukaan, että minun odotettiin tarjoavan. Poistuin Lukin seurassa, ja nyt korviani kuumottaa koettaessani arvailla, mitä kaikkea toiset mahtoivat minusta sanoa.

Sivumennen kysäisin Lukilta, mikä Ranskan Ranssia vaivasi. "Hän on mielettömän mustasukkainen sinun tähtesi", kuului vastaukseksi. "Niinkö arvelet?" minä tokaisin ja jätin sitten koko asian, koska siihen ei muka kannattanut tuhlata sen enempää sanoja.

Mutta hyvin saatatte ymmärtää, kuinka viisitoistavuotiaan ylpeys paisui kuullessani, että Ranskan Ranssi, viisikymmen-vuotias seikkailija, kaiken maailman merien purjehtija, oli mustasukkainen minulle — ja mustasukkainen tytön tähden, joka oli saanut Osterirosvojen Kuningattaren romanttisen nimen. Olin lukenut sellaisista seikoista ja pitänyt niitä itsellenikin mahdollisina kaukaisessa tulevaisuudessa. Kylläpä minä tunsin itseni aika porhoksi, kun sinä aamuna nostimme isonpurjeen, irroitimme ankkurin ja laskimme laitatuulta kolmen mailin matkan ulos lahdelle.

Sillä tapaa minä pelastuin kuolettavasta konetyöstä ja jouduin osterirosvojen pariin. Tosin alku oli tapahtunut ryyppäämällä ja elämä näytti lupaavan samallaista jatkoa. Mutta oliko minun pysyttävä siitä erilläni moisesta syystä? Missä hyvänsä elämä kuohui vapaana ja vuolaana, siellä miehet ryyppäsivät. Romanttisuus ja seikkailu näyttivät aina vaeltavan käsikkäin Tuliliemen kanssa. Jos halutti olla kahden ensinmainitun seurassa, silloin täytyi pysyä kolmannenkin tuttavana. Muutoin minun oli palattava takaisin kansankirjastoon ja luettava toisten miesten urostöistä; itse en toimittaisi mitään muuta kuin säilyketehtaan koneen ääressä raataisin kymmenen sentin tuntipalkasta.

Ei, minua ei säilyttäisi tästä reippaasta merielämästä se seikka, että vesillä oljoissa vallitsi merkillinen ja kallis himo saada olutta ja whiskyä ja viiniä. Mitä siitä, että he eivät tunteneet itseänsä onnellisiksi, elleivät saaneet nähdä minunkin ryyppäävän. Jos he kerran itsepintaisesti halusivat ostaa tuota moskaa ja tyrkyttää sitä minulle, niin miksi en joisi? Siinä oli maksu, joka minun oli suoritettava heidän toveruudestaan. Eikähän minun silti tarvinnut päihdyttää itseäni. En ollut päihtynyt sunnuntai-iltapäivänäkään, jolloin olin sopinut *Raketin* ostamisesta, vaikk'ei yksikään toinen ollut pysynyt selvänä. Hyvä, saatoinkin vastaisuudessakin jatkaa samalla tapaa: joisin, kun toisia huvittaisi nähdä minun ryyppäävän, mutta karttaisin tarkoin ryyppäämästä liaksi.

YHDEKSÄS LUKU

Minä kehityin tosin asteittain kovaksi ryyppymieheksi osterirosvojen joukossa, mutta varsinainen perinpohjainen juopottelemisen tuli sittenkin äkillisesti eikä sitä aiheuttanut alkoholin himo, vaan jonkinlainen älyllinen vakaumus.

Kuta enemmän näin elämää, sitä syvemmin siihen ihastuin. En voi koskaan unohtaa, miten suuremmoista oli ensi kertaa eräänä yönä ottaa osaa yhteiseen rosvoretkeen. Me keräänyimme *Annién* kannelle — joukko raakoja miehiä, rotevia ja pelottomia ja kuihtuneita satamajätkiä, muutamat entisiä vankeja, kaikki lain vihollisia ja kypsiä vankila-aineksia, yllään merisaappaat ja meriasu, puhellen karkealla, matalalla äänellä, ja ylinnä muita "Iso" George revolverit vyössään osoittaakseen, että hänen mielestään tässä oli tosi kysymyksessä.

Ajatellessani nyt menneitä, ymmärrän koko asian halpamaiseksi ja mielettömäksi. Mutta minä en ajatellut menneitä noina päivinä, jolloin liikuin Tuliliemen seurassa ja aloin tottua häneen. Elämä oli reipasta ja hurjaa, ja minä elin seikkailuissa, joista olin niin monasti lukenut.

Nelson — häntä sanottiin Nuoreksi Kissaksi, erotukseksi Vanhasta Kissasta, hänen isästään — purjehti *Peuralla* erään "Näkin" toverina. Näkki oli uskalikko, mutta Nelson häikäilemätön mielipuo-
li.

Hän oli kahdenkymmenen vuoden ikäinen ja ruumiiltaan jättiläinen. Kun hänet oli paria vuotta myöhemmin ammuttu Beniciassa, julisti ruumiintarkastaja hänet harteivimmaksi mieheksi, minkä hän oli koskaan nähnyt paareilla.

Nelson ei osannut lukea eikä kirjoittaa. Hänen isänsä oli "kasvattanut" hänet San Franciscon lahden vesillä ja merielämä oli imeytynyt hänen vereensä. Hän oli mahdollottoman väkevä ja väkivaltaisuudestaan surullisen kuuluisa kautta koko satama-alueen. Toisinaan hänet valtasi raivovimma ja silloin hän teki hirveitä mielettömyyksiä. Minä tutustuin häneen ensi kertaa *Raketilla* kulkiessani ja näin hänen silloin luovivan *Peuralla* viuhuvassa myrskyssä ja harovan ostereita, kun me muut pysyimme paikallamme kahden ankkurin varassa ja siitä huolimatta pelkäsimme ajautuvamme maihin.

Tämä Nelson se vasta oli miestä! Ja kun hän "Viimeisen voitelun" ohitse kulkiessani puhutteli minua, tunsin itseni perin ylpeäksi. Mutta koettakaapa kuvitella, mitä tunsin, kun hän äkkiä kutsui minut kerallaan ryypyille. Seisoin pöydän ääressä ja tyhjensin hänen seurassaan lasin olutta, juttelin miehevästi ostereista ja veneistä ja koetin arvailla, kuka oli salakavalasti lennättänyt panoksen karkeita hauleja *Annie*n isonpurjeen lävitse.

Me pakisimme ja viivyskelimme pöydän ääressä. Minusta tämä viivyttely tuntui omituiselta. Olimmehan jo juoneet oluemme. Mutta kävikö minun ensinnä poistuminen, kun Isoa Nelsonia huvitti nojautua kapakkapöytään? Jonkun minuutin kuluttua hän pyysi suureksi kummastukseksi minua juomaan toisen lasin, minkä teinkin. Ja yhä vielä me puhelimme, eikä hän näyttänyt vielääkään aikovan poistua kapakasta.

Suonette anteeksi, että tässä ryhdyn selittämään, miten viattomuudessani mietin asiaa. Ensinnäkin olin varsin ylpeä saadessani olla Nelsonin seurassa, sillä tämä oli suurin sankari osterirosvojen ja rantasissien joukossa. Vatsani ja limakalvojeni onnettomuudeksi Nelsonissa vallitsi omituinen luonteenomaisuus, joka saattoi hänet tuntemaan itsensä onnelliseksi voidessaan tarjota minulle olutta. Minä puolestani en tuntenut mitään siveellistä vastenmielisyyttä olutta kohtaan, eikä minulla ollut laisinkaan syytä erota hänen kunniakkaasta seurastaan yksinomaan sen vuoksi, ettei tämä juoma maistunut minulle. Hänen päähänsä oli juolahtanut juoda olutta ja tarjota sitä minullekin. No niin, vastenmielisyys oli ohimenevää laatua, minä saatoin kyllä kestää sen.

Ja niin me yhä juttelimme kapakkapöydän ääressä ja joimme edelleen olutta, jonka Nelson tilasi ja maksoi. Muistelllessani nyt tätä kohtausta minä luulen, että Nelsonissa oli herännyt uteliaisuus. Häntä halutti ottaa selkoa siitä, mikä minä olin miehiäni. Hän tahtoi nähdä, kuinka monta kertaa minä sallin hänen tarjota, ennenkuin vuorostani tarjoisin hänelle.

Juotuani puoli tusinaa lasillista arvelin saaneeni kylläksi tällä kertaa, sillä en ollut unohtanut päätöstäni pysyä kohtuuden rajoissa. Mainitsin sen vuoksi, että aioin lähteä *Raketille*, joka silloin sijaitsi kaupungin satamassa sadan kyynärän päässä.

Heitin hyvästi Nelsonille ja lähdin alas satamaan. Mutta Tuliliemi seurasi mukana kuuden lasin voimaisena. Aivoissani humisi ja miehuuden tunne herätti minussa suurta ylpeyttä. Minä, aito osterirosvo parhainta laatua, minä lähdin omalle alukselleni naukkailtuani "Viimeisessä voitelussa" Nelsonin, kaikkein suurimman osterirosvon kanssa. Voimakkaana väikkyi mielessäni kuva meistä molemmista, kun huolettomina nojausimme pöytää vastaan ja ryypimme olutta. Ja omituinen oli minusta tuo luonteen oikku, joka saattoi ihmiset tuntemaan itsensä onnellisiksi voidessaan tuhlata alueen rahoja minun kaltaiseni toverin tähden, joka ei sitä itse halunnut.

Näitä pohtiessani muistin, että useita kertoja oli toisia miehiä parittain astunut "Viimeiseen voiteluun", missä ensin toinen, sitten toinen oli tarjonnut ryypyn. Muistin *Idlerin* juomingeista, miten Scotty ja harpuuninheittäjä ja minä itse olimme raapineet kokoon hopeat ja kuparit ostaaksemme whiskyä. Ja sitten muistui mieleen vanha poikain välinen laki: jos toveri jonakin päivänä antoi toiselle "kanuunankuulan" tai palasen nekkua, silloin hän odotti jonakin toisena päivänä saavansa vuorostaan takaisin "kanuunankuulan" tai palasen nekkua.

Siitä syystä oli Nelsonkin viivyskellyt kapakassa. Maksettuaan lasin hän odotti minunkin puolestani maksavan sellaisen. *Olin antanut hänen maksaa kuusi lasillista enkä ollut kertaakaan tarjonnut itse.* Ja hän oli itse suuri Nelson! Saatoin tuntea, kuinka punastuin häpeästä. Istuuduin laiturin pollarille ja kätkin kasvoni käsiin. Ja häpeä poltti kuumana niskaani, otsaani ja poskiani. Monesti olen punehtunut elämässäni, mutta en milloinkaan niin ankarasti kuin sillä kertaa.

Ja istuessani siinä pollarilla häpeän valtaamana mietiskelin melko lailla ja arvioin uudelleen arvoja. Olin syntynyt köyhissä oloissa. Köyhissä oloissa olin elänyt tähän asti. Toisinaan olin saanut nähdä nälkää. Minulla ei ollut milloinkaan ollut leluja eikä kisakaluja kuten toisilla lapsilla. Elämäni ensimmäisiä muistoja väritti köyhyys. Tämä köyhyyden väri oli muuttunut yhtämittäiseksi. Olin jo ennättänyt

kahdeksan vuoden ikään, kun sain ensimmäisen pienen alusnuttuni, joka ostettiin myymälästä. Ja sekin oli vain pikkuruinen alusnuttu. Kun se oli käynyt likaiseksi, minun täytyi jälleen tyytyä kauheisiin kotitekoiisiin, kunnes se oli saatu pestyksi. Olin ylpeillyt siitä niin kovin, etten millään muotoa tahtonut käyttää mitään muuta vaatetta sen päällä. Ensimmäistä kertaa kapinoin äitiä vastaan — yllyin kapinanhengessäni aivan raiviokiikkon valtaan, kunnes hän viimein taipui antamaan minun käyttä puotinuttua niin, että koko maailma voi nähdä sen.

Ruokaa voi täysin pitää arvossa vain se, joka on kärsinyt nälkää; ainoastaan merimiehet ja erämaan kulkijat tuntevat juomaveden merkityksen. Ja vain lapsi, jolla on lapsen mielikuviutus, kykenee tajuamaan sellaisten seikkojen arvon, joista se on saanut kauan kieltäytyä. Varhain opin huomaamaan, että voin saada ainoastaan sellaista, minkä itse pystyin hankkimaan. Köyhä lapsuuteni kehitti minussa saituutta. Ensimmäiseksi olin kyennyt hankkimaan itselleni savukekuvia, savukeilmoituksia ja savukealbumeita. Itse en saanut käyttää ansaitsemiani rahoja, jonka vuoksi ostelin niitä "ylimääräisillä" sanomalehdillä. Toisilta pojilta hankin kaksoiskappaleita, ja koska kiertelin kaikkialla kaupungissa, minulla oli runsaammin tilaisuuksia kaupitella ja ostella.

Kauaa ei kestänyt, ennenkuin minulla oli täydellisenä jokainen sarja, minkä savuketehtailijat julkaisivat — esimerkiksi Kuuluisia kilpa-ajohevosiä, Pariisilaisia kaunottaria, Eri maiden naisia, Kaikkien kansojen liput, Tunnettuja näyttelijöitä, Mestariyrkkeilijöitä y.m.s. Ja jokainen sarja minulla oli kolmessa eri muodossa: savukekotelon korttina, ilmoitustauluna ja albumissa.

Sitten aloin kerätä kaksois-sarjoja, kaksoisalbumeita. Vaihdoin niitä toisiin esineisiin, joita pojat pitivät arvossa ja tavallisesti ostivat vanhemmiltaan saamallaan rahoilla. Luonnollisesti heillä ei ollut yhtä kehittyntä käsitystä arvoista kuin minulla, joka en saanut milloinkaan rahaa ostaakseni jotain. Vaihdoin postimerkkeihin, kivennäisiin, harvinaisiin esineisiin, linnunmuniin, marmoripalloihin (minulla oli agaattikokoelma, jonka veroista en ole koskaan nähnyt ainoakaan pojan omistavan — ja alun siihen, ainakin kolmen dollarin arvoisen kourallisen palloja, olin saanut kahdenkymmenen sentin vakuudeksi eräältä juoksupojalta, joka lähetettiin kasvatuslaitokseen, ennenkuin hän ennätti lunastaa ne takaisin).

Vaihdoin mitä hyvänsä mihin hyvänsä ja annoin esineiden vaihtua kymmeneen kertaan, kunnes olin saanut jotain erikoisen arvokasta. Tulin kuuluksi vaihtokaupoistani. Minua mainittiin saituriksi. Yksinpä lumppukauppiaankin saatoin kyyneleitä vuodattamaan, kun jouduin hänen kanssaan kauppaa hieromaan. Toiset pojat pyysivät minua myymään heidän kokoelmiansa, pulloja, räsyjä, rautaromua, jyvä- ja juuttisäkkejä ja viiden galloonan öljykannuja, ja näistä toimista minä sain aina välityspalkkion.

Ja nyt tämä yritteliäs, pennintarkka poika, joka oli tottunut raatamaan koneen ääressä kymmenen sentin tuntipalkasta, istui pollarilla mietiskellen, että olutta valutettiin viidestä sentistä lasillinen saamatta mitään korvausta. Oleksin nyt miesten parissa, joita ihailin. Ylpeilin heidän seurastaan. Oliko suurinkaan säästäväisyys koskaan tuottanut minulle sellaisia ilonpuuskia, joita olin niin usein saanut tuntea osterirosvojen parissa? Ja mikä oli arvokkaampaa — rahat vaiko moiset ilonpuuskat? Näitä miehiä ei hirvittänyt laisinkaan panna sentti tai montakin senttiä pyörimään. He käsitelivät rahaa suuremmoisesta huolettomasti, saattoivat kutsua kahdeksan miestä ryyppäämään whiskyä, joka maksoi kymmenen senttiä lasillinen — kuten Ranskan Ranssi oli tehnyt. Niin, olihan Nelson juuri vastikään tuhlanut kuusikymmentä senttiä olueen minua kestitessään.

Kummalle puolen nyt kallistuisin? Tajusin selvästi, että edessäni oli vakava kysymys. Minun oli valittava rahain ja miesten, saituuden ja seikkailujen välillä. Joko minun täytyi hyljätä vanha käsitykseni rahan arvosta ja ruveta pitämään sitä tavarana, jota oli tuhlaten siroiteltava ympärilleen, tai sitten oli luovuttava noiden miesten toveruudesta, joissa vallitsi omituinen taipumus mieltä väkijuomiin.

Suuntasin kulkuni satamasta "Viimeiseen voiteluun", jonka edustalla Nelson yhä vielä viivyskeli. "Käydäänpäs tyhjentämässä lasi olutta", minä ehdotin. Jälleen seisomme pöydän ääressä juoden ja jutellen, mutta tällä kertaa maksoin minä — kymmenen senttiä! Kokonaisen tunnin aherrus koneen ääressä juomaan, jota en halunnut ja joka maistui tyyppäälle. Mutta se ei tuntunut vaikealta. Asia oli selvinnyt minulle. Rahat eivät merkinneet enää mitään. Toveruus merkitsi nyt kaikkea. "Otetaanpa vielä lasi", minä virkoin. Ja me tilasimme uudelleen ja taas minä maksoin. Tottuneena ryyppymiehenä Nelson lausui kapakoitsijalle: "Laitappa minulle pikkunen, Johnny." Johnny nyökkäsi ja täytti hänelle lasin, joka sisälsi vain kolmanneksen siitä, minkä äsken olimme tyhjentäneet. Mutta hinta oli sama — viisi senttiä.

Tähän mennessä minä aloin jo tulla hieman hiprakkaan, joten moinen tuhlavaisuus ei surettanut suuriakaan. Maksoinhan sitä paitsi täten oppirahoja. Tässä ryyppäämisessä oli jotain muutakin kuin pelkästään juomain runsaus. Asiata ajatellessani iskin aivan naulan kantaan. Jouduttiin sellaiselle asteelle, jolloin olut ei merkinnyt rahtuistakaan, vaan annettiin arvoa yksin tunnelmalle, minkä yhteinen ryyppiminen synnytti. Niin, oli vielä toinenkin seikka otettava huomioon! Minäkin saatoin tilata pikku laseja ja vähentää kahdella kolmanneksella sen innoittavan taakan, jonka toveruus vaati kannettavakseni.

"Minun täytyi lähteä laivaan rahaa noutamaan", huomautin sivumennen, toivoen että Nelson havaitsisi minun siten muka selittävän, miksi olin antanut hänen tarjota kuusi kertaa perättäin.

"Vai niin, mutta ei se olisi ollut tarpeen", hän vastasi. "Kyllä Johnny antaisi luottoa sinun kaltaisellesi — eikö totta, Johnny?"

"Kyllä vaan", Johnny myönteli hymyillen.

"Kuinka paljo siellä onkaan minun tilissäni?" Nelson tiedusteli.

Johnny otti esille kirjan, jota hän säilytti pöydän takana, löysi Nelsonin sivun ja laski yhteen sarjan eriä, jotka nousivat useaan dollariin. Yht'äkkiä minut valtasi halu saada osalleni sivu tuossa kirjassa. Se melkein tuntui miehevyuden lopulliselta tunnusmerkiltä.

Kun oli vielä juotu pari lasia, joista minä tahdoin suorittaa maksun, Nelson päätti poistua. Me erkanimme kuin parhaat toverit ainakin, ja minä astelin satamaan päin *Rakettiin*, Lukki sytytteli parhaillaan tulta illallista valmistaakseen.

"Mistäpäin tuuli nyt puhaltaa?" hän kysäisi virnistäen luukusta.

"Olinhan vaan vähän jutustamassa Nelsonin kanssa", vastasin koettaen salata ylpeyttäni.

Sitten juolahti päähäni tuuma. Tässähän oli muuan samaa maata. Kun kerran olin päässyt selville asiasta, saattoi olla parasta toteuttaa se perin pohjin. "Tuleppa mukaan", virkoin, "niin käydään tyhjentämässä lasi Johnnyn kapakassa".

Matkalla tapasimme Näkin, joka oli menossa satamaan. Näkki oli Nelsonin työtoveri ja oiva, reima, komea, kolmikymmen-vuotias viiksiniekka — täydellinen vastakohta liikanimelleen. "Tulkaapas mukaan ryyppylle", minä ehdotin. Hän tuli. Ennätimme "Viimeiseen voiteluun", josta juuri astui ulos Pat, Kuningattaren veli.

"Minne matka?" minä tervehdin häntä. "Me käymme ottamassa lasin. Lähtekää mukaan." — "Minä siellä juuri join", hän vastusteli. — "No entä sitten — otetaan yksi lisää", minä vastasin. Ja Pat suostui liittymään meidän seuraamme, ja minä voitin hänen suosionsa parilla lasillisella olutta. Sinä iltapäivänä minä opin paljon Tuliliemen tavoista. Hänessä piili jotain muutakin kuin se paha maku, minkä sai suuhunsa häntä nieleskellessään. Nyrpeä, äreä olento, joka uhkasi muuttua viholliseksi, oli kymmenen sentin polkuhinnasta käynyt hyväksi ystäväksi, vieläpä herttaisiksikin; hänen katseensa tulivat ystävällisiksi, ja meidän äänemme sulivat toisiinsa, kun jauhoimme satama- ja osterisärkkä-juttuja.

"Minulle pikku lasi, Johnny", virkoin, kun toiset olivat tilanneet suurimmat lasit. Minä virkoin sen tottuneen juomarin lailla, huolettomasti, ohimennen, ikäänkuin se ajatus olisi juuri pälkähtänyt päähäni. Kun nyt ajattelen asiaa, olen varma siitä, että ainoastaan Johnny Heinhold arvasi minut uusikoksi kapakkavieraiden joukossa.

"Mistä kummasta hän on nyt jo tullut hiprakkaan?" kuulin Lukin salavihkaa kysäisevän Johnnyltä.

"Hän on ryyppinyt täällä koko iltapäivän Nelsonin kanssa", Johnny vastasi.

En ollut kuulevinani sitä, mutta kylläpä tunsin itseni ylpeäksi. Tässähän yksin kapakoitsijakin julisti minut täys'mieheksi. "*Hän on ryyppinyt täällä koko iltapäivän Nelsonin kanssa.*" Mitä taikasanoja! Olutlasilla oli kapakoitsija lyönyt minut ritariksi!

Muistin, että Ranskan Ranssi oli tarjonnut ryyppyn Johnnyllekin sinä päivänä, jolloin olin ostanut *Raketin*. Lasit olivat täynnä, ja me olimme valmiit tyhjentämään ne. "Ottakaapa itsekkin, Johnny", minä virkoin kasvoillani sellainen ilme, kuin olisi aikomukseni kaiken aikaa ollut sanoa se, vaikka se olikin jäänyt näin myöhäiseksi, kun olin joutunut mielenkiintoiseen keskusteluun Näkin ja Patin kanssa.

Johnny loi minuun nopeasti terävän katseen, varmaankin havaiten, miten joutuin minä edistyin opinkäynnissäni, ja kaatoi itselleen sitten whiskyä yksityispullostaan. Tämä kirjelsi hetkisen säästäväisyystunnettani. Hän oli ottanut kymmenen sentin juoman, kun me muut tyhjensimme viiden sentin laseja! Mutta kipua kesti vain hetkisen. Minä tuomitsin koko tunteen epäjaloksi, muistin päätökseni enkä paljastanut heikkouttani.

"Taitaa olla parasta merkitä tämä minun tiliini", sanoin hänelle, kun lasit olivat tyhjennetyt. Ja tyytyväisyydekseni sain nähdä, että minun nimelleni varattiin tyhjä sivu ja siihen merkittiin meidän juomistamme kolmekymmentä senttiä. Ikäänkuin kultahohtoisen usvan läpi minun silmiini kuului tulevaisuus, jolloin tämä sivu olisi täynnä numerosarjoja, joista toiset olisivat ristiviivalla merkityt, toiset vielä avointa tiliä osoittamassa.

Minä tarjosin toistamiseen koko joukolle, ja sitten Johnny minun kummastukseksi korvasi tuon kymmenen sentin juoman. Hän tarjosi meille ryyppyn omasta puolestaan, ja minä laskin, että hän oli aritmeettisesti tasoittanut meidän tilimme varsin sopivasti. "Lähdetäänpä St. Louis Houseen", ehdotti Lukki ulos saavuttuamme. Pat, joka oli lapioinut hiiliä kaiken päivää, oli mennyt kotiin, ja Näkki oli poistunut *Peuralle* illallista valmistamaan.

Ja niin Lukki ja minä lähdimme St. Louis Houseen — minulle se oli ensimmäinen käynti — sangen suureen huoneistoon, jonne oli kokoontunut ainakin viisikymmentä henkilöä, enimmäkseen satamatyöläisiä. Ja siellä tapasin Juoppo-Kennedyn toistamiseen sekä Bill Kellyn; *Annie* Smith, tuo revolveriniekka, puikahti myös sisään, ja samaten hiukkaista myöhemmin Nelson. Tapasin siellä useita muitakin, Vigyn veljekset, jotka omistivat tämän paikan, ja ylinnä muita Joe Goosen, jolla oli häijyt silmät, vinoon vääntynyt nenä ja kukalliset liivit, joka soitteli suupelillä kuin enkeli ja saattoi hurjistella niin, että yksinpä Oaklandin satamapuolenkin täytyi häntä ihailla.

Maksaessani juomista — joita kyllä toisetkin puolestaan tarjoilivat — välähti mielessäni ohimennen ajatus, ettei *Raketin* tuloista riittänyt sinä viikkona paljoakaan Jennie mummon lainan lyhennykseksi. "Mutta viis' siitä", minä mietin, tai oikeammin Tuliliemi mielti minun puolestani. "Sinä olet mies ja sinä saat tutustua miehiin. Jennie mummo ei tarvitse rahojaan tuossa tuokiossa. Hän ei näe nälkää. Sen sinä tiedät varsin hyvin. Hänellä on enemmän rahaa pankissa. Anna hänen odottaa ja maksa hänelle takaisin vähitellen."

Ja siten sain oppia taas uuden piirteen Tuliliemen luonteesta. Hän haittaa moraalialia. Vääryyden, joka selvällä päällä ollessa tuntuu mahdottomalta, tekee peräti helposti juovuspäissään. Toisin ei itse asiassa saatakaan tehdä, sillä Tuliliemen keksimä este asettuu muuriksi ihmisen välittömän halun ja aikojen kuluessa opitun siveellisyyden välille.

Karkoitin mielestäni Jennie mummon velan ja jatkoin seurustelua, joka maksoi minulle jonkun verran tuota vaivaista rahaa ja varsin ikävän humalan. En tiedä, kuka minut sinä iltana kuljetti kotiin ja toimitti vuoteeseen, mutta luullakseni sen teki Lukki.

KYMMENES LUKU

Ja niin voitin miehuuteni kannukset. Asemani satamassa ja osterirosvojen parissa muodostui viipymättä oivalliseksi. Minua pidettiin kelpo toverina ja lisäksi rohkeana veikkona. Ja siitä päivästä pitäen, jolloin istuin aprikoiden Oaklandin sataman pollarilla, en ole milloinkaan välittänyt paljoa rahasta. Sen koommin ei kukaan ole enää pitänyt minua sairurina, päin vastoin — huolettomuuteni rahaan nähden tuottaa eräille, jotka minut tuntevat, melkoista huolta ja vaivaa.

Niin täydellisesti hylkäsin varemman säästäväisyyteni, että lähetin kotiin sanan pyytäen äitiä jakamaan kaikki kokoelmani naapuriston pojille. En edes viitsinyt ottaa selkoa siitä, kuka poika sai minkin kokoelman. Olin nyt mies ja pudistin yltäni kaiken, mikä satoi minut poikuuteeni.

Maineeni kasvoi. Kun satamassa kerrottiin, miten Ranskan Ranssi oli koettanut ajaa minut upoksiin kuunarillaan ja kuinka minä olin seisonut *Raketin* kannella ladattu kaksipiippuinen kädessäni, pitäen perää jaloillani ja pysytellen purtta kurssissaan, ja siten pakottanut hänet kääntämään peräsintä ja siirtymään tieltä, silloin satama arveli, että nuoruudesta huolimatta minussa oli koko joukko miestä. Ja minä osoitin yhä edelleen, mitä minussa oli. Toisinaan ohjasin *Raketin* satamaan lastina suurempi määrä ostereita kuin yhdessäkään toisessa kahden miehen purressa. Kerran pyydystettiin varkain kaukana alisella lahdella ja minun purteni oli ainoa, joka päivän vaietessa oli ennättänyt takaisin ankkuripaikalle Asparagus-saaren luo. Eräänä torstai-yönä me laskimme kilpaa markkinapaikalle ja minä ohjasin *Raketin* ensimmäisenä perille ja kuorin kerman perjantaiaamun torikaupoissa. Ja kerran laskin yliseltä lahdelta kotiin vain halkaisijan avulla, kun Scotty oli polttanut minulta ison purjeen.

Mutta uudessa maailmassani ei otettu lukuun ainoastaan vesillä suorittamiani urostekoja. Maineeni täydensi ja minulle tuotti kunnianimen "Osterisärkkäin prinssi" se seikka, että olin maallakin oiva veikko tarjoillen ryyppyjä miehen lailla. Vielä en voinut uneksiakaan, että Oaklandin satama, joka ensinnä oli herättänyt minussa hämmästyä, vuorostaan hämmästyisi ja suuttuisi minun pirullisuuksistani.

Mutta elämään on aina liittynyt ryyppääminen. Kapakat ovat köyhän miehen seurustelupaikkoja. Me sovimme siitä, että kohtaisimme toisemme kapakassa. Me juhlimme menestystämme tai itkimme murheitamme kapakassa. Me teimme tuttavuuksia kapakassa.

Saattaisinko milloinkaan unohtaa iltapäivää, jolloin tapasin Vanhan Kissan, Nelsonin isän? Se tapahtui "Viimeisessä voitellussa". Johnny Heinhold esitti meidät toisillemme. Siinäkin oli jo itsessään kylläksi, että Vanha Kissa oli Nelsonin isä. Mutta asiassa oli toinenkin puoli. Hän omisti ja ohjasi *Annie Mine* kuunaria, ja jonakin päivänä minä kenties saatoin päästä laivamiehenä hänen matkaansa. Ja vieläkin enemmän: hän olennoi seikkailun. Hän oli sinisilmäinen, vaaleatukkainen, luiseva viikinki, kookas ja jäntevälihaksinen vanhuudestaan huolimatta. Ja hän oli kyntänyt meriä kaiken maailman aluksilla ja vanhoina hurjina purjehdusaikoina.

Olin kuullut hänestä monta merkillistä tarinaa ja ihailin häntä matkan päästä. Kapakka oli tarpeen, jotta me olisimme yhtyneet. Eikä tuttavuutemme sittenkään olisi taitanut kehittyä kädenpuristusta ja muutamaa sanaa pitemmälle — hän oli näet harvasanainen ukko — ellei olisi käynyt turvautuminen ryyppäämiseen.

"Otetaanpa lasi", minä ehdotin joutuisasti odotettuani sen hetkisen, jonka olin oppinut kuuluvan juomaseurassa hyvään tapaan. Sillä välin kuin me joimme olutta, jonka minä olin maksanut, hänen täytyi tietenkin kuunnella ja puhutella minua. Ja hyvänä isäntänä Johnny teki sopivia huomautuksia, joiden avulla saatoimme keksiä yhteisiä keskusteluaiheita. Ja koska kapteeni Nelson oli juonut minun oluttani, hänen täytyi tietenkin vuorostaan tilata lisää. Tämä pakotti jatkamaan keskustelua, ja Johnny erkani siitä palvelukseksi toisia vieraita.

Kuta enemmän olutta kapteeni Nelson ja minä joimme, sitä parempia tuttavuuksia meistä tuli. Hän tapasi minussa tarkkaavaisen kuulijan, joka kirjoista oli oppinut tuntemaan melkoisen määrän sitä merielämää, mitä hän itse vietti. Niin hän joutui vähitellen takaisin hurjaan nuoruuteensa ja jutteli minulle monta mielenkiintoista tarinaa, sillä välin kuin me ryyppäsimme olutta kaiken iltapäivää, tarjoten aina vuoron perään. Ja ainoastaan Tuliliemi voi varata minulle tuon pitkän iltapäivän tämän vanhan merikarhun parissa vietettäväksi.

Johnny Heinhold varoitti minua salaa pöytänsä takaa, että aloin tulla hiprakkaan, joten minun oli paras tilata pikku laseja. Mutta niin kauan kuin kapteeni Nelson tyhjensi isoja laseja, ei ylpeyteni sallinut minun rajoittua vähempään määrään. Enkä minä taipunut, ennenkuin laivuri oli itsekin tilannut ensimmäisen pikku lasinsa. Kun sitten lopulta ennätimme pitkälliseen hellään jäähyväiskohtaukseen, olin täydessä humalassa. Mutta tyydytystä tuotti se, että Vanha Kissa oli yhtä paljon juovuksissa kuin minä itse. Nuorukaisen vaatimattomuus salli minun tuskin uskoa, että tuo karaistunut vanha merisissi oli vielä pahemmassakin tilassa.

Ja myöhemmin sain kuulla Lukilta ja Patilta ja Johnny Heinholdilta ja monelta muulta, että Vanha Kissa oli mieltynyt minuun ja kehuskeli minua kaikin puolin kelpo pojaksi. Tämä oli sitäkin merkillisempää, koska hän oli tunnettu hurjapäiseksi, riidanhaluiseksi ukko perhanaksi, jota ei kukaan miellyttänyt. (Hänen liikanimensä Kissa aiheutui siitä, että hän raivopäisenä tappelijana raapi vastustajansa kasvot pahanpäiväisiksi.) Ja siitä hyvästä, että olin voittanut hänen ystävytyensä, saatoin kiittää pelkästään Tulilientä Olen kertoneen tämän tapauksen yksinomaan esimerkkinä niistä lukuisista kepposista ja palveluksista, joiden avulla Tuliliemi voittaa itselleen kannattajia.

YHDESTOISTA LUKU

Mutta vielääkään ei minussa herännyt mitään alkoholinhimoa, ei mitään kemiallista tarvetta. Vuosikautia jatkoin hurjaa ryyppäämistä, eikä ryyppääminen kuitenkaan synnyttänyt himoa. Juominen kuului minun elämäntapoihini kuten niidenkin miesten, joiden kanssa seurustelin. Lahdella risteillessäni en pitänyt matkassa laisinkaan väkijuomia; vesillä ei päähäni koskaan juolahtanut, että nytpä olisi hyvä saada jotain miestä väkevämpää. Vasta sitten kuin olin ankkuroinut *Raketin* satamaan ja lähtenyt maihin miesten seurustelupaikkoihin, missä alkoholi valui virtanaan, vasta sitten ryyppyjen tarjoaminen toisille miehille ja toisten tarjoamien lasien tyhjentäminen tuntui minusta yhteiskunnalliselta velvollisuudelta ja miehuuden vaatimalta toimitukselta.

Toisinaan, kun alukseni kellui kaupungin satamassa tai vuonon toisella rannalla hiekkakuopan luona, sattuivat Kuningatar, hänen sisarensa ja veljensä sekä rouva Hadley saapumaan vierailulle. Alus oli minun. Minä olin isäntä, ja minä saatoin osoittaa vieraanvaraisuutta vain heidän hyväksymällään tavalla. Silloin lähetin Lukin tai Irlannin Pojan tai Scottyn tai jonkun muun, joka sattui olemaan laivamiehenäni, noutamaan ruukullisen olutta ja lekkerillisen paloviinaa. Ja kun maattiin satamassa ostereita kaupitellen, hiipi hämärän tullen rotevia poliiseja ja etsiviä alukseen. Ja koska me harjoitimme elinkeinoamme järjestyksenvalvojain siipien suojassa, me aukoilimme ostereita ja syötimme niitä heille

pippurikastikkeen kera ja noudimme olutta tai hankimme väkevämpää pulloissa.

Kuinka paljon joinkin, en sittenkään oppinut pitämään Tuliliemestä. Pidin häntä erittäin suuressa arvossa hänen seurapiirinsä vuoksi, mutta en suinkaan maun tähden. Kaiken aikaa koetin olla mies miesten parissa, ja kaiken aikaa minussa vallitsi salainen ja häpeällinen halu imeskellä makeisia. Mutta ennen olisin heittänyt henkeni, kuin olisin antanut kenenkään aavistaa sellaista. Tapani oli herkutella yksinäni, milloin tiesin laivamieheni lähtevän yöksi maihin. Kävin silloin kansankirjastoon, vaihdoin kirjani uusiin, ostin viidelläkolmatta sentillä kaikenkaltaisia makeisia, joita saattoi kauan pureskella, hiivin takaisin *Rakettiin*, sulkeuduin kajuuttaan, kävin vuoteeseen ja makasin siinä monta ihanaa tuntia lueskellen ja makeisia pureskellen. Ja tuollaiset tilaisuudet olivat ainoita tapauksia, jolloin tunsin saaneeni jotain kunnollista rahallani. Kaikki kapakkapöydälle heitetyt dollarit eivät voineet tuottaa sitä tyydytystä, minkä sain viidelläkolmatta sentillä makeismyymälästä. Sikäli kuin ryyppääminen kävi ankarammaksi, aloin yhä enemmän havaita, että elämän rusohoitoiset hetket sattuivat juuri juomingeissa. Juomingit olivat aina muistorikkaita tilaisuuksia. Joe Goosen kaltaiset miehet laskivat aikansa humalasta toiseen. Kaikki satamajätkät odottelivat lauantai-iltaa, jolloin saattoivat hankkia itselleen humalan. Me osterilaivurit vartosimme, kunnes olimme myyneet lastimme, ennenkuin todenteolla aloitimme, joskin saatoimme silloin ja tällöin ottaa lasin muulloinkin tai kohdatessamme hyvän ystävän joutua tavallista varemmin juopottelemaan.

Tavallaan moiset satunnaiset juopottelut olivat parhaita. Sellaisissa tilaisuuksissa kohtasi outoja henkilöitä ja muuta mielenkiintoista. Kuten esimerkiksi sinä sunnuntaina, jolloin Nelson ja Ranskan Ranssi ja kapteeni Spink varastivat varastetun lohiveneen Whisky-Bobilta ja Kreikan Nikulta. Osterialusten miehistössä oli tapahtunut muutoksia. Nelson oli joutunut *Anniella* tappeluun Bill Kellyn kanssa ja saanut luodin vasemman kätensä lävitse. Jouduttuaan riitaan myöskin Näkin kanssa ja erottuaan tämän kumppanuudesta hän oli sitten purjehtinut *Peuralla* käsivarsi siteessä ja apulaisenaan kaksi valtamerimatruusia; tällöin hän oli laskenut niin mielettömän uhkarohkeasti, että nämä pelästyneinä pakenivat maihin. Miehet levittivät Nelsonin häikäilemättömyydestä sellaisia juttuja, ettei kukaan halunnut lähteä hänen mukaansa. Niin *Peura* sai miehistöä vailla kellua vuonon toisella rannalla hiekkakuopan luona. Sen rinnalla oli *Raketti* poltettu purjein Scottyn ja minun hoitelemana. Whisky-Bobin ja Ranskan Ranssin välit olivat rikkoutuneet ja edellinen oli lähtenyt Kreikan Nikun kera jokea ylöspäin "tutkimusretkelle".

Tämän "tutkimusretken" tuloksena oli ihka uusi lohivene, joka oli varastettu eräältä italialaiselta kalastajalta. Italialainen kävi etsimässä kaikkien osterirosvojen luona, ja tuntien Whisky-Bobin ja Kreikan Nikun hommat me olimme varmat siitä, että he olivat syypäät tähän tekoon. Mutta missä oli lohivene? Satoja kreikkalaisia ja italialaisia kalastajia oli liikuskellut lahdella ja joella tutkiskellen jokaisen poukaman ja nevan. Kun omistaja epätoivoisena tarjosi palkkioksi viisikymmentä dollaria, meidän mielenkiintomme kasvoi ja asia kävi yhä salaperäisemmäksi.

Eräänä sunnuntai-aamuna vanha kapteeni Spink käväisi minun luonani. Meillä oli varsin salaperäinen keskustelu. Hän oli juuri käynyt purrellaan kalastamassa Alamedan vanhan lauttatelakan seutuvilla. Pakoveden sattuessa hän oli havainnut köyden, joka oli sidottu vedenalaiseen paaluun ja johti alaspäin. Turhaan hän koetti kiskoa esiin sen toista päätä. Kauempana oli toinenkin köysi, joka myöskin ulottui alaspäin eikä heltinyt kiskottaessa. Epäilemättä kadonnut lohipurssi sijaitsi siellä. Jos toimitimme sen takaisin oikealle omistajalle, me saisimme palkkioksi viisikymmentä dollaria. Mutta minussa vallitsi omituinen siveellinen käsitys varkaiden välisestä kunniaista enkä siis suostunut sekaantumaan tähän yritykseen.

Mutta Ranskan Ranssi oli joutunut riitaan Whisky-Bobin kanssa ja myöskin Nelson oli hänen vihamiehiään. (Whisky-Bob parka! Hän ei ollut ilkeä, vaan hyväsydäminen, antelias, syntymästään heikko, köyhissä oloissa kasvanut osterirosvo, jonka oli vastustamattomasti vallannut kemiallinen alkoholintarve. Vähää myöhemmin hänen ruumiinsa löydettiin merestä erään telakan vierestä, minne se oli vajonnut ylt'yleensä luotien lävistämään.)

Tuskin oli kulunut tuntiakaan siitä, kuin hylkäsin kapteeni Spinkin tarjouksen, kun jo näin hänen purjehtivan vuonoa pitkin Nelsonin *Peuralla*. Myöskin Ranskan Ranssi seurasi kuunarillaan.

Kauaa ei kestänyt, ennenkuin he purjehtivat takaisin merkillisen lähekkäin toisiaan. Kun he ohjasivat hiekkakuoppaa kohti, saattoi erottaa vedellä täyttyneen lohipurren, jota molempiin aluksiin kiinnitetyt köydet estivät uppoamasta. Oli pakoveden aika, ja he purjehtivat suoraa päätä hiekkakuoppaan, laskien rantaan rinnatusten ja lohipurssi keskellään.

Heti sen jälkeen Hans, muuan Ranskan Ranssin laivamiehistä, laskeutui veneeseen ja lähti ripeästi soutamaan pohjoista rantaa kohti. Peräteljolle sovitettu iso pullo ilmaisi matkan määrän. He eivät jaksaneet odottaa hetkeäkään, vaan halusivat heti ryhtyä juhlimaan noiden helposti ansaittujen viidenkymmenen dollarin johdosta. Sellainen on Tuliliemen kannattajain tapa. Kun onni on myötäinen, he juovat. Kun onni ei suosi, he juovat menestyksen toivossa. Jos onni on vastainen, he juovat

unohtaakseen sen. Tavatessaan ystävän he juovat. Riidellessään ystävän kanssa ja kadottaessaan hänet he juovat. Jos menestys suosii heitä lemменpoluilla, he ovat niin onnellisia, että heidän täytyy juoda. Jos he saavat rukkaset, he juovat päinvastaisesta syystä. Ja milloin heillä ei ole mitään hommaa, he ottavat ryyppyn varmasti tietäen, että kun on tyhjennetty kyllin monta lasia, silloin tulee jos jonkinlaisia päähänpistoja ja hommaa yllinkyllin. Kun he ovat selvällä päällä, he tuntevat tarvetta juoda; ja juotuaan he tuntevat tarvetta juoda enemmän.

Tietenkin Scotty ja minut kutsuttiin mukaan juominkeihin, koska olimme hyviä tuttavii. Me autoimme huventamaan tuota viidenkymmenen dollarin summaa, jota ei kukaan ollut vielä saanut. Tavallisesta kesäisestä sunnuntaista tämä iltapäivä muuttui loistavaksi, purpuranhohteiseksi. Me juttelimme ja lauloimme, räyhäsimme ja kerskailimme, ja yhä uudelleen Ranskan Ranssi ja Nelson täyttivät lasimme. Alus sijaitsi jotensakin lähellä Oaklandin satamaa ja meluisa juominkimme herätti ystävien huomion. Vene toisensa jälkeen liukui vuonon poikki ja vedettiin hiekkarannalle, ja Hansilla oli yllin kyllin työtä soutuessaan tuon tuostakin uusia juomatarpeita noutamaan.

Sitten Whisky-Bob ja Kreikan Niku saapuivat paikalle selväpäisinä, harmissaan, suuttuneina siitä, että sissitoverit olivat sekaantuneet heidän peliinsä. Tuliliemen auttamana Ranskan Ranssi puhui tekopyhästi hyveistä ja rehellisyydestä ja sai viidestäkymmenestä ikävuodestaan huolimatta Whisky-Bobin rannalle, missä hän ryhtyi entistä toveriaan löylyttämään. Kun Kreikan Niku loikkasi kädessään lyhytvartinen luodin auttamana Whisky-Bobia, antoi Hans hänelle pian oikein isän hihasta. Ja kun sitten Bobin ja Nikun veriset jäännökset lähetettiin matkaansa heidän omaan veneeseensä mätettyinä, täytyi tapahtumaa luonnollisesti juhlia uudelleen ryyppäämällä.

Vieraita oli saapunut runsaasti, ja nyt meitä oli aikamoinen joukko eri kansakuntia ja luonteita edustavia. Tuliliemi oli saanut kaikki haltioihinsa, kaikki ehkäisevät siteet oli katkottu. Vanhat riidat uudistuivat, menneet vihat liekehtivät jälleen ilmituleen. Ilma oli täynnä tappelun tuntua. Ja milloin tahansa rantajätkän mieleen juolahti vanha kauna jotakuta matruusia kohtaan tai päin vastoin, tahi joku osterirosvo muisti menneitä tai muistui toisen mieleen, silloin puristui käsi nyrkkiin ja uusi tappelu oli käynnissä. Ja jokainen rytäkki sovittiin sitten uusien lasien ääressä, jolloin riitapukarit meidän muiden auttamina ja yllyttäminä syleilivät toisiaan ja vanhoivat ikuista ystävyyttä.

Ja juuri tämän tilaisuuden sattui Ryyppy-Kennedy valitsemaan tullakseen perimään vanhaa paitaa, jonka hän oli jättänyt *Peuralle* purjehtiessaan viimeistä kertaa Näkin kera. Hän oli asettunut Näkin puolelle tämän joutuessa riitaan Nelsonin kanssa. Hän oli myöskin juonut melkoisesti St. Louis Housessa, joten oikeastaan Tuliliemi nyt opasti hänet hiekkakuopalle tuota vanhaa paitaa noutamaan. Muutamasta sanasta nousi rähäkkiä. Hän joutui käsikähmään Nelsonin kanssa ja yleisessä mylläkässä kiukustunut Ranskan Ranssi oli murskaamaisillaan hänen päänsä rautakangella palkaksi siitä, että hän julkesi käydä yksikätsen miehen kimppuun, (jos *Peura* on vielä jäljellä, voi sen peräkannen puuaitauksessa nähdä rautakangen iskemän loven.)

Mutta Nelson kiskaisi luodin lävistämän kätensä vapaaksi kantositeestä ja itki meidän pitelemänämme ja kirkui kiukuissaan, että hän kyllä kykenisi löylyttämään Ryyppy-Kennedyn yksikätsenäkin. Me päästimme heidät vapaiksi rannalle. Kerran, kun Nelson näytti joutuvan tappiolle, Ranskan Ranssi ja Tuliliemi sekaantuivat julkeasti tappeluun. Scotty vastusteli sitä ja kaapasi kiinni Ranskan Ranssista, joka pyörähti päin ja kaatui hänen päälleen, minkä jälkeen molemmat kierivät parinkymmenen jalan matkan hiekkassa toisiaan mukiloiden. Kun näitä kahta koetettiin erottaa, syntyi toisten kesken puolikymmentä ottelua. Nämä kahakat saatiin tavalla tai toisella päättymään tai riitapukarit lepytettiin ryyppyjen avulla, ja kaiken aikaa Nelson ja Ryyppy-Kennedy jatkoivat kamppailiaan. Silloin tällöin me palasimme heidän luokseen neuvoja antamaan; esimerkiksi kun he makasivat uupuneina maassa kykenemättä enää iskemään, heille huudettiin: "Heitä hiekkaa silmiin." Ja niin he heittivät hiekkaa toistensa silmiin, toipuivat ja tappelivat taas, kunnes uudelleen väsyivät.

Kaikki tämä on tietenkin kurjaa, naurettavaa ja eläimellistä, mutta koettakaa ajatella, mitä se merkitsi minulle, kuudettatoista käyväälle nuorukaiselle, jonka mielessä hehkui seikkailuhenki, jonka mielikuvitus oli täynnä taruja merirosvoista ja kaappareista, kaupunkien hävityksestä ja aseellisten miesten otteluista, jonka pää oli pyörällä juomista. Se oli elämää, raakaa ja alastonta, hurjaa ja vapaata — ainoata sen kaltaista elämää, josta minä voin päästä osalliseksi! silloisissa olosuhteissani. Ja vielä enemmänkin. Siihen sisältyi lupaus. Se oli alkua. Hiekkakuopalta tie johti ulos Kultaisen Portin kautta avaran maailmani seikkailuihin, missä taisteltaisiin — ei vanhoista paidoista ja varastetuista lohiveneistä, vaan ylevistä päämääristä ja romanttisista syistä.

Kun minä ilmoitin Scottylle mielipiteeni siitä, että hän oli ottanut selkäänsä Ranskan Ranssin kaltaiselta: ukko rähjältä, mekin jouduimme käsiryssyyn ja lisäsimme puolestamme juhlanviettoa omalla numerollamme. Ja Scotty otti eron toimestaan minun aluksessani ja poistui yöllä vieden mukanaan kaksi minun vaipoistani. Yön kuluessa, osterirosvojen lojuessa täyshumalassa kojuissaan, kuunari ja *Peura* joutuivat nousuveden valtaan ja kieppuivat ympäri ankkuriaan. Lohipursi, joka oli yhä vielä

täynnä kiviä ja vettä, jäi pohjaan.

Varhain aamulla kuulin hurjia huutoja *Peuralta*. Syöstessäni ulos koleaan harmaaseen aamuun kohtasin, näyn, joka sai sataman nauramaan päiväkausia. Kaunis lohipersi makasi kovalla hiekalla aivan litteäksi painuneena, ja sen päälle olivat kapsahtaneet Ranskan Ranssin kuunari ja *Peura*. Onnettomuudeksi lohipurren tukeva tammirunko oli murskannut kaksi *Peuran* kylkilautoista. Kohoava luode oli virrannut sisään aukosta ja herättänyt Nelsonin pistäytymällä hänen kojuunsa. Minä ryhdyin auttamaan, me pumppusimme *Peuran* vedestä vapaaksi ja korjasimme vamman.

Sitten Nelson valmisti aamiaisen ja syödessämme me pohdimme tilannetta. Hän oli masentunut ja samaten minäkin. Tuosta surkeasta lautaröykkiöstä, joka virui hiekkarannalla meidän edessämme, ei koskaan maksettaisi viidenkymmenen dollarin palkkiota. Hänellä oli haava kädessä, eikä aluksessa ollut miehistöä. Minulta oli isopurje palanut ja apuri karannut. "Mitäs arvelet, jos lyötäisiin yhteen?" Nelson kysäisi. — "Olkoon menneeksi", minä vastasin. Ja siten minä sain toverikseni Nuoren Kissan, koko seudun hurjimman, hulluimman pukarin. Me lainasimme Johnny Heinholdilta rahaa varustaaksemme aluksemme muonalla, täytimme vesitynnyrimme ja purjehdimme samana päivänä osterisärkille.

KAHDESTOISTA LUKU

En ole koskaan katunut noita hurjan hulluja kuukausia, jotka vietin Nelsonin seurassa. Hän osasi purjehtia jos kukaan, vaikka pelästyttikin jokaisen, ken hänen mukanaan liikkui vesillä. Hänen suurimpia ilojaan oli ohjata niin lähelle vaaraa, että tuuma tai hetkinen lisää olisi tuottanut tuhon. Hänen ylpeytensä oli tehdä sellaista, mitä ei yksikään toinen olisi uskaltanut koettaakaan. Hänet oli vallannut itsepäinen kiihko purjehtia täysin purjein, eikä *Peurallla* reivattu kertaakaan sinä aikana, jonka vietin hänen seurassaan, oli tuuli kuinka ankara tahansa. Eikä se myöskään ollut koskaan kuivana. Oaklandin satamavedet me hylkäsimme ja lähdimme laajemmille ulapoille seikkailuja etsimään.

Ja tämän loistavan vaiheen elämässäni tuotti minulle Tuliliemi. Mutta samalla haavaa minun täytyy häntä syyttää. Minä janosin seikkailujen hurjaa elämää, ja sen saatoin saavuttaa ainoastaan Tuliliemen välityksellä Sellainen oli niiden miesten tapa, jotka elivät oikeata elämää. Jos minua halutti elää oikeata elämää, sen täytyi tapahtua heidän tavallaan. Juuri ryyppäämistä sain kiittää siitä, että pääsin Nelsonin toveriksi ja osakumppaniksi. Jos olisin vain juonut sen oluen, jonka hän oli maksanut, tai jos olisin kerrassaan kieltäytynyt juomasta, ei hän olisi milloinkaan valinnut minua laivatoverikseen. Hän halusi kumppania, joka pysyi hänen rinnallaan niin hyvin juomingeissa kuin työssäkin.

Heittäydyin kokonaan tämän elämän valtaan ja omaksuin sen väärinkäsityksen, että Tuliliemi vaati ryhtymään hurjiin juominkeihin, missä vähitellen oli kohottava eri vaiheiden kautta, joita vain teräksinen terveys saattoi kestää, lopulliseen tylsyyteen ja eläimelliseen tiedottomuuteen. Minä en pitänyt väkijuomien mausta, joten join yksinomaan humaltuakseni, tullakseni toivottomasti, auttamattomasti juovuksiin. Ja minä, joka olin säästellyt ja käynyt kauppaa kuin Shylock ja saanut lumppukauppiaatkin kyyneliä vuodattamaan, minä, joka olin kauhistunut, kun Ranskan Ranssi yhdellä kertaa kulutti kahdeksankymmentä senttiä kahdeksan miehen whiskyyn, minä heittäydyin tuhlaamaan välittäen rahasta vähemmän kuin yksikään toinen.

Muistan erään illan, jolloin lähdin Nelsonin kanssa maihin. Taskussa minulla oli sata kahdeksankymmentä dollaria. Aikomukseni oli ostaa ensin vähän vaatteita ja sitten kustantaa muutamia ryyppyjä. Vaatteet minä tarvitsin. En omistanut muita kuin ne, mitkä sillä haavaa olivat ylläni, nimittäin: parin merisaappaita, jotka kohtalon sallimuksesta päästivät veden ulos yhtä nopeasti kuin se virtasi sisään, parin viidenkymmenen sentin suojushousuja, neljäkymmenen sentin puuvillapaidan ja sadelakin. Hattua minulla ei ollut, joten täytyi käyttää sadelakkia, ja vielä on otettava huomioon, etten ole luettelossa maininnut mitään alusvaatteita enkä sukkaa. Sellaisia ei minulla ollut laisinkaan.

Joutuaksemme myymälöihin, joista saattoi ostaa vaatteita, meidän oli kulkeminen muutamien kapakoiden ohi. Niin tilasin ensin ryyppyjä. Vaatemyymälöihin saakka en ennättänyt laisinkaan sillä matkalla. Aamulla palasin alukseen tyhjänä, myrkytettynä, mutta tyytyväisenä, ja me nostimme heti purjeet. Minulla oli vain ne vaatteet, joissa olin lähtenyt maihin, eikä sadasta kahdeksastakymmenestä dollarista ollut jäljellä senttiäkään. Niistä, jotka eivät ole koskaan sellaista koettaneet, saattanee tuntua mahdottomalta, että nuorukainen voi kahdessatoista tunnissa kuluttaa kokonaista sata kahdeksankymmentä dollaria väkijuomiin. Minä tunnen tämän asian paremmin.

Eikä minua kaduttanut laisinkaan. Minä olin ylpeä. Olin osoittanut, että kykenin tuhmaamaan kuin parahin mies. Voimakkaiden miesten parissa olin itse osoittautunut voimakkaaksi. Olin jälleen turvannut oikeuteni arvonimeen "Prinssi", kuten usein ennenkin oli tapahtunut. Menettelyni on myöskin käsitettävä osittain jonkinlaiseksi vastavaikutukseksi lapsuuteni niukkoja oloja ja ylenmääräistä työtä kohtaan.

Mahdollisesti minussa vallitsi tiedottomana ajatus: parempi on hallita juoppojen parissa prinssinä kuin raataa kaksitoista tuntia päivässä koneen ääressä kymmenen sentin tuntipalkasta. Tehdastyössä ei ole mitään purpuranhohteisia vaiheita. Mutta ellei sadan kahdeksankymmenen dollarin kuluttaminen kahdessatoista tunnissa ole purpuranhohteinen vaihe, niin haluaisinpa tietää, mikä sitten on sellainen.

Jätän mainitsematta useita yksityisseikkoja tämänaikaisesta seurustelustani Tuliliemen parissa ja otan puheeksi vain sellaiset tapahtumat, jotka luovat valoa hänen menettelytapoihinsa. Kolme seikkaa teki minulle mahdolliseksi jatkaa tätä hillitöntä juomista: ensiksi, suuremmoinen terveys, keskinkertaista paljoo parempi; toiseksi, terveellinen raitis elämä vesillä; ja kolmanneksi, se seikka että join säännöttömästi. Vesillä liikkuessamme me emme kuljettaneet milloinkaan väkijuomia mukamme.

Maailma avautui minulle avautumistaan. Tunsin jo useita satoja maileja sen vesiteistä ja rannoilla sijaitsevia kaupunkeja, kauppaloita ja kalastajakyliä. Mielihalu kuiskasi korvaan: kauemmaksi, kauemmaksi. En ollut vielä löytänyt, mitä etsin. Etäällä oli tarjona enemmän. Mutta tämäkin osa maailmaa oli jo liikaa Nelsonille. Hän kaipasi takaisin Oaklandin rakastetuille satamavesille, ja kun hän päätti palata sinne, me erosimme kaikessa ystävydessä.

Valitsin nyt päämajakseni Benician vanhan kaupungin, joka sijaitsee Carquinez-salmen rannalla. Rantaan oli rakennettu ryhmä kalastajamökkejä, ja niissä eleli joukko hengenheimolaisia, juoppoja ja maankiertäjiä, joiden seuraan nyt liityin. Oleskelin maissa pitempiä eriä, välitöiksi ottaen osaa lohenkalastukseen tai käyden kalastuspoliisinapulaisena tarkastusretkillä pitkin jokea taikka lahdella, ja minä join enemmän ja perehdyin enemmän ryyppäämiseen. Pidin puoleni kenen rinnalla tahansa, ottaen ryyppyn ryyppystä; ja usein join enemmän kuin osalleni joutui osoittaakseni miehevyytteni. Kun tiedoton raatoni aamulla selviteltiin irti kuivamaan ripustetuista verkoista, joihin tylsänä ja sokeana olin ryöminyt edellisenä yönä, ja kun kalastajakylä sitten pohti tätä asiaa hihittäen ja nauraen ja uudelleen ryyppäen, tunsin itseni varsin ylpeäksi. Ne olivat todellisia urostekoja.

Ja kun en kerran kolmeen viikkoon nähnyt selvää päivää, luulin varmasti kohonneeni huippuun asti. Ei uskoisi kenenkään pääsevän siinä suhteessa pitemmälle. Minun oli jo aika siirtyä toisaalle. Sillä aina, olinpa juovuksissa tai selvä, kohosi syvällä tietoisuudessani kuiskaus, ettei tämä juopottelemine ja vähäisellä lahdella seikkaileminen ollut suurinta elämässä. Tämä kuiskaus oli minulle onneksi. Satuain olemaan sellaista tekoa, että saatoin aina kuulla sen kutsuvan minua ulos, kauas maailmalle. Se ei ollut mitään sukkeluutta minun puoleltani. Se oli uteliaisuutta, oppimisen halua, rauhattomuutta ja sellaisten ihmeellisten seikkain etsintää, jotka olivat jollakin tapaa minulle kangastaneet tai ounastuneet mielessäni. Mitä tämä elämä merkitsi, minä tiedustelin, jos ei siinä ollut tämän enempää? Ei, siinä oli jotain muuta, jossain kaukana. (Ja kun ottaa lukuun paljoo myöhemmän kehitykseni juomarina, tämä kuiskaus, lupaus johtaa elämän pohjalla piileväin asiain perille on otettava huomioon, sillä sen oli määrä suorittaa varsin surkea osa minun kamppaillessani myöhemmin Tuliliemen kanssa.)

Päätökseeni lähteä liikkeelle vaikutti ratkaisevasti muuan Tuliliemen kepposista, suunnaton, uskomaton kepponen, joka paljasti minulle ennen aavistamattomia humalatilain syövereitä. Eräiden hurjien juominkien jälkeen minä hoipuain kello yhden aikaan aamulla satamalaiturin päähän sidottuun purteen aikoen käydä siinä nukkumaan. Vuorovesi virtasi Carquinez-salmessa kuin myllyruuhessa, ja luode oli kiihkeimmillään, kun kupsahdin veteen. Laiturilla ei ollut ketään, ei myöskään purressa. Virta kuljetti minut mukanaan. Se ei säikähdyttänyt minua. Tapaturma tuntui minusta ihastuttavalta. Olin aimo uimari ja veden kosketus lauhdutti polttavaa ruumistani kuin viileä vaate. Ja sitten Tuliliemi teki minulle mielettömän kepposensa. Minut valtasi äkkiä tolkuton halu lähteä liikkeelle pakoveden mukana. En ollut koskaan ollut sairaaloinen mieleltäni. Päähäni ei ollut milloinkaan pälkähtänyt itsemurha-ajatusta. Ja kun nyt kävi niin, se tuntui minusta hienolta, loistavalta saavutukselta, lyhyen, mutta mielenkiintoisen elämäni suuremmoiselta päätökseltä. Minä, joka en ollut konsanaan tuntenut tytön tai vaimon tai lapsen rakkautta, joka en ollut milloinkaan leikkinyt taiteen avarilla kisakentillä, en kiivennyt filosofian viileisiin korkeuksiin enkä nähnyt loistavaa maailmaa enempää kuin neulannupin verran, minä päätin, että siinä olikin kaikki, että olin nähnyt kaiken, kokenut kaiken, ollut itse kaikkea mikä oli jonkin arvoista, ja että nyt oli aika lakata olemasta. Tämä oli Tuliliemen kepponen, hän satoi minut mielikuvituksen kahleilla ja huumattuaan aivoni myrkyllä raahasi minua kuolemaa kohti.

Oh, hän puhui niin vakuuttavasti. Olin todellakin kokenut kaiken elämässä eikä sillä ollut suurtakaan arvoa. Ylintä ja parasta oli se eläimellinen humala, jonka vallassa olin elänyt kuukausimääriä (tätä oli seurannut alentumisen tunne ja vanha vakaumus syntisyydestä), ja saatoin hyvin käsittää, minkä arvoinen se oli. Kaikki nuo murtuneet juopot ja maankiertäjät, joille olin kustantanut ryyppyä,

osoittivat minulle, mitä elämästä oli jäljellä. Haluttiko minua muuttua heidän kaltaisekseen? Tuhat kertaa ei. Ja minä vuodatin murheen kyyneliä ihanan nuoruuteni tähden, joka nyt oli pakoveden mukana matkalla häviötä kohti. (Kukapa ei olisi nähnyt alakuloista, itkeskelevää juoppoa? Heitä tapaa kaikissa kapakoissa, ja elleivät he keksi ketään muuta vaivojensa kuuntelijaksi, he kertovat niitä kapakoitsijalle, joka saa kuuntelemisestaan maksun.)

Vesi oli ihanaa. Tämä oli miehen tapa kuolla. Tuliliemi vaihtoi sävelen, jota hän soitteli väkijuomain huumaamissa aivoissani. Pois kyneleet ja katumus. Edessä oli sankarin kuolema, sankarin oman tahdon ja käden aiheuttama. Ja niin viritin kuolinlaulun ja kaiuttelin sitä täysin rinnoin, kun veden loiskina salakareja vastaan muistutti minua välittömästi tilanteistani.

Benician kaupungin alapuolella, missä Solanon telakka työntyy ulohtalle, väylä laajenee "Turnerin venevalkamaksi", kuten merenkulkijat sitä nimittävät. Minä olin joutunut rantaluoteeseen, joka vyöryi Solanon telakan ohitse valkamaan. Vanhastaan tiesin, kuinka voimakkaaksi kurimus muodostui, kun luode kiersi Vainajan saaren ympäritse ja vyöryi suoraa päätä telakkaa kohti. Minua ei haluttanut joutua noiden paalujen joukkoon. Se ei olisi ollut laisinkaan hauskaa, ja saattaisi kuluu kokonainen tunti, ennenkuin pääsisin vapaaksi vuoroveden matkaan.

Riisuuduin vedessä ja pyrin voimakkain vedoin suorakulmaisesti virran poikki. Enkä tauonnut, ennenkuin telakan valoista tiesin joutuneeni turvallisille vesille. Silloin käännyn selälleni lepäämään. Uinti oli ollut ankaraa ja kului hetkinen, ennenkuin kykenin jälleen hengittämään vapaasti.

Olin haltioissani, sillä minun oli onnistunut välttää kurimus. Viritin jälleen kuolinlaulun — myrkyn huumaaman nuorukaisen tilapäisesti keksimän sekasotkun. "Älä laula ... vielä", kuiskasi Tuliliemi. "Solanossa tehdään työtä kaiken yöstä. Telakassa on rautatieläisiä. He kuulevat sinut ja tulevat veneellä sinua pelastamaan, etkä sinä halua laisinkaan tulla pelastetuksi." En halunnutkaan. Mitä kummia? Riistettäisiinkö minulta sankarikuolema? Ei milloinkaan. Ja minä makasin selälläni tähtiyössä, katsellen tuttujen telakkavalojen liukuvan ohitse, punaisten, vihreiden ja valkoisten tulien, ja lausuen murheelliset, hellämieliset jäähyväiset niille kaikille, jokaiselle erikseen.

Jouduttuani selville vesille keskiväylään, aloin taasen laulaa. Toisinaan uin muutamia vetoja, mutta pääasiallisesti tyydyin kellumaan ja uneksimaan pitkiä humalaisia unia. Ennen päivän koittoa kolea vesi ja aika olivat selvittäneet pääni kyllin ruvetakseni utelemaan, missä osassa väylää oikeastaan olin, ja myöskin arvelemaan, eikö vuorovesi ennättäisi kääntyä ja kuljettaa minua takaisin, ennenkuin joutuisin San Pablon lahteen.

Sen jälkeen havaitsin olevani peräti uuvuksissa ja kylmästä kangistunut. Nyt olin myöskin täysin selvä enkä tuntenut vähintäkään halua hukkuu mereen. Saatoin erottaa Contra Costa rannalla sijaitsevan Selbyn sulaton sekä Mare-saaren majakan. Ryhdyin uimaan Solanon rantaa kohti, mutta olin jo liian heikko ja kankea. Matka edistyi niin vähän ja vaati niin tuskallista ponnistusta, että herkesin uimasta ja tyydyin kellumaan, vetäisten vain silloin ja tällöin säilyttääkseni tasapainoni vuoroveden laineissa, jotka kävivät yhä kiihkeämmiksi veden pinnalla. Ja nyt minua alkoi pelottaa. Olin selvinnyt humalasta enkä halunnut kuolla. Keksin kymmeniä syitä, jotka yllyttivät elämään edelleen. Ja mitä enemmän syitä löysin, sitä todennäköisemmältä tuntui, että kaikesta huolimatta hukkuisin veteen.

Vietettyäni neljä tuntia vedessä aamunkoitto tapasi minut arveluttavassa tilassa Mare-saaren seutuvilla, missä Vallejo-salmen ja Carquinez-salmen vuolaat luodevirrat kamppailivat keskenään ja juuri sillä haavaa taistelivat myöskin nousuvettä vastaan, joka ryntäsi niitä kohti San Pablon lahdesta. Oli noussut rivakka tuuli, suuhuni loiskui yhtä mittaa äreitä pikku laineita ja minä aloin jo nieleskellä suolavettä. Taitavana uimarina tiesin loppuni olevan lähellä. Ja sitten saapui vene, jolla muuan kreikkalainen kalastaja pyrki Vallejoon. Jälleen olin pelastunut Tuliliemen vallasta terveyteni ja ruumiillisten voimaini avulla.

Sallittakoon minun ohi menen mainita, ettei tämä mieleton kepponen, jonka Tuliliemi minulle teki, ole laisinkaan harvinainen ilmiö. Luotettava tilasto hänen aiheuttamistaan itsemurhista herättäisi numeroillaan kammoa. Minun päähänpistoni surmata itseni oli kyllä harvinainen, sillä olin terve, normaalin, nuori, täynnä elämäniloa. Mutta on otettava huomioon, että se sattui pitkällisen juopottelun jälkeen, jolloin hermoni ja aivoni olivat hirvittävässä määrin myrkytetyt, ja että draamallinen, romanttinen puoli mielikuvitustani, joka väkijuomista oli hullaantunut mielipuolisuuteen asti, hurmaantui moiseen ajatuksesta. Mutta vanhemmat, mieleltään sairaammat juomarit, elämän kolhimat ja kaikki toiveensa menettäneet raukat, jotka surmaavat itsensä, tekevät sen tavallisesti pitkällisen ryyppimisen jälkeen, jolloin heidän hermonsensa ja aivonsa ovat kauttaaltaan myrkyn saastuttamat.

KOLMASTOISTA LUKU

Sitten lähdin Beniciasta, missä Tuliliemi oli ollut tuhoamaisillaan minut, ja siirryin laajemmille aloille totellen kuiskausta, joka kehotti etsimään kauempaa elämästä. Missä hyvänsä liikuskelin, aina matka kulki alkoholin kastamia teitä pitkin. Miehet kerääntyivät yhä kapakkoihin. Ne ovat köyhälistön seurataloja, ainoita seurataloja, joihin minulla oli pääsy. Kapakoissa voin saada tuttavii. Saatoin käydä niihin ja puhutella ketä tahansa. Vieraisa kaupungeissa, joihin matkallani jouduin, kapakka oli ainoa paikka, mihin minun kannatti mennä. Heti sinne päästyäni en ollut yhdessäkään kaupungissa muukalainen.

Sallittakoon minun tässä kertoa kertomus, joka on niin verekseltä ajalta kuin viime vuodelta. Valjastin neljä hevosta kevyiden rattaiden eteen, otin Charmianin mukaan ja ajelin puolineljättä kuukautta Kalifornian ja Oregonin villedimissä vuoristoseuduissa. Joka aamu suoritin säännöllisesti päivätyöni sepittämällä kaunokirjallisia tuotteita. Sen tehtyäni ajoin keskipäivän ja iltapäivän seuraavaan pysähdyspaikkaan. Mutta pysähdyspaikat sijaitsivat varsin epä säännöllisten välimatkain päässä ja tiet olivat peräti moninaisessa kunnossa, joten oli aina pakko suunnitella ennakoita seuraavan päivän ajomatka ja työ. Minun täytyi tietää, milloin oli lähdeittävä liikkeelle, voidakseni ryhtyä kirjoittamaan niin varhain, että ennätin suorittaa päivätyöni. Milloin edessä sattui olemaan pitkä ajomatka, minä nousin työskentelemään kello viideltä aamuisin. Kevyempinä ajopäivinä saatoin viivytellä kello yhdeksään asti, ennenkuin tartuin kynään.

Mutta miten kävi päinsä suunnitella? Niin pian kuin olin saapunut kaupunkiin ja toimittanut hevoset yöteloille, poikkesin tallista hotelliin kulkiessani johonkin kapakkaan. Ennen kaikkea muuta ryyppy — no, minä halusin saada ryyppyn, mutta ei pidä myöskään unohtaa, että haluten saada selkoa asioista minä olin juuri tällä tapaa oppinut haluamaan ryyppyä. No niin, kaikkein ensinnä ryyppy. Sitten kapakoitsijalle: "Ottakaapa itsekin lasi." Ja sitten juodessamme alan tiedustella teistä ja matkan varren pysähdyspaikoista.

"Malttakaas", virkkaa kapakoitsija, "meillä on Tarwater Dividen poikki johtava tie. Se on tavallisesti ollut hyvässä kunnossa. Minä matkasin sitä neljättä vuotta sitten. Mutta tänä kevännä se joutui tukkoon... Odottakaas nyt, minä kysäisen Jerryltä —" Ja kapakoitsija käännähtää ja puhuttelee miehiä, jotka istuvat pöydän ääressä tai hiukan kauempana nojaavat myymäläpöytänsä, Jerryä, Tomia, Billiä tai muita sellaisia "Sanohan, Jerry, missä kunnossa on Tarwaterin tie nykyään? Sinähän kävit viime viikolla Wilkinsin luona."

Ja sillä välin kuin Bill tai Jerry tai Tom ryhtyy panemaan aivojansa käyntiin ja hellittämään kieltään siteistä, minä ehdotan, että hän ottaisi meidän kerallamme lasillisen. Sitten aletaan keskustella tämän tai tuon tien sopivaisuudesta, parhaista pysähdyspaikoista, rikkaimmista taimenpuroista ynnä muusta sellaisesta. Yhä useampi miehistä yhtyy pakinaan ja ryyppyjä tarjotaan lisää.

Pari, kolme kapakkaa lisää, niin joudun varsin hilpeälle tuulelle ja opin tuntemaan melkein joka miehen kaupungissa, kaikki kaupungin asiat ja melkoisen osan ympäristöäkin. Tunnen asianajat, sanomalehdentoimittajat, liikemiehet, paikalliset politikoitsijat, siellä vierailevat maanviljelijät, metsästäjät ja kaivosmiehet, niin että kun illalla käyskentelen Charmianin kanssa pääkadulla, hänellä on syytä kummeksua, kuinka runsaasti minulla on tuttavii tuiki vieraassa kaupungissa.

Tämä olkoon todistukseksi palveluksesta, jonka Tuliliemi tekee, palveluksesta, jonka kautta hän kartuttaa valtaansa ihmisten keskuudessa. Ja samaten on kaikkina näinä vuosina ollut laita kautta kaiken maailman, minne hyvänsä lienenkin joutunut. Olkoon kysymyksessä ranskalainen kabaretti Quartier Latinissa, kahvila jossain mitättömässä italialaisessa kaupungissa, merikaupungin jätkäkrouvi tai jokin klubi whisky-sooda-laseineen; aina minä tapaan ihmisiä, joudun kosketukseen ja opin tuntemaan juuri sellaisissa paikoissa, missä Tuliliemi välittää tuttavuuksia. Ja hyvinä vastaisina aikoina, jolloin Tuliliemi on karkoitettu maailmasta muiden raakalaisten kera, on kapakan sijaan luotava jokin toinen laitos, saatava toinen kokouspaikka, missä vieraat ihmiset joutuvat tekemisiin toistensa kanssa ja oppivat tuntemaan toisiaan.

Mutta palaan kertomukseeni. Kun käänsin selkäni Benicialle, johti tieni jälleen kapakkain kautta. En ollut luonut mitään siveellisiä teorioita juomistavastaan, ja väkijuomat maistuivat minusta yhtä pahalle kuin ennenkin. Mutta minä olin ruvennut tuntemaan kunnioittavaa epäluuloa Tulilientä kohtaan. En voinut unohtaa kepposta, jonka hän oli tehnyt minulle — *minulle*, joka en halunnut kuolla. Ja niin join edelleen ja pidin tarkoin silmällä Tulilientä, ja päätin vastaisuudessa voimakkaasti torjua kaikki itsemurha-kiusaukset.

Vieraisa kaupungeissa tein heti tuttavuuksia kapakoissa. Kun vaeltelin maankiertäjänä eikä minulla ollut varaa kustantaa itselleni vuodetta yöksi, silloin kapakka oli ainoa paikka, joka otti minut vastaan ja

tarjosi minulle tuolin takkavalkean ääressä. Saatoin mennä kapakkaan ja peseytyä, harjata vaatteeni ja sukia tukkani. Ja kapakat olivat aina niin vietävän mukavia laitoksia. Niitä tapasi kaikkialla läntisessä kotimaassani.

Sillä lailla en olisi voinut astua vieraiden asumuksiin. Niiden ovet eivät olleet minulle avoimina, niiden liesien ääressä ei ollut minulle varattu paikkaa. Kirkkoja ja pappeja en ollut koskaan tuntenut. Ja se, minkä niistä tiesin, ei vetänyt minua niiden puoleen. Sitäpaitsi ei niiden yllä ollut mitään loistoa, ei romanttista väritystä, ne eivät luvanneet mitään seikkailuja. Ne olivat sitä lajia ilmiöitä, joiden yhteydessä ei koskaan tapahtunut mitään. Ne pysyivät aina samalla paikalla, järjestyksen ja järjestelmän ilmauksina, ahtaina, rajoitettuna, rajoittavina. Ne olivat vailla suuruutta, mielikuvitusta, toverillisuutta. Minä puolestani tahdoin oppia tuntemaan kelpo tovereita, teeskentelemättömiä ja avomielisiä, rohkeita ja tarpeen tullen hurjiakin — avomielisiä ja avokätisiä, ei arkasydämiä.

Ja tässä minun täytyy tehdä toinen syytös Tulilientä vastaan. Hän saa valtaansa juuri nämä ihmiset — veikot, joissa on tulta ja tarmoa, suuruutta ja lämpöä ja parhaat ihmisten heikkouksista. Ja hän sammuttaa tulen ja jäykistää joustavuuden, ja milloin hän ei surmaa heitä viipymättä tai saata mielipuoleksi, hän raaistaa heidät, vääntää kieroon ja tuhoaa heidän luonteensa alkuperäisen hyvyden ja hienouden.

Oh! — minä puhun myöhemmän tuntemukseni perustalla — taivas varjelkoon minua useimmista noita tavallisia miespuolisia ihmisolentoja, jotka eivät ole kelpo tovereita — noista kylmäsydämisistä ja kylmäpäisistä, jotka eivät ryyppää, tupakoi, sadattele eivätkä tee juuri muutakaan, mikä on reipasta; jotka ovat kostonhaluisia ja purevia, koska eivät ole milloinkaan tunteneet heikoissa syissään elämän sykkivän ja kuohuvan yli äyräiden, saattaen heidät uhkarohkeiksi ja häikäilemättömiksi. Näitä ei tapaa kapakoissa, nämä eivät keräänny toivotonta asiaa puolustamaan, eivät harhaile seikkailujen poluilla, eivät rakasta Jumalan omien hurjien rakastavain tavoin. Heillä on kyllin puuhaa pitääkseen jalkansa lämpiminä, säilyttääkseen mielenrauhansa ja luodakseen itselleen tympäisevän menestyksen henkisellä keskinkertaisuudellaan.

Ja juuri sen vuoksi minä syytän Tulilientä. Hän viekoittelee ja tuhoaa juuri nuo kelpo toverit, jotka ovat jonkinarvoisia, joiden heikkoutena on ylenmääräinen voima, liiallinen rohkeus, liian palava sydän. Luonnollisesti hän tuhoaa velttiöt; mutta näistä en välitä, ne ovat huonointa rotua. Minua huolettaa se, että Tuliliemi tuhoaa niin paljon sellaista, mikä on rotumme parhainta. Ja syynä siihen, miksi nämä parhaimmat sortuvat, on se seikka, että Tuliliemi seisoo jokaisen maantien ja kujan varrella, helposti tavattavana, lain suojelemana, vahtivuoroaan hoitavain poliisien tervehtimänä; hän puhuttelee heitä, johtaa heidät kädestä pitäen paikkoihin, minne kelpo toverit ja urheat veikot kokoontuvat juomaan. Jos Tuliliemi saataisiin pois maailmasta, voisi näitä reima miehiä vielä syntyä ja he toimittaisivat jotakin, sen sijaan että nyt joutuvat tuhon omiksi.

Minä tapasin aina toveruutta juomaveikkojen seurassa. Saatoin esimerkiksi astella rautatietä myöten vesisäiliön luo odotellakseni ohitse kulkevaa rahtijunaa, ja siellä satuin kohtaamaan ryhmän "pulituuripoikia", maankiertäjiä, jotka ryyppäivät kaikkea, missä on alkoholia. Heti tervehdykset vaihdettuamme minut otetaan toveripiiriin. Minulle ojennetaan alkoholia, joka on ovelasti sekoitettu veteen, ja pian olen parhaana miesnä remujuhlassa. Mielessä syntyy jos jonkinlaisia päänäpistöjä, ja Tuliliemi kuiskii korvaani, että elämä on suurta, että me olemme kaikki urheita, oivia veikkoja — vapaita henkiä, jotka voivat huolettomina kuin jumalat lojua nurmikolla ja antaa palttua koko maailmalle ja sen sovinnaisuuksille ja ikäville menoille.

NELJÄSTOISTA LUKU

Saavuttuani vaellusretkeltä takaisin Oaklandiin minä palasin satamaan ja liityin jälleen Nelsoniin, joka nyt oleili kaiken aikaa maissa ja eleli entistä hurjemmin. Minäkin kulutin aikaani maissa hänen parissaan, tehden vain silloin ja tällöin muutaman päivän purjehdusmatkoja lahdelle auttaakseni miehistöä kaipaavia kuunareita.

Seurauksena oli se, etten saanut enää uusia voimia kuten ennen, viettäessäni pitempiä jaksoja raittiissa ja raikkaassa ulkoilmassa ahertaen. Join jok'ikinen päivä, ja tilaisuuden sattuessa join ylenmäärin. Sillä minussa vallitsi yhä vielä se väärinkäsitys, että Tuliliemen toveruus vaati juomaan itsensä eläimelliseksi ja tiedottomaksi. Tämän ajanjakson kuluessa minä kastuin kauttaaltani alkoholiin. Minä suoraan sanoen elin kapakoissa, aina minut tapasi maleksimassa niiden lähetyvillä.

Tuliliemi oli nyt saamaisillaan minut valtaansa salakavalammalla, joskin yhtä vaarallisella tavalla kuin hiukan varemmin, lähettäessään minut pakovedessä seikkailemaan. Minulla oli vielä edessäni muutamia kuukausia, ennenkuin täyten seitsemäntoista vuotta; ajatus hankkia jotain pysyväistä tointa herätti minussa ylenkatsetta; tunsin olevani varsin reima olento reimain miesten parissa; ja minä ryyppäsin, koska nämä miehet ryyppäsivät ja oli pysyttävä heidän tasallaan. En ollut koskaan kokenut oikeata poikuutta, ja nyt liian varhaisen miehuuteni tultua minä olin peräti kova ja surullisen viisas. Vaikka en ollut milloinkaan saanut osakseni tytön rakkautta, olin jo ryöminyt sellaisissa syövereissä, että uskoin varmasti tuntevani rakkauden ja elämän perinpohjaisesti. Eikä tämä tuntemus suinkaan ollut kaunista. Olematta pessimisti minä olin varsin selvillä siitä, että elämä oli verraten joutava ja halpa juttu.

Kuten näette, alkoi Tuliliemi tylsistyttää minua. Henkeni ei ollut enää niin terävä ja herkkä kuin ennen. Uteliaisuuteni rupesi lauhtumaan. Viis' siitä, mitä maailman toisella laidalla mahtoi olla. Epäilemättä miehiä ja naisia, jotensakin samallaisia kuin minun tuntemani; naimista ja naittamista ja kaikenkaltaisia ihmislasten joutavia hommia; ja tietenkin ryyppintää. Mutta maailman toinen laita oli liian pitkällä, jotta sinne olisi kannattanut lähteä ryyppyn tähden. Minun tarvitsi vain astua seuraavaan kulmaan, niin sain kyllikseni Joe Vigyltä. Johnny Heinhöld hoiteli yhä vielä "Viimeistä voittoa". Ja kapakoita oli joka kulmassa ja kulmauksien välimailla.

Tuntemattomasta elämästä kuuluvat kuiskaukset kävivät heikommiksi sielun ja ruumiin tylsistyessä. Entinen rauhattomuus nukahti. Yhtä hyvin minä saatoin mädätä ja kuolla Oaklandissa kuin jossain muuallakin. Ja siellä minä olisinkin mädännyt ja kuollut — eikä siihen olisi kulunut pitkäkkään aikaa Tuliliemen ohjatessa minua sellaista vauhtia, jos asia olisi riippunut yksinomaan hänestä. Aloin jo oppia tuntemaan, mitä ruokahalun puute merkitsi, miltä tuntui nousta aamuisin tutisevana, vatsassa outo kouristus, sormet tunnottomiksi kangistuneina, koko ruumiin huutaessa whiskyryppyä voidakseen jälleen päästä kuntoon. (Oh! Tuliliemi on oikea velho. Kun aivot ja ruumis ovat alkoholin polttamat ja tyrmistämät, ne virkistyvät juuri siitä myrkystä, joka on aiheuttanut tämän vaurion.)

Tuliliemeltä eivät kepposet koskaan lopu. Hän oli koettanut viekoitella minut itsemurhaan. Näihin aikoihin hän yritti parhaansa mukaan surmata minut verraten joutuisalla tavalla. Mutta kun tulos ei tyydyttänyt, hän turvautui toiseen juoneen. Hän olikin jo voittamaisillaan minut, ja tällöin minä opin tuntemaan hänet uudelta puolelta — minusta tuli viisaampi, taitavampi juomari. Havaitsin, että mainiolla terveydelläni oli rajansa, kun sitä vastoin Tuliliemellä ei ollut mitään rajoja. Parissa lyhyessä tunnissa hän saattoi päästä voimakkaan pääni, leveiden hartiaini ja laajan rintani herraksi, kaataa minut selälleni ja tarttua rautakourin kurkkuuni pusertaakseen hengen minusta.

Istuin Nelsonin kera Overland Housessa. Oli varhainen ilta, ja me oleilimme siellä yksinomaan siitä syystä, että rahaa ei ollut kummallakaan penniäkään ja oli vaaliaika. Vaaliaikana paikallisten politikoitsijain, jotka pyrkivät johonkin virkaan, on tapana kierrellä kapakasta toiseen ääniä värväämässä. Mies sattuu istumaan pöydän ääressä kurkku kuivana, aprikoiden keneltä saisi ryyppyn tai, jos toisessa kapakassa on parempi luotto, kannattaisiko kävellä sinne asti tiedustelemaan; äkkiä heilahtaa kapakan ovi sepposen selälleen ja sisään astuu parvi siistipukuisia miehiä, tavallisesti itsekä hilpeällä tuulella ja henkien hyvinvointia ja toverillisuutta.

He hymyilevät joka taholle ja tervehtivät jokaista — sinuakin, jolla ei ole taskussa olutlasinkaan hintaa, arkaa maankiertäjääkin, joka pälyilee loukossa eikä varmaankaan saa itse äänestää, mutta jolle mahdollisesti voi hankkia äänioikeuden. Ja tiedätkö, kun nämä politikoitsijat levähyttävät ovet auki ja astuvat sisään leveähartiaisina, laajarintaisina ja pulleavatsaisina — mitkä ominaisuudet luonnollisesti tekevät heidät optimisteiksi ja elämän herroiksi — silloin sinä kohotat heti nokkaasi. Ilta lupaa kaikesta huolimatta muodostua hilpeäksi, ja sinä tiedät pääseväsi ainakin alkuryppyille. Ja — kukapa sen tietää? — taivas saattaa olla suopea, ryyppyjä voi valua lisää ja yön tullen on riemu kenties kohonnut ylimmilleen. Ja ennenkuin aavistatkaan, sinut on sijoitettu pöydän ääreen, missä kaadat ryyppyjä kurkkuusi ja saat kuulla noiden herrojen nimet ja mihin virkoihin he pyrkivät.

Tähän aikaan, jolloin politikoitsijat kiertelevät kapakoissa, minä sain katkeria kokemuksia ja moni harhaluuloistani häipyi, kun opin huomaamaan, kuinka yleviä politiikka ja politikoitsijat todellisuudessa ovat.

No niin, tuona iltana Nelson ja minä istuimme Overland Housessa rahattomina, janoisina, mutta juomarien lailla uskoen saavamme odottamattoman ryyppyn. Odottelimme jotain tapahtuvan, varsinkin politikoitsijoita saapuviksi. Ja silloin astui sisään Joe Goose, jolla oli sammumaton jano, hurja katse, kiero nenä ja kukalliset liivit.

"Tulkaa mukaan, pojat — ilmaiset ryyppyt — niin paljon kuin haluttaa. Rupesin pelkäämään, että jäisitte ilman."

"Missä?" me tiedustelimme.

"Tulkaa mukaan. Kerron sitten matkalla. Meidän ei auta menettää minuutinkaan vertaa." Ja rientäessämme kaupunkiin Joe Goose selitti. "Siellä on Hancockin palokunta. Teidän ei tarvitse tehdä muuta kuin pukea ylle punainen paita ja kypärä ja kantaa soihtua. Ne lähtevät ylimääräisellä junalla Haywardsiin paraatia pitämään."

(Luullakseni paikan nimi oli Haywards. Se olisi kuitenkin saattanut olla yhtä hyvin San Leandro tai Niles. En myöskään muista tarkalleen, oliko Hancockin palokunta republikaaninen vaiko demokraattinen järjestö. Mutta oli miten tahansa, sitä johtavilla politikoitsijoilla ei ollut kylliksi soihdunkantajia, ja jokainen, ken halusi liittyä paraatiin, sai tilaisuuden juoda itsensä humalaan.)

"Koko kaupunki avataan sepposen selälleen", Joe Goose jatkoi. "Että väkijuomiako? No niitä vuota virtanaan. Politikoitsijat ovat ostaneet varastot kaikista kapakoista. Eikä se maksa penniäkään. Ei tarvitse muuta kuin marssia sisään ja tilata ryyppy. Ny päästetään piru valloilleen, pojat!"

Kokouskadulla, Kahdeksannella kadulla lähellä Broadwaytä, me puukeudimme palokuntalaisten paitaan ja kypärään, saimme käteemme soihdun ja kun kasaannuimme junaan muristen siitä, ettei ennen lähtöä annettu edes yhtä ryyppyä. Politikoitsijat olivat ennenkin käsitelleet meidän kaltaista joukkoa. Eikä Haywardsissakaan herunut ryyppyä. Ansaitse ensin humalasi paraatissa, sellainen oli käsky sinä iltana.

Me pidimme paraatin. Sitten avattiin kapakkain ovet. Oli hankittu ylimääräisiä juomanlaskijoita, ja janoisia tungeskeli kuuden miehen paksult jokaisen tahmeaksi kastuneen kapakkapöydän ääressä. Nyt ei ollut aikaa kuivata pöytiä, pestä laseja tai yleensä tehdä muuta kuin täyttää laseja. Oaklandin sataman väestö saattaa toisinaan olla varsin janoissaan. Mutta meistä tuntui liian tukalalta tungeskella pöytän ääressä, sellainen menettelytapa oli ylen vitkallinen. Juomat olivat meidän. Politikoitsijat olivat ostaneet ne meille. Olimmehan me pitäneet paraatin ja ansainneet ne, vai kuinka? Ja niin me teimme sivuhyökkäyksen pöydän ympäritse, työnsimme syrjään kapakoitsijan ja varasimme itsellemme pulloja.

Ulkopuolella iskimme kaulat poikki pulloistamme ja joimme. Joe Goose ja Nelson olivat oppineet käsittelemään varovaisesti silkkaa whiskyä, mutta niin ei ollut minun laitani. Minussa vallitsi vielä se väärinkäsitys, että miehen oli juotava kaikki minkä sai — varsinkin milloin se ei maksanut mitään. Me jaoimme pulloistamme toisillekin ja joimme melkoisen määrän itse, mutta minä ryyppäsin eniten kaikista. Itse juomasta minä en pitänyt. Join sitä samalla tapaa, kuin olin juonut olutta viidenvuotiaana ja viiniä seitsenvuotiaana. Hillitsin kuvotuksen ja nielin whiskyä kuin lääkettä. Ja kun halusimme lisää pulloja, me lähdimme toisiin kapakkoihin, missä juonti oli vapaata, ja varasimme itsellemme tarpeellisen määrän.

Minulla ei ole vähintäkään aavistusta siitä, kuinka paljon join — kaksi tuoppia vaiko viisi. Tiedän vain sen, että aloitin juomingit neljännestuopin määrällä käyttämättä laisinkaan vettä, jolla olisi saattanut huuhdella suusta maun ja lieventää whiskyn vaikutusta.

Politikoitsijat olivat liian viisaita jättääkseen kaupungin täyteen Oaklandin satamasta haalittuja juoppoja. Kun koitti aika matkustaa pois junalla, työnnettiin meidät ulos kapakoista. Minä tunsin jo whiskyn kamalaa vaikutusta. Nelson ja minä tyrkättiin kadulle eräästä kapakasta ja jouduimme varsin sekasotkuisen paraatikulkueen tuiki viimeiseen riviin. Minä ponnistelin eteenpäin urheasti, mutta jalkani hoippuivat allani, päätäni huimasi, sydän jyskytti ja keuhkot haukkoivat ilmaa.

Avuttomuus valtasi minut niin nopeasti, että sekavat aivoni sanoivat minun kaatuvan ja jäävän pois junasta, jos pysyttelin kulkueen häntäpäässä. Erosin rivistä ja juoksin polkua pitkin, joka johti tien varrella tuuheiden puiden alitse. Nelson ajoi minua nauraen takaa. Mieleeni muistuu selvästi eräitä seikkoja, kuten painajaisuudessa. Muistan erikoisesti nuo puut ja epätoivoisen juoksuni niiden alitse ja kuinka toiset humalaiset purskahtivat nauramaan joka kerta kuin kaaduin. He luulivat minun vain teeskentelevän humalaista. He eivät uneksineetkaan, että Tuliliemi kuristi minua kurkusta oikein kuollakseni. Mutta minä se tiesin. Ja muistan, kuinka tunsin sekavasti katkeruutta sen tähden, että taistelin kuolinkamppailua noiden toisten tietämättä siitä mitään. Tuntui siltä, kuin olisin ollut uppoamaisillani katselijajoukon nähden kun se luuli minun vain tekevän kolttosia sen huviksi.

Juostessani siinä puiden alitse minä kaaduin ja kävin tajuttomaksi. Yhtä välähtävää poikkeusta lukuun ottamatta minun täytyi sitten kuulustella toisilta, mitä sen jälkeen tapahtui. Suunnattoman voimakas Nelson nosti minut maasta, raahasi mukaansa ja toimitti junaan toisten matkaan. Kun hän oli saanut minut penkille istumaan, minä kamppailin ja haukoin niin hirvittävästi ilmaa, että tylsistyneisyydestään huolimatta hän tajusi minun joutuneen arveluttavaan tilaan. Ja minä tiedän nyt, että olisin juuri sillä haavaa saattanut varsin helposti heittää henkeni. Usein tulen ajatelleeksi, etten ole koskaan ollut sen lähempänä kuolemaa. Mutta tässä minä voin turvautua vain Nelsonin kuvaukseen käytöksestäni.

Minä olin korventumaisillani, palamaisillani elävältä sisäisesti, kamalan polton ja hengenahdistuksen raatelemana, ja tarvitsin ilmaa. Minä tarvitsin ennen kaikkea ilmaa. Turhaan koetin kohottaa akkunaa,

sillä siinä vaunussa olivat kaikki akkunat ruuvatut kiinni. Nelson oli nähnyt väkijuomista hullaantuneita miehiä ja luuli, että minä halusin heittäytyä ulos. Hän koetti hillitä minua, mutta minä kamppailin edelleen. Sieppasin soihdun erään miehen kädestä ja murskasin ruudun.

Oaklandin satamassa oli nelsonilaisia ja antinelsonilaisia; vaunu oli täynnä kummankin puolueen jäseniä ja nämä taas olivat enemmän täynnä viinaa, kuin oli hyvä. Akkunan murskaaminen oli taistelun merkki antinelsonilaisille. Muuan heistä kurotti kätensä minua kohti, iski minut permannelle ja aloitti tappelun, josta minulla on tiedossani vain se, minkä toiset myöhemmin kertoivat, sekä seuraavana päivänä muistomerkkinä paisunut poski. Mies, joka oli lyönyt minua, kaatui heti minun päälleni, Nelson seurasi häntä, ja vaunussa kerrottiin sitten olleen jäljellä ani harvoja eheitä akkunoita, kun täten syntynyt yleinen tappelu oli päättynyt.

Mahdollisesti minulle oli kaikkein parasta se, että minut näin iskettiin tajuttomaksi. Ankaru kamppailuni oli vain kiihdyttänyt jo ennestäänkin vaarallisessa määrässä kiihtynyttä sydäntäni ja lisännyt tukehtuvien keuhkojeni hapen tarvetta.

Tappelun päätyttyä minä toivuin hiukan, mutta en päässyt täysin tajuihini. En ollut tajuissani sen enempiä kuin hukkuva ihminen, joka ponnisteleikse edelleen, vaikka onkin jo menettänyt tietoisuutensa. En muista laisinkaan käytöstäni, mutta huusin "Ilmaa! Ilmaa!" niin itsepintaisesti, että Nelsonillekin selvisi minun tarkoittavan muuta kuin itsemurhaa. Silloin hän irroitti lasinsirpaleet akkunan reunasta ja antoi minun pistää pääni ja hartiani ulos. Hän käsitti osittain, kuinka arveluttava tilani oli, ja piteli minua vyötäisistä estääkseen minua ryömimästä kauemmaksi ulos. Ja koko loppumatkan minä pidin päätä ja hartioita ulkopuolella kamppailien kuin mielipuoli, milloin hän vain yrittikin vetää minua takaisin vaunuun.

Juuri tähän tilanteeseen kuuluu tuo välähdyks todellista tietoisuutta. Siitä pitäen, kuin kaaduini puiden alle, aina siihen asti kunnes seuraavana iltana heräsin, muistan vain sen, että pääni oli ulkosalla, kasvat päin tuulta, jonka junan vauhti synnytti, nokihiuksien suomissa ja pistellessä minua, sillä välin kuin hengitin tarmoni takaa. Koko tahtoni oli keskittynyt hengittämiseen — hengitin ilmaa niin syvin vedoin kuin suinkin taisin, pumppusin mahdollisimman suuren määrän ilmaa keuhkoihini mahdollisimman lyhyessä ajassa. Vain se voi pelastaa minut kuolemasta, minä olin uimari ja sukeltaja ja tiesin sen. Niinä hetkinä, jotka pysyin tajuissani, tunsin mitä sietämättömintä yhtämittaisen tukahtumisen tuskaa, mutta pidin kasvoni vasten tuulta ja nokea ja hengitin tarmoni takaa.

Muuta ei ole muistissani. Seuraavana iltana heräsin eräässä satamapuolen majapaikassa. Olin yksinäni. Lääkäreitä ei oltu kutsuttu avukseni. Olisin varsin hyvin voinut kuolla siellä, sillä Nelson ja kaikki muutkin luulivat minun vain "nukkuvan pois humalani" ja olivat antaneet minun maata horrostilassa seitsemäntoista tuntia. Moni ihminen, kuten lääkärit kyllä tietävät, on kuollut whiskytuopillisen äkillisestä vaikutuksesta. Usein saa lukea pata juopon heittävän täten henkensä vedonlyönnin tähden. Mutta minä en sitä tietänyt... silloin. Ja niin sain oppia senkin, en suikaan minkään hyveen tai miehuullisuuden, vaan pelkästään suojelemaan onnen ja terveyteni avulla. Jälleen terveyteni oli vienyt voiton Tuliliemestä. Olin välttänyt taasen surmanpaulan, ryöminyt uuden rämeen poikki ja vaarallisella tavalla saavuttanut tietämyksen, joka teki minulle mahdolliseksi juoda viisaasti monet vuodet eteenpäin.

Hyvä jumala! Siitä on nyt kaksikymmentä vuotta, ja minä olen yhä vielä elossa. Ja minä olen nähnyt paljon, toimittanut paljon, kokenut paljon siitä kuluneina kahtena vuosikymmenenä. Ja minua pöyristyttää ajatellessani, kuinka ahtaalla silloin olin, kuinka olin menettämäisilläni tämän viidenneksen vuosisataa, jonka olen saanut osalleni. Eikä suinkaan ollut Tuliliemen oma vika, ettei hän saanut minua voitetuksi tuona Hancockin palokunnan paraati-iltana.

VIIDESTOISTA LUKU

Varhain talvella 1892 minä päätin lähteä merille. Tähän oli varsin vähän syynä kokemus, jonka olin saanut Hancockin palokunnan paraatissa. Minä ryypin yhä vielä ja kävin tiheään kapakoissa — suoraan sanoen elin kapakoissa. Whisky oli minun käsitykseni mukaan vaarallista, mutta ei suinkaan itsessään pahaa. Ihmisiä kuoli whiskyyn; mutta hukkuihan kalastajiakin mereen, maankiertäjiä putosi junain alle ja murskautui mäsäksi. Pitääkseen puoliaan tuulta ja aaltoja, junia ja kapakoita vastaan ihmisen täytyi käyttää arvostelukykyään. Juoda itsensä humalaan miesten lailla kävi kyllä päinsä, mutta se oli tehtävä tajulla. Puolituopittain en enää ryyppäisi whiskyä.

Päätökseni lähteä merille kypsytti varsinaisesti se seikka, että sain ensimmäisen aavistuksen siitä kuolintiestä, jota Tuliliemi pitää yllä palvelijoitaan varten. Selvästi en sitä tosin nähnyt, ja siinä oli kaksi vaihetta, jotka siihen aikaan hiukan sotkeutuivat toisiinsa. Tarkatessani niitä ihmisiä, joiden parissa seurustelin, en voinut olla huomaamatta, että meidän viettämämme elämä oli paljoo tuhoisampaa kuin tavallisen ihmisen.

Häiriten siveellisyyttä Tuliliemi yllytti ihmisiä rikoksiin. Kaikkialla näin miesten humalaisina tekevän sellaista, mikä selvällä päällä ei olisi juolahtanutkaan heidän mieleensä. Eikä tämä suinkaan ollut kaikkein pahinta. Surkeinta oli hinta, mikä siitä oli suoritettava. Rikos oli tuhoavaa luonteeltaan. Kapakkaveikot, joiden seurassa ryypin ja jotka raittiina olivat kelpo tovereita ja hyvänsuopia, tekivät juovuspäissään mitä väkivaltaisimpia ja mielettömimpiä tekoja. Ja sitten he joutuivat poliisin kynsiin ja katosivat meidän näköpiiristämme. Toisinaan kävin heidän luonaan tyrmässä lausumassa jäähyväiset, ennenkuin he matkasivat lahden toiselle puolen vangin juovikkaaseen asuun pukeutuakseen. Ja tuon tuostakin sain kuulla saman selityksen: *En olisi tehnyt sellaista, ellen olisi ollut juovuksissa*. Ja toisinaan tapahtui Tuliliemen velhovoiman vaikutuksesta mitä kamalimpia tekoja — tekoja, jotka pöyristyttivät minunkin paatunutta sydäntäni.

Toisen vaiheen surmantietä muodostivat parantumattomat juopot, joiden tapana oli heittää tallukat taivasta kohti ilman mitään näennäistä syytä. Kun he sairastuivat, vaikkapa vain joutaviinkin tauteihin, joista tavallinen ihminen voi varsin helposti suoriutua, he joutuivat pian tappiolle. Toisinaan heidät löydettiin hoitoa puuttuvina ja kuolleina vuoteissaan; joskus heidän ruumiinsa ongittiin ylös vedestä; ja välistä oli kysymyksessä vain pelkkä tapaturma, kuten esimerkiksi silloin, kuin Bill Kelly, purkaessaan humalaisena lastia, sai sormensa murskatuksi — siinä olisi yhtä hyvin voinut mennä hänen päänsä.

Näin pohdin tilannettani ja havaitsin, että olin joutumassa huonoille teille. Ne johtivat liian joutuisasti kuolemaa kohti, eikä sellainen soveltunut minun nuoruudelleni eikä elämänhalulleni. Tästä vaarallisesta elämänlaadusta voi vapautua vain yhdellä tapaa, siitä täytyi pyrkiä erilleen. Hylkeenpyynti-alkuset talvehtivat San Franciscon lahdessa, ja kapakoissa minä tapasin laivureita, laivamiehiä, pyyntimiehiä, erämiehiä ja soutajia. Kohtasin kerran hylkeenpyytäjää Pete Holtin ja suostuin rupeamaan hänen soutajakseen ja pestautumaan mihin alukseen hyvänsä hänen valintansa mukaan. Ja minun täytyi paikalla tyhjentää puolikymmentä lasia Pete Holtin kera ja siten vahvistaa meidän sopimuksemme.

Ja heti heräsi minussa tuo vanha rauhattomuus, jonka Tuliliemi oli saanut vaivutetuksi uneen. Havaitsin Oaklandin sataman kapakkaelämän toden teolla tympäisevän minua ja kummastelin, että olin konsanaan löytänyt siinä mitään viehättävää. Tuon kalmantien kuvan väikkyessä mielessäni aloin myöskin pelätä, että minulle tapahtuisi jotain onnetonta ennen lähtöpäivää, joka oli määrätty tammikuuksi. Elin varovaisemmin, ryypäsin vähemmän ja lähdin kotiin useammin kuin ennen. Milloin juomingit yltyivät ylen hurjiksi, minä livistin tieheni. Kun Nelson joutui juopotteluvimmansa valtaan, minun onnistui päästä Hänestä erilleni.

Tammikuun 12 päivänä 1893 minä täytin seitsemäntoista vuotta, ja saman kuun 20 päivänä minä allekirjoitin sopimuksen, joka satoi minut *Sophie Sutherlandiin*, kolmimastoiseen kuunariin, jonka oli määrä purjehtia Japanin rannikolle. Ja luonnollisesti meidän oli ryypättävä tämän tapahtuman kunniaksi. Joe Vigy antoi minulle rahoja maksuosoituksestani; Pete Holt tarjosi ja minä tarjosin ja Joe Vigy tarjosi ja toisetkin erämiehet tarjosivat. Niin, sellainen on tapa miesten keskuudessa, ja kuinka olisin minä, juuri seitsemäntoista vuotta täyttänyt nuorukainen, kieltäytynyt ottamasta osaa näiden oivien, reippaiden, varttuneiden miesten elämään.

KUUDESTOISTA LUKU

Sophie Sutherlandilla ei ollut laisinkaan tilaisuutta ryypätä, ja meillä oli viidenkymmenen yhden vuorokauden pituinen ihana purjehdusmatka laskiessamme luoteisen meriliikenne-alueen eteläistä reittiä myöten Bonin-saarille. Tämän erillään sijaitsevan ryhmän, joka kuuluu Japanille, olivat amerikkalaiset ja kanadalaiset hylkeenpyynti-laivastot valinneet yhtymäpaikaksi. Siellä ne täyttivät vesivarastonsa ja korjasivat vauriot, ennenkuin ryhtyivät satapäiväiseen hävitysretkeensä, vainoten hyljelaumoja Japanin pohjoisrannikolta aina Behringin merelle asti.

Tämä viidenkymmenen yhden päivän pituinen purjehdusmatka ja täydellinen raittius olivat saattaneet minut oivalliseen tilaan. Elimistöni oli tunkenut alkoholin pois itsestään, ja siitä hetkestä pitäen, kuin matka alkoi, en ollut tuntenut vähintäkään ryypyn tarvetta. Epäilen, tokko edes tulin ajatelleeksikaan ryypyä. Tietenkin keskustelu kanssissa kohdistui usein ryyppäämiseen ja miehet kertoivat

jännittävimmistä tai lystillisimmistä juopottelutilaisuuksistaan, muistaen suurella mielihyvällä sellaisia tapahtumia paljoa selvemmin kuin muita tilaisuuksia seikkailurikkaan elämänsä varrelta.

Kanssissa vallitsi vanhempana miehenä viisikymmen-vuotias lihava Louis. Hän oli rappiolle joutunut laivuri. Tuliliemi oli ajanut hänet karille, ja nyt hän sai päättää elämänuransa siellä, missä sen oli aloittanutkin, nimittäin kanssissa. Hänen kohtalonsa teki minuun syvän vaikutuksen. Tuliliemi sai aikaan muutakin kuin miehen surman. Louista hän ei ollut tappanut. Hän oli tehnyt paljoa pahempaa. Hän oli riistänyt mies paralta vallan ja aseman ja kaiken mukavuuden, ristiinnaulinnut hänen ylpeytensä ja tuominnut hänet kokemaan tavallisen merimiehen kovia päiviä, joita kestäisi niin kauan kuin hän jaksaisi hengittää — ja sitä näytti vielä voivan jatkua varsin pitkälti.

Me ennätimme Tyvenen valtameren poikki, saimme näkyviin Bonin-saarten viidakkopeittoiset tulivuorihuiput, purjehdimme riuttojen lomitse maan kiertämään satamaan ja annoimme ankkurin pulahtaa pohjaan paikalla, missä kellui pari-, kolmekymmentä meidän kaltaista merimustalaista. Tuosta troopillisesta maasta huokui tuulen mukana oudon kasvullisuuden tuoksua. Lahdella meloi alkuasukkaita omituisissa ulkohankaisissa kanooteissa ja japanilaisia vieläkin omituisemmissa sampaneissa, pistäytyen meidänkin luonamme. Olin ensi kertaa ulkomailla; olin päässyt maailman toiselle laidalle, sain nähdä todellisenä kaiken sen, mistä olin lukenut kirjoista. Halusin kiihkeästi päästä maihin.

Victor ja Axel, eräs ruotsalainen ja norjalainen, sekä minä päätimme pysytellä yksissä. (Ja niin hyvinä me onnistuimmekin siinä, että koko loppumatkan meitä nimitettiin "Kolmivaljakoksi".) Victor keksi polun, joka katosi villiin notkelmaan, pistäysi jälleen esiin jyrkällä, paljaalla laavarinteellä, katosi ja sukelsi taas näkyviin, yhäti nousten palmujen ja kukkasten keskitse. Hän arveli, että voisimme kulkea tuota polkua myöten, ja me suostuimme. Sieltä saisimme nähdä ihania maisemia ja omituisia alkuasukaskyliä ja kohtaisimme lopulta taivas ties' minkälaisia seikkailuja. Axel taas oli peräti innostunut kalastamaan. Me päätimme ryhtyä siihenkin. Hankkisimme sampanin ja pari japanilaista kalastajaa, jotka tunsivat vedet, ja huvittelisimme oikein mielin määrin. Minä puolestani olin valmis mihin tahansa.

Laadittuamme suunnitelmat me sousimme maihin elävien koralliriuttaan ylitse ja vedimme veneen valkoiselle korallihietikolle. Me astelimme rantaa myöten kookospalmujen alitse pieneen kaupunkiin ja tapasimme useita satoja meluavia merimiehiä kaikilta maailman ääriltä. Nämä joivat suunnattomasti, lauloivat räyhäten ja tanssivat hurjasti — ja kaikki tämä tapahtui pääkadulla avuttoman japanilaisen poliisiparven suunnattomaksi harmiksi.

Victor ja Axel arvelivat, että otettaisiin ryyppy, ennenkuin lähdetäisiin pitkälle vaellukselle. Saatoinko minä kieltäytyä juomasta näiden kahden kelpo toverin seurassa? Ryyppääminen yhdessä, lasi kädessä, tuotti lopullisen vahvistuksen toveriliitolle. Sellaista on elämä. Me nauroimme ja ivasimme kaikki raittiusmielistä kapteeniamme hänen raittiutensa vuoksi. Minua ei haluttanut ensinkään juoda, mutta tahdoin olla reima veikko ja hyvä toveri. Eikä Louisin kohtalo laisinkaan pelottanut minua, kun kaadoin purevan, korventavan juoman kurkkuuni. Tuliliemi oli saattanut Louisin pahasti lankeamaan, mutta minähän olin nuori. Vereni virtasi voimakkaana ja punaisena; minulla oli rautainen terveys; ja — no niin, nuoruus irvistää aina ylenkatseellisesti vanhuuden raihnaisuudelle.

Omituista, polttavaa, repivää oli se juoma, jota nautimme. Mahdotonta oli sanoa, missä tai miten se oli valmistettu — luultavasti se oli jotain alkuasukasten sommittelua. Mutta se oli kuumaa kuin tuli, väritöntä kuin vesi ja kaiveli suolissa kuin myrky. Sitä myytiin neliskulmaisissa pulloissa, joissa oli ennen säilytetty hollantilaista paloviinaa, ja niissä näki vieläkin sopivan nimityksen "Ankkuri-viinaa". Ja kyllä se saikin meidät ankkuriin. Emme selvinneet koskaan ulos kaupungista. Emme joutuneet koskaan kalastelemaan sampanista. Ja vaikka viivyimmekin siellä kymmenen päivää, emme kohonneet kertaakaan tuolle villille polulle, joka johti laavarinteitä myöten ja kukkaniittyjen keskitse.

Tapasimme vanhoja tuttaviamme toisista kuunareista, veikkoja, jotka olimme oppineet tuntemaan San Franciscon kapakoissa ennen lähtöämme. Ja jokainen kohtaus merkitsi ryyppyjä. Oli niin paljon puheltavaa, lauluja laulettavaa ja kepposia tehtävää, ja kaiken lomassa oli ryyppättävä, kunnes viimein päässä alkoi vilistä ja kaikki tuntui minusta suurenmoiselta ja ihmeelliseltä, varsinkin nuo hilpeät, karaistuneet merenkyntäjät, jotka olivat kerääntyneet kemuihin korallirannalle ja joiden joukkoon minäkin kuului. Mieleeni muistui vanhoja lauluja suurten pitopöytäin ympärille kokoontuneista ritareista ja viikingeistä, jotka juhlivat vasta mereltä saavuttuaan ja aina taisteluun valmiina. Ja minä tiesin, että vanhat ajat eivät olleet ikipäiviksi kadonneet ja että me kuuluimme tuohon samaiseen muinaiseen rotuun.

Keskivaiheilla iltapäivää Victor aivan hullaantui juomisesta ja tahtoi tapella jokaisen kanssa. Olen myöhemmin nähnyt melisairaaloissa raivohulluja, jotka eivät käytökseltään eronneet Victorista muussa suhteessa, kuin että hän oli kenties vieläkin raivokkaampi. Axel ja minä sekaannuimme leikkiin rauhanhierojina, saimme mellakassa iskuja ja potkuja, ja lopulta meidän onnistui ääretöntä

varovaisuutta noudattaen ja juopuneen kekseliäisyyden avulla selvitetä toverimme erilleen tuosta sekasotkusta, toimittaa hänet alas rantaan ja soutaa sitten takaisin omalle kuunarillemme.

Mutta tuskin Victor oli saanut jalkansa kannelle, kun hän jo ryhtyi puhdistamaan sitä miehistä. Juovuspäissään hänellä oli monen miehen voima. Erityisesti muistuu mieleeni, kuinka hän sai erään poloisen ahdistetuksi kettinkikojuun, mutta kykenemättömänä iskemään kohti ei voinut tuottaa hänelle mitään vauriota. Mies kyyristihe ja pujottelihe ja Victor iski molemmat nyrkkinsä verille ankkurikettingin isoja renkaita vastaan. Kun me viimein saimme hänet erilleen tästä leikistä, hänen hulluutensa oli pukeutunut luuloksi, että hän oli suuri uimari, ja seuraavassa tuokiossa hän oli jo meressä, missä hän näytteli taitoaan kieppuen vedessä kuin kipeä pyöriäinen ja nieleskellen kannuittain suolavettä.

Me pelastimme hänet, ja kun lopulta saimme hänet riisutuksi ja omaan kojuunsa työnnettyksi, olimme itsekin menneitä miehiä. Mutta Axel ja minä halusimme tutustua enemmän maaelämään, ja niin lähdimme taas liikkeelle, jättäen Victorin kuorsaamaan. Kerrassaan omituinen oli se tuomio, minkä Victorista lausuivat laivatoverit, jotka itsekin olivat juomareita. He pudistivat paheksuvasti päätään ja mutisivat: "Ei tuollaisen miehen pitäisi ryyppätä." Mutta Victor oli taitavin merimies ja suopealuontoisin toveri koko kanssissa. Hän oli kerrassaan oivallisen merimiehen perikuva; toverit tajusivat hänen arvonsa, kunnioittivat häntä ja pitivät hänestä. Mutta Tuliliemi muutti hänet raivopäiseksi mielipuoleksi. Ja juuri tätä nuo toiset juomarit tarkoittivatkin. He tiesivät, että ryyppääminen — ja merimiesten kesken ryyppääminen on aina ylenmääräistä — teki heidät hulluiksi, mutta ainoastaan lievästi hulluiksi. Raivohulluus oli paheksittavaa, koska se turmeli hovin toisilta ja aiheutti usein murhenäytelmiä. Heidän katsantokannaltaan lievä hulluus oli varsin paikallaan. Mutta eikö koko ihmiskunnan kannalta katsoen kaikkalainen hulluus ole moitittavaa? Ja onko sen parempaa hulluuden aiheuttajaa kuin Tuliliemi?

Mutta palatkaamme asiaan. Maihin päästyämme Axel ja minä lähdimme erääseen japanilaiseen huvittelupaikkaan. Siellä me vertailimme vammojamme ja haastelimme makuisan juoman ääressä iltapäivän tapahtumista. Tämä miedolta maistuva juoma miellytti meitä ja me tilasimme toisenkin kupillisen. Sisään astui muuan laivatoveri, sitten useita, ja niin me otimme taas joukon noita mietoja ryyppyjä. Viimein, juuri kuin olimme tilanneet erään japanilaisen orkesterin soittamaan ja *samisenien* ja *taikojen* ensimmäiset sävelet kajahtivat, kuului paperiseinän lävitse kadulta hurjaa ulvontaa. Me tunsimme sen. Yhä ulvoen, halveksuen oviaukkoa, silmät verestävinä ja hurjasti huitoen jänteviä käsivarsiaan Victor hyökkäsi joukkoomme hauraan seinän lävitse. Vanha riiviövimmia oli taas vallannut hänet, hän tahtoi nähdä verta, samantekevää kenen verta. Orkesteri pakeni, samoin mekin. Me katosimme oviaukosta, me kapsahdimme paperiseinän puhki — mistä vain pääsi turvaan.

Pian koko paikka oli melkein raunioina. Me suostuimme maksamaan vauriot ja erosimme Victorista, jossa jo ilmeni lamautumisen oireita; varmaankin hän vaipuisi ennen pitkää täydelliseen horrostilaan. Axel ja minä kuljimme etsien rauhallisempaa ryyppypaikkaa. Pääkatu oli kuin hullujenhuoneen piha. Sadoittain merimiehiä tepasteli siellä edes ja takaisin. Kun poliisipäällikkö oli vähälukuisen miehistönsä vuoksi aivan voimaton, oli tämän siirtokunnan kuvernööri lähettänyt kapteeneille määräyksen kerätä auringon laskiessa kaiken väkensä laivoihin.

Mitä kummia! Kohdeltaisiinko meitä sillä tapaa! Kun tämä uutinen levisi kuunareihin, ne tyhjentyivät äkkiä miehistä. Jok'ikinen lähti maihin. Sellaisetkin miehet, joilla ei ollut vähintäkään aikomusta lähteä maihin, laskeutuivat nyt veneisiin. Kuvernööri poloisen ukaasi oli yllyttänyt kaikki yleisiin juominkeihin. Oli jo kulunut useita tunteja auringon laskusta ja miehiä halutti nähdä, kuka tahtoisi toimittaa heidät laivoihin. He kuljeskelivat pitkin kaupunkia kutsuen viranomaisia yrittämään sitä. Taajimmin heitä oli kerääntynyt kuvernöörin talon edustalle, missä he karjuivat merilauluja, virnistelivät ja tanssivat remuisia Virginian hyppyjä ja "vanhan maan" polskia. Poliisijoukko seisoskeli varamiehineen arkana pienissä ryhmissä odotellen käskyä, josta kuvernööri oli kyllin viisas pidättymään. Ja minun mielestäni tämä remujuhla oli suuremoinen. Tuntui siltä, kuin Espanjan meren vanhat päivät olisivat palanneet. Tämä oli vallattomuutta, seikkailua. Ja minäkin otin osaa siihen, minäkin mellastelin reippaana merenkyntäjänä toisten merenkyntäjien parissa Japanin paperitalojen keskellä.

Kuvernööri ei antanut koskaan määräystä puhdistaa katuja, ja Axel ja minä vaelsimme ryyppypaikasta toiseen. Lopulta alkoi pääni käydä hämäräksi ja eräässä mellakassa minä eksyin hänestä. Jatkoin matkaani, tein uusia tuttavuuksia, kumosin lisää ryyppyjä ja kävin yhä höyrypääsemmäksi. Muistan hämärästi, että istuin jossain japanilaisten kalastajien, meidän omien aluksiemme, kanaka-veneiden ohjaajain piirissä toverinani muuan nuori tanskalainen merimies, joka oli vast'ikään viettänyt Argentinassa paimentolaiselämää ja oli varsin halukas perehtymään alkuasukkaiden tapoihin ja menoihin. Ja noudattaen mitä monimutkaisinta japanilaista seremoniaa me ryyppimme pikkuruisista porsliinikulhoista *sakea*, väritöntä, mietoa, haaleata viinaa.

Muistan myöskin karkulaisoppilaat — kahdeksantoista, kahdenkymmenen vuoden ikäiset

englantilaispojat, jotka olivat lähteneet hyvistä porvarisperheistä, karanneet koululaivoistaan eri osissa maailmaa ja joutuneet lopulta kuunarien kansseihin. He olivat terveitä, hienohipiäisiä, kirkassilmäisiä, ja he olivat nuoria — nuorukaisia kuten minäkin, opetellen seisomaan omilla jaloillaan miesten maailmassa. Ja he olivat toden teolla miehiä. He eivät välittäneet miedosta *sakesta*, he halusivat neliskulmaisia pulloja, jotka oli luvattomasti uudelleen täytetty korventavalla tulella, joka poltti heidän suonissaan ja leimahti ilmi liekkiin päässä. Muistan heidän laulaneen viehkeätä laulua, jonka loppukertona oli seuraava säkeistö:

Vain pienen kultasormuksen voin sulle muistoks' antaa; se äitis' tähden säilytä, kun kierrät maailman rantaa.

He itkivät laulaessaan, nuo armottomat nuoret veijarit, jotka olivat murtaneet äitinsä sydämen, ja minä lauloin heidän kerallaan ja itkin heidän tavallaan; minä oikein hekumoin laulun murhemielisyydessä ja päätöksessä ja koetin sommitella humalaisen sekavia ajatelmia elämästä ja romanttisuudesta. Vielä on minulla muuan mielikuva, joka hohtaa varsin selvänä ja kirkkaana varempien vaiheiden hämäryyden ja seuraavien pimeyden välimailloilla. Me — koululaivalaiset ja minä — hoipertelemme toisiimme takertuneina tähtitaivaan alla. Me laulamme reipasta merilaulua, kaikki muut paitsi yksi, joka istuu maassa itkeskellen, ja me merkitsemme tahtia huitovin nyrkein. Eri tahoilta pitkin katua kuuluu samalla tavoin laulavia merimieskuoroja, ja elämä on suurta, ihanaa, romanttista ja komean hullua.

Ja sitten pimeyden hälvettyä minä avaan silmäni aamun koitossa ja näen japanilaisvaimon huolestuneena kumartuvan ylitseni. Hän on satamaluotsin vaimo ja minä makaan hänen ovellaan. Minua puistattaa kylmänhorkassa, minua vaivaa kamala pohmelo. Ja tunnen olevani varsin kevyessä asussa. Senkin karkulais-roistot! Ne ovat tottuneet karkaamaan varkain. Ne ovat karanneet mukanaan minun omaisuuteni. Kelloni on kadonnut. Vähäiset rahani ovat kadonneet. Takkini on kadonnut. Samaten on vyöni. Ja vielä lisäksi kenkänikin.

Yllä oleva on esimerkki siitä, miten vietin kymmenen päivääni Bonin-saarilla. Victor selviytyi raivomielisyydestään, liittyi jälleen Axeliin ja minuun ja sen jälkeen me remusimme hiukan varovaisemmin. Mutta kukkaketojen poikki johtavaa laavapolkua emme koskaan kavunneet. Kaupunki oli ainoa paikka, minkä siellä näimme.

Sen, joka on polttanut itsensä, täytyy puhua tulesta. Olisin saattanut nähdä melkoista suuremman määrän Bonin-saarista ja nauttinut siitä terveellä tavalla, jos olisin menetellyt, niinkuin olisi pitänyt. Mutta minun ymmärrykseni mukaan ei se laisinkaan riipu siitä, mitä pitäisi tehdä tai jättää tekemättä. Kaikki riippuu siitä, mitä todellakin *tekee*. Se on ikuinen, kumoamaton tosiasia. Minä tein juuri sitä, minkä tein. Minä tein, mitä kaikki nuo miehet tekivät Bonin-saarilla. Tein, mitä miljoonat ihmiset kautta kaiken maailman tekivät juuri samalla haavaa. Tein sen siitä syystä, että tie johti juuri siihen, koska olin vain ihmlapsi, poikanen, ympäristöni luoma, en mikään veretön olio enkä myöskään jumala. Olin vain inhimillinen olento, ja minä noudatin sitä polkua, jota miehet kulkivat — miehet, joita ihailin, täysveriset miehet, hilpeät, reimat miehet, vapaat henget, jotka eivät suinkaan esiintyneet kitupiikkeinä antaessaan elämän kuohua menojaan.

Ja tie oli avoinna. Se oli kuin kattamaton kaivo pihamaalla, missä lapset leikkivät. Hyödytöntä on sanoa urheille pikku pojille, jotka tallustelevat tietään tietämystä kohti, ettei heidän pidä leikkiä kattamattoman kaivon lähetyvillä. He *tahtovat* leikkiä juuri sen vieressä. Sen tietävät kaikki vanhemmat. Ja me tiedämme, että määrätty luku heistä, vilkkaimmat ja rohkeimmat putoavat kaivoon. Ainoa keino estää heitä — senkin me tiedämme — on laittaa kansi kaivonarkulle. Samoin on laita Tuliliemeen nähden. Eivät mitkään varoitukset eivätkä saarnat tässä maailmassa kykene pysyttämään miehiä ja miehiksi varttuvia nuorukaisia erillään Tuliliemestä, kun tämä on kaikkialla tavattavissa ja hyväksytään kaikkialla miehuuden ja rohkeuden ja suurmielisyyden perikuvaksi.

Muuta järkevää menettelytapaa ei kahdennenkymmenennen vuosisadan ihmisillä ole kuin laatia kansi kaivonarkulle, tehdä kahdennestakymmenennestä vuosisadasta todenteolla kahdeskymmenes vuosisata ja tuomita yhdeksännelletoista ja edellisille vuosisadoille niihin kuuluvat ilmiöt, noitaroviot, suvaitsemattomuus, fetisshit ja Tuliliemi, joka ei suinkaan ole vähäisimpiä moisten raakamaisuuksien joukossa.

SEITSEMÄSTOISTA LUKU

Me laskimme Bonin-saarilta pohjoista kohti tavataksemme hyljelauman, ja pohjoista kohti me sitten vainosimme sitä sadan päivän ajan koleaan talviseen ilmanalaan joutuen ja halki avarien sumujen, jotka peittivät meiltä auringon viikonpäiviksi kerrallaan. Tämä työ Siperian rannikon edustalla oli hurjaa ja raskasta, silloin ei saanut ryyppyä eikä edes ajatellutkaan sitä. Sitten purjehdimme takaisin etelää kohti Jokohamaan lastina suuri saalis hylkeennahkoja, ja siellä meidän oli määrä saada palkkamme, joka oli melkoinen sekini.

Halusin kiihkeästi päästä maihin Japania näkemään, mutta perille saavuttuamme oli ensimmäinen päivä käytettävä laivatöihin, ja vasta illan tullen me merimiehet jouduimme maihin. Mutta sellaiseksi oli elämä järjestetty, siten ihmiset toimittivat asiansa, että täälläkin Tuliliemi kurkotti kättään ja tarttui minua käsivarresta. Kapteeni oli antanut meille rahaa pyydystäjille vietäväksi, ja pyydystäjät odottelivat meitä eräessä japanilaisessa kapakassa. Me ajoimme sinne rikshaw-kärryissä. Miehistömme oli ottanut melkein koko ravintolan haltuunsa. Väkijuomia virtasi tulvanaan. Jokaisella oli rahaa, jokainen tarjoili. Sata päivää me olimme ankarasti raataneet ja pysyneet ehdottomasti raittiina, terveytemme oli kukkeimmillaan, ruumiissa kuohuili voima, mieli läikkyi vapaana oltuaan kauan kurin ja olosuhteiden kahlehtimana — luonnollisesti meidän piti nyt saada ryyppy tahi pari. Ja sen jälkeen lähdetäisiin kaupunkia katselemaan.

Siitä kehittyi vanha juttu. Oli kallistettava niin monta ryyppyä, ja kun lämmin taikaneste virtasi suonissa ja pehmitti äänen ja tunteet, silloin tiesimme, ettei sopinut ruveta laseja laskemaan ja siten pahaa verta tovereissa herättämään — ei käynyt päinsä juoda toisen toverin kera ja jättää toisen malja juomatta. Me olimme kaikki laivatovereita, yhdessä olimme kamppailleet vaivojen ja myrskyjen halki, samoja touveja kiskoneet, toinen toisemme vapauttaneet ruorin äärestä, rinnan maanneet samalla halkaisijapuomilla, kun se sukelsi aaltoihin, ja tarkastelleet, kuka mahdollisesti oli kadonnut näkyvistä, kun se taas nosti nokkansa merestä. Niin me joimme kaikkien kanssa ja kaikki tarjosivat. Ja äänemme kohosivat ja me muistimme tuhansia toverillisiä tekoja, unohdimme tappelumme ja sanakiistamme ja tiesimme toinen toisemme maailman parhaiksi tovereiksi.

Ilta oli vielä varhainen meidän saapuessa tuohon japanilaiseen ravintolaan, ja koko ensimmäisenä yönä en nähnyt Japanista sen enempää kuin tuon kapakan, joka oli varsin samallinen kuin kapakka kotosalla tai missä tahansa muualla maailmassa.

Kaksi viikkoa viivyimme Jokohaman satamassa, ja Japanista tuskin näimme muuta kuin sen kapakat, minne merimiehet kokoontuivat. Toisinaan eräät meistä hankkivat yksitoikkoisuuteen vaihtelua perinpohjaisempiin juominkeihin antautumalla. Sellaisessa tilaisuudessa minun onnistui suorittaa oikea urotyö uimalla eräänä pimeänä yönä kuunariin ja käymällä rauhallisesti nukkumaan, sillä välin kuin satamapoliisi etsi ruumistani merestä ja vei vaatteeni tunnusteltaviksi.

Kuvittelin, että ihmiset kenties joivat itsensä humalaan moisten seikkojen vuoksi. Minun tekoni oli huomattava tapahtuma meidän pienessä piirissämme. Koko satama puhui siitä. Minä nautin usean päivän ajan kuuluisuutta japanilaisten venemiesten ja kapakkavieraiden keskuudessa. Uimaretkeni oli sellainen, että sitä kannatti muistella ja ylpeydellä mainita. Minä muistan sen vielä tänäänkin, kahdenkymmenen vuoden perästä, salaista ylpeyttä tuntien. Se oli purpuraloimi, aivan samoin kuin ne hetket, jolloin Victor tuhosi teeravintolan Bonin-saarilla ja karkulaisoppilaat ryöstivät minut putipuhtaaksi.

Tuliliemen velhovoima pysyi minulle yhä salaisuutena. Elimistöltäni olin siihen määrään alkoholille vieras, ettei alkoholi sellaisenaan viehättänyt minua laisinkaan; kemialliset reaktiot, jotka se minussa vaikutti, eivät olleet tyydyttäviä, koska en ollut sellaisen kemiallisen tyydytyksen tarpeessa. Minä join siitä syystä, että seuralaiseni joivat, ja koska luontoni oli sellainen, etten sietänyt esiintyä vähemmän miehekkäänä kuin toiset miehet. Ja siitä huolimatta olin yhä vielä perso makeisille, ja salavihkaa, kun ei yksikään silmä ollut näkemässä, minä ostin karamelleja ja ahmin niitä suuremmoisesti nauttien.

Hilpeästi laulaen me nostimme ankkurin ja purjehdimme Jokohaman satamasta San Franciscoa kohti. Noudatimme pohjoista reittiä, ja tasaisen länsituulen puhaltaessa me ennätimme valtameren poikki seitsemässäneljättä päivässä. Meillä oli vielä jäljellä hyvä palkka, ja seitsemäneljättä päivän ajan, voimatta häiritä ajatustyötämme ainoallakaan ryyppyllä, me suunnittelimme, miten kuluttaisimme rahamme.

Ensimmäiseksi vakuutti joka mies, kuten kotimatalla vanhastaan on tapana kanssissa: "Nyt eivät minua pujaakaan ruokatalon nykyrit." Sitten pahoiteltiin ohimennen, että Jokohamassa oli tuhlatu niin paljon rahaa. Sen jälkeen kukin ryhtyi maalailemaan lempi-harhakuviaan. Victor esimerkiksi sanoi, että päästyään San Franciscossa maihin hän marssisi suoraa päätä satama-alueen ja Barbary Coastin halki ja panisi sanomalehtiin ilmoituksen. Siinä hän tiedustelisi täysihoitoa jossain vaatimattomassa työläisperheessä. "Sitten", selitti Victor, "minä käyn pari viikkoa tanssikoulua, jotta saan tehdä tuttavuutta tyttöjen ja poikien kanssa. Sitten minut kutsutaan heidän koteihinsa ja pitoihinsa ja muuhun semmoiseen, ja minä tulen kyllä rahoillani toimeen ensi tammikuuhun asti, jolloin taas lähden

purjehtimaan."

Ei, ryyppäämään ei hän rupeisi. Hän tiesi, mihin se johtaisi, varsinkin hänen kaltaisensa miehen: viinaa nahkaan, järki tuulen teille, ja rahat tipotiessään yhdessä hurauksessa. Katkeran kokemuksensa nojalla hän saattoi valita joko kolmipäiväiset juomingit Barbary Coastin nylkyrien ja puijarien parissa tai koko talven pituisen terveellisen huvittelukauden, eikä ollut vähintäkään epäilystä siitä, minkä hän tällä kertaa valitsisi.

Axel Gunderson, joka ei välittänyt tanssista eikä seurustelusta, virkkoi: "Minulla on tallella runsas palkka. Nyt minä voin matkustaa kotiin. Viiteentoista vuoteen en ole nähnyt äitiä ja omaisia. Kun saan palkkani, niin lähetän rahat etukäteen kotia. Sitten valitsen hyvän laivan, joka on matkalla Eurooppaan, ja saavun sinne uusi palkka tiedossa. Kun molemmat summat pannaan yhteen, niin minulla on enemmän rahaa kuin koskaan ennen elämässäni. Minä voin elää kotona kuin ruhtinas. Teillä ei ole aavistustakaan siitä, kuinka halpaa kaikki on Norjassa. Minä saatan ostaa lahjoja jok'ikiselle ja kuluttaa rahoja niin, että he luulevat minua miljoonamieheksi, voin elää siellä kokonaisen vuoden, ennenkuin taas täytyy lähteä merille."

"Juuri samoin minäkin aion tehdä", selitti Puna-Jukka. "Kolmeen vuoteen en ole saanut riviäkään kotoa, ja siitä on jo viisi vuotta kuin viimeksi kävin siellä. Ruotsissa on yhtä halpaa, Axel, kuin Norjassakin, ja minun omaiseni ovat oikein talonpoikaisväkeä. Minä lähetän palkkani kotiin ja lähden sinun kanssasi kiertämään Kap Hornin ympäritse. Me valitsemmekin oikein hyvän laivan."

Ja kuvaillessaan kotimaansa maalaiselämän ihanuuksia ja juhlia Axel Gunderson ja Puna-Jukka rakastuivat toistensa kotipaikkaan ja lupasivat pyhästi matkustaa yhdessä ja viettää ensin kuusi kuukautta toisen ruotsalaisessa kodissa ja sitten kuusi kuukautta toisen norjalaisessa kodissa. Ja loppumatkalla heitä saattoi tuskin repimälläkään saada toisistaan erilleen, niin suuresti he mielistyivät suunnitelmiansa pohtimaan.

Pitkää-Jukkaa ei vaivannut koti-ikävä. Mutta kanssielämään hän oli kyllästynyt. Hänkään ei jäisi ruokatalojen nylkyrien kynittäväksi. Hänkin hankkisi asunnon jonkun rauhallisen perheen luona, lähtisi merikouluun ja lukisi kapteeniksi. Ja niin sitä jatkettiin. Jok'ikinen vannoi, että pysyisi kerrankin elämässään järkevänä eikä tuhlaisi rahojaan. Alas ruokatalonylkyrit, alas merimieskorttelit, alas väkijuomat! kaikui sotahuutona meidän kanssissamme.

Miehet muuttuivat saitureiksi. Sellaista säästäväisyyttä ei ole koskaan tavattu. He kieltäytyivät ostamasta mitään varastoarkusta. Vanhojen rääsyjen täytyi kestää, he ompelivat paikan paikan päälle, muuttuen hämmästyttävässä määrässä variksenpeläteiksi. Yksinpä tulitikkujakin he käyttelivät säästeliäästi, odotellen kunnes pari, kolme oli valmistunut sytyttämään piippunsa samalla tikulla.

Me pääsimme San Franciscon satamaan, ja niin pian kuin satamalääkärit olivat tarkastaneet meidät, saapui ruokatalojen asiamiehiä valkoisissa veneissään. He kapusivat sankkana parvena kannelle, kukin kehuskellen omaa paikkaansa ja kullakin whiskypullo povessaan. Mutta me ajoimme heidät häpeällä tiehensä. Emme tarvinneet heidän ruokatalojaan sen enempää kuin heidän whiskyään. Me olimme raittiita, uutteria merimiehiä, jotka osasivat käyttää rahansa parempaankin.

Saimme sitten laivatoimistosta palkkamme. Me sukelsimme taas kadulle, kullakin tasku täynnä rahaa. Ympärillämme parveili petkuttajia korppikotkien tavoin. Ja me katsahdimme toisiimme. Seitsemän kuukautta olimme viettäneet yhdessä, ja nyt tiemme johtivat eri tahoille. Jäljellä oli vielä yksi toveruuden jäähyväismenoista. (Niin, sellainen oli yleinen tapa.) "Tulkaa pois, pojat", virkkoi pursimiehemme. Edessämme oli välttämätön kapakka. Ympärillä sijaitti toistakymmentä kapakkaa. Ja kun olimme seuranneet pursimiestä hänen valitsemaansa, seisoi katukäytävällä sen ulkopuolella tiheästi nylkyreitä. Eräät heistä uskalsivat pistäytyä sisäänkin, mutta me emme olleet heistä tietääksemmekään.

Siinä me nyt seisomme pitkän pöydän ääressä — pursimies, matruusit, kuusi pyyntimiestä, kuusi veneenohjaajaa ja viisi soutajaa. Viimeksi mainittuja oli vain viisi, sillä yksi joukostamme oli Kap Jerimon luona ankaran rajusään vallitessa laskettu mereen hiilisäkki jalkoihin sidottuna. Meitä oli kaikkiaan yhdeksäntoista, ja meillä oli aikomus ottaa viimeiset ryyppy yhdessä. Suoritettuumme seitsemän kuukauden ajan reima miesten työtä, oli sää millainen tahansa, me katselimme nyt toisiamme viimeisen kerran. Me tiesimme sen, sillä merimiesten tiet harhailevat ympäri maailmaa. Ja kaikki yhdeksäntoista tyhjensivät nyt lasin, jonka pursimies tarjosi. Sitten perämies loi meihin paljonpuhuvan katseen ja tilasi uudet annokset. Me pidimme perämiehestä yhtä paljon kuin pursimiehestä, ja me pidimme kummastakin. Saatoimmeko juoda toisen kera ja hylkiä toisen tarjousta?

Ja Pete Holt, oman veneeni pyydystäjä (joka hukkuu seuraavana vuonna, kun *Mary Thomas* upposi kaikkine väkineen) tilasi myöskin puolestaan. Aika kului, pöydälle ilmestyi yhä edelleen täysiä laseja, me kävimme äänekkäämmiksi ja päässä alkoi suhista. Pyydystäjiä oli kuusi, ja jokainen vaati toveruuden pyhässä nimessä, että jok'ikisen oli juotava hänen kerallaan. Sitten oli joukossa kuusi

veneenohjaajaa ja viisi soutajaa, ja nämät valtasi sama ajatus. Jokaisen taskussa oli rahaa, meidän rahamme oli yhtä hyvää kuin kenen muun tahansa, ja sydämemme olivat yhtä vapaat ja anteliaat.

Yhdeksäntoista kertaa tilattiin koko joukolle. Tarvitsiko Tuliliemen vaatia enempää päästäkseen tahtonsa perille? Miehet olivat valmiit unohtamaan kaikki rakkaat suunnitelmansa. He kierivät kapakasta nylkyrien ja petkuttajien syliin. Kauaa he eivät kestäneet. Rahat loppuivat parissa päivässä, viimeistään viikon kuluttua, ja sitten ruokatalon isäntä pestasi heidät jollekin laivalle. Victor oli oivallinen mies ja erään hyvän ystävän avulla hänen onnistui päästä meripelastusasemalle. Tanssikouluun hän ei joutunut milloinkaan eikä hän myöskään pannut ilmoitustaan lehteen. Eikä Pitkä-Jukkakaan päässyt merikouluun. Viikon kuluttua hän toimi satunnaisena jätkänä eräällä jokihöyryllä. Puna-Jukka ja Axel eivät lähettäneet rahojaan kotiin. Sen sijaan he joutuivat muiden tavoin purjelaivoihin, jotka lähtivät kaikille ilmansuunnille; sinne heidät olivat toimittaneet ruokatalojen isännät ja siellä he raatoivat ennakkomaksusta, jota eivät olleet koskaan nähneet eivätkä kuluttaneet.

Minut pelasti se, että minulla oli koti ja omaiset, joiden luo saatoin lähteä. Matkustin lahden poikki Oaklandiin ja muun muassa otin selvää kalman tiestä. Nelson oli kadonnut — hänet oli ammuttu kuoliaaksi, kun hän oli humalapäissään vastustanut poliisia. Hänen osatoverinsa siinä jutussa virui vankilassa. Whisky-Bob oli kadonnut. Ukko Cole, ukko Smouge ja Bob Smith olivat myöskin hävinneet. Toinen Smith, *Annie*n revolveriniekka, oli hukunut. Ranskan Ranssi maleksi jossain ylävirralla, mistä hän ei uskaltanut palata kaupunkiin, koska kuului tehneen jotain vaarallista. Eräät toiset kulkivat viiruvaatteisina San Quentinissa tai Folsomissa. Iso Alec, kreikkalaisten kuningas, jonka olin tuntenut hyvin Benician aikoina ja jonka kera olin ryyppiskellyt kokonaisia öitä, oli tappanut kaksi miestä ja paennut vieraisiin maihin. Fitzsimmons, jonka kanssa olin purjehtinut kalastusvartiana, oli saanut takaapäin puukon iskun keuhkoihinsa ja kuollut verkalleen keuhkotautiin. Ja niin kulki tie edelleen ristiltä toiselle, ja jokaisen muun; paitsi *Annie*n Smithin surmaan oli syynä Tuliliemi.

KAHDEKSASTOISTA LUKU

Ihastukseni Oaklandin satamapuolta kohtaan oli kokonaan kadonnut. En pitänyt sen ulkonäöstä sen enempää kuin elämästäkään. En välittänyt ryyppäämisestä enkä tyhjäntoimittamisesta, ja niin minä palasin Oaklandin kansankirjastoon ja lueskelin kirjoja suuremmalla ymmärtämyksellä. Äiti sanoi myöskin, että olin jo kylläkseni hurjistellut ja että minun oli aika hankkia itselleni vakinainen toimeentulo. Omaisenikin tarvitsivat rahaa. Hankin itselleni siis paikan eräässä hampputehtaassa — kymmenen tunnin työpäivä ja kymmenen sentin tuntipalkka. Siitä huolimatta, että voimani ja kykyeni olivat karttuneet, en saanut enempää kuin raataessani säilyketehtaassa useita vuosia varemmin. Mutta päiväpalkkani luvattiin kuitenkin korottaa yhdeksi dollariksi viideksikolmatta sentiksi muutaman kuukauden kuluttua.

Ja täällä alkoi minulle oikea viattomuuden kausi, mikäli on kysymys Tuliliemestä. Kuukausimääriin en kallistanut kertaakaan lasia. Kävin vasta kahdeksattatoista, ruumiini oli terve, lihakset työn karaisemat, mutta vioittumattomat; ja jokaisen nuoren luontokappaleen tavoin minäkin kaipasin vaihtelua, jotain kiihottavaa, mitä eivät kirjat eikä koneellinen työ saattaneet tarjota.

Liityin Nuorten Miesten Kristilliseen Yhdistykseen. Siellä elämä oli terveellistä ja reipasta urheiluharjoituksineen, mutta liian poikamaista. Minulle se tuli liian myöhään. En ollut poika, en nuorukainenkaan, vaikka ikävuosia ei ollutkaan runsaasti. Miesten parissa olin varttunut suureksi. Tunsin salaperäisiä ja vaarallisia asioita. Kuuluin elämän toiselle puolelle verrattuna niihin nuoriin miehiin, jotka kohtasin N.M.K.Y:ssä. Puhuin toisellaista kieltä, omistin surullisemman ja kamalamman kokemuksen. (Kun nyt tulen asiaa ajatelleeksi, käsitän selvästi, ettei minulla ole koskaan ollutkaan poikuutta.) Joka tapauksessa N.M.K.Y:n nuoret miehet olivat minusta liian poikamaisia, liian turmeltumattomia. Tästä en kuitenkaan olisi välittänyt, jos he vain olisivat henkisesti astuneet minua vastaan ja auttaneet minua. Mutta minä olin oppinut kirjoista enemmän kuin he. Heidän laihat ruumiilliset ja yhtä laihat älylliset kokemuksensa tekivät yhteensä niin suuren negatiivisen summan, ettei heidän terve siveellisyytensä ja terveelliset urheilunsa voineet korvata sitä.

Sanalla sanoen, minä en saattanut leikkiä alemman luokan oppilaiden kanssa. Minulle ei oltu suotu sitä puhdasta oivallista nuoruutta, minkä he olivat viettäneet — olin liian varhain joutunut Tuliliemen holhouksen alaiseksi. Tiesin liian paljon liian nuorena. Ja kuitenkin vastaisina hyvinä päivinä, kun alkoholi on eliminoitu pois ihmisten tarpeista ja laitoksista, juuri N.M.K.Y. ja samallaiset käsittämättömän paljoa paremmat ja viisaammat ja miehevämmät kokouspaikat ottavat vastaan miehet, jotka nyt menevät kapakkaan löytääkseen itsensä ja toinen toisensa. Sitä odotellessa me elämme

nykyisyydessä, täällä ja tällä haavaa ja pohdimme nykyisyyttä ja nykyisiä oloja.

Raadoin kymmenen tuntia päivässä hampputehtaassa. Se oli kuolettavan yksitoikkoista, koneellista työtä. Minä kaipasın elämää. Halusin käyttää voimani toisella tapaa kuin kuluttamalla sen koneen ääressä kymmenen sentin tuntipalkasta. Ja kuitenkin olin saanut kylläkseni kapakoista. Halusin jotain uutta. Minä vartuin suuremmaksi. Minussa kehittyi arvaamattomia ja huolestuttavia voimia ja taipumuksia. Ja juuri tällöin minä kohtasin onnekseni Louis Shattuckin ja meistä tuli toverukset.

Louis Shattuckissa ei tavannut ainoatakaan häijyä piirrettä, hän oli todellakin viaton nuori veijari, mutta omasta mielestään kerrassaan turmeltunut kaupunkilaispoika. Minä taasen en ollut vähimmässäkään määrässä kaupunkilaispojan kaltainen. Louis oli sievä ja sulavakäytöksinen ja rakasti hurjasti tyttöjä. Ne herättivät hänessä voimakkaan, kaiken nielevän intohimon. Minä en tietänyt tytöistä tuon taivaallista. Olin pyrkinyt liian uutterasti mieheksi. Tämä oli aivan uusi puoli elämää, joka oli jäänyt minulta huomaamatta. Ja kun näin Louisin lausuvan minulle jäähyväiset, kohottaen hattua jollekin tutulle tytölle ja astelevan hänen rinnallaan katua pitkin, minä jouduin kiihdyksiin ja kävin kateelliseksi. Minäkin halusin ruveta tähän leikkiin.

"Jaa — ei siinä muu auta", selitti Louis, "kuin että sinulle hankitaan tyttö".

Tämä on vaikeampaa, kuin miltä se kuulostaa. Sallikaa minun näyttää se teille tekemällä pieni syrjähyppäys. Louis ei tuntenut tyttöjä kotoa pitäen. Hän ei seurustellut yhdenkään tytön kodissa. Ja luonnollisesti minulla, tähän uuteen maailmaan eksyneellä muukalaisella, oli edessäni samat esteet. Lisäksi ei meillä ollut mahdollisuutta päästä tanssikouluun tai yleisiin tanssiaisiiin, jotka olivat aivan omiansa tuttavuuksien solmimiseen. Meiltä ei riittänyt rahaa sellaiseen. Hän työskenteli sepän oppilaana ja ansaitsi vain vähäistä enemmän kuin minä. Me asuimme kumpikin kotona ja maksoimme vanhemmillemme. Kun olimme suorittaneet tämän maksun ja ostaneet savukkeita ja tarpeelliset vaatteet ja jalkineet, meille jäi kummallekin kulutettavaksi summa, joka vaihteli seitsemästäkymmenestä sentistä yhteen dollariin viikkoa kohti. Löimme nämä rahat yhteen, jaoimme ne keskenämme ja toisinaan lainasimme koko jäännöksen, kun jompikumpi meistä tarvitsi sen suuremmoisempaan tyttöseikkailuun, kuten esimerkiksi raitiotieretkeen Blairin puistoon ja takaisin — kaksikymmentä senttiä, ja kahteen jätelöannokseen — kolmekymmentä senttiä, tai maissinekkuihin, jotka olivat halvempia ja maksoivat kahdelle vain kaksikymmentä senttiä.

En välittänyt siitä, että rahaa oli näin niukalti. Osterirosvoilta olin oppinut halveksimaan rahaa, eikä se tunne ollut hävinnyt minusta. Mieskohtaisesti en piitannut siitä rahtuakaan, ja filosofiassani kiersin kehän umpeen pysyen yhtä tyytyväisenä, vaikka taskussa ei ollut senttiäkään, kuin muinoin tuhlatessani kymmeniä dollareita tarjoamalla kapakoissa ryyppyjä jokaiselle maleksijalle.

Mutta miten saisin käsiini tytön? Emme tunteneet ainoatakaan kotia, minne Louis voisi viedä minut esittääkseen minut siellä tytöille. Minä en tuntenut ketään. Louis taas tahtoi pitää itse kaikki tyttönsä; eikä hän muutenkaan olisi voinut luovuttaa yhtään niistä minulle, sillä sellainen on poikien ja tyttöjen käsitys asiasta. Hän houkutteli heitä tuomaan ystävättäriään minua varten; mutta minusta ne olivat varsin heikkoja sisaria, kalpeita ja vaivaisia verrattuina hänen korukappaleisiinsa.

"Sinun täytyy tehdä niin kuin minäkin tein", hän virkkoi lopulta.
"Minä sain nämä ottamalla. Sinun täytyy menetellä samalla lailla".

Ja hän perehdytti minut menettelytapansa. Lukijan on muistaminen, että Louis ja minä elimme varsin niukoissa oloissa. Meidän täytyi todellakin ponnistella voidaksemme maksaa täysihoidostamme ja pukea itsemme siististi. Me tapasimme toisemme iltasella, päivätyön päätyttyä, jossain kulmassa tai erään sivukadun pienessä makeismyymälässä, joka oli meidän ainoa huvittelupaikkamme. Sieltä me ostimme savukkeemme ja toisinaan viidellä sentillä karamelleja. (Niin, Louis ja minä söimme punehtumatta makeisia — niin paljon kuin vain saimme. Kumpikaan meistä ei käynyt koskaan kapakassa.)

Mutta se tyttö. Louisin ohjauksen mukaan minun oli varsin alkuperäisellä tavalla valittava hänet joukosta ja pyrittävä hänen tuttavakseen. Me harhailimme pitkin katuja varhain iltasella. Tytöt kuljeskelivat meidän tavallamme parittain. Ja tytöt, jotka ovat kävelemässä, katsovat ehdottomasti käveleviin poikiin, jotka katsovat heihin. (Vielä nykyäänkin minä seuraan jokaisessa kaupungissa, kauppalassa tai kylässä, minne satun joutumaan, vanhasta kokemuksesta harjaantunein katsein sitä viehkeätä näytelmää, jota suorittavat kävelevät pojat ja tytöt; ja näiden *täytyy* ehdottomasti päästä kävelemään, kun keväiset ja kesäiset illat kutsuvat.)

Vaikeuksia tuotti se, että minä, joka olin saapunut elämän toiselta puolen verraten karaistuna, osoittausin tässä elämäni suloisessa vaiheessa varsin araksi ja ujostelevaksi. Tuon tuostakin Louis rohkaisi minua. Mutta minä en tuntenut tyttöjä. Varhaiskypsän miehevän elämänikin jälkeen he pysyivät minulle outoina ja ihmeellisinä. Ratkaisevan hetken lähetessä menetin aina rohkeuteni ja

välttämättömän aloitekyvyn.

Sitten Louis otti osoittaakseen minulle, miten se kävi päinsä — erikoinen, kaunopuheinen katse, hymy, rohkea hatun kohotus, pari sanaa, epäröintiä, naurunhihitystä, ujoa hermostuneisuutta, ja kas vaan! Louis oli jo tehnyt tuttavuutta ja nyökkäsi minua joutumaan esiteltäväksi. Mutta kun me sitten asetuiimme kävelemään parittain, poika ja tyttö yhdessä, niin huomasinkin, että Louis oli aina valinnut omalle osalleen sievännäköisen ja jättänyt minulle pienen vaivaisen sisaren.

Kokeiltuani niin monta kertaa, ettei niistä kannata tässä puhua, minä luonnollisesti edistyin ja minulla oli jo useita tyttöjä, joille saatoin kohottaa hattua ja tarjoutua kävelykumppaniksi iltasella. Mutta silti en vielä rakastunut yhteenkään tyttöön. Mielenkiintoni oli herännyt ja minä jatkoin tätä leikkiä. Milloinkaan ei päähäni juolahtanut lähteä ryypyille. Muutamat Louisin ja minun seikkailuistamme ovat sittemmin saattaneet minut vakavasti miettimään asiaa, kun olen halunnut laatia sosiologisia yleistämisä. Mutta kaikki tuo oli oivallista ja viattoman nuorekasta, ja minä opin siitä yhden yleistämisen, pikemmin biologisen kuin sosiologisen, nimittäin että "moni on kakku päältä kaunis, vaan on silkku sisässä".

Kauan ei kestänyt, ennenkuin opin tuntemaan rakkauden, sen ihanan suloisuuden, sen loiston ja ihmeellisyyden. Tahdon nimittää hänet Haydeeksi. Hän kävi kuudettatoista. Hänen lyhyt hameensa ulottui puoliväliin pohjetta. Me istuimme rinnan Pelastusarmeijan kokouksessa. Hän ei ollut kääntyneitä, ei myöskään hänen tätinsä, joka istui hänen toisella puolellaan; tati oli saapunut vierailulle maalta, missä ei silloin ollut Pelastusarmeijaa, ja oli pistäytynyt osittain uteliaisuudesta puolituntiseksi tähän kokoukseen. Ja vierelläni istui Louis huomioita tehden — minä uskon, että hän teki vain huomioita, koska Haydee ei tyydyttänyt hänen makuaan.

Me emme vaihtaneet sanaakaan, mutta tuona suuremmoisena puolituntisena me vilkaisimme ujustellen toisiimme ja välttelimme ujustellen tai kohtasimme ujustellen toinen toisemme katseen useammin kuin kerran. Hänellä oli hennot, soikulaiset kasvot. Hänen ruskeat silmänsä olivat ihanat. Hänen nenänsä oli kuin unelma, samaten simahuulinen, oikullisuutta ilmaiseva suu. Päässään hänellä oli lavealierinen huopahattu, ja ruskeassa tukassa oli mielestäni kaunein ruskea vivahdus, mitä milloinkaan olen nähnyt. Ja tuon puolituntisen tuottamasta kokemuksesta minä olen aina sen koommin ollut varma siitä, että rakkaus saattaa syttyä ensi näkemältä.

Täti ja Haydee poistuivat aivan liian pian. (Pelastusarmeijan kokouksissa tämän saattaa tehdä milloin tahansa.) Kokous ei herättänyt minussa enää mielenkiintoa, ja kun oli ennättänyt kulua sopiva väliaika, minuutti tai pari, minäkin nousin lähteäkseni Louisin kera. Muuan salin perällä istuva nainen kohdisti minuun katseensa, kohosi paikaltaan ja seurasi minua. Häntä en ryhdy kuvaamaan. Hän oli vanhoja tuttavuuksia niiltä ajoilta, jotka olin viettänyt satamassa. Kun Nelsonia oli ammuttu, hän oli heittänyt henkensä juuri tämän naisen sylissä, ja hän tiesi minun olevan Nelsonin entisiä tovereita. Nyt hän halusi kertoa minulle, kuinka Nelson oli kuollut, ja minuakin halutti kuulla siitä. Ja niin minä siirryin hänen kerallaan elämän halki, palasin haivenhuulisen nuorukaisen rakkaudesta ruskeakutrista tyttöä kohtaan takaisin tuohon entiseen surkeaan villielämään, jota olin ennen viettänyt.

Ja kuultuani tarinan minä riensin tieheni etsimään Louisia, sillä pelkäsin kadottaneeni ensimmäisen rakkauteni jo ensi vilahduksen jälkeen. Mutta Louis osoittautui luotettavaksi. Tytön nimi oli — Haydee. Louis tiesi, missä hän asusti. Joka päivä tyttö kulki sen pajan ohi, missä hän työskenteli, matkallaan Lafayetten kouluun tai sieltä kotiin. Lisäksi Louis oli toisinaan nähnyt hänet yhdessä Ruthin, erään toisen koulutytön seurassa; ja vielä enemmän, Nita, joka myi meille makeisia, oli Ruthin ystäviä. Nyt meidän oli lähdettävä makeismyymälään tiedustelemaan, eikö Nita suostuisi antamaan Ruthille kirjelappua Haydeelle toimitettavaksi. Jos se kävi päinsä, ei tarvinnut muuta kuin sepittää tuo kirje.

Niin kävikin. Ja salaisissa yhtymätilaisuuksissa minä opin tuntemaan pojan ja tytön keskinäisen rakkauden täyden suloisien mielettömyyden. Se ei suinkaan ole suurinta rakkautta maailmassa, mutta kaikkein suloisimmaksi rohkenen sen vakuuttaa. Oi, kun nyt muistelen sitä! Tytöllä ei ole milloinkaan ollut viattomampaa rakastajaa kuin minä, joka olin ollut niin kurjan viisas ja hurja vuosini nähden. En tietänyt tytöistä rahtuistakaan. Minua oli mainittu Osterirosvojen Prinssiksi, minä saatoin lähteä kaikkialle maailmassa miehenä miesten parissa, osasin ohjata purjevenettä, keikkua mastossa myrskyssä ja pimeässä, käydä merimieskorttelin kurjimmassa komeroissa, ottaa osaa hurjimpaan meteliin ja kutsua joka jätkän kapakkaan — mutta minä en tietänyt laisinkaan, mitä sanoa tai tehdä tälle hennolle pikku naiselle, jonka hamepahanen ulottui vain puoliväliin pohjetta ja elämäntuntemus oli yhtä niukka kuin minun oli, omasta mielestäni ainakin, syvällisen perinpohjainen.

Muistan, että istuimme penkillä tähtien valossa. Meidän välillämme oli ainakin jalan verta tyhjää. Olimme kääntyneet puolittain päin nojaten kyynärpäitä penkin selkänojaan, ja pari kertaa kyynärpäämme osuivat lievästi yhteen. Hurjan onnellisena minä juttelin mahdollisimman varovaisesti ja harkituin sanoin, jotta en loukkaisi hänen herkkiä korviaan, ja kaiken aikaa vaivasin aivojani koettaen saada selville, mitä minun nyt oikeastaan oli tehtävä. Mitä mahtoivat tytöt odottaa poikien tekevän, kun

näin istuttiin penkillä ja koetettiin saada selkoa siitä, mitä rakkaus oli? Mitä hän mahtoi odottaa minun tekvän? Oliko minun suudeltava häntä? Odottiko hän minun yrittävän? Ja jos hän odotti sitä enkä minä tehnyt niin, mitä hän mahtoi silloin ajatella minusta?

Ah, hän oli minua viisaampi — tiedän sen nyt — tuo pieni viaton tyttönen puolipitkissä hameissaan. Hän oli tuntenut poikia kaiken ikänsä. Hän kannusti minua tyttöjen tavalla. Hän oli riisunut hansikkaansa ja piteli niitä toisessa kädessään, ja minä muistan, kuinka hän ikään kuin rangaistakseen minua jostain puheestani kevyesti ja rohkeasti löi minua suulle noilla hansikkailla. Minä olin pyörtymäisilläni ihastuksesta. Niin ihmeellistä seikkaa en ollut koskaan ennen kokenut. Ja muistan vieläkin sen lievän tuoksun, mikä noista hansikkaista lähti ja jota sain hengittää sinä tuokiona, jolloin ne koskettivat minun huuliani.

Sitten tuli pelon ja epävarmuuden aiheuttama tuska. Vangitsisinko kouraani tuon pienen kätösen, joka äsken oli tuoksuvilla hansikkaillaan koskettanut huuliani? Uskaltaisinko suudella häntä juuri nyt tai kietoa käsivarteni hänen vyötäisilleen? Rohkenisinko edes siirtyä lähemmäksi?

Ei, minä en uskaltanut. En tehnyt mitään. Istuin vain paikallani ja rakastin kaikesta sielustani. Ja kun me sinä iltana erosimme, en ollut suudellut häntä. Muistan, kun suutelin häntä ensimmäisen kerran eräänä toisena iltana erotessamme — se oli valtaava hetki ja minä tarvitsin siihen kaiken rohkeuteni. Meidän ei onnistunut järjestää enempää kuin tusinan verta salaisia kohtauksia, ja me suutelimme kai yhtä monta kertaa — kuten pojat ja tytöt suutelevat, lyhyesti ja viattomasti ja ihmetellen. Me emme käyneet koskaan missään — emme edes matineoissa. Kerran me tasasimme viiden sentin määrän makeisia. Mutta minä olen aina hellästi uskonut, että hän rakasti minua. Tiedän, että itse rakastin häntä; ja vuoden ajan ja kauemminkin uneksin hänestä valveillani, ja hänen muistonsa on minulle hyvin kallis.

YHDEKSÄSTOISTA LUKU

Oleskellessani sellaisten ihmisten parissa, jotka eivät ryyppäneet, en ajatellut milloinkaan juomista. Louis ei ryyppinyt. Hänellä ei ollut varaa siihen enempää kuin minullakaan; mutta vielä merkityksellisempää oli se, ettei meillä ollut halua ryyppätä. Me olimme terveitä, normaalisia, viinalle vieraita. Jos olisimme olleet viinalle persoja, olisimme ryyppineet, oli meillä siihen varaa tai ei.

Kun päivän työ oli päättynyt, ruumis pesty, vaatteet muutettu ja illallinen syöty, me tapasimme toisemme joka ilta kadunkulmassa tai pienessä makeismyymälässä. Mutta kun leudot syyssääät olivat loppuneet ja illat käyneet purevan koleiksi tai tihkusateesta kosteiksi, ei kadunkulma ollut enää mukava kohtauspaikka. Makeismyymälää taas ei lämmitetty laisinkaan. Nita tai kuka kulloinkin sattui olemaan myymässä oleskeli väliajoin puodin peräkammarissa, jota lämmitettiin. Tähän huoneeseen ei meitä päästetty, ja myymälässä oli yhtä kylmä kuin ulkosalla.

Louis ja minä pohdimme tilannetta. Oli olemassa vain yksi ratkaisu: kapakka, miesten kokouspaikka, missä kilisteltiin maljoja Tuliliemen kanssa. Muistan hyvin sen koston ja tuulisen illan, jolloin Louis ja minä, väristen kylmästä, kun ei ollut varaa ostaa päällystakkia, lähdimme etsimään sopivaa kapakkaa. Kapakat ovat aina lämpimiä ja mukavia. Louis ja minä emme astuneet kapakkaan siitä syystä, että halusimme saada ryyppyn. Mutta me tiesimme, etteivät kapakat olleet mitään armeliaisuuslaitoksia. Kapakassa ei voinut ruveta oleskelemaan tilaamatta silloin tällöin väkijuomia.

Kolikoita meillä oli niukalti. Vaikeata oli tuhlata, kun niitä tarvitsi niin välttämättömästi raitiotiepiletteihin itseämme ja tyttöjä varten. (Yksin ollessamme emme koskaan kuluttaneet rahoja raitiotiellä, vaan tyydyimme kävelemään.) Tässä kapakassa me halusimme siis hyötyä mahdollisimman paljon rahastamme. Pyysimme korttipakan, istuuduimme pöydän ääreen ja pelasimme kokonaisen tunnin, jonka ajan kuluessa Louis tarjosi kerran ja minä toisen kerran lasin olutta — halvinta juomaa, kymmenen senttiä kahdelta mieheltä. Tuhlausta! Kuinka se harmittikaan meitä!

Me tarkastelimme miehiä, joita saapui tähän paikkaan. Kaikki näyttivät keski-ikäisiltä tai vanhanpuoleisilta työläisiltä, useimmat olivat saksalaisia, jotka ryhmittivät itsekseen totutun tavan mukaan ja joiden kanssa me jouduimme tuiki vähän tekemisiin. Tämä kapakka ei miellyttänyt meitä, me poistuimme alakuloisina harmitellen sitä, että olimme kuluttaneet kokonaisen illan ja tuhlanneet kaksikymmentä senttiä olueen, josta emme laisinkaan välittäneet.

Seuraavina iltoina teimme vielä useita kokeita ja päädyimme lopulta Nationaliin, Kymmenennen ja Franklin-kadun kulmauksessa sijaitsevaan kapakkaan. Täällä yleisö oli haus Kempaa, Louis tapasi pari

tuttavaa ja minä kohtasin toverin, jonka kanssa olin käynyt koulua pienenä polvihousu-niekkana. Me juttelimme vanhoista ajoista, miten oli käynyt sen ja sen pojan, mitä se ja se toimitti nykyään, ja tietenkin haastelimme siitä lasien ääressä. He tarjosivat ja me joimme. Sitten oli ryyppäämissääntöjen mukaan meidänkin tarjottava. Se koski, sillä se merkitsi neljä-, viisikymmentä senttiä yhdessä hurauksessa.

Me olimme päässeet oikein vilkkaalle tuulelle, kun ilta oli päättynyt, mutta samalla haavaa olimme joutuneet vararikkaan. Koko viikon käyttörahat olivat kuluneet. Me päätimme, että siinä oli meille sopiva kapakka, mutta arvelimme myöskin, että vasta täytyi menetellä varovaisemmin juomia tilattaessa. Koko loppuviikon saimme imeä kynsiämme. Ei kannattanut edes ajaa raitiovaunussa. Sitä paitsi meidän täytyi pettää kaksi Länsi-Oaklandin tyttöä, joita koetimme rakastaa, ja jäädä saapumatta sovittuun kohtaukseen. Heidän oli määrä tavata meidät keskikaupungilla seuraavana iltana, eikä meillä ollut varaa viedä heitä kotiin raitiovaunussa. Monen muun taloudelliseen ahdinkotilaan joutuneen lailla meidänkin oli pakko hävitä joksikin aikaa huvitusten pyörteestä — ainakin lauantai-iltaan asti, jolloin saisimme palkkamme. Nyt Louis ja minä kohtasimme toisemme eräässä tallissa, ja takit kaulaan asti napitettuina ja hampaat kalisten me pelasimme korttia, kunnes oli aika päättää tämä maanpakolaisuus.

Sitten palasimme National-kapakkaan emmekä nyt kuluttaneet enempää, kuin mikä oli ehdottomasti välttämätöntä lämpöä ja mukavuutta saadaksemme. Toisinaan kävi hullusti, kuten esimerkiksi kun jompikumpi meistä sattui menettämään kaksi kertaa peräkkäin pelattaessa viiteen mieheen siitä, kuka saisi tarjota toisille. Sellainen onnettomuus maksoi viidestäkolmatta aina kahdeksaankymmeneen senttiin asti, riippuen siitä kuinka moni pelaajista tilasi kymmenen sentin juomia. Mutta me saatoimme tilapäisesti pelastua sellaisen tappion pahoista seurauksista kapakoitsijan myöntämän luoton avulla. Tietenkin tämä vain siirtä maksupäivän tuonemmaksi ja houkutteli meitä kuluttamaan enemmän, kuin olisi tapahtunut käteiskaupassa. (Kun seuraavana kevännä poistuimme äkkiä Oaklandista seikkailupolulle lähtien, jäin tuolle kapakoitsijalle velkaa dollarin ja seitsemänkymmentä senttiä. Pitkien aikojen perästä palattuani hän oli lähtenyt tiehensä. Olen hänelle yhä vielä velkaa dollarin ja seitsemänkymmentä senttiä, ja jos hän sattuisi lukemaan nämä rivit, niin teen hänelle täten tiettäväksi, että vaadittaessa maksan heti tuon summan.)

Olen kertonut yllä olevan tapahtuman osoittaakseni jälleen, kuinka meitä houkutellaan tai vedetään tai pakotetaan Tuliliemen pariin nykyisessä yhteiskunnassamme, missä jokaisessa kadunkulmauksessa on kapakka. Louis ja minä olimme kaksi tervettä nuorukaista. Meitä ei haluttanut ryyppätä. Meillä ei ollut varaa ryyppätä. Ja kuitenkin meidän oli olosuhteiden pakosta kylmän ja sateisen sään vallitessa etsittävä suojaa kapakasta, missä meidän täytyi kuluttaa osa vaivaisesta säästöstämme väkijuomiin. Jotkut saattavat väittää, että olisimme voineet mennä N.M.K.Y:een, iltakouluun, iltaseuroihin ja toisten nuorten koteihin. Muuta en osaa vastata kuin että niin emme tehneet. Se on kumoamaton tosiasia. Me emme tehneet niin. Ja vielä tänäänkin, juuri tällä haavaa sadat tuhannet Louisin ja minun kaltaiset pojat menettelevät aivan samoin kuin Louis ja minä teimme, kun Tuliliemi lämpöä ja mukavuutta tarjoten viittoilee ja kutsuu, pistää käsivartensa heidän kainaloonsa ja alkaa opettaa heille rattoisia tapojaan.

KAHDESKYMMENES LUKU

Hampputehdas ei täyttänytkään lupaustaan kohottaa päiväpalkkani yhdeksi dollariksi viideksikolmatta sentiksi, ja silloin minä, vapaasyntyinen amerikkalaispoika, jonka esi-isät olivat taistelleet kaikissa sodissa, alkaen muinaisista indiaanikahakoista jo ennen vallankumousta, minä käytin rajatonta oikeuttani työvapauteeni nähden ja erosin paikastani.

Olin kuitenkin päättänyt pysyä asemillani ja aloin sen vuoksi tarkastella tilannetta. Muuan seikka oli päivänselvä. Karkeistyö ei lyönyt leiville. Minun täytyi oppia jotakin ammattia, ja valitsin sähköalan. Sähkötyöläisten kysyntä suureni yhtä mittaa. Mutta miten voisin oppia sähköalan? Minulla ei ollut varaa mennä teknilliseen kouluun tai yliopistoon; sitä paitsi en antanutkaan paljoa arvoa kouluille. Olin käytännön mies käytännöllisessä maailmassa. Uskoin myöskin vielä niihin vanhoihin taruihin, jotka olivat amerikkalaispojan perintöä minun ollessani poika.

Juoksupojasta saattoi tulla presidentti. Jokainen poika, joka sai paikan jossakin liikkeessä, voi yritteliäisyyden, tarmon ja vakavuuden avulla perehtyä liike-elämään ja kohota asemasta toiseen, kunnes pääsi nuoremaksi osakkaaksi samaan liikkeeseen. Tämän jälkeen oli päämiehen aseman saavuttaminen vain ajan kysymys. Varsin usein — niin taru kertoi — tuollainen poika sai utterain ponnistustensa palkaksi työnantajansa tyttären vaimokseen. Minä olin nyt saavuttanut sellaisen varmuuden tyttöihin nähden, että uskoin lujasti voivani kerran naida työnantajani tyttären. Siitä ei ollut

epäilystäkään. Kaikki tarujen pikku pojat tekivät siten, niin pian kuin olivat varttuneet kyllin vanhoiksi.

Niin lausuin ikuiset jäähyväiset seikkailutielle ja lähdin eräälle Oaklandin raitioteiden voimakasemalle. Pääsin itse johtajan puheille, ja se tapahtui niin hienossa toimistossa, että melkein jouduin siitä ymmälleni. Mutta minä selvitin pelkäämättä asiani. Kerroin hänelle, että halusin kehittyä käytännölliseksi sähkömieheksi, etten pelännyt työtä, että olin tottunut ankaraan työhön, että hänen tarvitsi vain katsahtaa minuun huomatakseen minut sopivaksi ja voimakkaaksi. Kerroin haluavani aloittaa aivan alusta ja työskennellen päästä kohoamaan, tahtovani pyhittää elämäni juuri tälle ammatille ja tälle laitokselle.

Johtaja oikein säteili kuunnellessaan. Hän sanoi, että minä olin juuri sitä lajia, joka menestyi elämässä, ja että hän halusi auttaa amerikkalaispoikia, jotka pyrkivät eteenpäin. Työnantajat etsiskelivät aina minun kaltaisiani nuorukaisia, mutta peräti harvoin sellaisia tapasi. Minun kunnianhimoni oli oikeata laatua ja hän pitäisi kyllä huolta siitä, että saisin tilaisuuden koettaa. (Kuunnellessani rintani paisui ylpeydestä, ja minä kummeksin itsekseni, oliko minun määrä naida juuri hänen tyttärensä.)

"Ennenkuin voitte päästä oppimaan ammattiin kuuluvat mutkallisemmat ja hienommat yksityiskohdat", hän sanoi, "teidän täytyy tietenkä työskennellä vaunupajassa, missä sommitellaan ja korjataan moottoreita". (Tällöin olin varma siitä, että naisin juuri hänen tyttärensä, ja nyt kummeksin, kuinka paljon osakkeita hänellä itsellään mahtoi olla.)

"Mutta", hän lisäsi, "kuten itsekin selvään oivallatte, te ette voisi aloittaa vaunupajan sähkömonttöörin apulaisena. Siihen työhön pääsette myöhemmin. Te saatte todellakin aloittaa aivan alusta. Vaunupajassa te saatte ensinnä lakaista, pestä akkunoita ja pitää yllä puhtautta. Kun olette saavuttanut tässä työssä tyydyttävän tuloksen, niin pääsette sähkömonttöörin apulaiseksi."

En saattanut käsittää, millä tavoin lakaiseminen ja peseminen voi kehittää sähkömekaanikoksi, mutta tiesin, että kirjojen mukaan kaikki pojat ryhtyivät ensinnä kaikkein halvimpiin töihin ja suorittamalla ne hyvin kohosivat lopulta liikkeen omistajiksi.

"Milloin saan ruveta työhön?" minä kysyin haluten mahdollisimman pian aloittaa loistavan urani.

"Mutta", sanoi johtaja, "kuten jo päätimme, teidän täytyy todellakin alkaa alusta. Vaunupajaan te ette voi viipymättä päästä millään ehdolla. Sitä ennen teidän täytyy työskennellä konepajassa öljypoikana."

Rohkeuteni lamautui hetkiseksi, kun havaitsin tien hänen tyttärensä luo pitenevän; sitten se kasvoi uudelleen. Minusta tulisi parempi sähkötekniikko, kun tuntisin myöskin höyrykoneet. Ja siitä olin varma, että jos kerran joutuisin öljypoikaksi suureen konehuoneeseen, silloin ei minulta jäisi huomaamatta monikaan höyryä koskeva seikka. Taivas! Urani näytti entistä loistavammalta.

"Milloin saan ruveta työhön?" minä tiedustelin kiitollisena.

"Mutta", sanoi johtaja, "ette te voisi aloittaa viipymättä konehuoneessa. Siihenkin täytyy valmistua. Tie johtaa lämmityshuoneen kautta. No niin, tiedän, että te ymmärrätte tämän asian varsin hyvin. Ja siellä te opitte huomaamaan, että kivihiihenkin käsitteleminen on tieteellinen työ, jota ei kannata halveksia. Tiedättekö, että me punnitsemme jokaisen naulan kivihiiheltä, minkä poltamme? Siten opimme tuntemaan, minkä arvoista ostamamme kivihiihi on; me tiedämme hiuskarvalleen, kuinka paljo jokainen tuottemme meille maksaa, ja saamme selville, kutka lämmittäjistä tuhlaavat eniten, kutka tuottavat typeryytensä tai huolimattomuutensa tähden vähemmän hyötyä käyttämästään kivihiiheltä." — Johtajan kasvot säteilivät jälleen. — "Tästä näette, kuinka äärettömän tärkeä kivihiihenkin kaltainen pieni tekijä on, ja mitä enemmän opitte tästä pikku seikasta, sitä parempi työmies teistä tulee — hyödyllisempi sekä meille että itsellenne. No, oletteko nyt valmis aloittamaan?"

"Milloin tahansa", minä vastasin urheasti. "Kuta pikemmin, sitä parempi."

"Hyvä on", hän virkkoi. "Saapukaa siis huomisaamuna kello seitsemän."

Minut opastettiin ulos ja sain tutustua tehtäviini. Myöskin minulle ilmoitettiin ehtoni — kymmenen tuntia työtä jok'ikinen päivä, pyhänä ja arkena, yksi vapaapäivä kuussa ja palkkaa kolmekymmentä dollaria kuukaudessa. Se ei ollut juuri rohkaisevaa. Vuosia varemmin minä olin säilyketehtaassa ansainnut kymmenen dollaria päivässä kymmenen tunnin työstä. Lohdutin itseäni ajattelemalla, että syynä siihen, miksi en ollut vuosien ja voimien varttuessa saavuttanut parempaa asemaa työmarkkinoilla, oli ammattitaidon Puute. Mutta nyt asemani muodostuisi toisellaiseksi. Ryhtyisin työskentelemään oppiakseni ammatin, saavuttaakseni ammattitaitoa, tunnustusta, suuren omaisuuden ja voittaakseni lopulta johtajan tyttären.

Ja minä aloitin oikealla tavalla — aivan vähäisimmästä alusta asti. Niin juuri pitikin tehdä. Minä

kuljetin kivihiiltä lämmittäjille, nämä lapioivat niitä uuneihin, niihin sisältyvä voima muuttui höyryksi, se muutettiin konehuoneessa sähköksi, millä taas sähkömonttöörit työskentelivät. Tämä kivihiilen kuljettaminen oli ehdottomasti kaikkein ensimmäinen aste ... ellei johtajan päähän pälkähtäisi lähettää minut kaivoksiin, mistä kivihiili saatiin, jotta ymmärtäisin vieläkin paremmin, kuinka hankittiin sähköä raitioteiden käyttövoimaksi.

Minä, joka olin raatanut miesten parissa, huomasin nyt, ettei minulla ollut aavistustakaan todellisesta työstä. Kymmenen tuntia päivässä! Minun oli kuljettettava kivihiiltä sekä päivä- että yövuoroja varten, ja vaikka uurastin päivällistunninkin läpeensä, en saanut koskaan työtäni päätetyksi ennen kello kahdeksaa illalla. Minä raadoin kaksitoista, kolmetoista tuntia päivässä enkä saanut mitään ylityöstä, kuten ennen säilyketehtaassa.

Saatan kernaasti ilmaista totuuden suoraa päätä. Minä suoritin kahden miehen työn. Ennen minua oli täysikasvuinen rotevaruuniin työmies suorittanut päivävuoron ja toinen samallinen yövuoron. He olivat saaneet neljäkymmentä dollaria kuussa kumpikin. Johtaja, joka harrasti suurta säästäväisyyttä, oli taivuttanut minut tekemään kahden miehen työn kolmen kymmenen dollarin palkasta. Minä luulin, että hän halusi kehittää minut sähkötekniikoksi. Todellisuudessa hän säästi yhtiölleen viisikymmentä dollaria kuussa.

Mutta minä en tietänyt korvaavani kahta miestä. Kukaan ei sanonut sitä minulle. Johtaja päinvastoin varoitti jokaista ilmaisemasta asiaa. Kuinka urheasti kävinkään ensi päivänä käsiksi työhöni! Raadoin hurjaa vauhtia, täytin rautaiset työntökärryt kivihiilellä, juoksutin ne vaakalaudalle ja punnitsin kuorman, pyöräitin sitten ne lämmityshuoneeseen ja kaadoin kuorman tulisijojen eteen.

Tein enemmän kuin kaksi miestä, joiden paikan nyt täytin. He olivat vain kuljettaneet kivihiilet sisään ja kaataneet ne tulisijain eteen. Näin minä menettelin päivävuoron kivihiiliin nähden, mutta yövuoron tarpeet minun täytyi kasata lämmityshuoneen seinustalle. Lämmityshuone oli pieni, joten minun oli kasattava yövuoron kivihiilet yhä korkeampaan läjään ja tuettava sitä lujilla laudoilla. Läjän huipulle oli heitettävä kivihiilet toistamiseen lapiota käyttämällä.

Hiki valui virtanaan pitkin ruumistani, mutta en hiljentänyt vauhtia, vaikka tunsinkin alkavani uupua. Kello kymmeneltä aamulla olin jo kuluttanut niin suuren määrän nuorta tarmoani, että tunsin nälkää ja sieppasin paksun kaksinkertaisen voileivän päivällislaukustani. Tämän ahmin suuhuni seisovaltani, noen tuhrimana, polvien tutistessa allani. Kello yhdeltätoista olin ennättänyt tällä tapaa tehdä lopun koko päivällisruoastani. Mutta mitä siitä! Havaitsin, että nyt saatoin jatkaa työtä päivällislomankin ajan. Ja minä raadoin kaiken iltapäivää. Tuli pimeä, ja minä työskentelin sähkövalossa. Päivävuoron lämmittäjä poistui ja yölämmittäjä saapui sijaan. Minä vain uurastin edelleen.

Nälkäisenä, väsymyksestä tutisevana minä peseydyin kello puoli yhdeksältä, vaihdoin vaatteita ja laahustin lopen uupuneena raitiotievaunuun. Asuntooni oli kolmen mailin matka, ja minä olin saanut vapaalipun, joka oikeutti istumaan vaunussa niin kauan kuina siinä ei tarvittu tilaa maksaville matkustajille. Vaiuessani erääseen nurkkaan rukoilin, ettei kohtalo lähettäisi ketään minulta paikkaani vaatimaan. Mutta vaunu täyttyi täyttymistään, ja puolimatassa astui sisään eräs vaimo, joka ei enää löytänyt istumapaikkaa. Aioin nousta sijaltani, mutta kummakseni huomasinkin, etten kyennyt. Tuuli oli puhaltanut koleasti ja siitä uupunut ruumiini oli kangistunut istuimeen kiinni. Tarvitsin koko loppumatkan vetrestääkseni hangoittelevia jäseniäni ja niveliäni ja päästäkseni seisomaan alimmalle portaalle. Ja kun vaunu pysähtyi minun kulmaani, olin kaatumaisillani kumoon, kun astuin kadulle.

Hoiptertelin kahden korttelin mitan kotiin ja astuin notkahtelevin polvin keittiöön. Sillä välin kuin äiti ryhtyi ruokaa keittämään, minä kävin leivän ja voin kimppuun; mutta ennenkuin ruokahaluni oli tullut tyydytetyksi ja liha paistunut, minä nukuin jo sikeästi. Turhaan äiti koetti ravistaa minua valveille, jotta olisin voinut syödä hänen paistoksensa. Kun tämä ei onnistunut, hän kuljetti minut isän avulla huoneeseen, missä kaaduin vuoteeseen ja vaivuin heti sikeään uneen. He riisivat minulta vaatteet ja käärivät peitteen ympärilleni. Aamulla tuntui kamalan tuskalliselta tulla herätetyksi. Ruumiini oli hirveän arka, ja pahinta kaikesta oli se, että ranteeni olivat turvoksissa. Mutta minä korvasin illallisen tappioni syömällä huikeita annoksia aamiaiseksi, ja kun onnuin tieheni raitiotievaunua tavoittelemaan, minulla oli mukana päivällisruokaa kaksi kertaa enemmän kuin edellisenä päivänä.

Se vasta oli työtä! Koettakoonpa vain juuri kahdeksantoista täyttänyt nuorukainen voittaa kaksi täysikasvuista kivihiilen-kuljettajaa. Se vasta oli työtä! Jo aikoja ennen päivällistä olin syönyt viimeisenkin murusen runsaista päivälliseistäni. Mutta minä olin päättänyt osoittaa, mitä reipas nuorukainen saattoi tehdä, kun häntä halutti päästä eteenpäin maailmassa. Pahinta oli se, että ranteeni alkoivat paisua ja tehdä tenää. Useimmat kai tietävät, kuinka tuskallista on astua nilkkansa nyrjähdetyttyään. Kuvitelkaa siis, kuinka vaikeata oli lapioida kivihiiliä ja vierittää täysiä työntökärryjä molempien ranteiden ollessa pois sijoiltaan.

Se vasta oli työtä! Useammin kuin kerran minä vaivuin hiililäjälle, kun toiset eivät sattuneet

näkemään, ja itkin raivosta, masennuksesta, uupumuksesta ja epätoivosta. Tuo toinen päivä oli minusta ankarin, enkä olisi koskaan suoriutunut siitä enkä saanut yövuoron hiilimäärää täyteen kolmentoista tunnin loputtua, ellei päivälämmittäjä olisi sitonut molempia ranteitani leveillä nahkavöillä. Ne pingotettiin niin kireälle, että ne olivat kuin lievästi taipuvia kipsisiteitä. Ne kestivät puserruksen ja painon, joka tähän asti oli rasittanut ranteitani, ja olivat niin tiukat, etteivät lihakset päässeet nyrjähtymään.

Ja tällä tapaa minä opettelin sähkötekniikon ammattia. Iltaisin minä onnuin kotiin, vaivuin uneen, ennenkuin olin syönyt ateriani, ja pääsin toisten avulla vaatteistani ja vuoteeseen. Aamuisin onnuin kotoa joka kerta yhä runsaammat päivällisevät laukussani.

En lukenut enää lainakirjaston kirjoja. En suostunut enää kohtaamaan tyttöjä. Olin oikea työjuhta. Raadoin, söin ja nukuin, ja henkeni nukkui kaiken aikaa. Tein työtä jok'ikinen päivä, sunnuntaisinkin, ja odottelin malttamattomana kuukauden lopussa kajastavaa ainoata lepopäivääni, jolloin päätin virua vuoteessa koko vuorokauden, nukkua pitkälti ja levätä kunnollisesti.

Omituisinta näissä kokemuksissa on se, etten koskaan ryypännyt enkä edes ajatellutkaan ryypäämistä. Kuitenkin tiesin, että melkein poikkeuksetta miehet joivat ankarasti raataessaan. Olin nähnyt heidän tekevän niin, ja entisinä aikoina olin itsekin menetellyt samoin. Mutta niin täydellisesti olin vapaa alkoholinhimosta, ettei mieleeni koskaan juolahtanut ryypyn tekevän minulle hyvää. Minä tehostan tätä osoittaakseni, ettei minussa ollut vähäisintäkään ennakkotaipumusta juomiseen. Vasta myöhemmin, useiden vuosien kuluttua, sai alituinen seurustelu Tuliliemen parissa lopulta synnytytyksi minussa alkoholinhimon.

Usein olin huomannut päivälämmittäjän tuijottavan minuun omituisella tavalla. Viimein hän puhkesi eräänä päivänä puhumaan. Aluksi hän vannotti minut säilyttämään erään salaisuuden. Johtaja oli kieltänyt häntä kertomasta minulle, ja kun hän nyt teki sen, hän pani alttiiksi paikkansa. Hän kertoi minulle päivähiilenkuljettajasta ja yöhiilenkuljettajasta sekä heidän palkastaan. Minä tein kolmenkymmenen dollarin kuukausipalkasta sen, mistä he olivat saaneet kahdeksankymmentä dollaria. Hän olisi kertonut siitä ennenkin, ellei olisi varmasti uskonut, että minä sortuisin tässä työssä ja jättäisin paikkani. Mutta nyt minä olin tappamaisillani itseni, eikä siitä ollut mitään hyötyä. Minä vain alensin työpalkkoja, hän väitti, ja estin kahta miestä saamasta työtä.

Ollen amerikkalaispoika, vieläpä ylpeä amerikkalaispoika minä en eronnut heti paikastani. Tämä oli typerää, sen tiedän; mutta päätin pitkittää työtä kyllin kauan osoittaakseni johtajalle, että saatoin tehdä sitä taittumatta. Sitten eroisin, ja hän huomaisi, kuinka oivan nuorukaisen hän oli menettänyt.

Kaiken tämän minä suoritinkin uskollisesti ja tyhmänylpeästi. Jatkoin työtäni, kunnes olin kello kuudelta saanut paikalleen yövuoron kivihiilet. Sitten jätin toimen, missä minun oli määrä oppia sähkötekniikoksi suorittamalla enemmän kuin kahden miehen työ pojan palkasta, lähdin kotiin ja ryhdyin nukkumaan vuorokauden umpeensa.

Kaikeksi onneksi en ollut pysynyt tässä työssä kyllin kauan vahingoittaakseni itseäni — vaikka minun olikin pakko käyttää nahkahihnoja ranteissani kokonaisen vuoden aika. Mutta sen tämä työhurjastelu sai aikaan, että työ kyllästytti minua. En tahtonut laisinkaan tehdä työtä. Työn ajattelemisenkin tuntui minusta vastenmieliseltä. En välittänyt siitä, vaikka en pääsisi koskaan vakinaiseen toimeen. Suolle kaikki ammatit! Paljoa parempaa oli remuten kierrellä ympäri maailmaa, kuten varemmin olin tehnyt. Ja niin lähdin jälleen seikkailutielle päättäen salamatkustajana pyrkiä rautateitse idän puolelle.

YHDESKOLMATTI LUKU

Mutta kas! Niin pian kuin jouduin seikkailutielle, tapasin taasen Tuliliemen. Liukuin vieraiden parissa, missä lasien kilistäminen teki ihmiset keskenään tuttaviksi ja avasi tien seikkailujen maailmaan. Asian laita oli sama, olipa sitten kysymys pöhnäisistä kaupunkilaisista jossain kapakassa tai suopeasta rautatieläisestä, jolla oli päässään hyvä humala ja taskussa täydet pullo, tai pulituurimies-parvesta jossakin syrjäisessä mökissä. Samoin kävi kieltolakivaltioissakin, kuten esimerkiksi Iowassa vuonna 1894, jolloin vaelsin Des Moinesin pääkatua ja sain monelta uppo-oudolta kutsun pistäytyä useaan salakapakkaan — muistan silloin ryypänneeni partureissa, korjauspajoissa ja huonekalukaupoissa.

Aina oli vastassa Tuliliemi. Yksinpä maankiertäjäkin saattoi noina onnen päivinä saada tuhkatihään humalan. Muistan, kuinka moni meistä sai Buffalon vankilassa hankituksi itselleen suuremman pöhnän ja kuinka sitten vapaiksi päästyämme onnistuimme järjestämään toiset juomingit kerjäämällä

lantteja kaupungin pääkaduilla.

Minä en tuntenut laisinkaan alkoholin tarvetta, mutta ollessani sellaisten seurassa, jotka joivat, minä ryyppäsin itsekin. Minä pyrin aina matkustelemaan ja maata kiertelemään sukkelimpain, terävimpäin miesten parissa, ja juuri nämä sukkelimmat ja älykkäimmät joivat eniten. He olivat muita toverillisempia, yritteliäämpiä ja yksilöllisempiä. Kenties ylen voimakas luonteensävy oli saanut heidät pakenemaan kuolettavan ikäviä arkioloja ja etsimään huojennusta Tuliliemen valheellisista ja fantastisista maailmoista. Olkoon asianlaita mikä tahansa, totta vain on, että aina tapasin juuri Tuliliemen seurassa ne miehet, joista eniten pidin, joiden parissa mieluummin halusin olla.

Vaeltaessani maankiertäjänä Yhdysvaltain halki minä saavutin uuden kokemuksen. Maankiertäjänä minä olin yhteiskunta-näyttämön takapuolella — elin niin sanoakseni sen kellarikerroksessa. Saatoin tarkastella sen koneiston toimintaa. Näin yhteiskuntakoneen pyöräin pyörivän ja opin huomaamaan, ettei ruumiillinen työ ollutkaan niin arvokasta kuin opettajat, papit ja politikointsijat olivat minulle vakuuttaneet. Sellaiset ihmiset, jotka eivät osanneet jotain ammattia, olivat avutonta karjaa. Jos perehtyi johonkin ammattiin, täytyi liittyä ammattiyhdistykseen saadakseen harjoittaa sitä. Ja ammattiyhdistyksen oli pakko taistella työnantajain liittoja vastaan pitääkseen korkealla palkkoja tai lyhentääkseen työaikaa. Samalla tapaa sortivat työnantajain liitot. Minä en voinut huomata siinä mitään arvokasta. Ja kun työmies vanheni tai joutui tapaturman uhriksi, silloin hänet heitettiin tunkiolle kuin kulunut kone. Näin ylen paljon tällaisia onnettomia, joiden elämä läheni perin surkeaa loppua.

Minä saavutin siis sellaisen kokemuksen, että ruumiillinen työ oli vähäarvoista eikä kannattanut. Ammattilaiseksi en rupea, niin päättelin, enkä välitä johtajain tyttäristä. En myöskään rupea pahantekijäksi. Se olisi melkein yhtä tuhoisaa kuin ruumiillinen työ. Aivotyöstä maksettiin, mutta ei lihastyöstä, ja minä päätin, etten koskaan enää tarjoisi lihaksiani kaupan työmarkkinoilla. Aivojani, ainoastaan aivojani myisin tästä lähtien.

Palasin Kaliforniaan lujasti aikoen kehittää aivojani. Siihen tarvittiin koulunkäyntiä. Vuosia varemmin olin käynyt alkeiskoulun, joten menin nyt Oaklandin lukioon. Tullakseni toimeen minä rupesin ovenvartijaksi. Myöskin sain apua sisareltani; enkä minä pitänyt laisinkaan alentavana siistiä pihamaiden nurmikkoja tai tomuttaa mattoja, milloin riitti puoli päivää sellaiseen työhön. Tein työtä päästäkseni vapaaksi työstä, ja minä alistuin ikeeseen katkerasti käsittäen tämän paradoksin totuuden.

Kuhertelu jäi syrjään ja sen ohella Haydee ja Louis Shattuck ja iltakävelyt. Sellaiseen ei minulla ollut aikaa. Minä liityin "Henry Clay"-keskusteluseuraan. Muutamat sen jäsenistä kutsuivat minut kotiinsa, missä tapasin sieviä tyttöjä, joiden hameet ulottuivat maahan asti. Minä seurustelin pienissä kotiklubeissa, missä me pohdimme runoutta ja taidetta ja kielellisiä vivahduksia. Minä kävin sosialistien kokouspaikoissa, missä tutkittiin ja pohdittiin kansantaloutta, filosofiaa ja politiikkaa. Olin hankkinut puolitusinaa kansankirjaston jäsenkortteja ja lainasin niiden avulla suunnattomat määrät kirjoja, lukien rinnan jos jotakin.

Puoleentoista vuoteen en ottanut ainoatakaan ryyppyä enkä edes ajatellutkaan ryyppäämistä. Minulla ei ollut aikaa sen enempää kuin haluakaan. Ovenvartiatoilta, opinnoilta ja viattomilta huvituksilta, kuten esimerkiksi shakkipeliltä, ei riittänyt hetkistäkään muihin hommiin. Minulle avautui uusi maailma, ja niin innokkaasti ryhdyin sitä tutkimaan, ettei Tuliliemen vanha maailma tarjonnut minulle mitään viehätystä.

Muistupu sentään mieleeni, että kävin kuitenkin kapakassa. Minä pistäysin "Viimeiseen voiteluun" Johnny Heinholdia tapaamaan ja rahaa lainatakseni. Ja tässä meille paljastuu taas uusi puoli Tuliliemestä. Kapakoitsijat ovat tunnetut hyvänhkaisiksi miehiksi. Yleensä he ovat paljoa anteliaampia kuin liikemiehet. Kun kipeästi tarvitsin kymmenen dollaria eikä minulla ollut muuta keinona, käännyin epätoivoissani Johnny Heinholdin puoleen. Moneen vuoteen en ollut astunut hänen kynnyksensä yli ja kuluttanut senttiäkään hänen kapakassaan. Ja kun nyt lähdin kymmentä dollaria lainaamaan, en myöskään tilannut ryyppyä. Mutta Johnny Heinhold antoi minulle rahat vaatimatta takuuta tai korkoa.

Useammin kuin kerran minä kävin Johnny Heinholdin luona rahaa lainaamassa sinä lyhyenä aikana, jolloin ponnistelin sivistystä saadakseni. Yliopistoon lähtiessäni lainasin häneltä neljäkymmentä dollaria antamatta takausta, lupaamatta korkoja, tilaamatta ainoatakaan ryyppyä. Ja kuitenkin — sellainen on tapa ja laki Tuliliemen kannattajain kesken — minä olen myöhemminä vuosina, onnen päivien tultua, kulkenut pitkiä kiertoteitä kuluttaakseni Johnny Heinholdin kapakkapöydän ääressä monien lainojeni myöhästyneet korot. En siksi, että Johnny Heinhold olisi vaatinut tai edes odottanut minun tekevän niin. Tein sen, kuten jo sanoin, totellen sitä lakia, jonka olin monien muiden seikkojen yhteydessä oppinut Tuliliemeltä. Tupalassa tilassa, kun ei ole mihin kääntyisi, kun ei ole ainoatakaan esinettä, josta kovasydäminen panttikonttorin omistaja välittäisi, voi mennä jonkun tutun kapakoitsijan puheille. Kiitollisuus kuuluu ihmisen luontoon. Kun avunsaaja on taas ansainnut rahaa, voi olla varma siitä, että osa kulutetaan sen kapakkapöydän ääressä, jonka omistaja on osoittanut ystävällisyyttä.

Muistan hyvin kirjailijatoimintani varhaisimmat ajat, jolloin aikakauskirjoilta ansaitsemani vähäiset summat saapuivat surullisen epäsäännöllisesti ja minulla oli elätettävänä yhä kasvava perhe — vaimo, lapset, äiti, sisarenpoika ja Jenny-mummo miehineen, jotka olivat joutuneet koville päiville. Rahaa sain lainaksi kahdesta paikasta: eräältä parturilta ja eräältä kapakoitsijalta. Parturi otti minulta etukäteen korkoa viisi prosenttia kuukaudessa. Toisin sanoen, kun lainasin sata dollaria, hän antoi minulle yhdeksänkymmentä viisi. Puuttuvat viisi dollaria hän pidätti ennakkokorkoina ensimmäiseltä kuukaudesta. Ja seuraavassa kuussa maksoin hänelle jälleen viisi dollaria, ja siten jatkoin joka kuukausi, kunnes toimitus minua armahti ja minä saatoin maksaa takaisin koko lainan.

Toinen paikka, minne pulassa käännysin, oli kapakka. Tämän kapakoitsijan olin tuntenut ulkonäöltä parisen vuotta. En ollut koskaan kuluttanut rahojani hänen kapakassaan, enkä edes häneltä lainatessanikaan kuluttanut siellä penniäkään. Eikä hän kuitenkaan kieltänyt minulta milloinkaan rahaa, kun sitä häneltä pyysin lainaksi. Onnettomuudeksi hän siirtyi toiseen kaupunkiin, ennenkuin minä pääsin hyvälle päiville. Yhä vieläkin minua surettaa, että hän muutti pois. Jos tietäisin, missä hän nykyään on, pistäytyisin silloin tällöin hänen kapakkaansa ja kuluttaisin siellä muutaman dollarin vanhan ystävyuden vuoksi ja kiitollisuutta osoittaakseni. Se olisi oikea menettelytapa vanhoina aikoina oppimani lain mukaan.

Tällä en suinkaan tahdo ylistellä kapakoitsijoita. Olen maininnut sen ylistääkseni Tuliliemen mahtia ja kuvatakseni vielä yhden niistä tuhansista tavoista, jotka johtavat ihmisen Tuliliemen seuraan, kunnes hän lopulta huomaa, ettei voikaan tulla toimeen ilman tätä toveria.

Mutta palaanpa kertomukseeni. Jouduttuani pois seikkailutieltä ja vajottuani korvia myöten opintoihin minä en muistanut rahtuistakaan Tulilientä. Minun piirissäni ei juonut kukaan. Jos joku olisikin ryppännyt ja tarjonnut minullekin, en varmaankaan olisi maistanut. Nyt vietin joutohetkeni pelaamalla shakkia tai kävellen sievien tyttöjen kanssa, jotka itsekin opiskelivat, tai ajaen polkupyörällä, milloin minun onnistui lunastaa se vapaaksi panttilainakonttorista.

Tarkoitukseni on kaiken aikaa ollut todistaa, ettei minussa vallinnut vähinkään taipumus nauttia alkoholia, vaikka olinkin viettänyt pitkän ajan Tuliliemen ankarassa orjuudessa. Olin siirtynyt elämän toiselta puolen ja nyt minua ihastutti se turmeltumattomuus ja yksinkertaisuus, joka ilmeni opiskelevain nuorukaisten ja neitosten elämässä. Olin myöskin päässyt hengen maailmaan ja joutunut älyllisen huumauksen valtaan. Mutta myöhemmin aikoina sain valitettavasti kokea, että älyllistäkin huumausta seuraa pohmelo.

KAHDESKOLMATTI LUKU

Lukion kurssin suorittamiseen vaadittiin kolmen vuoden opintoaika. Minä kävin malttamattomaksi. Koulunkäynti alkoi myöskin muuttua taloudellisista syistä mahdottomaksi toteuttaa. Niin hitaasti edistyen minä en voisi kauaakaan pysyä pystyssä, ja minua halutti suuresti päästä valtion yliopistoon. Käytyäni vuoden lukiota minä päätin turvautua oikotiehen. Lainasin rahaa ja suoritin pääsymaksun erään "ylioppilasleipomon" yläasteelle. Minut luvattiin toimittaa yliopistoon neljän kuukauden kuluttua ja siten minulta säästyisi kaksi vuotta.

Sepä vasta vaati pönttäämistä! Kolmannesvuodessa minun oli suoritettava kahden vuoden työ. Ja minä pönttäsin viisi viikkoa, kunnes pääni surisi matemaattisista yhtälöistä ja kemiallisista kaavoista. Sitten leipomon johtaja kutsui minut pakinoilleen. Hän pahoitteli syvästi, mutta hänen täytyi luovuttaa minulle takaisin rahani ja pyytää minua eroamaan koulusta. Tässä ei ollut kysymys opinnoista. Minä edistyin hyvin, ja hän oli varma siitä, että pitäisin puoliani yliopistossakin, jos hän toimittaisi minut sinne. Syynä oli se, että minun tapauksestani puhuttiin jos jotakin. Ettäkö neljässä kuukaudessa voisi suorittaa kahden vuoden työn! Siitä koituisi täydellinen skandaali, ja yliopistot alkoivat jo kohdella hyväksytyjä ylioppilasleipomoita ankarammin. Hän ei uskaltanut antautua sellaiseen skandaaliin, ja sen vuoksi minun täytyi suostua eroamaan.

Sen teinkin. Ja minä maksoin takaisin lainaamani rahat, purin hammasta ja ryhdyin pönttäämään omin neuvoin. Ylioppilastutkintoon oli vielä kolme kuukautta. Ilman laboratorioita, ilman ohjausta, istuen makuusuojukseni minä yritin "tiivistää" kahden vuoden työn kolmen kuukauden työksi ja pitää sen ohella muistissa edellisen vuoden saavutuksia.

Minä opiskelin yhdeksäntoista tuntia vuorokaudessa. Kolmen kuukauden ajan jatkoin tällä tapaa, vain toisinaan keskeyttäen aherrukseni. Ruumiini uupui, henkeni lamautui, mutta minä vain jatkoin työtä.

Silmäni väsyivät, niitä alkoi kirveltää, mutta ne kestivät kuitenkin. Ehkä kävin hiukan höperöksi loppupuolella. Tiedän, että uskoin varmasti keksineeni tavan ympyrän neliöittämiseksi, mutta siirsin päättäväisesti tämän problemin todistamisen tuonnemmaksi, kunnes tutkinnot olivat ohitse. Sitten kyllä näyttäisin maailmalle.

Niin tulivat tutkintopäivät, joiden välillä tuskin ummistinkaan silmiäni uneen; jokainen hetki käytettiin päättämiseen ja kertaamiseen. Ja kun sitten luovutin viimeiset kirjalliset kokeeni, olivat voimani peräti lopussa. En sietänyt nähdä kirjaakaan. Minua ei haluttanut ajatella, eikä edes nähdäkään ketään, joka saattoi ajatella.

Sellaiseen tilaan oli vain yksi parannuskeino, ja sen minä nyt määräsin itselleni; se oli seikkailutie. En jäänyt odottamaan tietoja tutkintoni tuloksista. Kuljetin käärön vaippoja ja jonkun verran kuivaa ruokaa lainaamaani veneeseen ja nostin purjeet. Varhain aamulla ajauduin ulos Oaklandin vuonosta pakoveden mukana, tapasin vuoksen nousemassa lahtea ylöspäin ja kiisin eteenpäin repäisevän vihurin mukana. San Pablon lahti kuohui ja Carquinez-salmi Selbyn sulaton toisella puolen kuohui, kun riensin edelleen ja jätin peräpuolelle vanhat maamerkit, jotka ensinnä olin oppinut tuntemaan purjehtiessani Nelsonin parissa reivaamattomalla *Peuralla*.

Eteeni avautui Benicia. Sivuutin Turnerin telakan poukaman, kiersin Solanon veistämön ympäritse ja ryntäsin edelleen ohi kalastajamökkien, missä menneinä aikoina olin elellyt ja ryyppiskellyt.

Ja juuri täällä minulle tapahtui jotain, jota en moneen vuoteen voinut käsittää niin vakavaksi seikaksi, kuin se todellakin oli. Minulla ei ollut laisinkaan aikomusta pysähtyä Beniciaan. Vuoksi auttoi, tuuli oli suotuisa ja vinha — merimiehelle tarjousi suuremmoinen purjehdusretki. Bull Head ja Army Points hämmöttivät edessäni merkiten Suisun-lahden suuta, missä aallot myöskin kuohuivat valkopäisinä. Ja kuitenkin kun näin nuo kalastajamökit, minä käänsin aprikoimatta, viivyttelämästä peräsintä, kiristin purjetta ja suuntasin rantaa kohti. Hämärtyneiden aivojeni syvyydessä tiesin heti paikalla, mitä halusin. Halusin juoda. Halusin saada humalan.

Tämä halu veti minua vastustamattomasti. Kulunut, lopen uupunut mieleni ei kaivannut mitään niin suuresti kuin huojennusta väsymyksessään ja huojennusta sen tapaista, jota tiesi täällä varmasti saavansa. Ensimmäistä kertaa elämässäni minä halusin tietoisesti, harkiten joutua humalaan. Se oli uusi, entisestä perin eroava ilmaus Tuliliemen vallasta. Nyt ei ruumis kaivannut alkoholia. Se oli henkistä tarvetta. Rasittunut mieleni halusi unohtusta.

Tässä juuri joudumme asian ytimeen. Tosin aivoni olivat aivan suunniltaan, mutta kuitenkin kaikitenkin: ellen olisi koskaan ryyppännyt entisinä aikoina, ei päähäni olisi nyt juolahtanut ajatusta hankkia itselleni humala. Alkuaan minussa vallitsi fyysillinen vastenmielisyys alkoholia kohtaan, vuosikautia join ainoastaan toveruuden tähden ja siitä syystä, että alkoholi oli kaikkialla vastassani seikkailutiellä; mutta nyt olin edistynyt sille asteelle, jolla aivoni huusivat alkoholia, ei pelkästään ryyppyn tähden, vaan joutuakseni humalaan. Ja ellen olisi ollut niin kauan tottunut alkoholiin, eivät aivoni olisi vaatineet sitä niin voimakkaasti. Olisin purjehtinut edelleen Bull Headin ohitse Suisun-lahden valkoisiin kuohuihin, ja raitis tuuli, joka täytti purjeeni ja henki minua vastaan, olisi saanut minut unohtamaan henkisen väsymykseni ja tuottanut lepoa ja virkistystä aivoilleni.

Nyt minä laskin rantaan, kiinnitin purjeet ja veneen ja riensin mökkien luo. Charley Le Grant lankesi kaulaani. Hänen vaimonsa Lizzie painoi minut avaralle povelleen. Billy Murphy ja Joe Lloyd ja muut vanhan kaartin veteraanit kerääntyivät ympärilleni ja halailivat minua. Charley sieppasi ruukun ja poistui Jorgensenin kapakkaa kohti rautatien toiselle puolen. Se merkitsi olutta. Minä halusin whiskyä, joten huusin jälkeen, että hän toisi mukanaan pullon.

Monta kertaa tuo pullo sai kulkea rautatien poikitse ja taasen takaisin. Joukkoon saapui lisää ystäviä noilta vanhoilta vapailta ja huolettomilta päiviltä, kalastajia, kreikkalaisia, venäläisiä ja ranskalaisia. He ottivat tarjottaessa lasinsa ja tarjosivat sitten itsekin koko parvelle. Heitä tuli ja meni, mutta minä pysyin paikallani ja join kaikkien kanssa. Minä naukkasin ryyppyn toisensa jälkeen, siemaisin lasillisen toisensa jälkeen. Väkijuoma valui virtanaan alas kurkustani ja iloni nousi ylimmilleen, kun pääni rupesi turtumaan.

Sisään saapui myöskin Näkki, joka oli ennen minua ollut Nelsonin laivatoverina, saapui yhtä kauniina kuin ennen, mutta häikäilemättömämpänä, melkein mielipuolena, miltei korventuneena whiskystä. Hän oli juuri riidellyt toverinsa kanssa *Gasellilla*, siellä oli paljastettu puukot ja käytetty nyrkkejä, ja hän halusi lisää whiskyä kiihtyäkseen enemmän tuon tapahtuman muistosta. Ja laseja kallistellessamme me aloimme muistella Nelsonia, joka oli painunut leveille hartioilleen juuri tässä samaisessa kaupungissa; ja me valitimme kyynelisin hänen kuolemaansa, muistimme hänestä vain hyvää, lähetimme pullon uudelleen täytettäväksi ja ryyppäsimme taasen.

Minua pyydettiin jäämään, mutta avoimesta ovesta saatoin nähdä tuulen puhaltavan ripeästi ulapalla,

ja veden kohu soi korvissani. Ja sillä välin kuin minä unohdin, että olin kokonaista kolme kuukautta viettänyt yhdeksäntoista tuntia vuorokaudessa kirjoihin syventyneenä, Charley Le Grant siirtäi varusteeni suureen Columbia-virran lohiveneeseen. Hän toimitti lisäksi puuhiiliä sekä kalastajan tuliastian, kahvipannun ja paistinpannun, kahvia sekä lihaa ja tuoreen, samana päivänä pyydystetyn ahvenen.

Toverien täytyi auttaa minua ränsistynyttä laituria myöten veneeseen. Myöskin he pingottivat puomin ja pirkkelin, niin että purje jännittyi kiinteäksi kuin lauta. Toisten mielestä oli vaarallista käyttää pirkkelipurjetta, mutta minä pysyin itsepintaisena eikä Charleykaan arastellut. Hän tunsikin minut vanhastaan ja tiesi, että minä osasin purjehtia niin kauan kuin vain silmät pysyivät auki. Sitten he irroittivat keulaköyden. Painoin peräsimen alas, ohjailin hämärtyvin silmin venettä vakavaan suuntaan ja heiluttelin jäähyväisiä.

Vuorovesi oli kääntynyt ja kiihkeä luode, joka vyöryi vieläkin kiihkeämmän tuulen suomimana, nosti ulapan voimakkaiksi vaahtopäiksi. Suisun-lahti raivosi valkoisena vaahtomylläkkänä. Mutta lohivene kykenee purjehtimaan, ja minä tiesin, miten lohiveneettä on hoidettava. Niinpä laskin vyöryjen keskelle, niiden halki, niitä päin, puhkesin laulamaan ja karjuin ylenkatsettani kaikkia kirjoja ja kouluja kohtaan. Laineiden ryöpyt löivät veneeseeni jalan verran vettä, mutta minä vain nauroin, kun se loiskui jaloissani, ja kajahuttelin ilmoille ylenkatsettani tuulta ja merta kohtaan. Minä ylistin itseäni elämän herraksi, joka ratsasti valloilleen laskettujen luonnonvoimien hartioilla, ja Tuliliemi ratsasti rinnallani. Toisinaan väittelin matemaattisista ja filosofisista kysymyksistä tai laususkelin mahtipontisesti, toisinaan kaiuttelin vanhoja lauluja, joita olin oppinut menneinä aikoina, jolloin lähdin säilyketehtaasta osterialuksille ruvetakseni merisissiksi — lauluja sellaisia kuin: "Musta Lulu", "Kiitävä pilvi", "Ole hellä ty-yttärelleni", "Bostonin rosvo", "Hei tulkaa hurjat veikkoset", "Jos oisin lintunen", "Shenandoah" ja "Ranzo, poiat, ranzo".

Tunteja myöhemmin, kun läntinen taivas hohti päivänlaskussa tulipunaisena, minä suuntasin kohti Antiochia, missä sitten hiukan raitistuneena ja suuremmoisen nälkäisenä laskin erään ison perunajaalan rinnalle, tunnusteltuani sen köysistöä tutunomaiseksi. Täällä oli vanhoja ystäviä, jotka paistoivat ahvenia oliiviöljyssä. Siellä sain myöskin muhevaa merimiespihviä, joka oli kynsilaukalla höystetty ihanaksi, sekä mureata italialaisleipää, ja palan painimeksi ryyppättiin tuopeittain paksua, huumaavaa punaviiniä.

Lohiveneeni oli melkein täynnä vettä, mutta jaalan siistissä kajuutassa sain kuivan peitteen ja kuivan kojun. Ja siellä me makasimme tupakoiden ja menneistä ajoista tarinoiden, tuulen viuhussa köysistössä ja pingottuneiden vallien rummuttaessa mastoa.

KOLMASKOLMATTI LUKU

Viikon ajan purjehdin lohiveneellä, ja sitten palasin parhaiksi yliopistoon joutuakseni. Tällä retkellä en juonut sen enempää. Voidakseni pysyä raittiina minun oli pakko kartella vanhoja ystäviä, sillä seikkailutie oli yhä edelleen Tuliliemen vallassa. Tuona ensi päivänä minä olin halunnut ryyppätä, mutta sittemmin en tuntenut enää sellaista tarvetta. Väsyneet aivoni olivat jo virkistyneet. Siveellisessä suhteessa ei tämä asia minua arveluttanut. Tuon ensi päivän juomingit Beniciassa eivät minua hävettäneet eivätkä surettaneetkaan; en ajatellut koko tapahtumaa sen enempää, vaan palasin ilomielin kirjojeni ääreen ja opin tietä taivaltamaan.

Monta vuotta ennätti kuluu, ennenkuin rupesin muistelemaan tuota päivää ja käsitin sen merkityksellisyyden. Niihin aikoihin ja kauan myöhemminkin ajattelin sitä pelkästään aito remujuhlana. Mutta vastaisina aikoina, kun aivot olivat turtuneet ja henki väsynyt, minä jouduin tuntemaan, kuinka hartaasti ihminen saattaa kaivata sitä huumausta, minkä alkoholi tarjoaa.

Beniciassa sattuneen hairahduksen jälkeen pysyin toistaiseksi täysin raittiina, ensi sijassa siitä syystä ettei minua haluttanut juoda. Toiseksi olin raitis sen tähden, että elelin nyt kirjojen ja ylioppilaiden parissa, missä ei ollut tapana ryyppätä. Jos olisin liikkunut seikkailupeliä, olisin luonnollisesti juonut. Sillä sellainen on valitettavasti seikkailutie, joka kuuluu Tuliliemen mieluisimpiin olinpaikkoihin.

Yliopistossa suoritin ensimmäisen puolivuotiskurssin ja ryhdyin tammikuussa 1907 toista osaa tutkimaan. Mutta rahanpuute ja vakaumus, ettei yliopisto suonut minulle niin paljoa kuin halusin siinä ajassa, mikä minulta siihen riitti, sai minut eroamaan. Tämä ei tuottanut suurtakaan pettymystä. Kaksi vuotta olin nyt harjoittanut opintoja, ja noiden kahden vuoden kuluessa olin lueskellut suunnattomat

määrät, mikä oli paljoo tärkeämpää. Lisäksi oli kielenkäyttöni parantunut, vaikka en vielä ollutkaan vapautunut kaikista virheistä, varsinkaan en suullisessa esityksessä.

Päätin viipymättä ryhtyä elämänuraa valitsemaan. Minua houkutteli etupäässä neljä uraa: ensinnäkin musiikki, toiseksi runous, kolmanneksi filosofinen, taloudellinen ja poliittinen kirjallisuus, ja neljänneksi ja eniten kaikista suorasanaisten kaunokirjallisuus. Päättäväisesti työnsin musiikin mahdollisuutena oheen, sijoitin makuusuojaani ja kävin samalla haavaa toisen, kolmannen ja neljännen alan kimppuun. Taivas, kuinka silloin kirjoittelin! Ei ole kenelläkään ollut moista luomiskuumetta, josta potilas on päässyt suuremmista vaurioista. Ponnistelin tavalla sellaisella, että olisi luullut aivojeni pehmiävän ja minun kypsyvän hourujenlaitokseen. Minä kirjoitin, kirjoitin kaikenkaltaista — raskaita tutkielmia, tieteellisiä ja sosiologisia, lyhyitä kertomuksia, humoristisia runoja, runoja kaikenkaltaisia trioiteista ja soneteista aina silosäkeisiin murhenäytelmiin ja Spencer-tyyliin jättiläisepoksiin asti. Toisinaan sepittelin yhtä mittaa, päivästä toiseen, viisitoista tuntia päivässä. Väliin unohdin syödä tai kieltäytyä irtautumasta intohimoisista purkauksistani ruualle käydäkseen.

Paljon puuhaa tuotti se, että kaiken täytyi olla koneella kirjoitettua, minkä mieli lähettää julkaistavaksi. Langollani oli kirjoituskone, jota hän käytti päivisin. Öisin se jouti minun tarpeikseni. Tuo kone oli todellinen ihmekalu. Nyt minua melkein itkettää, kun muistan, miten kamppailin sen ääressä. Se mahtoi olla ensimmäinen malli armon vuonna yksi kirjoituskoneen lukua. Siinä asusti oikea paha henki. Se ei totellut mitään tunnettuja fysiikan lakeja, vaan kumosi ikivanhan aksiomin, että keskenään samankaltaiset ilmiöt tuottavat samankaltaisia tuloksia. Vakuutan valallani ettei tuo kone tehnyt koskaan samaa asiaa kahta kertaa samalla tapaa. Tuon tuostakin se osoitti, että erilaiset toiminnot tuottavat samallaisia tuloksia.

Kuinka se saikaan selkäni kolottamaan. Ennen tuota kokemusta minun selkäni oli kestänyt kaikki ankarat ponnistukset, jotka se oli saanut osakseen verraten rasittavalla elämäntielläni. Mutta tuo kirjoituskone osoitti, että minä olin saanut piipunvarren selkärangaksi. Se sai minut myöskin epäilemään hartiaini vahvuutta. Joka kamppailun jälkeen niitä särki kuin reumatismin kourissa. Koneen koskettimia oli iskettävä niin lujasti, että kirjoittaminen kuulosti talon ulkopuolella olevasta kuin kaukaiselta jyrylältä tai ikäänkuin joku olisi murskannut huonekaluja. Minun täytyi iskeä koskettimiin niin ankarasti, että etusormeni aivan jäykistyivät ja sormenpäihin muodostui yhtä mittaa rakkoja. Jos se kone olisi ollut minun, niin olisin nakutellut sitä vasaralla.

Pahinta oli se, että kirjoitin puhtaaksi käsikirjoituksiani samalla haavaa kuin koetin päästä tuon koneen herraksi. Tuhannen sanan kirjoittaminen oli todellinen ponnistus, johon vaadittiin ruumiillista kestävyyttä ja ankaraa aivotoimintaa, ja minä sepitin joka päivä tuhansia sanoja, jotka oli kirjoitettava koneella tuotteitani odottavia toimittajia varten.

Minut valtasi toisinaan täydellinen väsymys, niin hyvin sielullinen kuin ruumiillinenkin, mutta päähäni ei koskaan pälkähtänyt turvautua alkoholiin. Elin liian korkealla ollakseni huumausaineen tarpeessa. Valveilla ollessani vietin kaiken aikani — paitsi niitä tunteja, jotka täytyi kuluttaa tuon kirokun koneen ääressä — luomistoiminnan seitsemännessä taivaassa. Ja tämän rinnalla minulla ei ollut vähintäkään tarvetta juoda, koska uskoin yhä vielä moneen seikkaan — kaikkien ihmisten kykyyn tuntea sukupuolirakkautta, isyyden tunteeseen, inhimilliseen oikeuteen, taiteeseen — lukemattomiin kauniisiin harhaluoloihin, jotka pitävät maailmaa pyörimässä.

Mutta odottelevat toimittajat suvaisivat odotella edelleenkin. Käsikirjoitukseni saavuttivat ihmeteltäviä kiertokulku-ennätyksiä Tyvenen valtameren ja Atlantin väliä kulkiessaan. Varmaankin eriskummallinen konekirjoitus esti toimittajia hyväksymästä edes jotain pikkuruista kyhäelmää minun tarjouksistani. Tai varmaankin oli sepitelmäni sisältö yhtä eriskummallinen kuin niiden konekirjoitusasu. Myin vaivoin hankitut koulukirjani naurettavan vähäisistä summista antikvaareihin. Lainasin pieniä summia, mistä vain taisin, ja annoin vanhan isäni elättää itseäni riutuvien voimiensa laihoilla saavutuksilla.

Kesti vain muutamia viikkoja, ennenkuin minun jo täytyi peräytyä ja lähteä työhön. Siitä huolimatta en tuntenut tarvetta huumata mieltäni humalalla. En tuntenut pettymystäkään. Menestykseni oli vain viivähtänyt, siinä kaikki. Kenties tarvitsin enemmän valmistelua. Olin oppinut kylliksi kirjoista käsittääkseni, että olin vasta päässyt koskettamaan tiedon vaipan palleita. Elin yhä vielä korkeuksissa. Valveilla ollessani elin kirjain parissa, ja samaten vietin useimmat niistä tunteista, jotka minun olisi pitänyt käyttää nukkumiseen.

NELJÄSKOLMATTI LUKU

Lähdin maaseudulle, ja Belmontin Akatemiassa sain työtä pienessä, täydellisesti varustetussa höyrypesulaitoksessa. Eräs toinen mies ja minä teimme kaiken työn, lajittelimme ja pesimme, silitimme valkoiset paidat, kaulukset ja kalvosimet, vieläpä opettajain rouvien hienoimmatkin vaatekappaleet. Me ahersimme kuin karhut, varsinkin kesän tullen, jolloin akatemian pojat alkoivat käyttää valkoisia palttinahousuja. Valkoisten palttinahousujen silittäminen vie hirvittävän paljon aikaa. Ja niitä oli niin monta paria. Me hikoilimme viikosta toiseen työn ääressä, josta ei tullut koskaan loppua; ja monena yönä, sillä välin kuin pojat kuorsasivat vuoteissaan, toverini ja minä raadoimme sähkövalossa höyrymankelia käyttäen tai silitysrautaa käsitellen.

Tunnit olivat pitkiä, työ vaivalloista, vaikka me kehityimme oikein mestareiksi koettaessamme tulla toimeen mahdollisimman vähin liikkein. Palkkaa minä sain kolmekymmentä dollaria kuussa sekä täysihoidon — siis vähän enemmän kuin säilyketehtaassa ja kivihiilen kuljetuksen päivinä, ainakin täysihoidon verran enemmän; työnantajalleni se maksoi vähäisen (me söimme keittiössä), mutta minulle se merkitsi kaksikymmentä dollaria kuussa. Näistä kahdestakymmenestä dollarista saan kiittää vuosien kuluessa varttunutta voimaani, karttunutta taitoani sekä kirjoista hankkimaani oppia. Jos vastedes edistyisin samaa vauhtia, voin toivoa ennen kuolemaani pääseväni yövartiaksi, joka saa kuusikymmentä dollaria kuussa, tai poliisiksi, jolle sivutulojen avulla karttuu sata dollaria.

Niin häikäilemättömästi me raadoimme kaiken viikkoa, että olimme lauantai-iltana täydellisiä hylkyjä. Huomasin joutuneeni vanhastaan tuttuun työjuhnan asemaan, missä uurastin useampia tunteja kuin hevoset ja tuskin ajattelin sen enempää kuin hevoset. Kirjat pysyivät minulle suljettuina. Olin tuonut arkullisen mukaani pesulaitokseen, mutta en kyennyt niitä lukemaan. Nukuin heti, kun koetin lukea; ja jos kykenin pitämään silmäni auki muutaman sivun mitan, niin en voinut muistaa niiden sisältöä. Herkesin yrittämästä raskaampia aineita, kuten lakitiedettä, kansantaloutta, biologiaa ja koetin tyytyä kevyempiin, kuten historiaan. Minä nukahdin. Koetin kaunokirjallisuutta ja taas nukahdin. Ja viimein, kun nukahdin jännittävien romaanienkin ääreen, luovuin koko yrityksestä. Minun ei onnistunut lukea loppuun ainoatakaan kirjaa koko sinä aikana, jonka vietin pesulaitoksessa.

Ja kun tuli lauantai-ilta ja viikon työ oli päättynyt maanantai-aamuun asti, minussa vallitsi kaksi tarvetta: halu nukkua ja halu juoda itseni humalaan. Toisen kerran elämässäni minä nyt kuulin Tuliliemen selvästi kutsuvan. Ensi kerralla siihen oli ollut syynä henkinen lamautuminen. Mutta nyt eivät aivoni olleet rasittuneet. Päin vastoin, tunsin nyt turtumista aivoissani siitä syystä, että niitä ei laisinkaan käytetty. Siinä oli koko vika. Aivoni olivat käyneet niin valppaiksi ja innokkaiksi, niin joutuisasti toimiviksi kirjojen paljastaman uuden maailman ihmeistä, että ne nyt kärsivät sanomattomasti toimeentuloon ja seisahdustilaan jouduttuaan.

Ja minä, Tuliliemen pitkäaikainen läheinen tuttava, tiesin tarkalleen, mitä hän minulle lupasi; houkuttelevia mielikuvia, suuruuden unelmia, unohdusta, kaikkea muuta paitsi pyöriäviä kaulaimia, surisevia kiertimiä, tärkkelystä ja palttinahousuja, jotka loppumattomana jonona höyrysisivät kiitävän silitysrautani alla. Niin, sellaista se on. Tuliliemi vetoaa heikkouteen ja pettyneisyyteen, väsymykseen ja uupumukseen. Hän näyttää helpoimman tien vapauteen. Ja hän valehtelee kaiken aikaa. Hän tarjoo ruumiille valheellista voimaa, hengelle valheellista nousua, hän saa kaiken näyttämään toiselta kuin todellisuudessa, paljoa kauniimmalta kuin on laita.

Mutta ei pidä unohtaa, että Tuliliemi kykenee esiintymään moninaisissa muodoissa. Hän ei vetoa ainoastaan heikkouteen ja uupumukseen, vaan myöskin liialliseen voimakkuuteen, ylitsekuohuvaan elämäntarmoon, toimeentulomuuden aiheuttamaan kyllästyneisyyteen. Hän voi pistää kätensä jok'ikisen kainaloon tämän mielialasta huolimatta. Hän voi kietoa viekoittelevaan verkkoonsa kaikki ihmiset. Hän vaihtaa vanhat lamput uusiksi, harhaluulojen helyt todellisuuden arkivaatteiksi, ja lorujen lopuksi hän pettää jokaisen, joka liittyy hänen seuraansa.

Minä en kuitenkaan joutunut juovuksiin siitä yksinkertaisesta syystä, että lähimpään kapakkaan oli puolentoista mailin matka, eikä vaatimus humaltua kaikunut tällä erää niin äänekkäänä korvissani. Jos se olisi ollut äänekkäämpi, minä olisin kulkenut kymmenen kertaa pitemmän matkan päästäkseni kapakkaan. Toiselta puolen, jos kapakka olisi sijainnut juuri kulman takana, minä olisin ehdottomasti juonut itseni juovuksiin. Nyt minä vain vietin lepopäiväni siimeksessä lojuen ja sunnuntailehtiä selaillen. Mutta minä olin liian väsynyt edes niiden laimeata vaahtoa hörppiäkseni. Pilalehti saattoi houkutellessa vähäisen hymyn huulilleni, ja sitten minä vaivuin uneen.

Vaikka en taipunutkaan Tuliliemen houkutuksiin pesulaitoksessa työskennellessäni, aiheutui niistä kuitenkin määrätty, tärkeä tulos. Olin kuullut kutsun, tuntenut halun jäytävän, kaivannut huumausta. Minä aloin valmistua myöhempien vuosien voimakkaampaa halua tuntemaan.

Huomattavaa on se, että tämä halun kasvaminen tapahtui kokonaan aivoissani. Ruumiini ei huutanut alkoholia. Se oli kuten ennenkin täysin vastenmielistä ruumiilleni. Kun olin ruumiillisesti uupunut kivihiilen kuljettamisesta, ei ajatus lähteä ryyppäämään ollut välähtänytkään tietoisuudessani. Kun olin

henkisesti uupunut suoritetuani ylioppilastutkinnon, minä join itseni viipymättä humalaan. Pesulaitoksessa kärsin jälleen ruumiillista uupumusta, joka ei kuitenkaan ollut läheskään yhtä perinpohjaista kuin kivihiihliä kuljettaessani. Mutta siinä oli olemassa erotus. Ryhtyessäni kivihiihliä kuljettamaan ei henkeni ollut vielä herännyt. Tämän työn ja pesulaitoskauden välillä sieluni oli löytänyt hengen kuningaskunnan. Kivihiihliä kuljettaessani henkeni oli ollut nukuksissa. Pesulaitoksessa henkeni, joka nyt oli valveutunut ja halusi kiihkeästi toimittaa jotain, joutui ristinpuuhun.

Ja joko sitten lankesin juomaan, kuten Beniciassa, tai pidätyin siitä, kuten pesulaitoksessa, itivät aivoissani yhtä kaikki alkoholinhimon siemenet.

VIIDESKOLMATTI LUKU

Pesulaitoksen jälkeen sisareni ja lankoni auttoivat minut pääsemään Klondykeen. Silloin nämä seudut olivat juuri herättäneet ensimmäisen kultakuumeen ja saaneet ihmiset hyökkäämään sinne varhain syksyllä 1897. Minä olin yhdenkolmatta vuoden vanha ja erinomaisessa terveydentilassa. Muistan, että kahdeksankolmatta mailin kantotaipaleella, joka johti Chilkootin poikitse Dyea Beachista Lake Lindermaniin, minä vedin loppupuolella vertoja indiaaneille ja voitinkin monen heistä. Viimeinen erä oli kolmen mailin pituinen. Kuljin sen edes ja takaisin neljä kertaa päivässä, ja jokaisella menomatalla minä kuljetin sata viisikymmentä naulaa. Toisin sanoen, pahinta taipaletta minä astuin päivittäin neljäkolmatta mailia, joista kaksitoista sadan viidenkymmenen naulan kantamuksen rasittamana. Niin, olin antanut kunnianhimoisten unelmieni raueta ja liikuskelin jälleen seikkailutiellä rikkauksia etsimässä. Ja luonnollisesti tapasin taas Tuliliemen. Siellä oli jälleen reippaita miehiä, kulkureita ja seikkailijoita, jotka eivät surreet suuriakaan ruokavarain puutetta, mutta eivät suinkaan tulleet toimeen whiskyttä. Whisky kulkeutui matkassamme taivalten poikitse, sillä välin kuin jauhot jäivät koskemattomina tien varrelle virumaan.

Kaikeksi onneksi eivät minun kolme seuralaistani olleet juomareita. Sen vuoksi ryyppäsin vain poikkeustapauksissa, toisten seuraan jouduttuani. Omassa lääkelaatikossani oli puolituoppinen whiskyä. En edes aukaisutkaan pulloa ennen kuin kuutta kuukautta myöhemmin, yksinäisessä leiripaikassa, missä erään lääkärin oli pakko tehdä leikkaus huumausaineetta. Lääkäri ja potilas tyhjensivät pulloni kahteen mieheen ja sitten ryhdyttiin leikkaamaan.

Palattuani vuotta myöhemmin Kaliforniaan keripukista parantuakseni sain kuulla, että isä oli kuollut ja että minä olin nyt perheen pää ja ainoa elättäjä. Kun mainitsen, että olin lapioinut hiihliä eräällä laivalla Behringin mereltä aina British Columbiaan asti ja jatkanut sieltä kansimatrustajana San Franciscoon, voi lukija ymmärtää, etten tuonut Klondykesta mukanaani muuta kuin keripukin.

Ajat olivat ankarat. Vaikeata oli saada minkäänlaista työtä. Ja minun oli suostuminen minkälaiseen työhön tahansa, sillä en osannut mitään ammattia. En ajatellut enää mitään loistavaa menestystä. Se aika oli jo mennyt. Minun täytyi hankkia ruokaa kahdelle vatsalle omani lisäksi ja koettaa säilyttää katto päämme päällä — niin, ja sitä paitsi ostaa talvivaatteet, sillä ainoa asuni oli peräti kesäinen laadultaan. Minun oli viipymättä saatava jotain työtä. Sen jälkeen, päästyäni vähän hengähtämään, saatoin ruveta ajattelemaan tulevaisuutta.

Karkeistyöläinen saa ensimmäisenä tuta kovia aikoja, enkä minä tuntenut muuta kuin merimiehen ja pesijän ammatin. Uusien velvollisuuksieni vuoksi en rohjennut lähteä merille, pesulaitoksissa taas en onnistunut saamaan työtä. Olin ilmoittanut nimeni viiteen työnvälitystoimistoon. Ilmoitin kolmessa sanomalehdessä. Etsin käsiini harvat ystäväni, jotka mahdollisesti voisivat hankkia minulle työtä; mutta joko he eivät välittäneet asiasta tai eivät kyenneet toimittamaan mitään.

Tilanne oli epätoivoinen. Panttasin kelloni, polkupyöräni ja sadetakin, josta isä oli ollut perin ylpeä ja jonka hän oli jättänyt minulle. Se oli ainoa isänperintöni tässä maailmassa. Se oli maksanut viisitoista dollaria, ja panttilaitoksen omistaja antoi siitä kaksi dollaria. Eräänä päivänä kohtasin satamatoverin, jonka kanssa olin seurustellut varempina aikoina; hänellä oli mukanaan sanomalehtiin kääritty frakkipuku. Hän ei kyennyt tyydyttävästi selittämään, miten oli sen saanut, enkä minäkään vaatinut tiukasti selitystä. Halusin saada tuon puvun. En tietenkään käyttäkseni sitä itse. Luovutin hänelle joukon kamaa, josta minulla ei ollut mitään hyötyä, koska sitä ei voinut pantata. Hän kaupitteli tämän kaman ansaiten useita dollareita, ja minä taas jätin frakkipuvun panttilainakonttoriin viidestä dollarista. Ja sikäli kuin tiedän, se on vieläkin samaisessa konttorissa. Minä en aikunut koskaan lunastaa sitä takaisin.

Mutta työtä en vain saanut, vaikka olinkin ensiluokkaista tavaraa työmarkkinoilla. Olin kahdenkoltamatta vuoden ikäinen ja painoin vaatteita sata kuusikymmentä viisi naulaa, joista jokainen kelpasi erinomaisesti työhön; ja keripukista alkoivat viimeisetkin jäljet kadota, kun parantelin sitä pureksimalla raakoja perunoita. Koetin kaikin tavoin hankkia itselleni tointa. Pysin taiteilijoille malliksi, mutta työttömien joukossa oli yllin kyllin kaunisvartaloisia nuoria miehiä. Vastasin ilmoituksiin, joissa ikäloput sairastelevat tiedustelivat seuralaista. Ja olipa minusta jo tulemaisillaan ompelukone-asiamies, tosin palkaton, vain palkkiota nauttiva. Mutta köyhät eivät osta ompelukoneita tukalina aikoina, joten minun oli luovuttava siitakin hommasta.

Ei myöskään sovi jättää mainitsematta, että moisten turhanpäiväisten toimien ohella koetin saada työtä satamajätjänä ja muuna sellaisena. Mutta talvi teki tuloaan ja kokonainen lauma työttömiä tulvi maaseudulta kaupunkeihin. Enkä minä, joka olin harhaillut huoletonni maita mantereita ja liikuskellut hengenkin maailmoissa, kuulunut sitä paitsi mihinkään ammattiyhdistykseen.

Etsiskelin satunnaista hommaa. Tein työtä yhden päivän, puoli päivää missä tahansa. Niitin nurmikkoja, tasoittelin pensasaitoja, irroitin lattiamattoja, tomutin ja kiinnitin jälleen paikoilleen. Lisäksi suoritin postinkantaja-tutkimuksen ja sain parhaat arvot. Mutta sillä alalla ei ollut ainoatakaan paikkaa vapaana, joten minun täytyi odottaa. Ja sillä välin kuin odotin ja hommailin jos jotain, koetin ansaita kymmenen dollaria laatimalla sanomalehteen kuvauksen eräästä matkastani, jolloin olin avoimessa veneessä kulkenut Yukonia alas tuhat yhdeksän sataa mailia yhdeksässätoista päivässä. En ollut laisinkaan selvillä sanomalehti-asioista, mutta uskoin varmasti saavani kymmenen dollaria tästä sepitelmästä.

Mutta enpä saanutkaan. Ensimmäinen San Franciscon lehdistä, jolle lähetin käsikirjoitukseni, ei vastannut koskaan kirjeeseeni, mutta piti kyllä käsikirjoituksen. Kuta kauemmin se viivytteli vastausta, sitä varmemmin uskoin tarjoukseni tulleen hyväksytyksi.

Sepä juuri onkin hullunkurista. Toiset ovat syntyneet onneen, toisille onni tyrkytetään. Mutta minä puolestani olen tullut ruoskituksi onneen, ja ruoskaa heilutti katkera välttämättömyys. Olin jo aikoja sitten lakannut ajattelemasta, että kirjailijatoimi tuottaisi minulle menestyksen. Tuota kyhäelmää laatiessani oli aikomukseni pelkästään kymmenen dollarin ansaitseminen. Sen pitemmälle ei aikomukseni ulottunut. Se summa auttaisi minua pysymään pinnalla, kunnes saisin vakinaista työtä. Jos postitoimistossa olisi tällöin joutunut paikka vapaaksi, olisin empimättä ottanut sen vastaan.

Mutta vapaata paikkaa ei ilmaantunut eikä myöskään vakinaista tointa; ja kun ei sattunut olemaan jotain tilapäistä hommaa, minä sepitin kaksikymmentä yksi tuhatta sanaa käsittävän sarjan *Youth's Companion* lehteen. Sen minä laadin ja kirjoitin koneella puhtaaksi yhdessä viikossa. Varmaankin viimeksi mainittu seikka oli syynä siihen, että se palautettiin.

Kesti jonkun aikaa, ennenkuin se oli suorittanut meno- ja paluumatkinsa, ja sillä välin yritin taitoani lyhyitä novelleja sepittämällä. Myin yhden *Overland Monthly* aikakauskirjaan viidestä dollarista. *Black Cat* antoi minulle neljäkymmentä dollaria toisesta. *Overland Monthly* tarjosi minulle jokaisesta kertomuksesta seitsemän ja puoli dollaria, jotka maksettaisiin julkaistaessa. Lunastin panttilainakonttorista polkupyöräni, kelloni sekä isä vainajan sadetakin ja vuokrasin kirjoituskoneen. Maksoin myöskin velkani useille kauppiaille, jotka olivat myöntäneet minulle vähän luottoa. Muistuu mieleeni portugalilainen sekatarvakauppias, joka ei antanut laskuni koskaan kohota neljää dollaria suuremmaksi. Hopkins, eräs toinen kauppias, ei taipunut millään ehdolla siirtämään rajaa viidestä dollarista.

Ja juuri silloin sain postikonttorista kutsun saapua työhön. Tämä saattoi minut varsinkin tukalaan tilaan. Siellä voin ansaita säännöllisesti kuusikymmentä viisi dollaria kuussa, ja tämä summa saattoi minut ankaraan kiusaukseen. Mahdotonta oli ratkaista, miten parhaiten menettelisi. Enkä minä voi milloinkaan antaa anteeksi Oaklandin postimestarille. Noudatin kutsua ja puhuin hänelle miehen tavalla. Kerroin suorin sanoin tilanteeni. Näytti siltä, että voisin onnistua kirjailijana. Se oli varsinkin mahdollista, joskaan ei varmaa. Jos hän nyt suostuisi sivuuttamaan minut ja valitsemaan seuraavan miehen hyväksytyjen luettelosta ja kutsuisi sitten minut uuden tilaisuuden ilmetessä —

Mutta hän keskeytti selitykseni sanomalla: "Te ette siis välitä tästä paikasta?"

"Välitän kyllä", minä vastustelin. "Nähkääs, jos te nyt sivuutatte minut tällä kertaa —"

"Jos te välitätte siitä, niin tietysti te otatte sen nyt vastaan", hän virkkoi kylmästi.

Kaikeksi onneksi miehen kirottu töykeys sai minut suuttumaan.

"No hyvä", minä sanoin. "Minä en ota sitä vastaan."

KUUEDESKOLMATTAA LUKU

Poltettuani näin viimeisen laivani minä ryhdyin täydellä höyryllä kirjailemaan. Pelkään olleeni aina äärimmäisyyksien mies. Varhain ja myöhään minä olin toimessa — sepittelin, kirjoitin koneella puhtaaksi, tutkin kielioppia, kirjallisuutta ja kirjailijoita, jotka olivat saavuttaneet menestyksen, keksiäkseni heidän menestymisensä syyn. Minun onnistui tulla toimeen viiden tunnin unella vuorokaudessa, ja melkeinpä kykenin työskentelemään ummelleen ne yhdeksäntoista tuntia mitkä jäivät jäljelle neljästäkolmatta. Lamppuni paloi kello kahteen ja kolmeen aamuisin, mikä seikka houkutteli erään kelpo naapurivaimon senttimentaaliin Sherlock Holmesin tapaisiin johtopäätöksiin. Kun hän ei nähnyt minua koskaan päivisin, hän arveli että minä varmaankin pelasin ja että äiti oli sijoittanut lampun akkunaan opastamaan hänen harhaan joutuneen poikansa kotiin.

Alkavalla kirjailijalla on paljon vaikeuksia voitettavina, hänelle sattuu pitkiä kuivuuden kausia, jolloin ei ilmaannu ainoatakaan rahalähetystä kustantajilta ja kaikki panttaamisen arvoinen viruu jo panttilainakonttoreissa. Käytin kesäpukuani kaiken talvea, ja seuraavana kesänä sattui kaikkein pisin kuivuuden kausi, kun toimittajat ja kustantajat oleksivat lomalla ja käsikirjoitukset saivat virua toimistoissa, kunnes loma-ajat päättyivät.

Suurimpia vaikeuksia tuotti se, ettei minulla ollut ainuttakaan neuvonantajaa. En tuntenut ainoatakaan sielua, joka oli kirjailnut tai edes koettanut kirjailia. En tuntenut edes sanomalehti-reporttereitakaan. Myöskin huomasin, että onnistuakseni kirjailijana minun oli unohdettava kaikki se, minkä kirjallisuuden opettajat ja professorit lukiossa ja yliopistossa olivat minulle opettaneet. Siihen aikaan tämä harmitti minua melkoisesti, mutta nyt voin sen kyllä ymmärtää. Armon vuosina 1895 ja 1896 he eivät tietäneet, millä keinoin saattoi onnistua kirjailijana. He tunsivat tarkalleen teokset sellaiset kuin "Snow Bound" ja "Sartor Resartus",[3] mutta vuoden 1899 amerikkalaiset toimittajat eivät välittäneet sellaisesta tavarasta. He halusivat vuoden 1899 tavaraa ja tarjosivat siitä niin suuria summia, että kirjallisuuden opettajat ja professorit olisivat luopuneet toimestaan, jos olisivat kyenneet sellaista sepittämään.

Minä ponnistelin edelleen, annoin teurastajan ja sekatavarakauppiaan odottaa, panttasin kelloni, polkupyöräni ja isä vainajan sadetakin ja jatkoin työtäni. Minä tein todellakin työtä ja nukuin edelleen varsin niukalti. Arvostelijat ovat moittineet, että olen antanut erään romaanihenkilöistäni, Martin Edenin, kehittyä niin nopeasti. Kolmessa vuodessa tuosta merimiehestä, jolla oli pohjana vain kansakoulusivistys, tuli onnistunut kirjailija. Arvostelijat väittävät tämän mahdottomaksi. Mutta minä olin itse Martin Eden. Kun oli kulunut kolme vuotta, joista kaksi vietin lukiossa ja yliopistossa ja yhden kirjaillemalla sekä kaikki kolme suunnattomia määriä lueskelemalla, minä julkaisin jo novelleja aikakauskirjoissa sellaisissa kuin *Atlantic Monthly*, pidin huolta ensimmäisen kirjani oikoluvusta (sen kustansi toiminimi Houghton, Mifflin Co.), myin sosiologisia artikkeleita *Cosmopolitan* ja *McClure's Magazine* aikakauskirjoihin, olin hylännyt toimittajan paikan, jota sähköteitse tarjottiin New Yorkista, ja valmistuin menemään naimisiin.

Kaikki tämä merkitsee työtä, varsinkin viimeisenä noista vuosista, jolloin opiskelin kirjailijan ammattia. Ja tuona vuonna, jolloin nukuin mahdollisimman vähän ja rasitin aivojani äärimmilleen, en juonut laisinkaan enkä halunnutkaan juoda. Minulle ei alkoholia ollut olemassakaan. Toisinaan jouduin päästäni melkein pyörälle, mutta koskaan ei mieleeni juolahtanut käyttää alkoholia parannuskeinona. Hyvä jumala! Muita parannuskeinoja en tarvinnut kuin toimitusten lähettämiä maksuosoituksia. Ohut kirje, joka aamupostissa saapui jostain aikakauskirjasta, virkisti paljoa enemmän kuin puoli tusinaa *cocktail*-ryyppyjä. Ja jos kirjeestä ilmaantui sievoinen maksuosoitus, niin sellainen tapaus merkitsi yhtä paljon kuin kokonainen humala.

Siihen aikaan en muuten tietänytkään, mitä *cocktail*[4] oikeastaan oli. Muistan, että kun ensimmäinen kirjani ilmestyi, niin joukko alaskalaisia, jotka kuuluivat Bohemian Clubiin, juhlivat minua eräänä iltana San Franciscossa. Me istuimme mitä ihmeellisimmissä nahkatuoleissa ja sitten tilattiin juomia. En ollut koskaan ennen kuullut tilattavan sellaisia juomia, en tuntenut niitä nimeltä enkä tietänyt, että "skottilaisella" tarkoitettiin whiskyä. Tunsin vain köyhäin juomia, joita ryyppättiin erämaissa ja merimieskortteleissa — halpaa olutta ja vieläkin halvempaa whiskyä, jota sanottiin muitta mutkitta whiskyksi. Jouduin aivan ymmälleni, kun oli valittava, ja tarjoilija oli lentämäisillään selälleen, kun minä tilasin päivällisen jälkeen punaviiniä.

SEITSEMÄSKOLMATTAA LUKU

Sikäli kuin onnistuin kirjailijatoiminnassani, kohosi elinkantani ja näköpiirini avartui. Tyydyin sepittämään ja kirjoittamaan koneella tuhat sanaa vuorokaudessa, sunnuntait ja pyhäpäivät mukaan luettuina; ja yhä vielä minä opiskelin uutterasti, joskaan en niin ankarasti kuin varemmin. Myönsin itselleni viisi ja puoli tuntia uneen. Tuon puolituntisen lisäsin sen vuoksi, että oli pakko tehdä se. Taloudellinen menestys salli minun käyttää enemmän aikaa ruumiin virkistykseen. Ajoin useammin polkupyörällä, etupäässä siitä syystä, ettei sitä tarvinnut pitää enää panttilainakonttorissa; harjoittelin nyrkkeilyä ja miekkailua, kävelin käsilläni, harrastin pituus- ja korkeushyppyä, ammuskelin ja heitin kiekkoa sekä kävin uimassa. Ja minä sain huomata, että ruumiilliset ponnistukset saattavat vaatia enemmän lepoa kuin henkinen työ. Toisinaan olin niin väsynyt ruumiillisesti, että nukuin kuusi tuntia, ja oikein ankarasti urheiltuani käytin uneen seitsemänkin tuntia. Mutta tuollainen nukkumishurjastelu ei ollut tavallista. Oli niin paljon opittavaa, niin paljon tehtävää, että minusta tuntui aivan rikolliselta nukkua seitsemän tuntia. Ja sitä miestä minä vasta siunasin, joka oli keksinyt herätyskellon.

Eikä vieläkään ilmennyt halua ryypätä. Minulla oli liian runsaasti yleviä uskomuksia, elin liian korkealla ylailmoissa. Olin sosialisti ja aioin pelastaa maailman, eikä alkoholi kyennyt syyttämään minussa samaa liekkiä kuin aatteet ja ihanteet. Menestyksellisen kirjailijatoimintani vaikutuksesta ääneni oli päässyt enemmän kuuluville, tai ainakin luulin niin. Joka tapauksessa kirjailijamaineeni hankki minulle suuremman kuulijakunnan, kuin puhujamaineeni olisi konsanaan saanut aikaan. Minut kutsuttiin pitämään esitelmiä klubeihin ja kaikenkaltaisiin järjestöihin. Taistelin uljasta taistelua, opiskelin ja kirjailin edelleen ja tein uutterasti työtä.

Aina tähän asti minulla oli ollut varsin rajoitettu ystäväpiiri. Mutta nyt aloin liikkua laajemmalti. Minut kutsuttiin vieraaksi, varsinkin päivällisille; ja minä sain monta ystävää ja tuttavaa, joiden toimeentulo oli helpompaa kuin omani oli ollut. Ja moni heistä joi. He joivat kotonaankin ja tarjosivat minullekin. Juomari ei heistä ollut yksikään. He joivat kohtuullisesti, ja minä join heidän kerallaan kohtuullisesti, toveruuden ja kohteliaisuuden vaatimuksia täyttääkseni. En välittänyt väkijuomista, ne olivat minusta joutavia, ja niin vähäinen oli niiden tekemä vaikutus, etten enää muista ensimmäistä *cocktailiani* tai ensimmäistä "skottilaistani".

Nyt minulla oli oma koti. Jos saa kutsun saapua toisten kotiin, niin luonnollisesti silloin kutsuu toisia omaan kotiinsa. Se on seuraus kohonneesta elinkannasta. Kun minulle oli tarjottu väkijuomia toisten luona, en tietenkään voinut olla tarjoamatta niitä omassa kodissani. Hankin siis itselleni varaston olutta, whiskyä ja punaviiniä. Ja sen koommin on talossani aina ollut niitä tarpeellinen määrä.

Enkä kuitenkaan välittänyt koko tänä aikana rahtuistakaan Tuliliemestä. Minä join toisten juodessa, koska seuraelämän tavat vaativat sellaista. Ja niin kehittymätön oli makuni, että join aina sitä, mitä hekin halusivat. Jos he valitsivat whiskyä, silloin otin minäkin whiskyä. Jos he joivat lakritsaolutta tai sarsaparillaa, minä nautin heidän kerallaan näitä virvokejuomia. Ja milloin talossa ei sattunut olemaan ketään ystäviä, silloin en juonut mitään. Työhuoneessani oli aina whiskypulloja, mutta kuukausiin ja vuosikausiin ei koskaan juolahtanut mieleeni ottaa ryyppyä itsekseni.

Ollessani vieraana päivällisillä minä havaitsin, kuinka suloisesti *cocktail* lämmitti ennen ruokaa nautittuna. Se tuntui perin sopivalta ja hyvää vaikuttavalta. Mutta niin vähässä määrin tarvitsin sitä luontaisen elinvoimani tähden, ettei minusta koskaan kannattanut nauttia *cocktailia* ennen ruokaa, kun söin yksiksni.

Toisaalta muistan hyvin erään varsin oivallisen miehen, minua hiukan vanhemman, joka kävi joskus luonani. Hän piti whiskystä, ja me saatoimme viettää kokonaisen iltapäivän suojassani tyhjentäen lasin toisensa jälkeen, kunnes hän oli pienessä hiprakassa ja minä puolestani tunsin lievästi juoneeni hiukan whiskyä. Minkä vuoksi tein näin? Sitä en tiedä tarkalleen; kenties se johtui vanhasta totutusta tavasta, menneiltä ajoilta, jolloin olin seisonut lasi kädessä juomarien parissa, tyhjentäen lasin lasista.

Sitä paitsi en enää pelännyt Tulilientä. Olin joutunut sille perin vaaralliselle asteelle, jolloin ihminen luulee päässeensä tämän herraksi. Olin todistanut sen pitkinä työ- ja opiskeluvuosina. Saatoin juoda, milloin halutti, olla juomatta, milloin halutti, juoda humaltumatta; ja kaiken lisäksi olin täysin tietoinen siitä, etten pitänyt ensinkään koko aineesta. Näinä aikoina join juuri samasta syystä kuin ennen Scottyn ja harpuuninheittäjän ja osterirosvojen parissa — siksi että niin menettelivät miehet, joiden seurassa halusin käyttäytyä miesten lailla. Nämä loistavat kyvyt, nämä hengen seikkailijat joivat hekin. No hyvä. Minulla ei ollut mitään syytä olla juomatta heidän kerallaan — sillä tiesinhän varmasti, ettei minun tarvinnut laisinkaan pelätä Tulilientä.

Tällaisena pysyi kantani ja mielialani useita vuosia. Toisinaan jouduin kyllä hieman hiprakkaan, mutta sellaiset tilaisuudet olivat harvinaisia. Ne haittaisivat työtäni, ja sitä en saattanut millään ehdolla suvaita. Muistan, että kun vietin useita kuukausia Lontoon East Endissä, minkä ajan kuluessa kirjoitin erään teoksen ja seurustelin uutterasti kaikkein kurjimman köyhälistön parissa, tulini monta kertaa humalaan ja olin peräti raivoissani itseäni kohtaan, koska työni oli siten hidastunut. Mutta nämä lankeemukset johtuivat siitä, että liikuin taas seikkailutiellä, missä aina tapaa Tuliliemen.

Myöskin aiheutti pitkällisen kokemuksen ja onnettoman tottumuksen synnyttämä varmuus sen, että joskus jouduin ottamaan osaa oikeisiin juominkeihin. Tietenkin tämä tapahtui seikkailutiellä eri tahoilla maailmaa, ja siihen oli syynä ylpeyteni. Mieheissä vallitsee näet eriskummallinen ylpeys, jonka houkuttelemana hän heittäytyy ryypiskelemään toisten miesten kanssa osoittaakseen, että hänen päänsä kestää yhtä paljon kuin heidänkin. Mutta tämä eriskummallinen ylpeys ei ole mikään teoria, se on tosiasia.

Esimerkiksi muuan kiihkeä joukko nuoria vallankumouksellisia kutsui minut kunniavieraakseen olutjuhlaan. Se on ainoa todellinen olutjuhla, johon olen ottanut osaa. Suostuessani kutsuun en ollut selvillä siitä, mitä moinen meno oikein merkitsi. Kuvittelin, että siellä keskusteltaisiin hurjasti ja äänekkäästi, että toiset joisivat enemmän kuin kestävätkä ja että itse nauttisikin kohtuullisesti. Mutta nämä olutkemut näyttivätkin olevan huvittelutilaisuuksia, joissa nuoret vikurivarsat koettivat unohtaa olemassaolon ikävyydet tekemällä pilkkaa paremmistaan. Myöhemmin sainkin kuulla, että he olivat juottaneet sikahumalaan erään varemman kunniavieraansa, kyvykkään nuoren radikaalin, joka ei ollut tottunut väkijuomiin.

Kun aloin aavistaa, minkälaiseen tilanteeseen olin heidän parissaan joutunut, minussa heräsi tuo eriskummallinen ylpeys. Kyllä minä näyttäisin noille nuorille veijareille! Näyttäisin heille, kuka tässä kykenisi puoliaan pitämään, kenellä olisi paras vatsa ja kestävin pää, kuka saattaisi latkia sisäänsä enemmän rypemättä silti sian lailla. Senkin pöyhkeät penikat, luulevat pystyvänsä juomaan *minut* pöydän alle!

Nähkääs, tämä oli kestävyyskilpailu, eikä yksikään mies halua tunnustaa toista paremmaksi. Pyh! Sehän olikin astiaolutta. Olin minä perehtynyt väkevämpiinkin juomiin. Vuosikausiin en ollut ryypännyt astiaolutta; mutta aikoinani olin lipponut sitä miesten parissa, ja nyt arvelin, että kyllä kykenisin näyttämään näille poikasille, miten olutta oli oikein latkittava. Ja sitten alkoivat kemut ja minun oli ryypättävä joukon parhaiden kanssa. Jotkut heistä saattoivat kyllä laiskoitella, mutta kunniavieraalle ei se ollut luvallista.

Ja kaikki ankarat yöt, jotka olin viettänyt uutterana palavan lampun ääressä, kaikki lukemani kirjat, kaikki keräämäni viisaus välkkyi hohtavana apinamaisuuteni ja tiikerimäisyyteni edessä, jotka ryömivät esiin perinnöllisten taipumusteni syövereistä, atavistisina, taistelunhaluisina ja raakoina, uhkuen irstasta voimaa ja halua olla sikaakin sikamaisempia.

Ja kun kokous päättyi, minä seisoin vieläkin omilla jaloillani ja astuin suorana, horjumatta, mitä ei suinkaan voinut sanoa useimmista isännistäni. Muistupu mieleeni eräs heistä, joka eräässä kadunkulmassa itki harmista huomattessaan minun pysyneen niin selvänä. Ei hän saattanut aavistaakaan, että minä pidättelin vanhan harjaantumuksen rautakourin tietoisuutta humisevissa aivoissani, hillitsin lihaksiani ja kuvotustani, säilytin ääneni tasaisena ja kevyesti luistavana ja ajatukseni johdonmukaisina ja loogillisina. Ja kaiken sen ohella minä virnistelin salaisesti. Eivätpä saaneetkaan minua narrikseen noissa juomingeissaan! Olin ylpeä urostyöstäni. Tuhat tulimmaista, ylpeilenpä siitä vieläkin — niin omituinen on miehen luonne.

Mutta seuraavana aamuna en kirjoittanut tuhatta sanaa. Olin sairas, myrkytetty. Siitä muodostui kurja päivä. Iltapuolella minun oli määrä esiintyä eräässä kokouksessa puhujana. Sen teinkin, ja olen varma siitä, että puheeni oli yhtä keho kuin oma tilani. Eräät isännistäni istuivat ensi riveillä ottaakseen selkoa siitä, oliko edellinen ilta jättänyt minuun jälkiä. En tiedä, huomasivatko he minussa mitään jälkiä, mutta kyllä minä puolestani huomasin niitä heissä ja lohdutin itseäni sillä, että he olivat aivan yhtä sairaita kuin minäkin.

Se oli viimeinen kerta, vannoin itsekseni. Enkä sen koommin ole koskaan enää antautunut olutjuominkeihin. Muuten tuo juhla jäi joka suhteessa viimeiseksi juomakilvoittelukseni. Tosin olen ryypännyt monet kerrat senkin jälkeen, mutta aina viisaammin, varovaisemmin, turhia kilpailuja karttaen. Tällä tapaa juomari kypsyy karaistuneeksi.

Osoittaakseni, että tänä kautena elämäni juominen johtui vain toverillisuudesta, tahdon tässä mainita sen kerran, jolloin matkustin Atlantin poikki vanhassa *Teutonic*-laivassa. Satuin heti alkumatkasta tutustumaan erääseen englantilaiseen sähkölennätinvirkailijaan ja erään espanjalaisen laivanvarustajaliikkeen alijohtajaan. He joivat yksinomaan "hevoskauloja" — mietoa, viileätä juomaa, jossa uiskenteli omenankuori tai appelsiininkuori. Ja kaiken matkaa minäkin join "hevoskauloja" toverieni kanssa. Jos he sitä vastoin olisivat juoneet whiskyä, minäkin olisin juonut sitä heidän kerallaan. Tästä ei kuitenkaan pidä tehdä sitä johtopäätöstä, että minä olin heikko, epäitsenäinen. Minä en suoraan sanoen välittänyt. Minulla ei ollut tässä asiassa mitään siveellistä kantaa. Olin nuorekkaan voimakas ja arkailematon, ja alkoholi oli minusta omaan itseeni nähden aivan joutava asia.

KAHDEKSASKOLMATTA LUKU

Vielä en ollut valmis työntämään kättäni Tuliliemen kainaloon. Kuta vanhemmaksi kävin, kuta suuremmaksi menestykseni kasvoi, kuta enemmän rahaa ansaitsin, sitä laajemmassa määrin pääsi maailma vaikuttamaan minuun ja sitä huomattavammin tunkeutui Tuliliemi elämäni. Kuitenkaan ei hän ollut vielä päässyt pintapuolista tuttavuutta lähemmäksi. Join seuran vuoksi, mutta yksin ollessani en nauttinut väkijuomia. Toisinaan jouduin hieman hiprakkaan, mutta moiset tilaisuudet olivat minusta varsin vähäinen hinta seuraelämän tarjoamista etuuksista.

Niin kypsymätön olin vielä Tuliliemen helmatoveriksi, että kun tähän aikaan vaivuin syvälle alakuloisuuden kuiluun, en edes uneksinutkaan etsiä apua häneltä. Sain kokea sekä ulkonaisia että sydämen huolia, jotka eivät sovellu tässä yhteydessä esitettäväksi. Mutta niiden yhteydessä esiintyi älyllisiä huolia, jotka aiheuttivat syviä seurauksia.

Minun tilanteeni ei ollut tavallisimpia. Olin lukenut liian paljon positiivista tiedettä ja viettänyt liian positiivista elämää. Nuoruuden kiihkossa olin tehnyt sen ikivanhan erehdyksen, että olin tavoitellut Totuutta liian häikäilemättömästi. Olin riistänyt hunnun sen yltä, ja eteeni oli paljastunut näky, jota en ollut kestänyt. Lyhyesti sanoen, olin kadottanut kauniin uskoni melkein kaikkeen muuhun paitsi inhimillisyyteen, ja inhimillisyys, jota kohtaan olin säilyttänyt uskoni, oli varsin alkeellista laatua.

Tämä pitkälinen pessimismi-sairaus on siksi tuttu useimmille meistä, ettei sitä kannata tässä tarkemmin kuvata. Tahdon vain tehostaa, että olin peräti kurjassa tilassa. Ajattelin jo itsemurhaa yhtä kylmäverisesti kuin konsanaan kreikkalainen filosofi. Minua suretti se, että niin moni ihminen oli toimeentuloonsa nähden minusta riippuvainen, joten en voinut erota elämästä. Mutta tämä oli pelkkää moraalisuutta. Todellisuudessa minut pelasti ainoa säilynyt harhaluulo — KANSA.

Se, minkä vuoksi olin taistellut ja öisin lamppuani polttanut, oli osoittautunut pettymykseksi. Menestys — sitä minä halveksin. Maailman tunnustus — se oli pelkkää tuhkaa. Seuraelämä, miehet ja naiset, jotka kohosivat satamakorttelien ja kanssien loan ja lian yläpuolelle — heidän tympäisevä henkinen keskinkertaisuutensa minua hämmästytti. Naisen rakkaus — se oli samaa maata kuin kaikki muukin. Raha — minä saatoin nukkua vain yhdessä vuoteessa kerrallaan, ja mitä merkitystä oli sillä, että kannatti päivässä ostaa sata pihviä, kun saatoin syödä vain yhden? Taide, kulttuuri — biologian järkkymättömien tosiasiain rinnalla moiset seikat olivat naurettavia, niiden tulkitsijat sitäkin naurettavampia.

Yllä olevasta käynee selville, kuinka surkean sairas todellakin olin. Minä olin syntynyt taistelemaan. Se, minkä puolesta olin taistellut, ei ollut osoittautunut taistelun arvoiseksi. Jäljellä oli KANSA. Oma taisteluni oli päättynyt, mutta jäljellä oli vielä jotain, minkä puolesta kannatti taistella — KANSA.

Sillä välin kuin keksin tämän viimeisen siteen, joka kiinnitti minut elämään, ja äärimmäisessä hädässä, synkän alakuloisuuden valtaamana vaelsin varjojen laaksossa, pysyivät korvani kuuroina Tuliliemelle. Tietoisuudessani ei kuulunut heikoimpana kuiskauksenakaan vakuutusta, että Tuliliemi tuottaisi huojennusta, että hän kykenisi valehtelemaan minuun elämänrohkeutta. Vain yksi keino väikkyi ylimpänä ajatuksissani — revolveri, murskaavan luodin tuottama ikuinen pimeys. Talossa oli yllin kyllin whiskyä — vieraiden varalta. Minä en siihen kajonnutkaan. Aloin pelätä revolveriani — pelätä sinä aikana, jolloin KANSAN loistava, leimahteleva näky rupesi muodostumaan selväksi mielessäni ja tahdossani. Niin voimakkaana oli minut vallannut halu kuolla, että pelkäsin tekeväni itsemurhan nukkuessani ja minun oli pakko luovuttaa revolveri toisille, joiden piti kätkeä se sellaiseen paikkaan, mistä ei tiedottomana etsivä käteni sitä tavoittaisi.

Mutta KANSA pelasti minut. KANSA minut kahlehti elämään. Minua varten oli vielä jäljellä yksi taistelu, ja tässä oli asia jonka puolesta kannatti taistella. Heitin kaiken varovaisuuden tuulen teille, syöksyin entistä hurjemmalla innolla kamppailuun sosialismin puolesta, nauroin toimittajille ja kustantajille, jotka varoittivat minua ja hankkivat minulle sata pihvipaistia päivässä, ja välitin viisi siitä, kenen tunteita loukkasin ja kuinka törkeästi loukkasin. Kuten "tasaisesti punnitsevat radikaalit" tähän aikaan väittivät, minun pyrkimykseni olivat niin kiihkeitä, niin epävarmoja ja järjettömiä, niin äärimmäisen vallankumouksellisia, että hidastin sosialismin kehitystä Yhdysvalloissa viiden vuoden verran. Ohi mennen haluan tässä huomauttaa, että lujasti uskon jouduttaneeni sosialismin kehitystä Yhdysvalloissa ainakin viiden minuutin verran.

KANSA minut auttoi suoriutumaan pitkällisestä taudistani, Tuliliemellä ei ole siinä suhteessa mitään ansiota. Ja kun sitten aloin toipua, saapui naisen rakkaus tehden parantumisen täydelliseksi ja uinuttaen pessimismini uneen pitkiksi ajoiksi, kunnes Tuliliemi herätti sen jälleen toimintaan. Mutta sillä välin tavoittelin Totuutta vähemmän häikäilemättömästi, varoen riistämästä siltä viimeistä huntua silloinkin, kuin olin jo käsin tarttunut siihen. Minua ei enää haluttanut nähdä Totuutta alastomana.

Kieltäydyin katselemasta toista kertaa, minkä olin kerran nähnyt. Ja muiston siitä, mitä tällöin olin nähnyt, hävitin päättäväisesti mielestäni.

Ja minä tunsin itseni perin onnelliseksi. Elämä muodostui minulle suopeaksi. Nautin pienistäkin asioista. Suuria asioita en halunnut ottaa ylen vakavalta kannalta. Yhä vielä lueskelin kirjoja, mutta en enää yhtä kiihkeästi kuin ennen. Luen yhä vieläkin kirjoja, mutta en saata koskaan enää lukea niitä nuorekkaan intohimon loistavassa säteilyssä, kuten muinoin kuunnellessani oudon maailman kutsua, joka kuiskaten kehotti minua pyrkimään salaisuuden perille, elämän tuolle puolen ja tähtien taakse.

Tässä luvussa olen erikoisesti tahtonut tehostaa sitä, että siitä pitkästä taudista, joka aikanaan valtaa useimmat meistä, minä puolestani suoriuduin pyytämättä apua Tuliliemeltä. Lempi, sosialismi, KANSA — nuo ihmismielen terveelliset keksinnöt — ne minut paransivat ja pelastivat. Jos milloinkaan on ollut ihmistä, joka ei ole syntymästään saanut taipumusta väkijuomiin, niin minä uskon olevani sellainen ihminen. Ja kuitenkin ... no niin, kertokoot seuraavat luvut tarinansa, sillä niistä käy ilmi, kuinka minä sain maksaa siitä, että olin varemman viisikolmatta vuotta ollut tekemisissä kaikkialla tavattavan Tuliliemen kanssa.

YHDEKSÄSKOLMATTI LUKU

Pitkällisen tautini jälkeen minä join edelleen seuran vuoksi. Join toisten juodessa ja heidän parissaan liikkuessani. Mutta huomaamatta alkoholin tarve alkoi saada minussa selvän muodon ja kasvaa. Se ei ollut ruumiillista tarvetta. Minä harjoitin nyrkkeilyä, kävin uimassa, purjehdin, ratsastin, vietin kuvaamattoman terveellistä ulkoilma-elämää ja sain henkivakuutuslääkäriltä mitä loistavimmat todistukset. Kun nyt myöhemmin mietin asiaa, havaitsen, että alkuvaiheeltaan tämä alkoholin tarve oli henkistä tarvetta, hermojen, mielialan aiheuttamaa tarvetta. Miten voisinkaan sen tyydyttävästi selittää?

Se oli jotensakin seuraavan laista. Fysiologisesti, maun ja vatsan kannalta otettuna, alkoholi tuntui yhä vielä vastenmieliseltä, kuten aina ennenkin. Se ei maistunut paremmalta kuin olut viisivuotiaasta tai karvas punaviini seitsenvuotiaasta. Ollessani yksin, kirjoittaessani tai lueskellessani, en tuntenut mitään tarvetta. Mutta — minusta alkoi tulla vanha tai viisas — tai sekä vanha että viisas — tai ehkä vaihtoehtoisesti voimme sanoa: ukkomainen. Seuraelämässä toisten lausumat seikat miellyttivät tai kiihottivat minua vähemmän kuin ennen. Varemmin naurunarvoisilta tuntuneet sukkeluudet ja typeryydet eivät maistuneet enää miltään; ja oli oikein kiusallista kuunnella naisten ikäviä ja joninjoutavia puheita ja mitättömien, pintapuolisten miesten mahtipontisia, pöyhkeitä lausuntoja. Tällaisen rangaistuksen saa siitä, että lukee liian paljon kirjoja tai on itse narri. Minun kohdaltani on samantekevää, kumpaan vikaan tein itseni syyppäksi. Vika sellaisenaan oli eittämätön tosiasia. Minulta alkoi häipyä ihmisten keskinäisen seurustelun synnyttämä elämä ja valo ja välke.

Olin kavunnut liian korkealle tähtien pariin, tai kenties olin nukkunut liian syvään. Kuitenkaan en ollut hysteerinen tai millään tavalla liikoja haaveileva. Valtimoni tykki normaalisesti. Sydämeni herätti oivallisuudellaan ihmetystä henkivakuutuslääkäreissä. Keuhkoni saivat yllä mainitut herrat aivan haltioitumaan. Kirjoitin tuhat sanaa jok'ikinen päivä. Suoritin äärimmäisen tarkasti kaikki asiat, mitkä elämä toimitti minun osalleni. Urheilin iloisena ja innokkaana. Nukuin öisin rintalapsen lailla. Mutta —

Niin pian kuin jouduin toisten seuraan, vaivuin alakuloisuuden valtaan ja tunsin tarvetta vuodattaa henkisesti kyyneliä. En voinut nauraa toisten kera, en hymyillä pöyhkeiksi aaseiksi arvostelemieni miesten juhlallisille sanoille; en myöskään voinut naureskella tai rupertella entiseen kevyeen tapaani typeräin pintapuolisten naisten kanssa, jotka tuhman ja pehmeän kuorensa alla olivat yhtä alkuperäisiä, suorasukaisia ja murhaavia biologista tehtävänsä täyttäessään kuin naarasapinat, ennenkuin ne riisuvat yltään karvaisen kuorensa ja korvasivat sen toisten eläinten turkeilla.

Enkä minä ollut pessimistikään. Vakuutan valallani, etten ollut pessimisti. Olin vain peräti ikävystynyt. Olin nähnyt saman näytelmän liian usein, kuullut liian usein samat laulut ja samat kokkapuheet. Tiesin liian paljon teatterin pilettimymälän asioista. Tunsin näyttämön takaisen koneiston pyörät niin hyvin, ettei lavalla pöyhisteleväin nauru eikä laulu saattanut tukahuttaa hammaspyöräin kitinää.

Ei ole ensinkään viisasta pistäytyä näyttämön taakse ja nähdä enkeliäänisen tenoorin pieksevän vaimoan. Minä olin käynyt takapuolella, ja nyt sain maksaa siitä hyvästä. Tai sitten olin itse narri. Tässä tapauksessa on minun asemani samantekevä. Tärkeätä on vain tilanne itsessään, ja tämä oli nyt

sellainen, että toisten parissa seurusteleminen alkoi käydä minulle tuskalliseksi ja tukalaksi. Toiselta puolen on kuitenkin myönnettävä, että joskus, perin harvoin, tapasin harvinaisia sieluja tai itseni kaltaisia narreja, joiden kera saatoinkin viettää suuremmissa hetkiä tähtien parissa tai narrien paratiisissa. Olin nainut harvinaisen sielun tai narrin, joka ei koskaan ikävyyttänyt minua ja pysyi aina uusien yllätyksien sekä loppumattoman ilon lähteenä. Mutta en saattanut viettää joka hetkeä yksinomaan hänen seurassaan. Eikä olisi ollut kohtuullista eikä viisastakaan pakottaa häntä viettämään joka hetkeään minun seurassani. Sitä paitsi olin kirjoittanut sarjan onnistuneita teoksia, ja yhteiskunta vaatii miestä, joka sepittää kirjoja, uhraamaan osan lepohetkistään sen hyväksi. Ja vaatiihan muuten jokainen normaalin ihminen muutamia hetkiä kanssaihmiseltään.

Ja nyt me alamme jo lähetä itse pääasiaa. Kuinka saattoi kestää seurustelua, kun sen loisto oli häipynyt. Tuliliemi! Tuo alati malttavainen oli odottanut neljänneksen vuosisataa, että ojentaisin käteni häntä tarvitin. Hänen tuhannet tempunsa olivat jääneet tuloksettomiksi mainion terveyteni ja hyvän onneni tähden, mutta hänellä oli varastossaan uusia temppeja. Huomasin, että pari *cocktailia* virkisti minua, niin että saatoinkin esiintyä narrina narrien joukossa. *Cocktail* tai useampikin ennen päivällisiä nautittuna antoi minulle kyvyn nauraa sydämeni pohjasta seikoille, jotka olivat kauan sitten lakanneet olemasta naurettavia. *Cocktail* oli tutkain, kannus, potku kiusaantuneelle ja kyllästyneelle mielelleni. Se elvytti naurun ja laulun ja loi väriä omaan mielikuvitukseeni, niin että saatoinkin nauraa ja laulaa ja jutella typeryyksiä eloisimpien kanssa tai lausua lämmöllä ja innokkaana joutavuuksia tyydyttääkseni mahtipontisia poroporvareita, jotka eivät osanneet muulla tavalla puhuaakaan.

Ilman *cocktailia* minä pysyin peräti huonona seuramiehenä, sellaisen saatuani muutuinkin varsin onnistuneeksi seuranpitäjäksi. Saavutin siten valheellisen hilpeyden, myrkytin itseni iloiseksi. Ja tämä alkoi niin huomaamattomasti, etten minä, Tuliliemen vanha tuttava, edes aavistanutkaan, mille tielle olin joutunut. Aloin huutaa soittoa ja viiniä; pian oli vuoroni huutaa hurjempaa soittoa ja enemmän viiniä.

Näihin aikoihin rupesin huomaamaan odottavani jännityksellä päivällisryppyä. Minä *kaipasin* sitä ja tein tämän *tietoisesti*. Muistan, että toimiessani sotakirjeenvaihtajana kaukaisessa idässä jokin mahti veti minua vastustamattomasti erääseen taloon. Paitsi sitä että aina noudatin päivälliskutsuja, minä pistäysin siellä melkein joka iltapäivä. Talon emäntä oli hurmaava nainen, mutta hänen tähtensä en suinkaan oleskellut niin useasti hänen kattonsa alla. Asian laita oli näet sellainen, että hän laati kaikkein parhaita *cocktaileja* koko tuossa suuressa kaupungissa, missä juomien sekoittaminen oli muukalaisen väestön keskuudessa kehittynyt todelliseksi taiteeksi. Sellaisia *cocktaileja* ei voinut saada yhdessäkään klubissa, hotellissa tai yksityistalossa. Hänen sekoituksensa olivat nerokkaasti sommiteltuja, ne olivat mestariteoksia. Limakalvolle ne eivät tuntuneet laisinkaan vastenmielisiltä, ja ne sisälsivät runsaimmin "väkeä".

Mutta minä halusin hänen ryyppyjänsä vain seuraelämän vuoksi, terästääkseni itseni seurustelutuulelle. Kun ratsastin tuosta kaupungista satoja maileja riisivainioiden ja vuorien poikki, kun vietin kuukausimääriä leirielämää ja seurasin voitollisia japanilaisia Mandshuriaan, en juonut. Kuormahevosteni kantamuksissa oli aina useita whiskypulloja. Mutta en avannut ainuttakaan pulloa, en tyhjentänyt ainoatakaan lasia yksikseni, eikä minua edes haluttanutkaan nauttia väkijuomia. Jos valkoihoinen sattui pistäytymään teltaani, silloin avasin pullon ja me joimme miesten tapaan, aivan samoin kuin hän olisi avannut pullon ja tarjonnut minulle, jos olisin vierailut hänen luonaan. Minä kuljetin tuota whiskyä mukanani seuraelämän vuoksi, ja senpä tähden tilitin siitä sanomalehteä, jonka palveluksessa työskentelin.

Vain taaksepäin katsellessani saatan huomata haluni melkein huomaamattomasti kasvaneen. Siitä ilmeni vähäisiä viittauksia, joihin en kiinnittänyt huomiota, pieniä välkähdyksiä, joita en nähnyt, pikku tapahtumia, joiden merkitystä en tajunnut.

Esimerkiksi muutaman vuoden ajan minulla oli tapana purjehtia talvisin kuusi, kahdeksan viikkoa San Franciscon lahdella. Tukevassa purjeveneessäni *Hyrskessä* oli mukava kajuutta ja hiiliuuni. Keittohommista piti huolta muuan korealaispoika, ja tavallisesti otin mukaan ystävän tai pari jakamaan kanssani retken riemuja. Matkassa oli myöskin kirjoituskoneeni, ja minä naputin sillä tuhat sanaa päivässä. Sillä kertaa, jota tässä erikoisesti ajattelen, olivat mukana Cloudesley ja Toddy. Se oli Toddyn ensi matka. Varemmissä retkillä Cloudesley oli tyytynyt juomaan olutta; olin siis pitänyt aluksessa olutvarastoa ja juonut tätä ainetta hänen kerallaan.

Mutta tällä kertaa oli tilanne aivan toisellinen. Toddy oli pilkkanimi, koska tämä henkilö oli aivan pirullisen taitava sekoittamaan toteja. Nyt minä otin mukaan whiskyä — muutamia litroja. Se oli turmioksi. Minä hankin lisää monta monituista litraa, sillä Cloudesley ja minä totuimme juomaan suurin lasillisin kuumaa totia, joka todellakin maistui ihanalta ja vaikutti kuvaamattoman "terästävästi".

Minä pidin noista ryyppyistä. Rupesin oikein odottelemaan, milloin olisi aika sekoittaa niitä. Me joimme niitä säännöllisesti, yhden ennen aamiaista, toisen ennen päivällistä, taasen ennen illallista ja viimeisen

ennen maatapanaa. Juovuksiin emme joutuneet milloinkaan. Mutta tahdon tunnustaa, että neljä kertaa päivässä me olimme peräti iloisella tuulella. Ja kun Toddyn oli pakko palata San Franciscoon kesken retkeä, pidimme Cloudesley ja minä huolta siitä, että korealaispoika sekoitti meille säännöllisesti tuutingit tarkan reseptin mukaan.

Mutta näin tapahtui vain aluksella. Palattuani maihin, kotiin, en ottanut koskaan aamutuikkua, en myöskään varannut itselleni "yömyssyä". Enkä ole sen koommin nauttinut kuumia tuutinkeja, vaikka siitä on jo kulunut useita vuosia. Mutta pääasia on se, että *pidin* niistä. Oli aivan ihmeellistä, kuinka hilpeän tuulen ne saivat aikaan. Vaatimattomalla, salakähmäisellä tavallaan ne vaikuttivat voimakkaasti Tuliliemen hyväksi. Ne olivat ikäänkuin esituntua jostakin, minkä oli määrä kasvaa jokapäiväiseksi ja tuhoisaksi tarpeeksi. Mutta minä en sitä tietänyt, en uneksintukaan — minä, joka olin elänyt niin monta vuotta Tuliliemen seurassa ja nauranut ylimielisesti, kun hän oli turhaan koettanut saada minua valtaansa.

KOLMASKYMMENES LUKU

Alkaessani parantua pitkällisestä taudistani tämä ilmeni osaksi siten, että minua rupesivat huvittamaan vähäpätöiset seikat, jotka eivät olleet missään yhteydessä kirjain ja problemien kanssa; minua huvitti urheilla, leikkiä uima-altaassa, lennätellä leijoja, kisailla ratsuilla, ratkaista mekaanisia arvoituksia. Tämä sai minut väsymään kaupunkielämään. Eräässä maatalossa Kuulaaksossa minä löysin paratiisini. Muutin kokonaan pois kaupungista. Sinne ei minua houkutellut muu kuin musiikki, teatteri ja turkkilaiset kylvyt.

Ja kaikki menestyi minulta. Tein uutterasti työtä, urheilin uutterasti ja tunsin itseni varsin onnelliseksi. Lueskelin enemmän kaunokirjallisuutta ja vähemmän tietokirjallisuutta. En tutkinut kymmenettäkään osaa siitä, mitä varemmin olin tehnyt. Tunsin yhä vielä mielenkiintoa olemassaolon perusproblemeihin, mutta se oli peräti varovaista mielenkiintoa; sillä olinhan polttanut sormeni, kun olin tarttunut Totuuden verhoon ja riistänyt sen hänen yltään. Tässä suhteessani oli kyllä vähän valheellisuutta ja tekopyhyyttä. Mutta nämä johtuivat siitä, että halusin elää. Tekeydyin ehdoin tahdoin sokeaksi kaikelle sellaiselle, mikä tuntui biologisten tosiseikkain raakamaiselta selvittelyltä. Koetinhan oikeastaan vain päästä vapaaksi huonosta tavasta, luopua kehnosta mielentilasta. Toistan vieläkin, että tunsin itseni varsin onnelliseksi. Ja minä lisään, että arvostellessani elämäni kylmän harkitsevasti tämä aikakausi oli kaikista onnellisin.

Mutta mikäli voin nähdä, läheni säälimättömänä se aika, jolloin minun oli maksettava niistä parista vuosikymmenestä, mitkä olin maleksintu Tuliliemen seurassa. Toisinaan saapui maatalooni vieraita, jotka viipyivät siellä muutamia päiviä. Jotkut eivät käyttäneet väkijuomia. Mutta sellaisista, jotka niitä käyttivät, oli peräti tukalaa oleskella maalla aivan kuivin suin. En voinut loukata vieraanvaraisuus-tunnettani pakottamalla heitä moiseen kieltämykseen. Hankin kotiini varaston ... vieraitteni tähden.

En ollut koskaan innostunut *cocktaileihin* siinä määrin, että olisin oppinut itse sekoittamaan niitä. Sain sen vuoksi erään Oaklandin kapakoitsijoista laatimaan niitä oikein kosolta ja lähettämään pullot minulle. Kun ei ollut vieraita, en juonut. Mutta aloin huomata, että päätettyäni aamutyöni minusta tuntui hauskalta, jos sattui olemaan vieras saapuvilla, koska silloin voin juoda hänen kerallaan *cocktailin*.

Olin niin vapaa alkoholista, että yksi ainoa *cocktail* tuntui terästävän. Yksi ainoa lasillinen sai mielen lämpenemään ja nauruhermot kiihtymään muutamiksi minuuteiksi, ennenkuin oli istuuduttava pöytään ja aloitettava miellyttävä syömispuuha. Toisaalta oli vatsani niin kestävä, vastustuskykyni niin suuri, että tuo yksi *cocktail* tuntui vain vähäiseltä välkähdykseltä, heikolta naurunhyrähdykseltä. Eräänä päivänä muuan ystävä ehdotti julkeasti toista *cocktailia*. Tyhjensin hänen kerallaan toisenkin lasin. Lämmön tunne kesti melkoista kauemmin, nauru muodostui syvemmäksi ja kaikuvammaksi. Sellaiset kokemukset eivät hevillä haihdu mielestä. Toisinaan tulen melkein ajatelleeksi, että ryhdyin toden teolla juomaan juuri siitä syystä, että tunsin itseni niin perin onnelliseksi.

Eräänä päivänä Charmian ja minä teimme pitkän ratsastusretken vuoristoon. Palvelijat olivat saaneet vapaapäivän, ja palattuamme iltasella me laadimme hupaisat tilapäis-illalliset. Kylläpä elämä tuntui suloiselta sinä ehtoona, kun me hommailimme kahden keittiössä. Minä puolestani tunsin kohonneeni oikein elämän huipulle. Sellaisia asioita kuin kirjat ja lopullinen totuus ei elämässä ollutkaan. Ruumiini oli suuremmoisen terve ja terveellisen väsynyt pitkällisestä ratsastuksesta. Päivä oli ollut kerrassaan loistava. Liikuin sen naisen rinnalla, joka oli puolisoni, ja kahden me illastimme huiman hilpeinä.

Minulla ei ollut mitään huolia. Kaikki laskut olivat maksetut ja taskuuni valui rahoja viljalti. Tulevaisuus laajeni laajenemistaan. Ja juuri edessäni, keittiössä, porisi kattilassa herkullisia aineksia, meidän naurumme helkkyi, ja vatsassa tuntui mitä suloisin ruokahalun tunne.

Olo tuntui niin hyvältä, että minussa heräsi jäytävä halu saada se tuntumaan vieläkin paremmalta. Olin niin onnellinen, että tahdoin kohottaa onnellisuuteni vieläkin ylemmäksi. Ja keinon tunsin. Sen olin oppinut joutuessani tuhannet kerrat tekemisiin Tuliliemen kanssa. Tuon tuostakin siirryin keittiöstä *cocktail*-pullon luo, ja joka kerta sen sisällys hupeni aimo ryyppyn verran. Tulos oli suuremmoinen. Minä en joutunut humalaan, en edes hiprakkaan; mutta minä lämpenin, aloin hehkua, onneni kohosi ylimpään huippuunsa. Elämä oli minua kohtaan antelias, minä lisäsin anteliaisuutta. Se oli suuremmoinen hetki — elämäni suuremmoisimpia. Mutta minä sain maksaa siitä, pitkien aikojen kuluttua, kuten vielä joudutte näkemään. Sellaiset kokemukset eivät haihdu mielestä, eikä ihminen typeryydessään opi havaitsemaan, ettei ole olemassa mitään järkkymätöntä lakia, joka säätää, että samain asiain on aiheutettava samallaisia tuloksia. Sillä sitä ne eivät tee, muutoin tuhannes ooppiumpiippu synnyttäisi saman nautinnon kuin ensimmäinen, muutoin aiheuttaisi yksi *cocktail* usean sijasta saman lämmön vielä sittenkin, kun on nauttinut *cocktaileja* jo vuosikausia.

Eräänä päivänä, suorittuani aamutyöni ja odotellessani päivällistä, minä otin *cocktailin* yksikseni, kun ei sattunut olemaan vieraita saapuvilla. Sen jälkeen join säännöllisesti ennen päivällistä *cocktailini*, vaikka ei ollut vieraitakaan. Ja juuri siten Tuliliemi sai minut valtaansa. Aloin ryyppiä yksikseni. Enkä tehnyt sitä seuran vuoksi, en myöskään siitä syystä, että juoma maistui, vaan ryyppyn vaikutuksen tähden.

Minä *tarvitsin* tuon ryyppyn ennen päivällistä. Eikä mieleeni juolahtanut koskaan, ettei minulla ollut mitään syytä jättää sitä nauttimatta. Minähän maksoin sen. Saatoin kustantaa tuhat *cocktailia* päivässä, jos minua halutti. Ja mitä merkitsi *cocktail* — yksi *cocktail* — minulle, joka olin niin monessa tilaisuudessa niin monen vuoden ajan nauttinut suunnattomat määrät väkevempiäkin aineita kärsimättä niistä mitään haittaa?

Elämäni maalla kului seuraavalla tavalla: Suorittuani vuoteessa oikolukua kello neljästä tai viidestä minä istuuduin joka aamu puoli yhdeksältä kirjoituspöytäni ääreen. Erinäiset muistiinpanot ja kirjeenvaihto veivät puolen tuntia, ja täsmälleen kello yhdeksän minä ryhdyin kirjoittamaan. Kello yhdeltätoista, toisinaan muutamia minuutteja myöhemmin, toisinaan varemmin, olin saanut valmiiksi tuhat sanaani. Kului vielä puoli tuntia järjestelyhommiin, ja sitten oli päivätöy päättynyt, joten minä siirryin puoli kahdeltatoista riippuverkkooni puiden siimekseen varattuani mukaan postilaukun ja aamulehdet. Puoli yksi söin päivällistä ja iltapäivällä kävin uimassa ja ratsastamassa.

Eräänä aamuna kello puoliyhdeltätoista, ennen kuin olin siirtynyt riippuverkkoon, join lasillisen *cocktailia*. Tämä uudistui seuraavina aamuina, jolloin tietysti otin toisen *cocktailin* juuri ennen päivällistä. Pian havaitsin istuvani kirjoituspöytäni ääressä kesken työtäni odotellen tuota puolikahdentoista ryyppyä.

Nyt olin lopultakin täysin tietoinen siitä, että kaipasin alkoholia. Mutta entä sitten? Minä en pelännyt Tulilientä. Olin seurustellut hänen kanssaan liian kauan. Väkijuoma-asioissa olin viisas. Menettelin varovaisesti. En joi koskaan enää ylenmäärin. Tunsin hyvin Tuliliemen salajuonet ja turmiolliset paulat, kaikki ne monet keinot, joita käyttäen hän oli varemmin koettanut surmata minut. Mutta kaikki tuo oli mennyttä, aikoja sitten mennyttä. En joi itseäni milloinkaan enää tajuttomaksi. En päästäisi itseäni koskaan humaltumaan. Muuta en halunnut enkä muuta ottaisikaan kuin juuri sen verran, että pääsisin lämpenemään, saisin hilpeyden heräämään, naurun herahtamaan kurkuuni ja mielikuvituksen vilkkaampaan toimintaan. Oh, kyllä minä osasin pitää itseni täydelleen kurissa ja samaten myöskin Tuliliemen.

YHDESNELJÄTTÄ LUKU

Mutta sama kiihoke ei jaksakaan ajan mittaan aiheuttaa ihmisen elimistössä samoja tuloksia. Vähitellen sain huomata, ettei yksi *cocktail* sisältänyt laisinkaan nostatusta. Se ei synnyttänyt mitään lämpöä, ei kutkuttanut nauramaan. Nyt tarvittiin kaksi tai kolme lasillista luomaan saman vaikutuksen kuin alkuaan yksi ainoa. Ja minä tarvitsin tuota vaikutusta. Join ensimmäisen *cocktailini* puoli kahdeltatoista, siirtyessäni aamuposti mukana riippuverkkoon, ja toisen nautin tuntia myöhemmin juuri ennen ateriaa. Minulle kävi tavaksi kavuta verkosta kymmentä minuuttia varemmin ennättääkseni ja juljetakseni siemaista kaksi *cocktailia*, ennenkuin ryhdyin syömään. Näin tapahtui päivittäin — kolme *cocktailia*

yhdessä tunnissa, joka ennätti kuluu työn päättymisestä aterian alkamiseen. Olin siis saanut kaksi mitä turmiollisinta ryyppytapaa: join säännöllisesti ja join yksikseni.

Olin aina halukas ottamaan lasin, kun sattui olemaan vieras saapuvilla. Join yksikseni, kun ei ollut toveria käsillä. Sitten astuin uuden askeleen. Kun saapuvilla oli vieras, joka oli väkijuomien käyttöön nähden perin kohtuullinen, minä tyhjensin kaksi lasia kutakin hänen lasiaan kohti — yhden lasin hänen kerallaan, toisen ilman häntä ja hänen tietämättään. *Varastin* tuon toisen lasillisen, ja kaikkein pahinta oli se, että rupesin juomaan yksikseni, vaikka saapuvilla — olikin vieras, toveri, jonka seurassa olisin voinut juoda. Mutta Tuliliemi keksi siihen lieventävän selityksen. Oli sopimatonta kiusata vierasta liiallisella vieraanvaraisuudella ja juottaa hänet humalaan. Jos yllytin niukkaankin määrään tottunutta pysyttelemään ryyppäämisessä minun tasallani, niin varmasti laittaisin hänet juovuksiin. Täytyihän minun varastaa itselleni joka toinen lasillinen, muutoin olisi pitänyt kieltäytyä tuosta nostatuksesta, minkä hän sai puolta vähemmästä määrästä.

Kun nyt kuvaan tätä juomistottumukseni kehitystä, pyydän lukijaa muistamaan, etten ole mikään narri enkä raukkakaan. Sen mukaan kuin maailma arvostelee asioita, minä olen saavuttanut menestystä — uskallanpa sanoa: paljoa suuremmassa määrin kuin tavallinen onnellinen ihminen — ja menestystä, joka on vaatinut melkoisen määrän älyä ja tahdonlujuutta. Ruumiini on voimakas. Se on säilynyt sellaisissa oloissa, missä heikot raukat ovat kuolleet kuin karpäset. Ja kuitenkin kaikkitenkin ovat kuvaamani seikat tapahtuneet juuri ruumiilleni ja minulle itselleni. Minä olen tosiasia. Juomiseni on tosiasia. Juomiseni on jotain, mikä todella on tapahtunut, eikä mikään teoria tai harkinnan tulos. Ja sikäli kuin minä itse asiata ymmärrän, se vain tehostaa Tuliliemen valtaa — raakamaisuutta, jota me yhä vielä suvaitsemme, turmiollista ilmiötä, joka on jäljellä vanhoilta hurjilta päiviltä ja vaatii raskaan veron nuoruutta ja voimaa ja uljuutta ja kaikkea, mikä meissä on parhainta.

Palatkaamme asiaan. Kun olin iltapäivällä mellastanut pitkän aikaa uima-altaassa ja sitten tehnyt suuremmoisen ratsastusretken vuoristoon tai edes ja takaisin Kuulaaksossa, tunsin olevani niin virkeällä ja loistavalla tuulella, että halusin päästä vieläkin virkeämmäksi, vieläkin hilpeämmäksi. Keinon tunsin. Yksi *cocktail* ennen illallista ei riittänyt keinoksi. Tarvittiin vähintään kaksi tai kolme. Minä otin ne. Miksi en olisi ottanut? Se oli elämää. Olin aina rakastanut hartaasti elämää. Tämäkin alkoi käydä jokapäiväiseksi tottumukseksi.

Sitten rupesin keksimään tekosyitä ylimääräisiä *cocktaileja* saadakseni. Luokseni sattui tulemaan erikoisen hauskoja vieraita, saatoin suuttua arkitehdille tai näpistelevälle muurarille, joka rakensi minulle aittaa, lemmikkihevoseni sotkeutui piikkilanka-aitaan kuoliaaksi, aamupostissa saapui hyviä uutisia toimittajilta tai kustantajilta. Tekosyyksi kelpasi mikä asia tahansa, kun tuo halu kerran oli päässyt juurtumaan minussa. Pääasia oli, että *halusin* saada alkoholia. Lopultakin, kun olin parikymmentä vuotta leikkinyt sillä tuntematta mitään tarvetta, minä nyt halusin sitä. Ja voimani oli heikkouteni. Tarvitsin kaksi, kolme tai neljä ryyppyä saavuttaakseni sen tuloksen, minkä tavallinen ihminen sai yhdestä ainoasta lasista. Yhtä sääntöä kuitenkin noudatin vielä. En nauttinut koskaan rahtuistakaan, ennenkuin olin suorittanut päivätyöni, kirjoittanut tuhat sanaani. Ja kun se oli tehty, silloin *cocktailit* loivat erottavan muurin suoritetun päivätyön ja loppupäivän huvittelujen välille. Työ häipyi pois tietoisuudestani. Siihen ei kohdistunut ainoakaan ajatus ennen kuin seuraavana aamuna kello yhdeksältä, jolloin taas istuuduin työpöytäni ääreen ja ryhdyin seuraavaa tuhatlukua sepittämään. Tämä oli muuten erittäin tyydyttävä mielentila. Minä säästin tarmoani alkoholin avulla. Tuliliemi ei ollut niin musta, kuin miksi hänet maalattiin. Hän saattoi tehdä ihmiselle monta palvelusta, ja tämä oli juuri sellaisia.

Ja suorittamani työ oli tervettä, raikasta ja vilpittöntä. Se ei ollut milloinkaan pessimististä. Pitkällisen tautini aikana olin oppinut oikean tien elämään. Tiesin harhaluulot oikeiksi ja ylistin harhaluuloja. Suoritan yhä vielä samallaista työtä, luon sellaista, mikä on puhdasta, elinvoimaista, optimistista ja auttaa pääsemään elämää kohti. Ja aina arvostelijat vakuuttavat, että minussa kuohuu elinvoima yltykyläisenä ja että annan noiden harhaluulojen perinpohjaisesti pettää itseni.

Näistä puhuessani sallittakoon minun toistaa kysymys, jonka olen kymmenen tuhatta kertaa esittänyt itselleni. *Miksi minä join?* Oliko se tarpeen? Minä olin onnellinen. Siitäkö syystä että olin liian onnellinen? Olin voimakas. Siitäkö syystä että olin liian voimakas? Oliko minulla ylenmääräisesti elinvoimaa? En tiedä, miksi join. En kykene vastaamaan, vaikka saatankin pukea sanoiksi epäluulon, joka yhä kasvaa minussa. Olin ollut liian läheisissä tekemisissä Tuliliemen kanssa liian monta vuotta. Vasenkätinen voi pitkällisen harjoituksen kautta muuttua oikeakätiseksi. Oliko minusta pitkällisen harjoituksen kautta tullut alkoholisti?

Olin niin onnellinen! Pitkällisen tautini perästä olin viimeinkin päässyt voitolle ja saanut palkaksi naisen rakkauden. Ansaitsin enemmän rahaa vähemmällä ponnistuksilla. Säteilin terveyttä. Nukuin lapsen lailla. Kirjoitin edelleen onnistuneita teoksia, ja sosiologisessa taistelussa näin ajan luomien tosiasia, jotka päivittäin pystyttivät uusia tukia oman kantani varaksi, kumoavan vastustajaini

väitteet. Aamusta iltaan elin täysin huolettona, tuntematta mitään murhetta, pettymystä tai katumusta. Olin onnellinen kaiken aikaa. Elämä oli loputonta laulua. Pahoittelin sitä, että tuohon siunattuun uneen täytyi kuluttaa niin monta tuntia, koska se riisti minulta niin paljon riemuja, jotka olisin saanut nauttia valveilla ollen. Ja kuitenkin join. Ja minun tietämättäni Tuliliemi totesi yhtä mittaa, mille asteelle hänen aiheuttamansa tauti oli kehittynyt.

Kuta enemmän join, sitä enemmän tarvitsin väkijuomia saavuttaakseni entisen tuloksen. Kun lähdin Kuulaaksosta kaupunkiin ja söin siellä päivällistä, tuntui yksi ainoa *cocktail* miedolta ja tehottomalta. Se ei lisännyt laisinkaan ruokahalua. Matkalla päivällispaikkaan minun oli pakko lisätä sen vaikutusta — nauttia kaksi, kolme *cocktailia* ja, jos satuin tapaamaan ystäviä, neljä tai viisi tahi kuusikin. Kerran minulla oli kova kiire. En ennättänyt tyhjentää monta lasia kunnolleen. Silloin minussa heräsi mainio ajatus. Pyysin kapakoitsijaa sekoittamaan minulle kaksinkertaisen *cocktailin*. Milloin tahansa sen koommin oli kiire, minä tilasin kaksinkertaisen ryyppyn. Siten säästyti aikaa.

Tuloksena tästä säännöllisestä juomisesta oli muun muassa se, että aloin käydä kuluneeksi. Mieleni tottui siinä määrin vilkastumaan keinotekoisilla neuvoilla, että se kieltäytyi vilkastumasta ilman näitä. Minä tarvitsin yhä välttämättömämmin alkoholia voidakseni päästä seurustelukuntoon. Tuon aineen täytyi kiihdyttää minua, saattaa mielikuvitukseni eloisaksi, kutkuttaa nauruhermoja, luoda päivänpaistetta kaiken ylle, ennenkuin kykenin liittymään tovereihini ja sulautumaan heidän joukkoonsa.

Toisena seurauksena oli se, että Tuliliemi alkoi pistellä minulle kampia. Hän tartutti minuun taas pitkällisen tautini, houkutteli minut tavoittelemaan jälleen Totuutta ja riistämään siltä hunnun, viekoitteli katselemaan todellisuutta silmästä silmään. Mutta tämä tapahtui vain asteittain. Ajatukseni alkoivat taasen käydä tylyiksi, joskin vain verkalleen.

Toisinaan mielessäni välähti varoitus. Minne tämä säännöllinen juominen mahtoi johtaa minut? Mutta kyllä Tuliliemi saa sellaiset kysymykset vaikenemaan. "Käyppäs ottamaan ryyppy, niin selitän sinulle koko asian", hän houkuttelee. Ja se auttaa. Voin mainita esimerkkinä seuraavan tapauksen, jonka hän alinomaa johdatti mieleeni.

Minua oli kohdannut tapaturma, joka teki mutkallisen leikkauksen välttämättömäksi. Viikko sen jälkeen kuin olin suoriutunut leikkauspöydältä, minä makasin eräänä aamuna sairaalan vuoteella heikkona ja väsyneenä. Päivettyneiden kasvojeni ruskea väri, mikäli sitä saattoi nähdä takkuisen parran lävitse, oli haalistunut sairaalloisen keltaiseksi. Lääkäri seisoj vuoteeni ääressä aikoen juuri poistua. Hän tuijotti paheksuvasti savukkeeseen, jota parhaillani polttelin.

"Tuosta teidän pitäisi luopua", hän neuvoi. "Siitä koituu huonot seuraukset. Katsokaapa minua."

Minä katsoin. Hän oli jotensakin minun ikäiseni, hartiakas, leveärintainen, loistavakatseinen ja punaposkinen. Komeampaa miestä oli vaikea löytää.

"Minullakin oli tapana tupakoida", hän jatkoi. "Sikaareja. Mutta minä luovuin niistäkin. Ja katsokaapa minua."

Mies ylvästeli ja täydellä syyllä, sillä hän tiesi voivansa hyvin. Mutta kuukauden kuluttua hän oli vainaja. Sitä ei aiheuttanut mikään tapaturma. Puoli tusinaa erilaista peikkaa, joilla on juhmallisen pitkät tieteelliset nimet, oli käynyt hänen kimppuunsa ja tuhonnut hänet. Sairaus monine lisätauteineen oli hämmästyttävän mutkallinen ja tuskallinen, ja päivämääriä ennen loppua tuon komean miehen tuskanhuudot kaikuivat laajalti ympäristöön. Hän kuoli parkuen.

"Näetkös nyt", virkkoi Tuliliemi. "Hän hoiti itseään. Hän luopui sikaareistakin. Ja sellaisen palkan hän sai. Kamala asia, vai kuinka? Mutta taudinsiemenet pystyvät lentämään. Niiltä ei voi suojella itseään. Sinun komea lääkärisi käytti kaikkia varokeinoja, ja kuitenkin ne voittivat hänet. Kun taudinsiemenet lentävät, on mahdotonta tietää, minne ne laskeutuvat. Saattavat valita sinutkin. Ja katsohan, mitä hän menetti. Haluttaako sinua luopua kaikesta, mitä minä voin tarjota, ja sitten joutua taudinsiementen syötäväksi. Elämässä ei ole mitään oikeutta. Se on silkkaa arpapeliä. Mutta minä luon elämän pinnalle valheellista hymyä ja nauran tosiseikoille. Hymyile ja naura minun kerallani. Lopulta sinä kyllä saat osasi, mutta naura sillä välin. Maailma on peräti synkkä. Minä kirkastan sen sinulle. Maailma on mätää, kun siinä voi tapahtua sellaista kuin sinun lääkärillesi äskettäin. Ei tässä elämässä ole muuta neuvoa kuin ottaa uusi ryyppy ja unohtaa."

Ja luonnollisesti minä otin uuden ryyppyn, koska se soi unohdusta. Minä otin uuden ryyppyn joka kerta, kuin Tuliliemi muistutti minua tapahtuneesta. Join kuitenkin järkevästi, älyäni käyttäen. Pidin huolta siitä, että aine oli parhainta laatua. Minä etsin nostatusta ja unohdusta ja vältin huonojen aineiden ja humalan aiheuttamia vaurioita. Sivumennen voin tässä huomauttaa, että kun ihminen alkaa juoda järkevästi — ja älyään käyttäen, hän ilmaisee epäamättömästi, miten pitkälle hän on jo vaeltanut

juomarin tietä.

Mutta minä noudatin edelleen sääntöä, ettei ensimmäistä ryyppyä pitänyt ottaa, ennenkuin viimeinen sana päivän tuhatluvusta oli kirjoitettu. Toisinaan soin itselleni kuitenkin yhden päivän loman. Tällöin en välittänyt siitä, kuinka varhain nautin ensimmäisen lasillisen, koska en silloin rikkonut yllä mainittua sääntöä. Ja henkilöt, jotka eivät ole koskaan vaeltaneet juomarin tietä, kummastelevat, miten juomatottumus voi kasvamistaan kasvaa!

KAHDESNELJÄTTÄ LUKU

Kun *Snark* lähti pitkälle matkalleen San Franciscosta, ei meillä ollut mukana laisinkaan väkijuomia. Tai oikeammin sanoen: olimme kaikki tietämättömiä siitä, että laivassa oli juotavan arvoista, emmekä huomanneet sitä moneen kuukauteen. Tämä "kuivana" purjehtiminen oli minun keksimäni pahanilkinen juoni. Olin tehnyt Tuliliemelle kepposen. Ja se osoitti, että minä kallistin jo hiukan korvaani niille heikoille varoituksille, joita alkoi kaikua tietoisuudessani.

Tietenkin koetin salata tilannetta itseltäni ja puolustautua Tuliliemen edessä. Ja siinä minä menettelin peräti tieteellisesti. Sanoin, että joisin vain satamapaikoissa. "Kuivien" meritaivalten kestäessä elimistöni puhdistuisi alkoholista, joka oli siihen imeytynyt, niin että satamaan saavuttuani kykenisin nauttimaan sitä enemmän Tuliliemen seurasta. Alkoholilla purisi sitä terävämmin, pudistaisi sitä tuntuvammin ja suloisemmin. Meiltä kului seitsemänkolmatta päivää purjehtiessamme San Franciscosta Honoluluun. Oltuani yhden päivän merellä minua ei kertaakaan vaivannut halu saada ryyppy. Tämän mainitsen osoittaakseni, että luonnostani en ole laisinkaan alkoholista. Kun toisinaan matkan varrella ajattelin vastaisia ja kuvailin mielessäni Hawaijin ihania *lanai*-aamiaisia ja -päivällisiä (olin varemmin käynyt siellä pari kertaa), tulin luonnollisesti ajatelleeksi myöskin juomia, joita nautittaisiin ennen ateriala. En ajatellut noita juomia kaivaten, sadatellen matkan pituutta. Arvelin vain, että ne maistuisivat hyvältä ja kuuluivat osaltaan oikean aterian ruokalistaan.

Täten todistin jälleen tyytyväisyydekseni, että osasin pitää Tuliliemen kurissa. Saatoin juoda, milloin halutti, olla juomatta, milloin halutti. Sen vuoksi aioin juoda edelleen milloin halutti.

Vietimme viitisen kuukautta Hawaijien ryhmän eri saarilla. Maihin mentyämme minä nautin väkijuomia. Joinpa hiukkaista enemmänkin, kuin olin tottunut juomaan Kaliforniassa ennen matkaamme. Hawaijissa näytettiin juotavan vähäistä enemmän, kuin oli tapana lauhkeammissa vyöhykkeissä. Hawaiji on kuitenkin vain subtrooppillista seutua. Kuta kauemmas jouduin kuumaan vyöhykkeeseen, sitä runsaammin huomasin ihmisten käyttävän väkijuomia, sitä enemmän join itsekin.

Hawaijista purjehdimme Marquesas-saarille. Tähän matkaan kului kuusikymmentä päivää. Kuuteenkymmeneen päivään emme nähneet kertaakaan maata, purjetta tai höyrylaivan savua. Mutta alkumatkasta kokki löysi jotain merkillistä tarkastellessaan aluksen varastoja. Erään syvän arkun pohjasta hän keksi tusinan angelika- ja muskottiviinipulloja. Nämä olivat joutuneet maataloni keittiökellarista mukaan kotitekoisten hillojen ja hedelmäsäilykkeiden keralla. Kuusi kuukautta vallinnut kuumuus oli aiheuttanut jonkinlaisen muutoksen tuossa paksussa makeassa viinissä — varmaankin saanut sen käymään.

Maistoin eräästä pullosta. Se oli oivallista. Ja sen jälkeen tyhjensin puoli pikarillista joka päivä kello kahdeltatoista, kun olimme merkinneet muistiin huomiomme ja määränneet *Snarkin* aseman. Se vaikutti omituisen kiihdyttävästi. Se lämmitti mieltä ja sai meren itsestäänkin kauniin pinnan välkkymään entistä kauniimpana. Kun aamuisin hikoilin kajuutassa tuhatta sanaani sepitellen, rupesin jo odottelemaan tuota tähdellistä kello kahdentoista tapahtumaa.

Huolta tuotti vain se, että minun täytyi jakaa aarteestani muillekin, ja oli mahdotonta sanoa, kuinka kauan viivyttäisiin merellä. Pahoittelin sitä, ettei ollut mukana enempää kuin tusinan verta pulloja. Ja kun ne olivat loppuneet, pahoittelin sitäkin, että olin laisinkaan antanut niistä toisille. Janosin jo alkoholia ja halusin kiihkeästi päästä Marquesas-saarille.

Näin olin hankkinut itselleni todellisen, suuremman janon Marquesas-saarille saapuessani. Siellä oli useita valkoihoisia, joukko näivettyneitä alkuasukkaita, komeita maisemia, runsaasti rommia, suunnattomat määrät absinttia, mutta ei rahtuistakaan whiskyä tai paloviinaa. Rommi korvensi suunahan. Tiedän sen omasta kokemuksestani. Mutta minä olen aina mukautunut olosuhteisiin ja valitsin nyt absintin juomakseni. Tällä aineella oli vain se paha puoli, että minun täytyi nauttia niin rajattomat määrät tunteakseni edes lievää vaikutusta.

Marquesas-saarilta purjehdin lastina riittävä määrä absinttia Tahitiin, missä hankin skottilaista ja amerikkalaista whiskyä; eikä sen jälkeen tarvinnut purjehtia satamasta toiseen "kuivin suin". Mutta älköön lukija käsittäkö tätä väärin. Laivalla ei ollut yhtään humalaista — sanan tavallisessa merkityksessä humalaista — siellä ei hoiperreltu eikä kieriskelty, ei ryvetty tajuttomina. Taitava ja tottunut juomari, jolla on voimakas ruumis, ei alennu koskaan tällaiseen tilaan. Hän juo joutuakseen hyvälle tuulelle, ei sen enempää. Hän välttää tarkoin liiallisesta juomisesta aiheutuvaa pahoinvointia, jälkiseuraamuksia, avuttomuutta ja nöyryytystä.

Taitava ja tottunut juomari hankkii itselleen hienon ja sopivan puolihumalan ja tekee sen kaiken vuotta kärsimättä mitään ilmeistä vauriota. Yhdysvalloissa on tätä nykyä satoja tuhansia sellaisia miehiä, klubeissa, hotelleissa ja omissa kodeissa — miehiä, jotka eivät ole koskaan humalassa, mutta myös harvoin ovat täysin selviä, vaikka useimmat heistä suuttuneina väittäisivätkin sen valheeksi. Ja kaikki he luulevat lujasti, kuten minäkin uskoin, että he pääsevät tässä pelissä voitolle.

Merimatkoilla olin melkein ehdottomasti raitis, mutta satamissa join enemmän. Näytti siltä, että tarvitsin trooppillisissa seuduissa runsaammin kuin muualla. Tämä on yleinen kokemus, sillä valkoihoisten tiedetään kuumassa vyöhykkeessä käyttävän ylenmäärin alkoholia. Kuumassa vyöhykkeen seudut eivät sovellu valkoihoisille. Heidän ihonväriänsä ei suojele heitä auringon suunnattoman valkoiselta väriltä. Ultravioletit sekä muut näkymättömät säteet kirjon yläpäästä raatelevat heidän kudoksiaan, aivan samoin kuin X-säteet tekivät laboratorionkokeissa, ennenkuin opittiin tuntemaan niiden vaarallisuus.

Valkoihoiset joutuvat kuumassa vyöhykkeessä radikaalisten muutosten alaisiksi luonteeltaan. He muuttuvat hurjiksi, armottomiksi. He suorittavat hirvittävän julmia tekoja, jotka heistä olisivat tuntuneet mahdottomilta heidän alkuperäisessä lauhkeassa ilmanalassaan. He käyvät hermostuneiksi, ärtyviksi ja vähemmän siveellisiksi. Ja he juovat enemmän kuin konsanaan ennen. Juominen on yksi niistä monista degeneratiomuodoista, jotka ovat seurauksena siitä, että valkoihoiset ovat liian kauan alttiina ylenmäärin valkoiselle valolle. Alkoholin käyttö karttuu aivan automaattisesti. Kuumassa vyöhykkeessä ei pidä oleskella pitkää aikaa. He näyttävät joka tapauksessa olevan tuomitut kuolemaan, ja ankara juominen jouduttaa turmiota. He eivät harkitse tätä asiaa. He vain tekevät niin.

Minäkin sain "auringontaudin", vaikka olinkin ollut kuumassa vyöhykkeessä vain pari vuotta. Join ankarasti tänä aikana, mutta juuri tässä tahdon heti poistaa kaiken väärinkäsityksen. Juominen ei suinkaan ollut taudin eikä matkan hurjistelun syynä. Olin voimakas kuin karhu, ja monta kuukautta kamppailin "auringontautia" vastaan, joka raateli rintani ja hermokudokseni siekaleiksi. Minä suoritin viiden miehen työn matkustaessamme Uusien Hebridien ja Salomon-saarten kautta ja päiväntasaajan koralliriuttain keskitse, raadoin hurjasti kaiken aikaa trooppilisen auringon alla, potien malariaa ja muutamia muita pienempiä tauteja, kuten esimerkiksi raamatun hopeahipiä-spitaalitautia.

Ohjata alusta särkkien ja matalikkojen lomitse ja korallimerien majakattomien rannikoiden ohitse on jo itsessään miehen työtä. Minä olin ainoa purjehdustaitoinen koko laivalla. Siellä ei ollut ketään, joka olisi voinut auttaa minua tekemään huomioita, ei ketään joka olisi kyennyt neuvomaan pimeydessä keskellä merkitsemättömiä särkkiä ja kareja. Minä hoidin yksinäni kaikki vahtivuorot. Mukana ei ollut ainuttakaan merimiestä, jonka osalle olisin voinut uskoa perämiehen vuoron. Toimin perämiehenä yhtä hyvin kuin kapteeninakin. Kaksikymmentä neljä tuntia vuorokaudessa pidin perää torkahtaen silloin ja tällöin sopivassa tilaisuudessa. Kolmanneksi olin lääkäri. Ja sallittakoon minun sanoa suoraan, että lääkärin toimi *Snarkilla* oli siihen aikaan miehen työtä. Laivalla poti jok'ikinen malariaa — todellista trooppilista malariaa, joka voi surmata kolmessa kuukaudessa. Jok'ikinen poti visvaisia haavoja ja *ngari-ngarin* hulluuteen asti ärsyttävää syyhyntää. Japanilainen kokki menetti järkensä liian lukuisista taudeistaan. Muuan polyneesialaisista merimiehistäni kamppaili kuoleman kynsissä vatsakuumeetta potien. Niin, siinä oli miehellä täysi työ, ja minä tarjoilin lääkkeitä, kiskoin suusta hampaita ja autoin potilaitani suoriutumaan sellaisista pikkuseikoista kuin esimerkiksi ruokamyrkytyksestä.

Neljänneksi olin kirjailija. Pusersin hikipäässä esille tuhat sanaani joka päivä, jok'ikinen päivä, paitsi milloin kuumepuuska kaappasi minut valtaansa tai pari kiukkuista tuulenpuuskaa kaappasi *Snarkin* lennätettäväkseen. Viidenneksi olin matkailija ja kirjailija, halusin innokkaasti nähdä uutta ja kerätä aineksia muistikirjaani. Ja kuudenneksi olin aluksen päällikkö ja omistaja ja liikuin oudoilla seuduilla, missä vieraat ovat harvinaisia ja herättävät suurta huomiota. Siksi minun oli pidettävä huolta myöskin seuraelämästä, otettava aluksella vastaan vieraita, käytävä itse maissa tapaamassa viljelijöitä, kauppamiehiä, maaherroja, sotalaivain kapteeneja, kähärätukkaisia ihmissyöjäin kuninkaita sekä pääministereitä, jotka toisinaan olivat peräti onnellisia voidessaan komeilla puuvillapaidassa.

Luonnollisesti minä join. Join vieraitteni ja isäntieni kera. Join myöskin itsekseni. Kun kerran suoritin viiden miehen työn, arvelin olevani oikeutettu juomaan. Alkoholi teki hyvää miehelle, jonka täytyi ponnistella ylenmäärin. Huomasin, miten se vaikutti vähäiseen laivamiehistööni: kun se oli katketakseen kiskonut raskasta ankkuria neljänkymmenen sylen syvyydestä ja puolen tunnin kuluttua

seisoi läähättäen ja vavisten, minä sain siihen uutta voimaa antamalla aito annoksen rommia. Miehet vetäisivät syvään henkeään, pyyhkivät suutaan ja kävivät jälleen käsiksi tarmonsaa takaa. Ja kun me kallistimme *Snarkin* syrjälleen korjaustöitä varten ja saimme raataa kaulaan asti vedessä kuumepeuskien kynsissä värysten, minä huomasin miten rommi auttoi suoriutumaan työstä.

Tässä tapaamme jälleen uuden puolen tuota monipuolista Tuliliientä. Ensi näkemältä näyttää siltä, että hän antaa aina jotain ilmaiseksi. Siellä, missä ei ole enää jäljellä voimaa, hän löytää uutta voimaa. Uupunut yltyy suurempiin ponnistuksiin. Sillä haavaa voima näyttää todellakin lisääntyvän. Muistan, kuinka kerran kuljetin hiiliä eräällä valtamerihöyryllä helvetillisen viikon ajan, jonka kuluessa me hiilenkuljettajat pysyimme työssä whiskyn avulla. Me raadoimme kaiken aikaa puolihumalassa. Ilman whiskyä emme olisi kyenneet pitämään huolta hiilen kuljettamisesta.

Tämä Tuliliemen suoma voima ei ole kuviteltua voimaa. Se on todellista tarmoa. Mutta se riistetään voiman lähteistä, ja lopulta siitä on maksettava sekä pääoma että korot. Mutta rupeisiko väsynyt ihmisolento ajattelemaan niin pitkälle? Hän ottaa tämän näennäisesti ihmeellisen voiman lisäyksen nimellisarvosta vastaan. Ja moni rasittunut liikemies, ammattimies ja loppuun kulutettu tavallinen työläinen on vaeltanut Tuliliemen viitoittamaa kuolon tietä tämän hairahduksen vuoksi.

KOLMASNELJÄTTÄ LUKU

Lähdin Australiaan sairaalassa paikattavaksi, jonka jälkeen minulla oli aikomus jatkaa matkaani. Ja niinä pitkinä viikkoina, jotka makasin sairaalassa, en kaivannut rahtuistakaan alkoholia. En edes ajatellutkaan sitä. Tiesin saavani sitä jälleen, kunhan pääsen pystyyn. Mutta päästyäni jaloilleni en ollutkaan vielä selviytynyt pahimmista taudeistani. Minulla oli vielä Naamanin hopeahipiä. Tuo salaperäinen auringontauti, jota Australian asiantuntijat eivät kyenneet hillitsemään, raateli yhä vielä kudoksiani. Malariakin kyti ruumiissani ja kaatoi minut vuoteeseen horkassa värisemään aivan sopimattomina aikoina; muun muassa se pakotti minut peruuttamaan valmiiksi järjestetyn luentomatkan.

Luovuin siis *Snarkilla* matkustamasta ja siirryin viileämpään ilmastoon. Samana päivänä kuin poistuin sairaalasta, ryhdyin jälleen väkijuomia nauttimaan. Join viiniä aterioidessani. Join *cocktaileja* ennen aterioita. Join whiskyä, milloin joku tuttava, jonka seurassa satuin olemaan, nautti sitä. Olin niin täydellisesti Tuliliemen valtias, saatoin olla hänen parissaan tai tulla toimeen ilmankin, miten vain itseäni halutti, aivan samoin kuin olin menetellyt koko elämäni ajan. Jonkun ajan kuluttua lähdin viileämpää ilmastoa kaivaten eteläisimpään Tasmaniaan, aina kolmannelleneljättä leveysasteelle. Tällöin jouduin seutuun, missä ei tavannut laisinkaan väkijuomia. Se ei merkinnyt mitään. Minä en juonut. Se ei tuottanut mitään vaikeuksia. Nautin täysin siemauksin viileätä ilmaa, ratsastin ja kirjoitin tuhat sanaani joka päivä, paitsi milloin sain aamuaisin kuumekohtauksen.

Pelkään kuitenkin jonkun lukijoista vielä arvelevan, että terveyteni pilaantumiseen oli syynä väkijuomien käyttö varemmin vuosina. Tahdon tämän johdosta huomauttaa, että japanilainen kajuuttapoikani Nakata, joka yhä oleskeli luonani, poti vielä ankaraa kuumetta samaten kuin Charmiankin, jota sen lisäksi vaivasi kuumen vyöhykkeen aiheuttama neurastenia, mikä ei ottanut moneen vuoteen parantuakseen edes lauhkeassakaan vyöhykkeessä; eikä hän eikä Nakatakaan käyttänyt väkijuomia eikä ollut koskaan käyttänytäkään.

Palattuani Hobart Towniin, missä oli saatavina väkijuomia, minä join entiseen tapaan. Samaten kävi, kun saavuin takaisin Australiaan. Mutta kun sitten matkustin Australiasta lastihöyrylaivalla, jota ohjasi absolutistinen kapteeni, en ottanut mukaan mitään väkijuomia enkä tyhjentänyt ainoatakaan lasillista kolmeneljättä päivää kestävä matkan kuluessa. Saavuttuani Ecuadoriin, aivan trooppillisen auringon alle, missä ihmisiä kuoli kuin kärpäsiä keltakuumeeseen, isoon rokkoon ja ruttoon, minä aloin viipymättä juoda uudelleen — kaikenkalaisia juomia, jotka vaikuttivat repäisevästi. Minuun ei tarttunut ainoakaan näistä taudeista. Mutta terveinä säilyivät myöskin Charmian ja Nakata, jotka eivät nauttineet väkijuomia.

Olin ihastunut trooppillisiin maihin, vaikka ne olivatkin tuottaneet minulle suuria vaurioita, pysähdyin moneen paikkaan ja kesti varsin kauan, ennenkuin jouduin takaisin Kalifornian oivalliseen, lauhkeaan ilmanalaan. Kirjoitin tuhat sanaani joka päivä, joko sitten matkustin tai pysyin alallani, suoriuduin viimeisistä lievistä kuumekohtauksistani, näin hopeahipiäni häviävän ja auringon raatelemain kudoksieni käyvän jälleen eheiksi. Ja minä join, kuten hartehikkaat, leveärintaiset miehet saattavat juoda.

NELJÄSNELJÄTTÄ LUKU

Palattuani maatilalleni Kuulaaksoon minä ryhdyin jälleen juomaan säännöllisesti. Ohjelmani mukaan ei aamulla herunut ainoatakaan ryyppyä; ensimmäisen lasin tyhjensin vasta sitten, kuin olin kirjoittanut tuhat sanaani. Tästä päivällisiin mennessä nautin sitten niin monta lasillista, että jouduin varsin hyvälle tuulelle. Ja tuntia ennen illallista rupesin taasen hankkimaan itselleni hyvää tuulta. Ei kukaan nähnyt minua koskaan humalassa siitä yksinkertaisesta syystä, etten ollut milloinkaan humalassa. Mutta minä pääsin hyvälle tuulelle kahdesti päivässä; ja se alkoholimäärä, minkä päivittäin nautin, olisi varmasti kaatanut kumoon tottumattoman ihmisen, jos hän olisi saanut sen niin lyhyessä ajassa elimistöönsä.

Minulla oli edessäni vanha juttu. Kuta enemmän join, sitä enemmän tarvitsin tunteakseni jotain vaikutusta. Koitti jo aika, jolloin *cocktailit* eivät enää tehonneetkaan. Minulla ei ollut aikaa juoda niitä kylliksi eikä tilaa mahduttaakseni niitä ruumiiseeni. Whisky oli paljoa tehoisampaa. Se vaikutti nopeammin vähemmissäkin määrin nautittuna. Ennen päivällistä käytin bourbonilaista tai ruiswhiskyä tahi myöskin ovelasti vahvennettuja sekoituksia. Iltapuolella join skottilaista ja soodavettä.

Ennen olin aina nukkunut hyvin, mutta nyt uni alkoi käydä huonommaksi. Milloin olin sattunut heräämään keskellä yötä, olin tavallisesti lukenut itseni uudelleen nukuksiin. Mutta tämä ei enää tehonnutkaan. Kun olin kuluttanut lukemalla pari, kolme aamutuntia ja siitä huolimatta pysynyt valveilla, huomasin lasin alkoholia sopivaksi nukutuskeinoksi. Toisinaan tarvitsin kaksi tai kolmekin lasillista.

Koska nousin aamuisin ani varahin, jäi tällöin jäljelle niin niukalti aikaa nukkumiseen, ettei elimistöni ennättänyt eristää itsestään alkoholia. Sen vuoksi heräsin suu kuivana ja korventaneena, pää hieman raskaana ja vatsassa lievää hermostunutta kouristusta tuntien. En voinut laisinkaan hyvin. Jouduin potemaan säännöllisen juomarin tavallista pahaa, aamutautia. Tarvitsin tällöin jotain terästäväää. Kyllä Tuliliemi keksi keinon murrettuaan kerran miehen vastustuskyvyn! Minä rupesin nauttimaan lasillisen ennen aamiaista saadakseni ruokahalua — turvauduin sen käärmeen myrkkyyn, joka oli minua purrut! Sain näihin aikoihin toisenkin oudon tavan, aloin varata vuoteeni ääreen vesikannun voidakseni suoda lievennystä polttavalle limakalvolleni.

Jouduin sellaiseen tilaan, ettei ruumiini ollut milloinkaan täysin vapaa alkoholista. Enkä sietänyt koskaan jäädä sitä vaille. Jos matkustin syrjäisiin seutuihin, joissa mahdollisesti olisi täytyntä olla kuivin suin, varasin laukkuuni tarpeellisen määrän pulloja. Ennen olin kummastellut huomattavasti toisten menettelevän tällä tapaa. Nyt tein samaten vähääkään punastumatta. Ja kun jouduin toverien pariin, heitin hiiteen kaikki säännöt. Join heidän juodessaan, join mitä he joivat ja samalla tapaa kuin hekin.

Minä kannoin sisässäni komeata alkoholi-tulipalaa. Tämä eli omasta kuumuudesta ja liekehti yhä hurjemmin. Hereillä ollessani ei kulunut hetkeäkään, jolloin en olisi halunnut ryyppyä. En malttanut enää odottaa päivätyöni päättymistä, vaan tyhjensin lasin jo silloin, kuin olin saanut viisi sataa sanaa paperille. Eikä kestänyt kauaa, ennenkuin otin lasin tuhannen sanani esipuheeksi.

Käsitin varsin hyvin tämän asian vakavuuden. Laadin uusia sääntöjä. Aioin päättäväisesti pidäytyä juomasta, kunnes olin suorittanut työni. Mutta nyt nousi eteen uusi ja peräti pirullinen este. Työ ei taipunut valmistumaan ilman ryyppyä. Sitä ei yksinkertaisesti käynyt tekeminen. Minun täytyi juoda saadakseni sen valmiiksi. Nyt aloin kamppailla. Minussa oli lopultakin herännyt himo, ja se piti minua vallsaansa. Saatoin istua pöytäni ääressä leikiten kynällä ja paperilla, mutta sanat eivät ottaneet virratakseni. Aivoni eivät voineet luoda oikeita ajatuksia, koska niitä vaivasi herkeämättä se ajatus, että huoneen toisella puolen odotti Tuliliemi pullokaapissa. Kun epätoivoisena otin ryyppyn, vapautuivat aivoni heti ja alkoivat purkaa esiin sanoja.

Kaupunkikodissani Oaklandissa tyhjensin väkijuomavarastoni ja kieltäysin itsepintaisesti ostamasta uutta tavaraa. Se ei hyödyttänyt ensinkään, koska onnettomuudeksi oli vielä jäljellä kori olutta. Turhaan koetin kirjoittaa. Olut on varsin vaivainen väkijuomani sijake; mutta en voinut ajatella muuta kuin tuota olutta, joka odotti niin helposti saatavana. Vasta sitten, kuin olin tyhjentänyt tuopillisen, alkoivat sanat herua esiin, ja tavallinen tuhatluku valmistui lukuisien tuoppien avulla. Pahinta oli se, että olut tuotti minulle ankaraa sydämenpolttoa. Mutta tästä epäkohdasta huolimatta tyhjensin pian koko korillisen.

Nyt oli varasto loppunut. En uusunut sitä. Oikein sankarillisesti ponnistaen pakotin itseni kirjoittamaan päivittäisen tuhatluvun Tuliliemen kannusta käyttämättä. Mutta kaiken aikaa tunsin selvästi, kuinka hartaasti himosin ryyppyä, ja niin pian kuin aamutyö oli suoritettu, minä riensin ulos kaupungille ensimmäistä ryyppyäni hankkimaan. Armollinen taivas! — jos Tuliliemi voi saada niin perinpohjaisesti valtoihinsa minut, joka en ollut alkoholisti, kuinka äärettömästi inahaakaan kärsiä oikea alkoholisti taistellessaan kemiansa elimistöllisiä vaatimuksia vastaan, sillä välin kuin hänen lähimmäisensä tuntevat vain pintapuolista myötätuntoa, ymmärtävät vieläkin vähemmän ja halveksivat

VIIDESNELJÄTTÄ LUKU

Mutta rahti oli maksettava. Tuliliemi alkoi periä sitä, eikä hän velkonut niin paljoa ruumiilta kuin hengeltä. Tuo vanha pitkälinen tauti, joka oli ollut pelkästään henkistä laatua, rupesi jälleen vaivaamaan minua. Vanhat peikot, jotka olivat pysyneet kauan piilossa, nostivat taasen päätään. Mutta ne olivat toisenlaisia, kamalampia peikkoja. Vanhat peikot, alkuperältään älyllistä laatua, oli kukistanut terve ja normaalin logiikka. Mutta nyt ne nostatti esiin Tuliliemen Valkoinen Logiikka, eikä Tuliliemi päästä koskaan nostamiaan peikkoja lepäämään. Parantaakseen pessimismin taudin, jonka juominen on aiheuttanut, ihmisen täytyy juoda edelleen tavoitellen sitä huumausainetta, jonka Tuliliemi on luvannut, mutta jota hän ei milloinkaan anna.

Kuinka voisin selittää tämän Valkoisen Logiikan niille, jotka eivät ole koskaan kokeneet sitä? Kenties on parasta ensinnä todeta, kuinka mahdoton sellainen kuvaus on. Ajatelkaapa esimerkiksi Hashish-maata, tuota aikaan ja tilaan nähden rajatonta maata. Olen tehnyt menneinä vuosina kaksi ikimuistoista retkeä tuohon etäiseen maahan. Siellä kokemani seikkailut ovat tarkimpia yksityiskohtiaan myöten syöpyneet aivoihini. Ja kuitenkin olen turhaan koettanut loppumattomin sanoin kuvata edes vähäisintä erikoisvaihetta henkilöille, jotka eivät ole siellä käyneet.

Minä käytän kaikkia vertauskuvien liennyksiä ja kerron, mitä loppumattomia vuosisatoja ja käsittämättömän tuskan ja kauhun syövereitä saattaa mahtua pianolla nopeasti soitetun polskan sävelten jokaiseen väliasteeseen. Puhun kokonaisen tunnin ajan, selitellen laajasti tuota yhtä Hashish-maan vaihetta, enkä loppuun päästyäni ole kertonut heille mitään. Ja kun en kykene kertomaan heille tätä yhtä ainoata kaikista loppumattomista kauheista ja ihmeellisistä asioista, tiedän hyvin, etten ole voinut antaa heille vähäisintäkään käsitystä Hashih-maasta.

Mutta kun joudun puheisiin sellaisen kanssa, joka on itse käynyt noissa omituisissa seuduissa, niin saavutan heti ymmärtämystä. Yksi sanontatapa, yksi sanakin herättää viipymättä hänen mielessään kuvan siitä, mitä tuntikausien selitykset eivät voineet valaista kokemattomalle. Sama on laita Tuliliemen valtakunnan, missä Valkoinen Logiikka vallitsee. Niistä, jotka eivät ole siellä käyneet, tuntuvat matkustajan kuvaukset aina käsittämättömiltä ja fantastisilta. Minä en voikaan tehdä muuta kuin pyytää kokemattomia uskomaan, mitä nyt aion kertoa.

Sillä alkoholissa piileskelee turmiollisia totuuden ounastuksia. Maailmassa tuntuu olevan totuutta erilaisia muotoja. Eräät lajit totuutta ovat paikkansapitävämpiä kuin toiset. Eräänlaiset totuudet ovat valhetta, ja juuri nämä lajit ovat käyttöarvoltaan tärkeimpiä sille elämälle, joka haluaa todellakin elää. Sinä, kokematon lukija, näet nyt heti, kuinka mielipuolinen ja herjaavainen on se maailma, jota minä koetan sinulle kuvata Tuliliemen heimon kielellä. Sitä kieltä ei käytä sinun heimosi; sen kaikki jäsenet karttavat tarkoin teitä, jotka johtavat kuolemaan, ja vaeltavat vain niitä teitä, jotka johtavat elämään. Sillä teitä on monenlaisia, ja totuutta on monta eri lajia. Mutta ole kärsivällinen. Lopulta sinä kenties saatat kaiken sen kautta, mikä tuntuu vain sanoiksi puetulta valitukselta, erottaa kaukaisina siinteinä toisia maita ja heimoja.

Alkoholi ilmaisee totuuden, mutta sen totuus ei ole normaalista laatua. Mikä on normaalista, on terveellistä. Mikä on terveellistä, se viittaa elämää kohti. Normaalin totuus on erikoista ja alempaa laatua totuutta. Ajatellaanpa esimerkiksi kuormahevosta. Kautta kaikkein tukaluuksiensa, elämän alusta loppuun asti, sen täytyy kuitenkin jotenkuten, käsittämättömän hämärällä tavalla, uskoa että elämä on hyvää, että valjaissa raataminen on hyvää, että kuolema on kauhistava jättiläinen, kuinka sokean-vaistomaisesti se tämän käsittäneekin, että elämä on elämisen arvoista. Ja se uskoo itsepintaisesti, ettei sitä lopulta voimien riutuessa piestä ja kolhita ja pakoteta ponnistelemaan yli nyrjähtyneen ja pattisen kykynsä, että vanhuuskin saattaa olla kunniakas ja arvokas, vaikka sen saakin viettää laihana variksenpelättinä kulkukauppiaan kärryjen edessä, kompastellen askeleen joka läimähdykseltä, kompastellen turtuvana edelleen halki armottoman orjuuskauden ja verkkaisen tuhoutumisen kohti loppua — jolloin sen osat (hieno liha, punertavat ja joustavat luut, mehut ja kaikki, mikä sen muodosti) jaetaan kanatarhan, nahka-, liima- ja luujauhotehtaiden kesken. Kompastuvan loppunsa viimeiseen kompastukseen asti tämän kuormahevosen täytyy totella juuri tuon vähempiarvoisen totuuden määräyksiä, joka on elämän totuutta ja tekee elämän siedettäväksi.

Tämä kuormahevonen on elämän sokaisema ja tunteiltaan tyrmistynyt, kuten kaikki muutkin hevoset ja kaikki muut eläimet, ihminen niiden joukkoon luettuna. Se tahtoo elää mistä hinnasta hyvänsä. Elämä

on mieluisaa peliä, vaikkakin se tuottaisi kauttaaltaan tuskaa ja vaikka kaikkalainen elämä lopulta joutuu siinä leikissä tappiolle. Tämä on sitä lajia totuutta, mikä on voimassa, ei maailmankaikkeudelle, vaan siinä eläville olioille, jos he saattavat kestää lyhyen hetken, ennenkuin katoavat. Tämän laatuinen totuus, olkoon kuinka erehdyttävää tahansa, on kuitenkin tervettä ja normaalista totuutta, järkevää totuutta, johon elämän on uskottava voidakseen elää.

Kaikista luontokappaleista on ihminen yksinään saanut hirvittävän etuoikeuden käyttää järkeään. Ihminen kykenee aivojensa avulla tunkeutua asiain päihdyttävän ulkokuoren lävitse ja tarkastella maailmankaikkeutta, joka osoittautuu kylmän välinpitämättömäksi häntä ja hänen unelmiaan kohtaan. Tämän hän voi tehdä, mutta hänen ei ole hyvä tehdä sitä. Voidakseen elää ja elää runsain mitoin, tuntee elämän kannustavan, tuntee elävänsä (toisin sanoen: olla mikä on) ihmisen on hyvä olla elämän sokaisema ja tunteiltaan turtunut. Mikä on hyvää, se on totta. Ja tämä on sitä lajia totuutta, joskin vähemmänarvoista, joka ihmisen on tunnettava ja käytettävä tekojensa mittanuorana, vääjäämättömästi uskoen, että se on ehdotonta totuutta ja ettei koko maailmankaikkeudessa voikaan olla muunlaista totuutta. Ihmisen on parasta hyväksyä nimellisarvosta kaikki hengen kavallukset ja lihan paulat ja tunteellisuuskyvyn usvien kautta tavoitella intohimon houkutuksia ja valheita. Parasta on, ettei hän saa nähdä varjoja eikä turhuuksia eikä kauhistu haluunsa eikä saaliinhimoaan.

Ja kaiken tämän ihminen tekeekin. Lukemattomat ihmiset ovat vilahdukselta nähneet tuon toisen ja oikeamman lajin totuutta ja kavahtaneet sitä. Lukemattomat ihmiset ovat poteneet tuota pitkälistä tautia ja jääneet eloon kertoakseen siitä ja ehdoin tahdoin unohtaakseen sen elämänsä loppuun asti. He jäivät, eloon. He käsittivät elämän, sillä elämä on sitä, mitä he itse olivat. He tekivät oikein.

Ja nyt saapuu Tuliliemi ja lahjoittaa kirouksensa mielikuvitusrikkaalle ihmiselle, joka kuohuu elämää ja haluaa elää. Tuliliemi lähettää Valkoisen Logiikkansa, totuuden takaisen totuuden kiihkeään viestintuojan, elämän vastakohtan, julman ja kalpean kuin tähtien välinen avaruus, eloa sykkimättömän ja jäätyneen kuin absoluuttinen nolla-aste, sähköyksen kumoamattoman logiikan ja unohtumattoman todellisuuden pakkaskuuraa. Tuliliemi ei tahdo sallia uneksijan uneksia, elävän elää. Hän tuhoaa syntymän ja kuoleman ja hajoittaa olemassaolon paradoksin usvaksi, kunnes hänen uhrinsa huutaa ääneen: "Meidän elämämme on petosta, kuolemamme musta kuilu!" Ja niin kauhistavan tuttavuuden uhri siirtää jalkansa kuoleman polulle.

KUODESNELJÄTTÄ LUKU

Palaan takaisin omakohtaisiin kokemuksiin sekä siihen vaikutukseen, mikä Tuliliemen Valkoisella Logiikalla menneinä päivinä oli minuun itseeni nähden. Ihanassa maatalossani Kuulaaksossa minä vaellan aivot monen kuukauden alkoholin kastamina ja tuntien kosmillista alakuloisuutta, joka on aina ollut ihmisen perintöosuuksia. Turhaan tiedustelen itseltäni, miksi olen alakuloinen. Yöni vietän lämpimässä. Kattoni ei vuoda. Minulla on ruokaa riittävästi tyydyttämään kaikki ruokahalun oikut. Voin nauttia kaikista mukavuuksista, mitä luontokappaleille on tarjona. Ruumiini ei tunne mitään tuskaa eikä kipua. Oiva vanha lihakone toimii nyt tasaisesti. Aivoja ja lihaksia ei ole rasiitettu liiaksi. Minulla on maata, rahaa, valtaa, maailman tunnustusta, olen tietoinen siitä, että ansaitseen hyvän palkan toisia palvelemalla; minulla on puoliso, jota rakastan, lapsia, jotka ovat omaa rakasta lihaani. Olen tehnyt ja teen edelleenkin, mitä kelpo kansalaisen tulee tehdä. Olen rakentanut taloja, useita taloja, ja viljellyt monta sataa auranalaa. Ja enkö ole lisäksi istuttanut satoja tuhansia puitakin? Kaikkialta, jokaisesta akkunastani saatan katsella noita omin käsin istuttamiani puita, jotka kohoavat ripeän suorina ja pyrkivät kohti aurinkoa.

Elämäni on todellakin muodostunut peräti mieluisaksi. Miljoonasta ihmisestä ei ole satakään onnistunut niin hyvin kuin minä. Mutta kaikesta tästä suuresta onnesta huolimatta olen alakuloinen. Olen alakuloinen siitä syystä, että Tuliliemi asustaa luonani. Ja hän oleksii seurassani siitä syystä, että olen syntynyt aikana, jota vastaisuudessa nimitetään järkevän sivistyksen entiseksi pimeäksi aikakaudeksi. Tuliliemi on luonani sen vuoksi, että kaikkina nuoruuteni tietämättöminä päivinä Tuliliemi oli kaikkialla tavattavissa, kutsuen minua joka kulmassa ja jokaisella kadulla. Valesivistys, johon minä olen syntynyt, salli kaikkialla lain suojaamia myymälöitä sielunmyrkyksen anniskelemiseksi. Elämän järjestelmä oli siten järjestetty, että minut (ja miljoonat minun kaltaiseni) viekoiteltiin ja kiskottiin ja ajettiin myrkkymyymälöihin.

Seuratkaa minua kautta yhden niistä summattomista alakuloisuuden mielialoista, joihin Tuliliemi ihmisen syöksee. Ratsastan ihanalla maatilallani. Allani on kaunis hevonen. Ilma on suloista kuin viini. Parillakymmenellä kummalla hohtavat rypäleet punaisina syksyn liekeistä. Sonoma-vuorten ylitse hiipii

pieninä siekaleina merisumua. Iltapäivän aurinko hiipuu uneliaalla taivaalla. Minulla on kaikkea, mikä saattaa minut iloitsemaan siitä, että elän. Olen täynnä unelmia ja salaperäisyyttä. Olen kauttaaltani aurinkoa ja ilmaa ja säteilyä. Olen elinvoiman olennoima. Minä liikun, minulla on liikuntokyky, hallitsen allani olevan elävän olennon liikkeitä. Minut on vallannut olemassaolon ylpeys, tunnen ylviä intohimoja ja mielijohteita. Minulla on kymmenin tuhansin yleviä tunteita. Olen kuningas tunteen valtakunnassa ja poljen tomua, joka ei valita allani...

Ja kuitenkin minä tuijotan kateellisin silmin kaikkea tuota ihanuutta ja ihmeellisyyttä, ja kateellisin aivoin minä ajattelen, miten säälittävä osani on tässä maailmassa, joka on tullut niin kauan ja tulee edelleenkin toimeen ilman minua. Muistelen miehiä, joilta murtui sydän ja selkä tällä itsepintaisella maaperällä, joka nyt kuuluu minulle. Ikäänkuin mikään häviämätön saattaisi kuulua häviävälle. Nämä ihmiset katosivat. Minäkin katoan kerran. Nämä ihmiset raatoivat, raivasivat ja istuttivat, tuijottivat kivistävin silmin, lepuuttaessaan työn kangistamia ruumiitaan, näitä samoja päivännousuja ja päivänlaskuja, viinirypäleiden syksyistä loistoa ja vuorten ylitse hiipiviä usvapilviä. Ja nyt he ovat kadonneet. Ja minä tiedän, että jonakin päivänä, piankin, minunkin vuoroni on kadota.

Kadota? Minä olen jo katoamassa. Leukaluissani on hammaslääkärin taidokkaita laitteita, jotka korvaavat ne osat ruumistani, mitkä jo ovat kadonneet. En saa enää milloinkaan takaisin nuoruuteni peukaloita. Vanhat tappelut ja painiskelut ovat auttamattomasti vahingoittaneet ne. Iskiessäni kerran päähän miestä, jonka nimenkin olen jo unohtanut, tein ainiaaksi lopun tästä peukalosta. Pieni luiskahdus vapaassa painissa ratkaisi toisen kohtalon. Laiha juoksijan-vatsani on nykyään vain pelkkä muisto. Nivelet jaloissa, jotka minua kannattavat, eivät ole enää niin moitteettomia kuin muinen, kun hurjina öinä ja raskaina päivinä nyrjähdin ja loukkasin ne. En koskaan enää kykene kiipeämään pyörryttävän korkealle köysistöön ja uskomaan koko ylpeätä, notkeata olentoani yhden ainoan köyden varaan myrskyn mustana ulvoessa. En koskaan enää saata juosta vetokoirien rinnalla loppumattomia peninkulmia halki napaseutujen tundrain.

Tiedän kantavani luurankoa tämän lahoavan ruumiin sisällä, joka on kuolemistaan kuollut aina siitä pitäen kuin synnyin. Tiedän, että sen lihakuoren alla, jota sanotaan kasvoikseni, on luiseva, nenätön pääkallo. Mutta tämä ei herätä minussa kammoa. Ken pelkää, se on terve. Kuoleman pelko auttaa elämään. Mutta Valkoisen Logiikan kirous on siinä, että se ei saata pelkäämään. Valkoisen Logiikan maailman-tauti saa ihmisen irvistämään leikillisesti Viikatemiehelle päin silmiä ja pilkkaamaan elämisen taikalyhtykuvasarjaa.

Ratsastaessani minä katselen ympärilleni, ja joka taholla voin nähdä luonnollisen valinnan säälimätöntä ja loppumatonta tuhlausta. Valkoinen Logiikka haluaa itsepintaisesti avata kauan sulkeutuneina pysyneet kirjat ja kohta kohdalta, luku luvulta esittää näkemäni ihanuuden ja ihmeellisyyden turhuuden ja tomun sananparsin. Ympärilläni kaikuu surinaa ja sirinää, ja minä tiedän sen lähtevän hyttysparvesta, joka lyhyen hetken vinkuu heikkoa valitustaan.

Minä palaan maatilani halki. Päivä on hämärtynyt ja petoeläimet ovat liikkeellä. Minä katselen tuota säälittävää traagillista näytelmää, jossa elämä imee elämästä ravintoa. Tässä ei ilmene mitään moraalisuutta. Ainoastaan ihmisessä on moraalisuutta ja ihminen sen loi — toiminnan lakikirjan, joka edistää elämää ja kuuluu totuuden vähemmänarvoiseen lajiin. Mutta kaiken tämän minä tiesin ennestään, pitkällisen tautini väsyttävänä päivinä. Nämä olivat noita suurempia totuuksia, jotka niin menestyksellisesti opin unohtamaan; totuuksia jotka olivat niin vakavia, että kieltäydyin käsittämästä niitä vakavasti ja kisailin niiden kanssa niin hellävaroen, kuin ne olisivat olleet tietoisuuden takana nukkuvia koiria, joita en halunnut herättää. Minä vain koskettelin niitä ja annoin niiden sitten levätä. Olin liian viisas, liiaksi pahanilkisen viisas herättääkseni ne. Mutta nyt Valkoinen Logiikka kaikesta huolimatta herättää ne, sillä tuo urhea Valkoinen Logiikka ei pelkää ainoatakaan maallisten unelmain hirviötä.

"Tuomitkoot vain kaikkein koulujen tohtorit minut", kuiskaa Valkoinen Logiikka ratsastaessani edelleen. "Mitäpä siitä? Minä olen totuus. Sinä tiedät sen. Sinä et voi taistella minua vastaan. Minun sanotaan edistävän kuolemaa. Mitäpä siitä? Se on totuutta. Elämä valehtelee eläkkeeseen. Elämä on lakkaamatonta valehtelemis-menetelmää. Elämä on hullua karkeloa valtakunnassa, missä ilmiöt virtaavat mahtavana luoteena ja vuoksena, kahlehdittuina meille tuntemattomien kuiden vaihteluihin. Ilmiöt ovat aaveita. Elämä on aaveiden maa, missä ilmiöt vaihtuvat, sekaantuvat toisiinsa, sulautuvat keskenään ja kaikkein toisten kanssa, jotka ovat, jotka eivät ole, jotka aina liehuvat, häipyvät ja katoavat, ainoastaan saapuakseen uusina ilmiöinä, toisina ilmiöinä. Sinä olet sellainen ilmiö, sinä olet muodostunut lukemattomista menneistä ilmiöistä. Kaikki, minkä ilmiö voi tietää, on kangastusta. Sinä tunnet halun kangastukset. Juuri nämä kangastukset ovat niiden ilmiöiden käsittämättömiä ja arvaamattomia kasautumia, jotka keräytyvät sinuun ja muodostavat sinut menneisyydestä, jotka sitten hajaannuttuasi pyyhkäisevät sinut toisiin käsittämättömiin ja arvaamattomiin ilmiökasautumiin kansoittamaan tulevaisuuden aaveiden maata. Elämä on aaveista muodostunutta ja katoavaa. Sinäkin olet aave. Kaikkien niiden ilmiöiden kautta, jotka olivat ennen sinua ja muodostavat nyt sinut, sinä

kohosit kehityksen mudasta, ja sinne sinä katoat, sulautuen niiden ilmiöiden aineksiin, jotka syntyvät sinun jälkeesi."

Luonnollisesti en voi vastata tähän mitään, ja ratsastaessani edelleen illan varjojen kautta minä hymyilen ivallisesti tuolle Suurelle Fetishille, joksi Compte nimitti maailmaa. Ja minä muistan, mitä eräs toinen tunteen pessimisti on sanonut: "Katoavaista on kaikki. Niiden, jotka syntyvät, täytyy kuolla; ja kuoltuaan he iloitsevat siitä, että saavat levätä."

Mutta tuolla saapuu hämärikössä muuan, joka ei iloitse siitä, että pääsee lepoon. Hän on eräs maataloni työläisiä, vanha italialainen siirtolainen. Hän paljastaa päänsä nöyrästi, koska minä mukamas olen hänelle elämän herra. Minä merkitsen hänelle ravintoa, suojaa ja olemassaoloa. Hän on raatanut juhdan lailla kaiken elämänsä ja elänyt vähemmän mukavasti kuin hevoseni oljilla peitetyissä pilttuissaan. Työ on tehnyt hänet raajarikoksi. Hän ontuu astuessaan. Toinen olkapää on vääntynyt toista ylemmäksi. Kädet ovat käsnäisiä kypäliä, inhoittavia, kamalia. Elämän ilmiönä hän on peräti kurja kappale. Hänen aivonsa ovat yhtä typerät kuin ruumis ruma.

"Hänen aivonsa ovat niin typerät, ettei hän tiedä olevansa ilmiö", virkkaa Valkoinen Logiikka nauraa hihittäen. "Hän on tunteiltaan juovuksissa. Hän on elämän unelman orja. Hänen aivonsa ovat täynnä ylijärjellisiä vakaumuksia. Hän uskoo ylimaailmaan. Hän on kuunnellut profeettain houreita, ja nämä ovat puhaltaneet hänen eteensä paratiisin loistavan saippuakuplan. Hän tuntee sekavaa sukulaisuutta itse loihtimiinsa epäoleellisuuksiin nähden. Hän näkee puolivarjoisina näkemyksinä itsensä karkeloivan fantastisesti avaruuden ja tähtimaailman päiväin ja öiden halki. Hän ei tunne vähintäkään epäilystä siitä, että maailmankaikkeus on luotu häntä varten ja että hänen määränsä on elää ikuisesti epäaineellisessa ja yliaistillisessa valtakunnassa, jonka hän ja hänen kaltaisensa ovat laatineet vertauksien ja petosten avulla.

"Mutta sinä, joka olet avannut kirjat ja päässyt osalliseksi kauheasta luottamuksestani — sinä tiedät, mikä hän oikeastaan on, sinun ja tomun veli, kosmillinen pila, kemiallinen kepponen, vaattein verhottu eläin, joka kohosi kiljuvan eläimellisyyden laumasta sen vuoksi, että hänellä sattui olemaan kaksi isoavarvasta, jotka saattoi taivuttaa toisia vastaan. Hän on niin hyvin shimpanssin kuin gorillan veli. Hän lyö rintojaan kiukuissaan ja karjuu ja vapisee kataleptisessä kurjuudessaan. Hän tuntee hirvittäviä atavistisia mielijohteita, ja hänet ovat muodostaneet kaikenkaltaiset pohjattomien ja unohdettujen vaistojen riekaleet."

"Mutta hän uneksii olevansa kuolematon", minä väitän heikosti. "On kerrassaan ihmeellistä, että niin typerä möhkäle asettuu ajan selkään ja ratsastaa ikuisuuksia."

"Pyh!" kuuluu vastaus. "Haluttaisiko sinua sitten sulkea kirjat ja vaihtaa paikkaa tämän olion kanssa, joka on vain ruokahalua ja pyyteitä, vatsan ja kupeiden marionetti?"

"Typerä on onnellinen", minä väitin.

"Silloin sinun onnellisuuden-ihanteesi on limamainen organismi, joka kelluu seisovassa, haaleassa hämärän meressä, vai kuinka?"

— Oh, uhri ei kykene milloinkaan voittamaan Tulilientä!

"Yksi askel pois päin Buddhan Nirvanan tyhjiinraukenemisen autuudesta", lisää Valkoinen Logiikka. "Kas, tässä on kotisi. Rohkaise mielesi ja ota ryyppy. Me vihityt, sinä ja minä, me tunnemme koko typeryyden ja ilveilyn."

Ja kirjojen täyttämässä kamarissani, ihmisajatusten hautakammiossa, minä tyhjennän lasini, monta lasia, ajan nukkuvat koirat aivojeni kätköistä ja usutan ne ryntäämään ennakkoluulojen ja lain muurien ylitse, kautta taikaluulojen ja uskomuksien kaikkien ovelasti laadittujen labyrinttien.

"Juo", sanoo Valkoinen Logiikka. "Kreikkalaiset uskoivat jumalten antaneen heille viinin, jotta he voisivat unohtaa olemassaolon kurjuuden. Ja muistahan, mitä Heine sanoi."

Muistan kyllä hyvin tuon tulisen juutalaisen sanat "Viimeisen hengenvedon häipyessä on kaikki mennyttä; riemu, rakkaus, suru, makaroni, teatteri, lehmukset, vadelmamakeiset, ihmistuttavuuksien mahti, juorut, koirien ulvonta, sampanja."

"Sinun kirkas valkoinen valosi on sairautta", minä lausun Valkoiselle Logiikalle. "Sinä valehtelet."

"Kertomalla liian voimakasta totuutta", hän ivaa.

"Niin kyllä, niin nurinkurinen on elämä", minä myönnän alakuloisena.

"Liu Ling oli sinua viisaampi", pistelee Valkoinen Logiikka. "Muistat kai hänet?"

Nyökkään päätäni — Liu Ling, suuri juomari, kuului niihin ryypiskeleviin runoilijoihin, jotka nimittivät itseään Bambumetsikön Seitsemäksi Viisaaksi ja elivät Kiinassa monta monituista vuosisataa takaperin.

Ja Valkoinen Logiikka jatkaa: "Liu Ling selitti, että humalaisesta tämän maailman asiat näyttävät joen pinnalla uiskentelevalta limaskalta. No niin. Otappas uusi whiskyryppy ja anna vertausten ja petosten muuttua joen pinnalla uivaksi limaskaksi."

Ja sillä välin kuin maistelen whiskyäni mieleeni muistuu toinen kiinalainen filosofi, Chuang Tzu, joka neljä vuosisataa ennen Kristusta uhmali tätä maailman unelmamaata sanoen: "Mistä tiedän, etteivät vainajat kadu sitä, että ovat ennen tarrautuneet niin lujasti elämään? Ne, jotka uneksivat kemuista, heräävät valitukseen ja vaivaan. Ne, jotka uneksivat valituksesta ja vaivasta, heräävät liittyäkseen metsästysseuraan. Uneksiessaan he eivät tiedä uneksivansa. Toiset vielä selittelevätkin unta, jonka ovat nähneet; ja vasta herätessään he tietävät, että se oli unta... Houkkiot luulevat olevansa nyt valveilla ja imartelevat itseään muka tietäessään, ovatko todellakin ruhtinaita vaiko moukkia. Confucius ja sinä olette molemmat unelmia; ja minä, joka sanon teitä unelmiksi — minä olen itsekin vain unelma."

"Kerran minä, Chuang Tzu, uneksin olevani perhonen, joka leijaili sinne ja tänne, olin kaikissa suhteissa perhonen. Olin tietoinen siitä, että noudatin mielijohteitani vain perhosena, en ollut laisinkaan tietoinen ihmisyksilöllisyydestäni. Äkkiä heräsin, ja siinä makasin jälleen omana itsenäni. Nyt en tiedä, olinko silloin ihminen, joka uneksi olevansa perhonen, vai olenko nyt perhonen, joka uneksi olevansa ihminen."

SEITSEMÄSNELJÄTTÄ LUKU

"Tule", sanoo Valkoinen Logiikka, "ja unohda nuo vanhat aasialaiset uneksijat. Täytä lasisi, ja tarkastakaamme eilispäiväin uneksijain pergamentteja, niiden miesten jotka uneksivat sinun omilla lämpimillä kukkuloillasi."

Minä tuijotan Petaluman kartanon Tokai nimisen viinitarhan omistusoikeuspapereihin. Siinä on ikävä pitkä luettelo nimiä, ensimmäisenä Manuel Micheltoreno, muinen meksikolainen "maaherra, ylipäällikkö ja tarkastaja Californian maakunnassa", joka luovutti kymmenen neliöpeninkulmaa indiaaneilta ryöstettyä maata eversti Don Mariano Guadalupe Vallejolle palkaksi palveluksista, joita tämä oli tehnyt maalleen, ja rahoista, jotka hän oli kymmenen vuoden ajan suorittanut sotilailleen.

Viipymättä tämä homehtunut selonteko ihmisen maanhimosta muodostuu hirvittäväksi taisteluksi — kiihkeäksi kamppailuksi tomun kanssa. Siinä on kauppakirjoja, kiinnityksiä, vuokrasopimuksia, siirtoja, tuomioita ja jos jonkinlaisia välikirjoja. Alati kukistumattoman hirviön kaltainen on tämä itsepintainen maa, joka lojuu edessäni indiaanikesän paisteessa ja jää eloon kaikkien niiden jälkeen, jotka raapivat sen pintaa ja sitten katosivat.

Kuka oli tämä mies, jolla oli niin eriskummallinen nimi: James King of William? Kuulaakson vanhin nykyään elävä viljelijä ei tunne häntä enää. Ja kuitenkin on kulunut vasta kuusikymmentä vuotta siitä, kuin hän lainasi Mariano G. Vallejolle kahdeksantoista tuhatta dollaria saaden takuuksi erinäisiä alueita, muun muassa sen, mistä sittemmin oli tuleva Tokain viinitarha. Mistä saapui Peter O'Connor ja minne hän katosi liitettyään vähäpätöisen nimensä metsikköön, josta oli tuleva viinitarha? Saapuu sitten Louis Csomortanyi, jonka nimeä voisi käyttää taikasanana. Hänet tapaa useilla sivuilla tätä kestäväen maan historiaa.

Saapuu sitten vanhaa amerikkalaista heimoa, vaeltaen janoisena laajan amerikkalaisen aavikon halki, ratsastaen muuleilla kannaksen poikki, kiertäen tuulen ajamana Kap Hornin ympäritse kirjoittaakseen lyhyitä ja unohtuneita nimiä sinne, missä kymmenet tuhannet sukupolvet viljelivät indiaaneja ovat samaten joutuneet unohduksiin — nimiä sellaisia kuin Halleck, Hastings, Swett, Tait, Denman, Tracy, Grimwood, Carlton, Temple. Sellaisia nimiä ei ole nykyään Kuulaaksossa.

Nimiä alkaa nyt ilmestyä nopeasti, melkein hurjassa vauhdissa, vilahtaen sivulta sivulle ja vilahduksessa häviten. Mutta yhä vain on jäljellä itsepintainen maa, johon yhä uudet saattavat piirtää nimensä. Tapaan sellaisten miesten nimiä, joista olen sivumennen kuullut, mutta joita en ole koskaan itse tuntenut. Kohler ja Frohling — jotka rakensivat suuren kivisen viinitehtaan Tokai nimiseen viinitarhaan, mutta laativat sen kukkulalle, minne toiset viininviljelijät kieltäytyivät kuljettamasta rypäleitään. Niin Kohler ja Frohling menettivät maan, vuoden 1906 maanjäristys tuhosi viinitehtaan, ja

minä elän nyt sen raunioilla.

La Motte — hän raivasi maata, istutti viini- ja hedelmätarhoja, pani alulle järkipäisen kalansiitoksen, rakennutti aikanaan kuuluisan kartanon, joutui häviölle maata vastaan taistelllessaan ja katosi. Ja nyt ilmestyy minun lyhytaikainen nimeni. Hänen hedelmätarhainsa ja viinimäkiensä, hänen ylvään kartanonsa ja yksinpä kalalammikkonsakin tilalle minä olen raapustanut nimeni sadoin tuhansin eukalyptuspuin.

Cooper ja Greenlaw — niin sanotulle Hill Ranchille he jättivät kaksi vainajata, "Pikku Lillien" ja "Pikku Davidin", jotka nykyään lepäävät käsin hakattujen paalujen kiertämässä pikku neliössä. Myöskin raivasivat Cooper ja Greenlaw aikanaan neitseelliseen metsään kolme neljänkymmenen tynnyrinalan laajuista vainiota. Nykyään noilla vainioilla kasvaa kanadalaisia herneitä, ja ensi kevännä ne kynnetään kesannoksi.

Haska — hämähä tarumainen henkilö edellisen miespolven ajoilta, joka lähti vuoristoon ja raivasi kuusi auranalaa viidakkoa siinä pienessä laaksossa, joka on saanut nimensä hänestä. Hän raivasi maata, pystytti kiviaitoja ja talon ja istutti omenapuita. Ja jo nyt on mahdoton saada selkoa talon paikasta, kiviaitojen aseman saattaa huomata vain maiseman ääriviivoista, ja minä uudistan hänen taistelunsa päästämällä angoravuohia jyrsimään pois pensaat, jotka ovat peittäneet Haskan raiviot ja tukahuttaneet hengiltä Haskan omenapuut. Niin minäkin raapustan maata ja saan nimeni vilahtamaan asiakirjan lehdellä, ennenkuin katoan ja sivu homehtuu.

"Uneksijoita ja aaveita", nauraa hihittää Valkoinen Logiikka.

"Mutta eiväthän nuo ponnistukset sentään olleet aivan turhia", minä väitän.

"Ne perustuivat harhaluuloon ja ovat valhetta."

"Elämälle välttämätöntä valhetta", minä vastaan.

"Mutta mitä muuta sellainen on paitsi valhetta?" uhmailee Valkoinen Logiikka. "Tule. Täytä lasisi ja tutkikaamme noita vitaalisia valehtelijoita, joita tungeksii sinun kirjahyllylläsi. Selailkaamme hiukan William Jamesia".[5]

"Siinä oli terve mies", minä sanon. "Hänen puoleltaan meidän ei tarvitse odottaa filosofin kiveä; saamme ainakin muutamia tukevia vahvistavia aineita, joihin voi luottaa."

"Tunteeksi kuohittua järkeä", virnistää Valkoinen Logiikka. "Kaiken ajattelemisensa lopuksi hän takertui kuitenkin kuolemattomuuden tunnelmaan. Hän muutti tosiasiat toivon keittopullossa uskon käsitteiksi. Järjen kypsän hedelmä käytettiin järjen typerryttämiseksi. Järjen ylimmältä huipulta James opettaa, että on herettävä järkeilemästä ja uskottava, että kaikki on hyvin ja pysyy hyvänä — metafysikoiden ikivanha akrobaattitemppu, jonka avulla he järkeilivät järjen kokonaan pois välttääkseen pessimismia, joka johtuu järjen säälimättömästä ja rehellisestä käytöstä.

"Muodostaako tämä sinun lihasi sinut? Vai onko se jotain ulkonaista, joka kuuluu sinulle? Sinun ruumiisi — mitä se on? Kone, joka muuttaa kiihokkeita reaktioksi. Muista siis: kiihokkeet ja reaktiot. Ne muodostavat kokemuksen. Silloin sinä olet tietoisuudessasi juuri nämä kokemukset. Sinä olet joka hetkellä, mitä sillä hetkellä ajattelet. Sinun itselösi on sekä tekijä että kohde; se suorittaa toimintoja itsestään ja on itse suoritettu asia. Ajattelija on ajatus, tuntija on tunnettu asia, omistaja on omistettu esine.

"Ihminen on, kuten hyvin tiedät, virtaus tietoisuuden tiloja, ohitse liitäviä ajatuksia, yhtämittaista tuleamista, pääsemättä milloinkaan olotilaan, aaveiden virvatuli-liehuntaa aaveiden maassa. Mutta tätä ei ihminen tahdo vapaaehtoisesti myöntää. Hän kieltäytyy hyväksymästä omaa katoamistaan. Hän ei tahdo kadota. Hän haluaa elää uudelleen, vaikkakin täytyisi kuolla sitä varten.

"Hän sekoittaa atomeja ja valonsäteitä, kaukaisimpia tähtisumuja, vesipisaroita, tuntemuksien neulanpistoja, limatihkua ja kosmillisia möhkäleitä sekä toiselta puolen uskon helmiä, naisen rakkautta, kuviteltua arvoa, arkoja aavistuksia ja mahtipontista pöyhkeyttä, ja tästä aineesta hän laatii itselleen kuolemattomuuden hämmästyttäväksi taivaita ja uhmataksen äärettömyyttä. Hän väentelehtii tunkiollaan ja ikäänkuin lapsi, joka on eksynyt pimeässä peikkojen pariin, hän huutaa jumalille olevansa heidän nuorempi veljensä, lihan vangiksi joutunut kuolematon, jonka kohtalo on määrännyt yhtä vapaaksi kuin heidätkin pelkkää monumentaalista itsekkyyttä, unelmia ja unelmien, tomua, jotka katoavat uneksijan kadotessa, lakkaavat olemasta hänen kerallaan.

"Ne eivät ole uusia, nämä vitaaliset valheet, joita ihmiset kertovat toisilleen, mutisten ja hymisten niitä kuin loitsuja Yön valtoja vastaan. Velhot ja poppamiehet ja paholaislääkärit olivat metafysikoiden isiä. Yö ja Viikatemies ovat kummituksia, jotka vaanivat valon ja elämän tiellä. Ja metafysikot tahtoivat

voittaa, joskin heidän oli kertominen valheita sitä varten. Heitä kiusasi Saarnaajan rautainen laki, että ihmiset kuolevat kuten kedon eläimet ja heidän loppunsa on aivan samallinen. Heidän uskonsa oli heidän salajuoniaan, heidän uskontonsa heidän puoskariaineitaan, heidän filosofiansa heidän taikatemppejujaan, joiden avulla he melkein uskoivat kykenevänsä pettämään Viikatemiehen ja Yön.

"Virvatulia, mystillisyyden sumua, sielullisia yläääniä, sielun orgiota, valitusta varjojen keskellä, eriskummallista gnostillisuutta, sanahuntuja ja -kudoksia, löpöttelevää subjektiivisuutta, hapuilemista ja kapuilemista, ontologisia haaveita, pan-psykyllisiä mieliharhoja — sellaisia ovat ne aineet, toivon aivohoureet, jotka täyttävät hyllyilläsi lojuvat kirjat. Katso niitä, kaikkia murheellisten miesten ja intohimoisten kapinoitsijain murheellisia todisteita — Schopenhauereita, Strindbergejä, Tolstoita, Nietzschejä.

"Tule, sinun lasisi on tyhjä. Täytä se uudelleen ja unohda."

Minä tottelen, sillä aivoissani kihisee nyt alkoholin toukkia, ja juodessani hyllyillä majailevien murheellisten ajattelijain maljan, minä toistan Richard Hoveyn sanoja:

Turhaa on kieltäytyä! Elämä ja lempi tarjoutuvat minulle päivän ja yön tavoin, noudattaen omia lakejaan, meidän ehdoistamme välittämättä. Ota vastaan niiden antimet, kun vielä on aikaa, ennenkuin joudut matojen saaliiksi.

"Minä kukistan sinut", huudahtaa Valkoinen Logiikka.

"Etpä", minä vastaan, toukkien saattaessa minut hulluksi. "Minä tiedän, mikä sinä oikeastaan olet, enkä pelkää sinua. Hedonistisen naamiosi alla sinä olet itse Luurankomies, ja sinun tiesi johtaa Yöhön. Hedonismi[6] on vailla tarkoitusta. Sekin on valhetta, parhaimmassa tapauksessa pelkurin teeskentelevää tinkimistä —"

"Mutta nyt minä kukistan sinut!" keskeyttää Valkoinen Logiikka jatkaen aloittamaansa lainausta. "Mutta ellet halua jatkaa tätä kurjaa elämää täyteen mittaansa, silloin sinulla on vapaa valta päättää se milloin haluat, tarvitsematta pelätä herääväsi kuoleman jälkeen."

Ja minä nauran uhmamielin; sillä nyt, juuri tällä hetkellä, minä tunnen Valkoisen Logiikan petturien petturiksi, joka kuiskii kuolemankuiskauksiaan. Ja hän on syypää omaan paljastumiseensa, oman miellyttävän kemiansa avulla hän on kääntänyt kaikki itseään vastaan, hänen omat toukkansa purevat henkiin vanhat harhaluulot, nostattavat jälleen kaikumaan vanhan äänen menneen nuoruuteni päiviltä, joka kertoo minulle, että yhä minulla on vielä mahdollisuudet ja valta, joita kirjojen ja elämän opetuksen mukaan ei ollut enää olemassa.

Ja päivälliskello kaikuu lasini tyhjennyttyä. Virnistäen Valkoiselle Logiikalle minä lähdän pöytään vieraideni seuraan ja teeskennellyn vakavana minä alan pohtia vereksimpiä aikakauskirjoja ja maailman typeriä hommia. Ja kun mieliala vaihtuu, on peräti helppoa ja ihastuttavan hämmentävää leikitellä arvokkaan ja pelkurimaisen keskiluokan fetissheillä ja nauraa ja kompailla vilhuvien jumal-aaveiden ja viisauden mielettömyyksien jairstailujen kustannuksella.

Kujeilija on paikallaan. Kujeilija. Jos kenen täytyy olla filosofi, olkoon hän sitten Aristofanes. Eikä yksikään pöytäseurueesta ajattele, että minä olen hieman hiprakassa. Olen vain mainiolla tuulella, en sen enempää. Minä uuvun ajattelemistyöhön, ja aterian päätyttyä kujeilen jos jollakin lailla ja toimitan kaikki kisoihin, joita me suoritamme meluisasti kuin poikaviikarit.

Ja kun ilta on päättynyt ja on lausuttu hyvää yötä, vaellan kirjojen reunustaman työhuoneen halki makuukuistilleni, oman itseni ja Valkoisen Logiikan luo, joka voittamattomana ei ole luopunut minusta. Ja vaipuessani humalaisen uneen kuulen Nuoruuden huutavan, kuten Harry Kemp kuuli:

"Yön halki kuulin kutsun nuoruuden: 'On mennyt multa riemu entinen; ei sijaa pysyvää saa jalkani! Kas, aamu joutuin siirtyä päiväksi; ei viipyä se tohdi hetkeäkään, vaan rientää maailmaan luomaan säteitään, ja ruusuakin häipyvämpänä mun sateenkaarein loistaa äkkiä ylitse taivaan luoden kirkkaan näyn — Niin, Nuoruus olen, koska kuoloon käyn!'"

KAHDEKSASNELJÄTTÄ LUKU

Edellä on näyte siitä, kuinka minä harhailin Valkoisen Logiikan parissa sieluni hämärän halki. Parhaan kykyneni mukaan olen koettanut johtaa lukijaa vilahdukselta näkemään ihmisen salaisinta asumusta, kun hänen on siellä pidettävä seuranaan Tuliliemi. Ja lukijan on muistaminen, että tämä mieliala, jonka hän on lukenut neljännestantunnin kuluessa, on vain yksi ainoa Tuliliemen lukemattomista mielialoista ja että sellaisten mielialojen kulkue saattaa kestää kellotaulun ympäritse kautta monen päivän ja viikon ja kuukauden.

Alkoholimuistelmani lähenevät loppuaan. Voin sanoa jokaisen ruumiillisesti voimakkaan juomarin lailla että siitä, että vielä olen hengissä tällä taivaankappaleella, saan kiittää yksinomaan ansaitsematonta onniani — oivallista terveyttäni. Rohkenen väittää, ettei kovinkaan suuri prosentti nuorukaisia, jotka parhaillaan ovat viidennentoista ja seitsemännentoista ikävuoden välisellä kehitysasteella, olisi kyennyt kestävänsä sitä ankaraa juopottelemista, josta minä suoriuduin hengissä viidennentoista ja seitsemännentoista ikävuoteni välillä; ettei kovin suuri prosentti miehiäkään olisi pystynyt kaatamaan sisäänsä sitä alkoholimäärää, minkä minä nautin miehuuteni päivinä, jääden siitä huolimatta henkiin kertoakseni tämän tarinan. Minä jäin eloon, en omasta ansiostani, vaan siksi että minun elimistöni kykeni tavattoman voimakkaasti vastustamaan Tuliliemen tuhotyötä. Ja eloon jääneenä olen nähnyt toisten, kovaosaisempien kuolevan pitkin tuota murheellista tietä.

Minut pelasti kaikkien Tuliliemen tulien lävitse taipumaton hyvä onneni, sattuma, sanottakoon sitä miksi tahansa. Elämäni, menestykseni, elämäniloni eivät ole tuhoutuneet. Ne ovat kärventyneet, se on totta; mutta ikäänkuin kuoleman omaksi vihityn valiolegionan jäljelle jääneet jäsenet ne ovat käsittämättömän ihmeellisellä tavalla suoriutuneet taistelusta kummastellakseen perästä päin kaatuneiden lukumäärää.

Ja samaten kuin vanhan verisen sodan kynsistä säästynyt huutaa: "Tehkäämme loppu sodasta!" samoin minäkin huudan: "Tehkäämme loppu nuorisomme taistelusta myrkyä vastaan!" Sodan voi lopettaa vain lopettamalla sen. Juomisen voi lopettaa tekemällä lopun alkoholin käytöstä. Kiina lopetti opiumin yleisen käytön estämällä opiumin viljelemisen ja tuonnin. Kiinan filosofit, papit ja lääkärit olisivat voineet läikähtyäksään saarnata tuhat vuotta opiumia vastaan, ja kuitenkin olisi opiumia käytetty yhtä uutterasti, niin kauan kuin sitä oli kaikkialla saatavissa. Me olemme sellaisiksi luotuja, siinä koko asia. Me varomme jättämästä arseniikkia ja strykniiniä, kurkkumätä- ja keuhkotauti-siemeniä lastemme saataviksi, jotta ne eivät tuhoisi heitä. Kohdelkaa Tulilientä samalla tapaa. Estäkää häntä liikuskelemasta vapaasti. Älkää salliko hänen esiintyä kaikkialla lain suojelemana hyökätäkseen nuorisomme kimppuun. Minä en kirjoita alkoholisteista enkä alkoholisteille, vaan nuorisoomme varten, niiden tähden joilla on vain seikkailukiihko ja lämmin alttius, taipumus toverillisuuteen, mutta joilta raakalais-sivistyksemme vääntää kaiken tämän kieroon ravitsemalla heitä myrkyllä jokaisessa kadunkulmassa. Minä kirjoitan terveitä, normaalisia poikia varten, jotka ovat syntyneet tai vasta syntyvät.

Tästä syystä enemmän kuin mistään muusta minä ratsastin alas Kuulaaksoon ja "hiprakassa" äänestin yleisen äänioikeuden puolesta. Minä äänestin, jotta naisetkin saisivat äänestää, koska tiesin heidän, rotumme vaimojen ja äitien, äänestävän Tuliliemen olemattomiin, takaisin historian säilytysaittaan, minne me panemme hävinneet raakalaistapamme. Jos tuntuu siltä, kuin huutaisin kivusta, niin muistakaa, että minä olen pahasti runneltunut ja tahdon säästää omia ja teidän poikianne ja tyttäriänne joutumasta saman kohtalon alaisiksi.

Naiset ovat rotumme todellisia säilyttäjiä. Miehet ovat tuhlareita, seikkailijoita ja pelureita, ja lopulta he pelastuvat vain naistensa avulla. Miehen ensimmäisiä kemiallisia kokeita oli alkoholin valmistaminen, ja kautta kaikkien sukupolvien aina tähän päivään asti me olemme sitä laatineet ja juoneet. Eikä ole koskaan ollut sellaista aikaa, jolloin naiset eivät olisi paheksuneet miesten alkoholin käyttöä, vaikka heillä ei ole koskaan ollut valtaa tehostaa paheksumistaan. Niin pian kuin naiset saavat äänioikeuden jossakin yhteiskunnassa, he ryhtyvät ensi työkseen sulkemaan kapakat tai ainakin koettavat tehdä sen. Tuhansia sukupolvia saa vielä ilmestyä, ennenkuin miehet suostuvat itsestään sulkemaan kapakat. Yhtä hyvin voi odottaa, että morfiinin uhrit säätävät morfiinin myynnin kiellettäväksi.

Naiset tuntevat nämä asiat. He ovat saaneet maksaa arvaamattoman hinnan hikeä ja kyyneliä siitä syystä, että miehet käyttävät alkoholia. Harrastaen aina rodun parasta he säätävät lakeja vasta syntyville poikalapsille ja myöskin vasta syntyville tyttölapsille, sillä näiden täytyy olla poikien äitejä, vaimoja ja sisaria.

Ja se käy helposti päinsä. Siitä eivät kärsi muut kuin yhden ainoan sukupolven juomarit. Minä olen sellainen, ja minä vakuutan pyhästi — ja minä tunnen Tuliliemen vanhastaan — ettei juomisen lopettaminen tuota minulle kovin suurta kärsimystä, kun ei kukaan muukaan juo eikä väkijuomia ole saatavissa. Toisaalta on nuorten miesten valtaava enemmistö niin normaalisesti alkoholille vieras, ettei se koskaan kaipaakaan sitä, ellei ole milloinkaan siihen tutustunut. He tuntevat kapakat vain historian lehdiltä, ja he pitävät kapakkaa omituisena vanhana tapana, samaten kuin härkätaistelua ja

YHDEKSÄSNELJÄTTÄ LUKU

Tietenkään ei yksikään persoonallinen kertomus ole täydellinen, ellei päähenkilöä seurata loppuun asti. Mutta tämä ei ole mikään tarina parannetusta juoposta. Minä en ole koskaan ollut juoppo, enkä minä ole parantunutkaan.

Joku aika sitten jouduin tekemään purjealuksella sadan neljänkymmenen kahdeksan päivän pituisen matkan kiertäen Kap Hornin kautta. En ottanut mukaan alkoholia yksityistarpeekseni, ja vaikka olisin jok'ikinen päivä voinut saada ryydyn kapteenilta, en maistanut pisaraakaan. En maistanut pisaraakaan, koska en välittänyt väkijuomista. Ei kukaan aluksella juonut. Siellä ei vallinnut juomiselle otollinen ilmasto, eikä minun elimistössäni ollut mitään orgaanista alkoholin tarvetta. Kemiallinen kokoomukseni ei vaatinut alkoholia.

Ja niin heräsi mielessäni problemi, selvä ja yksinkertainen problemi: *Tämä on niin helppoa; miksi et jatkaisi, kun saavut takaisin maihin?* Pohdin tätä kysymystä huolellisesti. Pohdin sitä viiden kuukauden ajan olematta missään tekemisissä alkoholin kanssa. Ja menneen kokemuksen perustalla minä saatoin tehdä erinäisiä johtopäätöksiä.

Ensinnäkin olen vakuutettu siitä, ettei yksikään ihminen kymmenestä tai edes sadasta tuhannesta ole todellinen, kemiallinen juoppohullu. Minun käsitykseni mukaan juominen on itse asiassa yksinomaan hengen tottumusta. Se on toisenlaista kuin tupakka, kokaini, morfiini tai monet muut huumausaineet. Alkoholihimo on aivan erikoisesti alkuaan sielullinen. Se vaatii henkistä tottumusta ja versoo sosialisessa maaperässä. Ei yksikään juomari miljoonasta ala ryyppiskellä yksikseen. Kaikki juomarit alkavat seurassa ja tähän juomiseen liittyy tuhansia seuraelämän nostatuksia, jommoisia olen tämän kertomuksen alkupuolella kuvannut omasta kokemuksestani. Nämä ovat niitä aineksia, joista juomistapa on suureksi osaksi muodostunut. Alkoholilla itsellään on varsin vähäinen osa, kun sitä vertaa sen sosiaalisen ilmapiirin merkitykseen, missä sitä nautitaan. Harvoin syntyy näinä päivinä ihmisolentoa, joka, perehtymättä pitkälti juomisen sosiaaliseen puoleen, tuntee elimistössään vastustamatonta kemiallista pakotusta alkoholin puoleen. Mahdollisesti sellaisia harvinaisia yksilöitä syntyy, mutta itse en ole koskaan kohdannut ainoatakaan.

Tällä pitkällä, viisi kuukautta kestäväällä matkalla havaitsin, että kaikkien ruumiillisten tarpeitteni ohella ei ilmennyt vähäisintä hituistakaan ruumiillisesta alkoholin tarpeesta. Mutta sen huomasin, että tarpeeni oli henkistä ja sosiaalista laatua. Alkoholia ajatellessani ajattelin samalla seuraa. Seuraa ajatellessani mieleeni johtui alkoholi. Seura ja alkoholi olivat Siamilaisia kaksosia. Ne ilmenivät aina yhteen kasvaneina.

Kun istun laivatuolissani lukien tai toisten kanssa jutellen, tarvitsi vain mainita jokin tuntemani paikka, niin heti heräsi mielessäni muisto juomisesta ja juomaveikoista. "Venetsia" tuijottaa minuun kirjan sivulta, ja minä muistan katukäytävälle sijoitetut kahvilapöydät. "Santiagon taistelu", virkkaa joku, ja minä vastaan: "Niin, minä olen käynyt siellä." Mutta en näe taistelupaikkaa, en Kettle Hilliä enkä Rauhan puuta. Minulla on silmiäni edessä Cafe Venus Santiagon torin varrella, missä eräänä yönä juttelin pitkään ja join syvään erään kuolemaan tuomitun keuhkotautisen kanssa.

Lontoon East End, minä luen jostain tai joku lausuu; ja ensimmäisenä välähtää silmiäni editse valoisten kapakkain näky ja korvissani kajahtavat tilaukset "kaksi karvasta" ja "kolme skottilaista". Quartier Latin — heti olen ylioppilaskapakoissa, ympärilläni säteileviä kasvoja ja rohkeita henkiä, maistellen viileitä absinttia, sillä välin kuin meidän äänemme paisuvat ja kohoavat ranskalaiseen tapaan ratkaistessamme kysymyksiä Jumalasta ja taiteesta ja kansanvaltaisuudesta ja kaikki muut yksinkertaiset olemassaolon problemit.

Joutuessamme myrskyn kynsiin La Plata virran suulla me pohdimme, jos olemme kärsineet pahoja vaurioita, pitäisikö purjehtia Buenos Ayresiin, "Amerikan Pariisiin", ja eteeni ilmestyy näkyjä kirkkaasti valaistuista kokouspaikoista, kohotetuista laseista, kuulen laulua ja hurraahuutoja ja hilpeiden äänten humua. Kun olemme päässeet Tyvenen valtameren luoteisreitille, me koetamme taivuttaa kuolevaa kapteeniamme pyrkimään Honoluluun, ja puhuessani minä näen itseni jälleen juomassa *cocktaileja* viileillä *lanaillo* ja whiskyä Waikikin luona, missä hyrskyt vyöryvät rantaan. Joku puhuu siitä tavasta, millä sorsia keitetään San Franciscon ravintoloissa, ja viipymättä minä siirryn lukemattomien pöytien ääreen valoisaan ja meluisaan ympäristöön, missä saan katsella vanhoja ystäviä pitkäkantaisten

reininviihilasien kultareunan ylitse.

Minä pohdin problemiani. En haluaisi käydä uudelleen kaikissa näissä ihanissa paikoissa, ellen voisi tehdä sitä samalla tapaa kuin edelliselläkin kerralla. *Lasi kädessä!* Tuossa sanassa on jotain taikavoimaa. Se merkitsee enemmän, kuin kaikki sanakirjan sanat voidaan saada merkitsemään. Se on nyt osa sitä ainetta, mistä minä olen muodostunut. Minä pidän älyn pulppuavasta kisailusta, raikuvasta naurusta, kaikuvista äänistä, kun miehet lasi kädessä sulkevat harmaan maailman ulkopuolelle ja kannustavat aivojaan kiihtyvän valtimon pilalla ja hullutuksilla.

Ei, minä päätin; otan silloin ja tällöin lasillisen. Huolimatta kaikista kirjoistani, kaikista mietiskelijäin ajatuksista, joille oma erikoinen luonteensävyni antaa vivahduksensa, minä päätin kylmästi ja harkitsevasti tehdä edelleenkin, mitä olin harjaantunut haluamaan. Minä nauttisin väkijuomia — mutta paljoa taitavammin, paljoa varovaisemmin kuin konsanaan ennen. En koskaan enää rupeisi kiertäväksi tulipaloksi. En koskaan enää huutaisi avuksi Valkoista Logiikkaa. Olin oppinut, miten saattaisin olla kutsumatta sitä.

Valkoinen Logiikka makaa nyt kunniallisesti haudattuna Pitkän Taudin rinnalla. Niistä ei kumpikaan enää kiusaa minua. Monta vuotta on kulunut siitä, kuin erosin Pitkästä Taudista; se nukkuu makeasti. Ja aivan yhtä makeasti nukkuu Valkoinen Logiikka. Ja kuitenkin kaikitenkin saatan lopuksi sanoa, että toivon esi-isieni karkoittaneen Tuliliemen ennen minun aikaani. Minä valitan, että Tuliliemi sai rehennellä kaikkialla siinä yhteiskunnassa, missä minä synnyin; muutoin en olisi tutustunut häneen, ja hänen tuttavuutensa muodostui minulle peräti pitkäaikaiseksi.

LOPPU.

Viiteselitykset:

[1] Amerikan suomalaisten keskuudessa yleistä *maili* sanaa käytetty tässä lyhyytensä vuoksi englannin peninkulman asemasta. Suom. huom.

[2] Päähenkilö Dickensin samannimisessä romaanissa. Suom. huom.

[3] Edellinen amerikkalaisen Whittierin runoelma, jälkimäinen eräs Carlylen teoksia. Suom. huom.

[4] Amerikkalainen alkoholijuoma, johon on sekoitettu karvasta höystettä, sokuria y.m. Suom. huom.

[5] Amerikkal. sielutieteilijä ja filosofi (s. 1842), tunnettu analyyttisen sielutieteen tutkijana. Suom. huom.

[6] Kreikkal. filosofinen oppisuunta, joka piti elämän aikana tarkoituksena nautintoa ja kivun välttämistä. Suom. huom.

*** END OF THE PROJECT GUTENBERG EBOOK TULILIEMEN TUTTAVANA: ALKOHOLIMUISTELMIA

Updated editions will replace the previous one—the old editions will be renamed.

Creating the works from print editions not protected by U.S. copyright law means that no one owns a United States copyright in these works, so the Foundation (and you!) can copy and distribute it in the United States without permission and without paying copyright royalties. Special rules, set forth in the General Terms of Use part of this license, apply to copying and distributing Project Gutenberg™ electronic works to protect the PROJECT GUTENBERG™ concept and trademark. Project Gutenberg is a registered trademark, and may not be used if you charge for an eBook, except by following the terms of the trademark license, including paying royalties for use of the Project Gutenberg trademark. If you do not charge anything for copies of this eBook, complying with the trademark license is very easy. You may use this eBook for nearly any purpose such as creation of derivative works, reports, performances and research. Project Gutenberg eBooks may be modified and printed and given away—you may do practically ANYTHING in the United States with eBooks not protected by U.S. copyright law. Redistribution is subject to the trademark license, especially commercial redistribution.

START: FULL LICENSE
THE FULL PROJECT GUTENBERG LICENSE
PLEASE READ THIS BEFORE YOU DISTRIBUTE OR USE THIS WORK

To protect the Project Gutenberg™ mission of promoting the free distribution of electronic works,

by using or distributing this work (or any other work associated in any way with the phrase “Project Gutenberg”), you agree to comply with all the terms of the Full Project Gutenberg™ License available with this file or online at www.gutenberg.org/license.

Section 1. General Terms of Use and Redistributing Project Gutenberg™ electronic works

1.A. By reading or using any part of this Project Gutenberg™ electronic work, you indicate that you have read, understand, agree to and accept all the terms of this license and intellectual property (trademark/copyright) agreement. If you do not agree to abide by all the terms of this agreement, you must cease using and return or destroy all copies of Project Gutenberg™ electronic works in your possession. If you paid a fee for obtaining a copy of or access to a Project Gutenberg™ electronic work and you do not agree to be bound by the terms of this agreement, you may obtain a refund from the person or entity to whom you paid the fee as set forth in paragraph 1.E.8.

1.B. “Project Gutenberg” is a registered trademark. It may only be used on or associated in any way with an electronic work by people who agree to be bound by the terms of this agreement. There are a few things that you can do with most Project Gutenberg™ electronic works even without complying with the full terms of this agreement. See paragraph 1.C below. There are a lot of things you can do with Project Gutenberg™ electronic works if you follow the terms of this agreement and help preserve free future access to Project Gutenberg™ electronic works. See paragraph 1.E below.

1.C. The Project Gutenberg Literary Archive Foundation (“the Foundation” or PGLAF), owns a compilation copyright in the collection of Project Gutenberg™ electronic works. Nearly all the individual works in the collection are in the public domain in the United States. If an individual work is unprotected by copyright law in the United States and you are located in the United States, we do not claim a right to prevent you from copying, distributing, performing, displaying or creating derivative works based on the work as long as all references to Project Gutenberg are removed. Of course, we hope that you will support the Project Gutenberg™ mission of promoting free access to electronic works by freely sharing Project Gutenberg™ works in compliance with the terms of this agreement for keeping the Project Gutenberg™ name associated with the work. You can easily comply with the terms of this agreement by keeping this work in the same format with its attached full Project Gutenberg™ License when you share it without charge with others.

1.D. The copyright laws of the place where you are located also govern what you can do with this work. Copyright laws in most countries are in a constant state of change. If you are outside the United States, check the laws of your country in addition to the terms of this agreement before downloading, copying, displaying, performing, distributing or creating derivative works based on this work or any other Project Gutenberg™ work. The Foundation makes no representations concerning the copyright status of any work in any country other than the United States.

1.E. Unless you have removed all references to Project Gutenberg:

1.E.1. The following sentence, with active links to, or other immediate access to, the full Project Gutenberg™ License must appear prominently whenever any copy of a Project Gutenberg™ work (any work on which the phrase “Project Gutenberg” appears, or with which the phrase “Project Gutenberg” is associated) is accessed, displayed, performed, viewed, copied or distributed:

This eBook is for the use of anyone anywhere in the United States and most other parts of the world at no cost and with almost no restrictions whatsoever. You may copy it, give it away or re-use it under the terms of the Project Gutenberg License included with this eBook or online at www.gutenberg.org. If you are not located in the United States, you will have to check the laws of the country where you are located before using this eBook.

1.E.2. If an individual Project Gutenberg™ electronic work is derived from texts not protected by U.S. copyright law (does not contain a notice indicating that it is posted with permission of the copyright holder), the work can be copied and distributed to anyone in the United States without paying any fees or charges. If you are redistributing or providing access to a work with the phrase “Project Gutenberg” associated with or appearing on the work, you must comply either with the requirements of paragraphs 1.E.1 through 1.E.7 or obtain permission for the use of the work and the Project Gutenberg™ trademark as set forth in paragraphs 1.E.8 or 1.E.9.

1.E.3. If an individual Project Gutenberg™ electronic work is posted with the permission of the copyright holder, your use and distribution must comply with both paragraphs 1.E.1 through 1.E.7 and any additional terms imposed by the copyright holder. Additional terms will be linked to the Project Gutenberg™ License for all works posted with the permission of the copyright holder found at the beginning of this work.

1.E.4. Do not unlink or detach or remove the full Project Gutenberg™ License terms from this work, or any files containing a part of this work or any other work associated with Project Gutenberg™.

1.E.5. Do not copy, display, perform, distribute or redistribute this electronic work, or any part of this electronic work, without prominently displaying the sentence set forth in paragraph 1.E.1 with active links or immediate access to the full terms of the Project Gutenberg™ License.

1.E.6. You may convert to and distribute this work in any binary, compressed, marked up,

nonproprietary or proprietary form, including any word processing or hypertext form. However, if you provide access to or distribute copies of a Project Gutenberg™ work in a format other than “Plain Vanilla ASCII” or other format used in the official version posted on the official Project Gutenberg™ website (www.gutenberg.org), you must, at no additional cost, fee or expense to the user, provide a copy, a means of exporting a copy, or a means of obtaining a copy upon request, of the work in its original “Plain Vanilla ASCII” or other form. Any alternate format must include the full Project Gutenberg™ License as specified in paragraph 1.E.1.

1.E.7. Do not charge a fee for access to, viewing, displaying, performing, copying or distributing any Project Gutenberg™ works unless you comply with paragraph 1.E.8 or 1.E.9.

1.E.8. You may charge a reasonable fee for copies of or providing access to or distributing Project Gutenberg™ electronic works provided that:

- You pay a royalty fee of 20% of the gross profits you derive from the use of Project Gutenberg™ works calculated using the method you already use to calculate your applicable taxes. The fee is owed to the owner of the Project Gutenberg™ trademark, but he has agreed to donate royalties under this paragraph to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation. Royalty payments must be paid within 60 days following each date on which you prepare (or are legally required to prepare) your periodic tax returns. Royalty payments should be clearly marked as such and sent to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation at the address specified in Section 4, “Information about donations to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation.”
- You provide a full refund of any money paid by a user who notifies you in writing (or by e-mail) within 30 days of receipt that s/he does not agree to the terms of the full Project Gutenberg™ License. You must require such a user to return or destroy all copies of the works possessed in a physical medium and discontinue all use of and all access to other copies of Project Gutenberg™ works.
- You provide, in accordance with paragraph 1.F.3, a full refund of any money paid for a work or a replacement copy, if a defect in the electronic work is discovered and reported to you within 90 days of receipt of the work.
- You comply with all other terms of this agreement for free distribution of Project Gutenberg™ works.

1.E.9. If you wish to charge a fee or distribute a Project Gutenberg™ electronic work or group of works on different terms than are set forth in this agreement, you must obtain permission in writing from the Project Gutenberg Literary Archive Foundation, the manager of the Project Gutenberg™ trademark. Contact the Foundation as set forth in Section 3 below.

1.F.

1.F.1. Project Gutenberg volunteers and employees expend considerable effort to identify, do copyright research on, transcribe and proofread works not protected by U.S. copyright law in creating the Project Gutenberg™ collection. Despite these efforts, Project Gutenberg™ electronic works, and the medium on which they may be stored, may contain “Defects,” such as, but not limited to, incomplete, inaccurate or corrupt data, transcription errors, a copyright or other intellectual property infringement, a defective or damaged disk or other medium, a computer virus, or computer codes that damage or cannot be read by your equipment.

1.F.2. LIMITED WARRANTY, DISCLAIMER OF DAMAGES - Except for the “Right of Replacement or Refund” described in paragraph 1.F.3, the Project Gutenberg Literary Archive Foundation, the owner of the Project Gutenberg™ trademark, and any other party distributing a Project Gutenberg™ electronic work under this agreement, disclaim all liability to you for damages, costs and expenses, including legal fees. YOU AGREE THAT YOU HAVE NO REMEDIES FOR NEGLIGENCE, STRICT LIABILITY, BREACH OF WARRANTY OR BREACH OF CONTRACT EXCEPT THOSE PROVIDED IN PARAGRAPH 1.F.3. YOU AGREE THAT THE FOUNDATION, THE TRADEMARK OWNER, AND ANY DISTRIBUTOR UNDER THIS AGREEMENT WILL NOT BE LIABLE TO YOU FOR ACTUAL, DIRECT, INDIRECT, CONSEQUENTIAL, PUNITIVE OR INCIDENTAL DAMAGES EVEN IF YOU GIVE NOTICE OF THE POSSIBILITY OF SUCH DAMAGE.

1.F.3. LIMITED RIGHT OF REPLACEMENT OR REFUND - If you discover a defect in this electronic work within 90 days of receiving it, you can receive a refund of the money (if any) you paid for it by sending a written explanation to the person you received the work from. If you received the work on a physical medium, you must return the medium with your written explanation. The person or entity that provided you with the defective work may elect to provide a replacement copy in lieu of a refund. If you received the work electronically, the person or entity providing it to you may choose to give you a second opportunity to receive the work electronically in lieu of a refund. If the second copy is also defective, you may demand a refund in writing without further opportunities to fix the problem.

1.F.4. Except for the limited right of replacement or refund set forth in paragraph 1.F.3, this work is provided to you ‘AS-IS’, WITH NO OTHER WARRANTIES OF ANY KIND, EXPRESS OR IMPLIED, INCLUDING BUT NOT LIMITED TO WARRANTIES OF MERCHANTABILITY OR FITNESS FOR ANY PURPOSE.

1.F.5. Some states do not allow disclaimers of certain implied warranties or the exclusion or limitation of certain types of damages. If any disclaimer or limitation set forth in this agreement violates the law of the state applicable to this agreement, the agreement shall be interpreted to make the maximum disclaimer or limitation permitted by the applicable state law. The invalidity or unenforceability of any provision of this agreement shall not void the remaining provisions.

1.F.6. INDEMNITY - You agree to indemnify and hold the Foundation, the trademark owner, any agent or employee of the Foundation, anyone providing copies of Project Gutenberg™ electronic works in accordance with this agreement, and any volunteers associated with the production, promotion and distribution of Project Gutenberg™ electronic works, harmless from all liability, costs and expenses, including legal fees, that arise directly or indirectly from any of the following which you do or cause to occur: (a) distribution of this or any Project Gutenberg™ work, (b) alteration, modification, or additions or deletions to any Project Gutenberg™ work, and (c) any Defect you cause.

Section 2. Information about the Mission of Project Gutenberg™

Project Gutenberg™ is synonymous with the free distribution of electronic works in formats readable by the widest variety of computers including obsolete, old, middle-aged and new computers. It exists because of the efforts of hundreds of volunteers and donations from people in all walks of life.

Volunteers and financial support to provide volunteers with the assistance they need are critical to reaching Project Gutenberg™'s goals and ensuring that the Project Gutenberg™ collection will remain freely available for generations to come. In 2001, the Project Gutenberg Literary Archive Foundation was created to provide a secure and permanent future for Project Gutenberg™ and future generations. To learn more about the Project Gutenberg Literary Archive Foundation and how your efforts and donations can help, see Sections 3 and 4 and the Foundation information page at www.gutenberg.org.

Section 3. Information about the Project Gutenberg Literary Archive Foundation

The Project Gutenberg Literary Archive Foundation is a non-profit 501(c)(3) educational corporation organized under the laws of the state of Mississippi and granted tax exempt status by the Internal Revenue Service. The Foundation's EIN or federal tax identification number is 64-6221541. Contributions to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation are tax deductible to the full extent permitted by U.S. federal laws and your state's laws.

The Foundation's business office is located at 809 North 1500 West, Salt Lake City, UT 84116, (801) 596-1887. Email contact links and up to date contact information can be found at the Foundation's website and official page at www.gutenberg.org/contact

Section 4. Information about Donations to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation

Project Gutenberg™ depends upon and cannot survive without widespread public support and donations to carry out its mission of increasing the number of public domain and licensed works that can be freely distributed in machine-readable form accessible by the widest array of equipment including outdated equipment. Many small donations (\$1 to \$5,000) are particularly important to maintaining tax exempt status with the IRS.

The Foundation is committed to complying with the laws regulating charities and charitable donations in all 50 states of the United States. Compliance requirements are not uniform and it takes a considerable effort, much paperwork and many fees to meet and keep up with these requirements. We do not solicit donations in locations where we have not received written confirmation of compliance. To SEND DONATIONS or determine the status of compliance for any particular state visit www.gutenberg.org/donate.

While we cannot and do not solicit contributions from states where we have not met the solicitation requirements, we know of no prohibition against accepting unsolicited donations from donors in such states who approach us with offers to donate.

International donations are gratefully accepted, but we cannot make any statements concerning tax treatment of donations received from outside the United States. U.S. laws alone swamp our small staff.

Please check the Project Gutenberg web pages for current donation methods and addresses. Donations are accepted in a number of other ways including checks, online payments and credit card donations. To donate, please visit: www.gutenberg.org/donate

Section 5. General Information About Project Gutenberg™ electronic works

Professor Michael S. Hart was the originator of the Project Gutenberg™ concept of a library of electronic works that could be freely shared with anyone. For forty years, he produced and

distributed Project Gutenberg™ eBooks with only a loose network of volunteer support.

Project Gutenberg™ eBooks are often created from several printed editions, all of which are confirmed as not protected by copyright in the U.S. unless a copyright notice is included. Thus, we do not necessarily keep eBooks in compliance with any particular paper edition.

Most people start at our website which has the main PG search facility: www.gutenberg.org.

This website includes information about Project Gutenberg™, including how to make donations to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation, how to help produce our new eBooks, and how to subscribe to our email newsletter to hear about new eBooks.